

Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávání v České republice v roce 2018

Ministerstvo
školství, mládeže
a tělovýchovy

Výroční zpráva

---

o stavu a rozvoji vzdělávání v České republice v roce 2018

Vzdělávání v roce 2018 v datech
Praha 2019

**Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávání
v České republice v roce 2018**

Vzdělávání v roce 2018 v datech

Zpracovatel: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky

© MŠMT, Praha 2019

Náklad: 500 ks

ISBN 978-80-87601-41-9

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy každoročně zpracovává a předkládá na základě ustanovení § 10 odst. 1 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) a § 87 odst. 1 písm. b) zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách) výroční zprávu o stavu a rozvoji vzdělávání v České republice. Účelem výroční zprávy je předat čtenáři souborný přehled o fungování a vývoji našeho školství společně se stručným popisem významných událostí a změn, které se odehrály v předcházejícím roce.

Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy za rok 2018 tedy představuje klíčový dokument obsahující souhrnné informace o proměnách regionálního i vysokého školství v uplynulém roce, přičemž mezi nejvýznamnější z nich patří zejména následující.

V oblasti předškolního vzdělávání byla v roce 2018 připravena a schválena novela vyhlášky o předškolním vzdělávání, která stanovuje maximální počet hodin přímé pedagogické činnosti financované ze státního rozpočtu na mateřskou školu. Rozhodujícím faktorem pro přidělení finančních prostředků již nebude počet dětí ve třídě, ale skutečný počet hodin přímé pedagogické činnosti potřebný pro zajištění provozu mateřské školy. Od 1. 9. 2018 je rovněž garantováno místo ve spádové mateřské škole pro děti ve věku od 3 let, přičemž obce musí zajistit podmínky pro jejich vzdělávání.

V rámci základního vzdělávání byla novelizována vyhláška o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, a to v souvislosti se změnami financování regionálního školství. Nová právní úprava uvádí pravidla pro stanovení počtu žáků ve třídě základní školy tak, aby odpovídala novým pravidlům stanoveným pro financování pedagogické práce. K problematice změn ve financování regionálního školství uspořádalo MŠMT informační semináře pro ředitele škol ve všech krajích ČR, kde byly podány podrobné informace o cílech a podstatě změn.

V oblasti společného vzdělávání pak probíhala v roce 2018 příprava komplexnější novely vyhlášky o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, jejímž cílem je snížení administrativní zátěže škol a školských poradenských zařízení a zefektivnění využívání finančních prostředků určených na cílená podpůrná opatření pro vzdělávání žáků se SVP a žáků nadaných.

V minulém roce dále pokračovala úspěšná implementace projektu Modernizace odborného vzdělávání, který si klade za cíl rozvíjet kvalitu odborného vzdělávání a podpořit uplatnitelnost absolventů středních odborných škol na trhu práce. Vytyčeného cíle se projekt snaží dosáhnout zejména podporou všeobecné a odborné složky vzdělávání ve středních odborných školách, a to prostřednictvím modernizace školních vzdělávacích programů a přípravou vzdělávacích modulů a komplexních úloh. MŠMT rovněž v roce 2018 realizovalo Rozvojový program Podpora odborného vzdělávání, který se zaměřil na podporu oborů vzdělání, jež lze z pohledu potřeb trhu práce, popřípadě i z pohledu unikátnosti a tradice považovat v daném území za nenahraditelné.

V roce 2018 se nadále dařilo úspěšně implementovat reformu vysokého školství jak na úrovni MŠMT a Národního akreditačního úřadu pro vysoké školství, tak na úrovni samotných vysokých škol. Nejviditelnějším výsledkem je udělení institucionální akreditace již osmi vysokým školám a udělení akreditace více než 150 studijním programům akreditovaným podle nových pravidel. Vysoké školy již ustavily nové orgány, zejména rady pro vnitřní hodnocení, a nově nastavily procesy vnitřního zajišťování kvality. Stabilita vysokého školství byla podpořena díky přijetí technické novely zákona o vysokých školách, která prodloužila platnost existujících studijních programů na dostudování současných studentů. Předjde se tak nutnosti převádět desetitisíce studentů do nově akreditovaných studijních programů.

V roce 2018 MŠMT taktéž úspěšně pokračovalo v naplňování vládního závazku ohledně zvyšování platů pedagogických i nepedagogických pracovníků, které aktuálně vedlo k finálnímu navýšení platů pedagogů ve školách v průměru o 15 %, u nepedagogů v průměru o 10 % od 1. ledna 2019, přičemž v případě pedagogických pracovníků by se alokace prostředků měla v průměru rozdělit na 10 % navýšení tarifní složky platu a 5 % navýšení netarifní složky. Během roku 2018 byl rovněž připravován návrh novely zákona o pedagogických pracovnících, jejímž cílem je zejména posílení postavení a odpovědnosti ředitele školy, a to prostřednictvím umožnění uznání předpokladu odborné kvalifikace učitele odborníkům z praxe na dobu nejvýše 3 let, pokud jejich praxe v oboru odpovídá charakteru vyučovaného předmětu.

V neposlední řadě je třeba zmínit, že v uplynulém roce započala příprava několika klíčových strategických a koncepčních dokumentů resortu. Jedním z nich je Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky 2019–2023, který představuje významný nástroj formování vzdělávací soustavy a je základem komunikace mezi centrem a kraji. Zakotvuje záměry, cíle a kritéria vzdělávací politiky vycházející ze zastřešujících strategických dokumentů, určuje rámec krajských dlouhodobých záměrů a sjednocuje přístup státu a jednotlivých krajů zejména v oblasti nastavení parametrů vzdělávací soustavy. Dalším důležitým strategickým počinem bylo zahájení přípravy Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+, základního strategického dokumentu, jehož účelem je definice vize, priorit, cílů a opatření pro oblast vzdělávacího systému a vzdělávací politiky v ČR pro období přesahující horizont roku 2030+. Zároveň byly zahájeny přípravy nového Strategického záměru pro oblast vysokých škol a ve spolupráci s dalšími resorty úspěšně pokračují práce na základních dokumentech pro nové operační období. Příprava všech výše uvedených dokumentů probíhá co možná nejtransparentnějším způsobem ve snaze zahrnout co nejširší spektrum aktérů do debaty o celkovém nastavení vzdělávací politiky v ČR a posílení vzájemné důvěry.

Je patrné, že rok 2018 přinesl mnoho změn, které, jak pevně věřím, přispějí ke zkvalitnění našeho vzdělávacího systému. Velmi si cením podpory a zájmu širokého spektra aktérů o zapojení do formování vizí vzdělávací politiky, neboť jen na základě celospolečenské shody o dalším směřování českého školství, lze vytyčených cílů dosáhnout. Pevně věřím, že se nadále bude dařit posilovat prvky vzájemné spolupráce mezi všemi aktéry vedoucí k dosažení konsenzu v problematičtějších oblastech.

Ing. Robert Plaga, Ph.D.

ministr školství, mládeže a tělovýchovy

Vzdělávání v roce 2018 v datech

Obsah

Úvodní slovo ministra	5
Obsah	7
1. Vzdělávání v roce 2018 v České republice	11
1. 1. Úvod – obecný pohled na vývoj vzdělávání v roce 2018	12
1. 2. Změny v organizačním a legislativním základu	14
1. 2. 1 Změna školského zákona.....	14
1. 2. 2 Změna velké novely vysokoškolského zákona.....	15
1. 2. 3 Prováděcí předpisy ke školskému zákonu	15
1. 2. 4 Prováděcí předpisy k reformě financování regionálního školství	16
1. 3. Financování vzdělávání	17
1. 3. 1 Systém financování.....	17
1. 3. 2 Financování regionálního školství.....	21
1. 3. 3 Financování vysokého školství.....	23
1. 3. 4 Fond rozvoje kapacit mateřských a základních škol	27
1. 4. Implementace Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání (OP VVV).....	30
1. 4. 1 Prioritní osa 1 „Posilování kapacit pro kvalitní výzkum“	32
1. 4. 2 Prioritní osa 2 „Rozvoj vysokých škol a lidských zdrojů pro výzkum a vývoj“	32
1. 4. 3 Prioritní osa 3 „Rovný přístup ke kvalitnímu předškolnímu, primárnímu a sekundárnímu vzdělávání“	33
1. 4. 4 Individuální projekty systémové	33
1. 4. 5 Činnost Monitorovacího výboru OP VVV	35
1. 5. Projekt Resortní informační systém MŠMT	36
1. 5. 1 Obecné informace o projektu	36
1. 5. 2 Aktuální stav projektu	36
1. 5. 3 Výhled pro období 2019+	37
1. 6. Činnost školského ombudsmana v roce 2018.....	37
2. Vybraná témata regionálního školství	39
2. 1. Hlavní události v regionálním školství v roce 2018	40
2. 1. 1 Školský rejstřík.....	40
2. 1. 2 Předškolní vzdělávání.....	40
2. 1. 3 Základní vzdělávání.....	41
2. 1. 4 Základní umělecké vzdělávání	41
2. 1. 5 Střední vzdělávání	42

2. 1. 6	Vývoj v oblasti středních škol – gymnázia a lycea	42
2. 1. 7	Vývoj v oblasti středních škol – střední vzdělávání odborné	43
2. 1. 8	Vývoj v oblasti konzervatoří	44
2. 1. 9	Vývoj v oblasti VOŠ	45
2. 1. 10	Další vzdělávání	46
2. 1. 11	Vývoj v oblasti primární prevence rizikového chování.....	50
2. 1. 12	Vývoj v oblasti institucionální výchovy a prevence.....	51
2. 1. 13	Plánovaná opatření v oblasti ústavní a ochranné výchovy na období 2017–2019	51
2. 2.	Příprava reformy financování regionálního školství	52
2. 3.	Dotáčnický výzvy a rozvojové programy pro mateřské, základní a střední školy	54
2. 3. 1	Dotáčnické programy	54
2. 3. 2	Rozvojové programy	56
2. 3. 3	Pokusné ověřování.....	58
2. 4.	Společné vzdělávání a hodnocení jeho průběhu.....	59
2. 4. 1	Hodnocení průběhu společného vzdělávání	59
2. 4. 2	Legislativní opatření související se společným vzděláváním	60
2. 4. 3	Úpravy rámcových vzdělávacích programů	61
2. 4. 4	Rozvojové programy na podporu společného vzdělávání ¹⁶	61
2. 5.	Aktuální stav plnění opatření k výkonu rozsudku D. H.	61
2. 6.	Nové formy podpory vzdělávání žáků-cizinců	62
2. 7.	Výsledky vzdělávání žáků středních škol	63
2. 7. 1	Jednotné přijímací zkoušky	63
2. 7. 2	Maturitní zkoušky	66
2. 7. 3	Obory ukončené závěrečnou zkouškou s výučním listem	70
2. 8.	Změny v oblasti zájmového vzdělávání	71
2. 9.	Podpora a rozvoj nadání	72
2. 10.	Realizace opatření Strategie digitálního vzdělávání	74
2. 11.	Individuální projekty systémové.....	76
2. 11. 1	Strategické řízení a plánování ve školách a v územích (SRP).....	76
2. 11. 2	Podpora společného vzdělávání v pedagogické praxi (APIV B).....	78
2. 11. 3	Podpora kvalitních poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních zaměřených na podporu inkluze: Kvalita-Inkluze-Poradenství-Rozvoj (KIPR).....	79
2. 11. 4	Společné vzdělávání a podpora škol krok za krokem. Implementace Akčního plánu inkluzivního vzdělávání – metodická podpora (APIV A)	80
2. 11. 5	Modernizace odborného vzdělávání (MOV)	81

2. 11. 6	Podpora budování kapacit pro rozvoj základních pre/gramotností v předškolním a základním vzdělávání – Podpora práce učitelů (PPUČ).....	82
2. 11. 7	Podpora krajského akčního plánování (P-KAP).....	83
2. 11. 8	Systém podpory profesního rozvoje učitelů a ředitelů (SYPO).....	84
2. 11. 9	Vytvoření systému mistrovské zkoušky a mistrovských kvalifikací v ČR (MiZk).....	86
2. 11. 10	Komplexní systém hodnocení	87
3.	Vybraná témata vysokého školství	91
3. 1.	Hlavní události vysokého školství v roce 2018	92
3. 2.	EHEA a Komuniké ministrů Paříž 2018.....	95
3. 3.	Šetření Absolvent 2018	96
3. 4.	Vyhodnocení činnosti Národního akreditačního úřadu v roce 2018	98
4.	Vzdělávání v roce 2018 v číslech – statistický přehled	103
4. 1.	Úvod	104
4. 2.	Regionální školství v roce 2018	106
4. 2. 1	Předškolní vzdělávání.....	106
4. 2. 2	Základní vzdělávání.....	111
4. 2. 3	Střední školy	113
4. 2. 4	Konzervatoře	119
4. 2. 5	Vyšší odborné školy.....	120
4. 2. 6	Zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy.....	122
4. 2. 7	Zařízení zájmového vzdělávání a základní umělecké školy.....	124
4. 2. 8	Pracovníci v regionálním školství	126
4. 3.	Vysoké školství v roce 2018	130
4. 3. 1	Vysokoškolské vzdělávání	130
4. 3. 2	Celoživotní vzdělávání	134
4. 3. 3	Pracovníci ve veřejném vysokém školství.....	136
4. 4.	Speciální statistiky	136
	Seznam použitých zkratk	145

1

Vzdělávání v roce 2018 v datech

Vzdělávání v roce 2018 v České republice

1. 1. Úvod – obecný pohled na vývoj vzdělávání v roce 2018

Rok 2018 přinesl z pohledu strategického řízení a budoucího směřování vzdělávacího systému ČR několik zásadních momentů. Byly zahájeny intenzivní práce na přípravě Dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky 2019–2023. Zároveň byla rovněž koncem roku zahájena příprava Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+ a do pátého roku své účinnosti pak vstoupila aktuálně platná Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2020. Dílčích implementačních úspěchů dosáhla rovněž Strategie digitálního vzdělávání do roku 2020.

Příprava Dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky 2019–2023 (dále jen „DZ 2019–2023“) věcně navazuje na řadu studií, analýz, koncepčních a strategických dokumentů vydávaných na národní i nadnárodní úrovni, respektuje Programové prohlášení vlády z června 2018 a rovněž reflektuje externí nezávislé hodnocení implementace Strategie 2020. V průběhu roku 2018 byl návrh nového DZ 2019–2023 projednáván s příslušnými ústředními odborovými orgány, organizacemi zaměstnavatelů, profesními a dalšími zájmovými skupinami, a především se samotnými kraji. Během tvorby DZ ČR 2019–2023 se vyprofilovaly tři klíčové cíle: 1) více peněz za kvalitní práci pedagogů, 2) dokončení revizí kurikula a podpora implementace inovovaných RVP do škol a 3) zlepšení řízení škol a školských zařízení zefektivněním spolupráce centra a středního článku řízení (krajské úřady), přičemž finální podoba všech cílů a navazujících opatření bude definitivně potvrzena při dalším projednávání dokumentu a jeho předpokládaným finálním schválením vládou na jaře roku 2019.

Na konci roku 2018 byla rovněž zahájena příprava Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+ (dále jen „Strategie 2030+“). Příprava nového strategického dokumentu staví na maximální otevřenosti a transparentnosti. Její součástí bude série veřejných konzultací a kulatých stolů za účasti co možná nejširšího spektra aktérů vzdělávací politiky. Budou rovněž využívány obecné komunikační nástroje včetně sociálních sítí. Cílem tohoto otevřeného procesu je, aby jak odborná, tak i široká veřejnost byla co nejvíce informována o budoucích plánech v oblasti vzdělávacího systému ČR a mohla tyto plány sama aktivně ovlivnit.

Z pohledu klíčových témat vzdělávací politiky v roce 2018, definovaných především prioritami účinné Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2020 (dále jen „Strategie 2020“), je pak možné dále pozorovat pokrok v realizaci priority č. 1 *Snižovat nerovnosti ve vzdělávání*, a sice pokračováním implementace tzv. „společného vzdělávání“. Po spíše technické novelizaci vyhlášky č. 27/2016 Sb. o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (dále jen „SVP“) a žáků nadaných, která vstoupila v účinnost 1. 9. 2017, probíhala v roce 2018 příprava komplexnější novely předmětné vyhlášky, jejímž cílem je snížení administrativní zátěže škol a školských poradenských zařízení a zefektivnění využívání finančních prostředků určených na cílená podpůrná opatření pro vzdělávání žáků se SVP a žáků nadaných. K podpoře implementace společného vzdělávání pak systematicky napomáhá realizace dílčích systémových projektů Národního ústavu pro vzdělávání (dále jen „NÚV“), Národního institutu pro další vzdělávání (dále jen „NIDV“) a České školní inspekce (dále jen „ČŠI“) podpořených z Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání.

V roce 2018 rovněž pokračovalo financování programu 133310 *Rozvoj výukových kapacit mateřských a základních škol zřizovaných územně samosprávnými celky*. Celkově platí, že od zahájení programu v roce 2014 bude v rámci šesti vyhlášených výzev podpořeno až 152 akcí, přičemž celkově vznikne 112 nových tříd mateřských škol s navýšením rejstříkové kapacity pro 2612 dětí a 168 nových kmenových učeben základních škol s navýšením kapacity pro 3880 žáků.

Priorita č. 2 Strategie 2020 *Podporovat kvalitní výuku a učitele* jako její klíčový předpoklad a její dílčí cíle byla

naplňována především prostřednictvím dalšího navyšování platů a pokračujícími revizemi klíčových kurikulárních dokumentů vzdělávacího systému ČR – rámcových vzdělávacích programů. Vláda ČR se ve svém Programovém prohlášení schváleném 27. června 2018 zavázala k prosazení: „...více peněz do školství tak, aby se platy učitelů a nepedagogů na konci volebního období v roce 2021 dostaly minimálně na 150 procent jejich výše pro rok 2017.“ Naplňování závazku v roce 2018 vyústilo k finálnímu navýšení platů pedagogů ve školách v průměru o 15 %, u nepedagogů v průměru o 10 % od 1. 1. 2019, přičemž v případě pedagogických pracovníků by se alokace prostředků měla v průměru rozdělit na 10 % navýšení tarifní složky platu a 5 % navýšení netarifní složky.

Během roku 2018 byl rovněž připravován návrh novely zákona o pedagogických pracovnících. Základní cíle novely tkví především v posílení postavení a odpovědnosti ředitele školy, a to prostřednictvím umožnění uznání předpokladu odborné kvalifikace učitele odborníkům z praxe na dobu nejvýše 3 let, pokud jejich praxe v oboru odpovídá charakteru vyučovaného předmětu. Uznání kvalifikace se týká absolventů jakéhokoli magisterského studijního programu. Novela rovněž cílí na zvýšení předepsaných požadavků na rozsah odborné přípravy u asistentů pedagoga (a v důsledku toho i u vychovatelů) a speciálních pedagogů vykonávajících specializovanou činnost v oblasti školské logopedie (školských logopedů). Dále novela cílí na zvyšování atraktivity pedagogické profese a zlepšování podmínek jejího výkonu – definováním institutu adaptačního období začínajících učitelů a zajištěním jeho finanční podpory.

V roce 2018 pokračovaly práce na revizích kurikulárních dokumentů pro všeobecné vzdělávání a střední odborné vzdělávání – tedy rámcových vzdělávacích programů (dále jen „RVP“). Na webových stránkách k revizím jsou postupně představovány podkladové studie k přípravě revizí RVP, jejichž cílem je charakterizovat stávající stav realizovaného a výsledného kurikula v dané oblasti, zachytit zahraniční trendy a formulovat návrhy na změny, jsou-li potřebné. V průběhu roku 2018 pak došlo k posílení odborných skupin NÚV, ve kterých probíhá první fáze revize. Odborné skupiny jsou složeny ze zástupců akademických pracovišť, které se zabývají didaktikou dané vzdělávací oblasti, resp. oboru/předmětu, učitelů či pracovníků dalších institucí působících ve školství.

Rok 2018 byl rovněž charakteristický debatou o budoucí profilaci centrálně zadávané jednotné zkoušky na střední školy a společné části maturitní zkoušky (dále jen „MZ“). V následujícím období by mělo dojít ke zvýšení efektivity přijímacího řízení a zejména ke snížení administrativní zátěže jak na straně středních škol, tak na straně Centra pro zjišťování výsledků vzdělávání (dále jen „Centra“). Dosažení stanoveného výsledku předpokládá některé legislativně-organizační a administrativní změny, které současně přispějí i ke snížení finanční náročnosti přijímacího řízení.

V rámci problematiky budoucí podoby a podmínek společné části maturitní zkoušky v roce 2018 nadále pokračovaly debaty mezi MŠMT, asociacemi středních škol, sociálními partnery a zřizovateli. V následujícím období budou intervence MŠMT směřovat k omezení zkoušek společné části MZ pouze na didaktické testy a převedení písemných prací a ústních zkoušek společné části MZ do profilové části MZ od školního roku 2020/2021 (tj. od jarního zkušební období 2021) a zavedení nové nepovinné zkoušky společné části MZ s názvem „Matematika rozšiřující“ od školního roku 2020/2021 (tj. od jarního zkušební období 2021).

Naplňování třetí z priorit Strategie 2020 *Odpovědně a efektivně řídit vzdělávací systém* pokračovalo zejména prostřednictvím realizace dílčích systémových projektů podpořených z Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání – např. Strategické řízení a plánování ve školách a v územích, projekty místních akčních plánů rozvoje vzdělávání a jejich implementace, projekty krajských akčních plánů a jejich implementace či projekt Komplexní systém hodnocení a další.

V průběhu roku 2018 docházelo k návazné přípravě prováděcích a dalších metodických materiálů souvisejících s reformou financování regionálního školství, které byly publikovány na webových stránkách MŠMT. Ministerstvo rovněž velmi intenzivně komunikovalo dané změny ve financování prostřednictvím výjezdů do krajů a informačních seminářů. Nový systém financování má vstoupit v účinnost v roce 2019, přičemž už od září 2019 dostanou školy prostředky navíc na dělení vyučovacích hodin, od ledna 2020 pak bude reforma spuštěna v plném rozsahu.

V květnu 2018 vstoupilo v účinnost obecné nařízení o ochraně osobních údajů (General Data Protection Regulation – dále jen „GDPR“), tedy nová legislativa EU v kompetenci Ministerstva vnitra ČR a Úřadu pro ochranu osobních údajů (ÚOOÚ), jejímž cílem je zvýšit ochranu osobních dat občanů/spotřebitelů. MŠMT se vynasnažilo maximálně pomoci školám se na změnu související s GDPR s dostatečným předstihem připravit. Ještě před začátkem účinnosti nařízení doporučovalo MŠMT zkontrolovat, jakým způsobem je s osobními údaji ve školách nakládáno, a případně přizpůsobit procesy novým požadavkům. K tomu by měly školám pomoci podrobné připravené materiály (Metodická pomůcka k aplikaci GDPR a ryze praktický Stručný návod na zabezpečení procesů souvisejících s GDPR ve školách), které jsou školám k dispozici na webu MŠMT a které si kladou za cíl jim zásadně zjednodušit přípravu na účinnost nařízení.

V roce 2018 došlo rovněž k pokroku v plnění Strategie digitálního vzdělávání do roku 2020, a to v několika oblastech. Byla vypsána výzva Implementace Strategie digitálního vzdělávání II., v rámci které lze realizovat např. aktivity na podporu vzniku digitálních vzdělávacích zdrojů, propojování formálního a neformálního vzdělávání ve spolupráci s dalšími institucemi (kulturními/paměťovými, ekologickými či vědeckými centry) nebo digitálních kompetencí pedagogických pracovníků škol. V roce 2018 byl zahájen projekt Podpora rozvoje digitální gramotnosti a v další realizaci pokračoval rovněž systémový projekt Podpora rozvíjení informatického myšlení. Zároveň bylo vyhlášeno pokusné ověřování Rozvoj informatického myšlení v mateřských, základních a středních školách. Cílem pokusného ověřování je zjistit, nakolik koncepce rozvoje informatického myšlení a obsah nového vzdělávacího oboru informatika, které připravil Národní ústav pro vzdělávání, odpovídají možnostem škol, a především dětí a žáků. Dalším cílem je taktéž ověřit, zda učební a metodické materiály, které připravily pedagogické fakulty v projektu Podpora rozvíjení informatického myšlení, jsou funkční a uživatelsky přístupné.

1. 2. Změny v organizačním a legislativním základu

V roce 2018 byla přijata především novela školského zákona a vysokoškolského zákona. Rovněž došlo k vydání nových prováděcích předpisů a novel stávajících prováděcích právních předpisů, a to zejména v souvislosti s reformou financování regionálního školství.

1. 2. 1 Změna školského zákona

Změna zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, provedená zákonem č. 167/2018 Sb., zrušila nárok dvouletých dětí na přijetí do mateřské školy, který měl být účinný od 1. 9. 2020. Dále odložila začátek aplikování reformy financování regionálního školství na rok 2020.

1. 2. 2 Změna velké novely vysokoškolského zákona

Novelizace zákona č. 137/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, provedená zákonem č. 168/2018 Sb., prodloužila změnou přechodných ustanovení zmíněné „velké novely“ vysokoškolského zákona platnost akreditace dosavadních studijních programů, akreditovaných před účinností velké novely, do 31. 12. 2024. Tím se umožnilo bezproblémové dostudování studentů, kteří jsou do studia v těchto studijních programech zapsáni. Zároveň byla v programech akreditovaných před velkou novelou omezena možnost přijímání nových uchazečů – ti mohou být ke studiu přijímáni pouze do 31. 12. 2019 (popř. až do pozdějšího data skončení doby původní akreditace, pokud byla původní akreditace udělena na dobu delší než do 31. 12. 2019).

1. 2. 3 Prováděcí předpisy ke školskému zákonu

Nařízení vlády č. 211/2010 Sb., o soustavě oborů vzdělání v základním, středním a vyšším odborném vzdělávání

Novela nařízení vlády provedla změny ve skupině zdravotnických oborů. Do soustavy oborů středního vzdělávání s maturitou nově zařadila obory vzdělání Praktická sestra a Masér ve zdravotnictví a do soustavy oborů vyššího odborného vzdělávání nově zařadila obor vzdělání Diplomovaná dětská sestra. Obory vzdělání Zdravotnický asistent a Diplomovaný zdravotnický záchranář označila za dobíhající.

Vyhláška č. 61/2018 Sb. o seznamu nebezpečných chemických látek, směsí a prachů a podmínkách nakládání s nebezpečnými chemickými látkami a směsmi a podmínkách výkonu činností spojených s nebezpečnou expozicí prachů

Nová vyhláška s účinností od 27. 4. 2018 stanovila seznam nebezpečných chemické látky a směsi, se kterými mohou žáci při praktickém vyučování nakládat a za jakých podmínek. Dále jsou upraveny podmínky výkonu činností spojených s nebezpečnou expozicí prachu a seznam dřevin s nebezpečnou expozicí prachů.

Vyhláška č. 13/2005 Sb., o středním vzdělávání

Změna vyhlášky s účinností od 1. 9. 2018 vymezila podmínky pro zřizování víceoborových tříd ve středních školách. Nově vyhláška omezuje, jaké žáky je možné spojovat do jedné třídy, kolik oborů může v jedné spojené třídě být. Zároveň však přechodné ustanovení stanoví, že dosavadní spojené třídy mohou v daném složení pokračovat.

Vyhláška č. 282/2016 Sb., o požadavcích na potraviny, pro které je přípustná reklama a které lze nabízet k prodeji a prodávat ve školách a školských zařízeních

Novela tzv. pamlskové vyhlášky s účinností od 1. 9. 2018 zmírnila normy na obsah cukru, tuku a soli v potravinách povolených k prodeji ve školních bufetech a automatech. Díky tomu se rozšířil sortiment bufetů například o kvalitní masné výrobky, ochucené tvarohy nebo sýry a dále o pečivo s významným podílem cereálií nebo semínek a jemné pečivo s vysokým podílem ovoce.

Vyhláška č. 177/2009 Sb., o bližších podmínkách ukončování vzdělávání ve středních školách maturitní zkouškou

Změna vyhlášky s účinností od 1. 11. 2018 navýšila dobu trvání didaktického testu z českého jazyka a literatury na 75 minut a z matematiky na 120 minut. U písemné práce z českého jazyka a literatury se zrušilo pravidlo rozdělení času na volbu zadání a vlastní vypracování práce. Dále došlo k dílčím úpravám v souvislosti se žáky s přiznaným uzpůsobením podmínek pro konání maturitní zkoušky, uchováváním dokumentace, zkouškou profilové části konané formou vypracování maturitní práce a její obhajoby před zkušební komisí, termíny u podzimního zkušební období a přihlašováním k jednotlivé zkoušce.

Vyhláška č. 353/2016 Sb., o přijímacím řízení ke střednímu vzdělávání a vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných

Společná novela obou těchto vyhlášek upravila oblast konání přijímacího řízení ke střednímu vzdělávání a jednotné zkoušky uchazečů se speciálními vzdělávacími potřebami. Nově se upravila podporující osoba pro uchazeče se speciálními vzdělávacími potřebami při přijímacím řízení a zejména konání jednotné zkoušky. Dále byly doplněny podmínky přijímání těchto uchazečů a definující kategorie uzpůsobení konání jednotné zkoušky podle druhu znevýhodnění uchazeče a vzor doporučení školského zařízení pro účely přijímacího řízení ke střednímu vzdělávání.

Vyhláška č. 3/2015 Sb., o některých dokladech o vzdělání

Novela vyhlášky upravila vysvědčení o maturitní zkoušce v návaznosti na skutečnost, že od školního roku 2020/2021, resp. 2021/2022 budou žáci většiny oborů vzdělání konat 3 povinné zkoušky společné části maturitní zkoušky. Dále byl mj. doplněn vzor tiskopisu o získání základů vzdělání ve speciální základní škole.

1. 2. 4 Prováděcí předpisy k reformě financování regionálního školství

V souvislosti s reformou financování regionálního školství byly vydány nové nařízení vlády č. 123/2018 Sb., o stanovení maximálního počtu hodin výuky financovaného ze státního rozpočtu pro základní školu, střední školu a konzervatoř zřizovanou krajem, obcí nebo svazkem obcí (tzv. nařízení vlády o PHmax), vyhláška č. 161/2018 Sb., o předkládání údajů o předpokládaných počtech pedagogických pracovníků a jejich platovém zařazení a vyhláška č. 310/2018 Sb. o krajských normativech. Výše uvedené právní předpisy nabyly účinnosti k 1. 9. 2018. Nový způsob financování regionálního školství spolu s novými pravidly obsaženými v nařízení vlády č. 123/2018 Sb. a vyhlášce č. 310/2018 Sb. se však začnou uplatňovat až od 1. ledna 2020.

Dále byly přijaty novely vyhlášky č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání, vyhlášky č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, vyhlášky č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání a vyhlášky č. 364/2005 Sb. o vedení dokumentace škol a školských zařízení a školní matriky a o předávání údajů z dokumentace škol a školských zařízení a ze školní matriky (vyhláška o dokumentaci škol a školských zařízení).

Uvedené předpisy stanovují maximální počty hodin výuky a přímé pedagogické činnosti, které budou v novém systému financovány ze státního rozpočtu, určují nejnižší a nejvyšší počty dětí a žáků ve třídách a odděleních nebo řeší předávání údajů z dokumentace škol a školských zařízení.

1. 3. Financování vzdělávání

1. 3. 1 Systém financování

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, jím řízené organizační složky státu Česká školní inspekce a Vysokoskolské sportovní centrum a příspěvkové organizace hospodařily v roce 2018 **podle zákona č. 474/2017 Sb.**, o státním rozpočtu České republiky na rok 2018, jehož součástí jsou i **závazné ukazatele rozpočtu kapitoly 333 MŠMT (dále jen „kapitola 333“)**. Zákon o státním rozpočtu na rok 2018 byl schválen Poslaneckou sněmovnou Parlamentu České republiky usnesením č. 65 dne 19. 12. 2017.

Hospodaření s prostředky státního rozpočtu v resortu školství, mládeže a tělovýchovy se v roce 2018 řídilo zejména **zákonem č. 218/2000 Sb.**, o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (**rozpočtová pravidla**), ve znění pozdějších předpisů, **zákonem č. 561/2004 Sb.**, o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (**školský zákon**), ve znění pozdějších předpisů, **zákonem č. 563/1991 Sb.**, o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, **zákonem č. 111/1998 Sb.**, o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, **zákonem č. 306/1999 Sb.**, o poskytování dotací soukromým školám, předškolním a školským zařízením, ve znění pozdějších předpisů, **zákonem č. 109/2002 Sb.**, o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, **zákonem č. 130/2002 Sb.**, o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (**zákon o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací**), ve znění pozdějších předpisů, zákonem č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu, ve znění pozdějších předpisů.

MŠMT splnilo v roce 2018 všechny úkoly vyplývající ze zákona o státním rozpočtu a dalších právních předpisů, usnesení vlády České republiky, pokynů a opatření Ministerstva financí. Dodrželo všechny závazné rozpočtové ukazatele.

MŠMT zabezpečilo ekonomické náležitosti školského zákona, výdaje na veřejné vysoké školy a výdaje v oblasti výzkumu, experimentálního vývoje a inovací.

I přes to, že v červnu rozhodla Poslanecká sněmovna o odložení změny financování regionálního školství o rok (změna financování bude účinná od ledna 2020), pracovalo MŠMT na dílčích změnách souvisejících se spuštěním reformy, a to s ohledem na pozvolnější náběh jejich finančních dopadů. V listopadu 2018 byl vyhlášen rozvojový program, který by měl přispět k částečnému vyrovnání mezikrajových rozdílů v odměňování pedagogických pracovníků v roce 2019. Cílem tohoto rozvojového programu je, aby pedagogové na stejných druzích škol dostávali srovnatelné nadtarifní složky platu ve všech krajích. Program ale řeší také vyrovnání platů v různých druzích škol v rámci jednoho kraje. Současný systém financování, kdy školy dostávají peníze podle počtu žáků, má totiž za následek to, že odměňování učitelů v jednotlivých krajích se velmi různí. Na tento program je pro rok 2019 určena více než 1 mld. Kč. Od roku 2020 pak bude mezikrajové rozdíly v platech systémově řešit právě změna financování regionálního školství, kdy právnické osoby vykonávající činnost školy budou dostávat finanční prostředky primárně podle odučených hodin (tzv. financování na pedagoga). V rámci příprav na hladký náběh změny financování také ministerstvo školství vyčlenilo v rozpočtu pro rok 2019 pro mateřské školy 1,8 miliardy korun. Tyto finance budou

určeny zejména na zaplacení překryvů učitelů při výuce a také na nezbytné rozšíření délky provozu. Od září 2019 pak bude možné základním a středním školám zaplatit větší dělení tříd pro zajištění vyšší kvality výuky ve vybraných předmětech, např. v matematice, v profilových předmětech.

V průběhu roku 2018 pokračovala realizace Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání (OP VVV), který přispívá ke strukturálnímu posunu České republiky směrem k ekonomice založené na vzdělané, motivované a kreativní pracovní síle, na produkci kvalitních výsledků výzkumu a jejich využití pro zvýšení konkurenceschopnosti. Tento program splnil pro rok 2018 významný milník – tzv. pravidlo N+3. Toto pravidlo znamená, že členské státy musí prostřednictvím jednotlivých operačních programů vyčerpat přidělené finanční prostředky nejpozději do tří let od přidělení finanční alokace. OP VVV měl pro splnění pravidla N+3 profinancovat, tedy použít na realizaci projektů, vyúčtovat a následně předložit Evropské komisi k proplacení 17 % alokace programu, což představuje 11,3 mld. Kč. Většina těchto prostředků (více než 8 mld. Kč) byla čerpána v roce 2018. Důvodem pomalejšího počátečního čerpání na začátku programového období je zejména financování formou předfinancování, kdy příjemci jako např. školy či výzkumné organizace nedisponují tak velkými vlastními finančními prostředky a čekají na předfinancování ze státního rozpočtu, což proces čerpání výrazně prodlužuje. Zároveň se však jedná o nejhodnější formu podpory v oblasti výzkumu a vzdělávání, která zajišťuje realizaci skutečně strategických a společensky potřebných projektů.

V rámci OP VVV bylo v roce 2018 vyhlášeno celkem 15 nových výzev. Od počátku realizace OP VVV bylo vydáno již více než 9 100 právních aktů o poskytnutí finanční podpory, z toho téměř 8 tisíc projektů bylo, je či bude realizováno v režimu šablon.

Návrh limitů příjmů a výdajů na rok 2018 pro rozpočet kapitoly 333 byl **schválen dne 14. 6. 2017 usnesením vlády České republiky č. 442** k přípravě státního rozpočtu České republiky na rok 2018 a střednědobého výhledu na léta 2019 a 2020.

Na základě schválených rozpočtových limitů na rok 2018 zpracovalo MŠMT **podle vyhlášky č. 133/2013 Sb.**, kterou se stanoví rozsah a struktura údajů pro vypracování návrhu zákona o státním rozpočtu a termíny jejich předkládání a podle doplňujících pokynů ministra financí **návrh rozpočtu kapitoly 333**.

Usnesením vlády České republiky č. 674 ze dne 25. 9. 2017 k návrhu zákona o státním rozpočtu České republiky na rok 2018 a k návrhům střednědobého výhledu státního rozpočtu České republiky na léta 2019 a 2020 byl návrh zákona o státním rozpočtu včetně rozpočtové dokumentace schválen. V Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR byl rozpočet kapitoly 333 dne 19. 12. 2017 schválen **usnesením PSP ČR č. 65** jako součást **zákona č. 474/2017 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2018**.

Při hodnocení plnění priorit v kapitole 333 je nutné se zaměřit na **oblast vzdělávání a školské služby, oddíl 31 a 32 rozpočtové skladby**.

V roce 2018 činil objem výdajů **pro oblast vzdělávání ve schváleném rozpočtu 160 779 210,66 tis. Kč, v rozpočtu po změnách 170 377 927,00 tis. Kč, v konečném rozpočtu 181 069 974,17 tis. Kč, skutečnost k 31. 12. 2018 byla vykázána ve výši 174 969 921,68 tis. Kč, plnění na 102,70 % rozpočtu po změnách a 96,63 % konečného rozpočtu. Schválený rozpočet se oproti srovnatelnému údaji roku 2017 zvýšil o 22 137 163,45 tis. Kč, tj. nárůst o 15,97 %, rozpočet po změnách se zvýšil proti roku 2017 o 28 027 102,57 tis. Kč, tj. o 19,69 %, konečný rozpočet se zvýšil proti roku 2017 o 29 493 649,72 tis. Kč, tj. o 19,46 % a skutečnost 2018 byla vyšší oproti skutečnosti předchozího roku o 29 185 721,82 tis. Kč, tj. 20,02 %, meziroční index 2018/2017 činil 120,02.**

Index 2018/2014 celkových výdajů pro oblast vzdělávání za **pětileté období** činí ve schváleném rozpočtu 129,40, v rozpočtu po změnách 134,05 a ve **skutečných výdajích 139,87**.

Srovnání těchto výdajů pouze za kapitolu 333 není pro hodnocení plnění priorit vlády v oblasti vzdělávání plně vypovídající, pro zjištění celkových výdajů na vzdělávání v ČR je nutno zahrnout konsolidované údaje veřejných rozpočtů včetně výdajů krajů a obcí a ostatních kapitol v souladu s § 172 školského zákona.

V roce 2018 se Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy zaměřilo především na řešení problematiky v následujících oblastech:

- ♦ **Zlepšování platové úrovně pracovníků ve školství** – ve smyslu úsilí vlády o postupné zvyšování prostředků na platy pedagogických a nepedagogických pracovníků došlo v r. 2018 oproti roku 2017 k nárůstu průměrných platů pro pedagogické pracovníky i nepedagogické zaměstnance. Celkový objem mzdových prostředků pro pracovníky RgŠ vzrostl oproti roku 2017 o 9353 187,09 tis. Kč, což představuje více než 13 %. Průměrný plat pracovníků RgŠ ÚSC meziročně vzrostl o 3029 Kč.
- ♦ **Společné vzdělávání** – garance společného vzdělávání všech dětí, žáků a studentů (dále jen „žák“) v hlavním vzdělávacím proudu všude tam, kde je to v jejich zájmu a podpora každého žáka, který ji potřebuje včetně nároku na finanční úhradu takto přiznaných podpůrných opatření v normované výši ze státního rozpočtu – to jsou základní principy zakotvené v současnosti školským zákonem. Podpůrná opatření specifikují vybrané druhy opatření, které mohou uplatnit ve výuce pedagogové s cílem podpořit vzdělávání žáka. Jedná se zejména o změnu pedagogických postupů – především o úpravy metod výuky, didaktické postupy a úpravy v kritériích hodnocení žáka, případně o změny ve strategiích učení žáka. Tato podpůrná opatření jsou poskytována žákům bez zvýšené finanční podpory. Ostatní podpůrná opatření jsou svázána s normovanou finanční náročností, kterou škola obdrží ze státního rozpočtu. Jedná se zejména o podpůrná opatření personálního charakteru, jako jsou zejména asistenti pedagoga, pedagogická intervence, práce speciálního pedagoga, logopeda apod. Za rok 2018 byla školami a školskými zařízeními všech typů zřizovatelů poskytnuta podpůrná opatření v celkové výši 5423 815,42 tis. Kč.
- ♦ **Podpora investic** – i v roce 2018 pokračovalo financování **rozšíření výukových kapacit MŠ a ZŠ zřizovaných obcemi a dobrovolnými svazky obcí**. V polovině roku byla zveřejněna další, v pořadí již 6. výzva, s alokací 300 mil. Kč. Cílem výzvy bylo pomoci zřizovatelům vytvořit nové výukové kapacity mateřských a základních škol zřizovaných obcemi hlavně v oblastech s dlouhodobým nárůstem dětí nebo žáků z nové bytové výstavby či jinou předpokládanou migrací obyvatel, a také podpořit nárůst kapacit mateřských a základních škol zřizovaných dobrovolnými svazky obcí v lokalitách, kde není zajištěna dostatečná dostupnost předškolního či základního vzdělávání. Komise doporučila z této výzvy podpořit 27 žádostí, na základě kterých by mělo nově vzniknout 28 tříd mateřských škol pro 650 dětí. Navýšena bude také kapacita základních škol a to o 30 žáků. Od doby zahájení Programu Rozvoj výukových kapacit mateřských a základních škol zřizovaných územně samosprávnými celky v roce 2014 bude v rámci šesti výzev podpořeno 152 akcí, přičemž vznikne 112 nových tříd mateřských škol s navýšením rejstříkové kapacity pro 2612 dětí a 168 nových kmenových učeben základních škol s navýšením kapacity pro 3880 žáků. Částka určená na program pro rozvoj výukových kapacit mateřských a základních škol v letech 2014 až 2021 byla navýšena na 1,8 mld. Kč. Největší počet žádostí byl přijat z oblasti Středočeského kraje a z kraje Vysočina.

Z programu 133 330 **Podpora vybraných projektů rozvoje výukových kapacit základního vzdělávání zřizovaného obcí** by do roku 2023 mělo vzniknout celkem 115 nových učeben pro 3 400 žáků základních škol v lokalitách kolem Prahy, které mají problém se zajištěním povinné školní docházky. V roce 2018 bylo podpořeno a zahájeno financování výstavby základních škol v obcích Rudná u Prahy, Psáry a městských částech Praha – Řeporyje a Praha – Čakovice, připraveny k financování byly akce měst Jesenice, Čelákovice, Říčany, a v projektové přípravě byly projekty školských právnických osob v Ondřejově, Úvalech a Přezleticích zřizovaných dobrovolnými svazky obcí.

V oblasti investic byla rovněž vytvořena dokumentace nového investičního programu **Rozvoj a obnova materiálně technické základny veřejných vysokých škol**. Dokumentace byla schválena usnesením vlády č. 564 ze dne 4. 9. 2018. Program věcně navazuje na předchozí stejnojmenný program, jehož financování bude ukončeno v roce 2019. Výchozí bodem pro stanovení cílů dokumentace programů byl základní koncepční dokument rozvoje terciárního vzdělávání – Dlouhodobý záměr vzdělávací a vědecké, výzkumné, vývojové a inovační, umělecké a další tvůrčí činnosti pro oblast vysokých škol na období 2016–2020. V prosinci 2018 byla zveřejněna výzva tohoto programu s předpokládanou alokací 3 mld. Kč. Podpora obnovy a rozvoje vysokoškolské infrastruktury bude zajištěna prostřednictvím:

- ♦ opatření vedoucích k zajištění potřebných standardů materiálně technických podmínek, modernizace výuky a souvisejícího zázemí
  - rekonstrukcemi a obnovou stávající stavební infrastruktury VVŠ – technické zhodnocení stavební infrastruktury se v poslední době staly naléhavější než nová výstavba a investiční finanční prostředky se z nové výstavby přesunují na rekonstrukce a modernizace a dostavby stávajících budov. Úpravy mají odstraňovat důsledky nejen fyzického stárnutí a zhoršování stavebně technického stavu budov, ale zejména jeho funkčního zastarávání ve vztahu ke změnám výukového procesu i rozšířené funkce školy;
  - v minimálním rozsahu odůvodněným pořízením nových ploch v souvislosti s potřebou optimalizace a rozmístění plošných kapacit, tj. například opuštěním nepotřebného majetku, sdílením prostor pro výuku i jiné činnosti VVŠ;
- ♦ synergičtých vazeb na projekty realizované v jiných programech, např. z OP VVV, zpravidla zkvalitněním procesu řízení a výuky rozvojem a zaváděním systémů informačních a komunikačních technologií a pořízením strojního a přístrojového vybavení;
- ♦ opatření vedoucích k provozním úsporám a celkové efektivitě provozu a k povinnému naplnění zákonných předpisů, např. v oblasti energetického hospodářství, zabezpečení a požárního zajištění budov nebo hygienických norem, zajištěním prostor a vybavení pro archivaci dokumentů.
- ♦ **Financování sportu** – v roce 2018 bylo v rámci podpory sportovní reprezentace a všeobecné sportovní činnosti kapitolou profinancováno 5 519 010,81 tis. Kč, což představuje meziroční nárůst o 1,27 mld. Kč, tedy téměř o 30 %. I pro rok 2018 byla zveřejněna výzva na přímou podporu tělovýchovných jednot a sportovních klubů (výzva Můj Klub), zaměřená zejména na podporu sportování dětí a mládeže. V rámci ní bylo podpořeno 4 140 sportovních klubů a tělovýchovných jednot, kterým bylo poskytnuto celkem cca 900 mil. Kč.
- ♦ **Realizace projektů OP VVV formou „šablon“** – v roce 2018 byly vypsány výzvy pro méně i více rozvinuté regiony formou šablon.
  - ♦ Šablony II jsou nově určeny i pro základní umělecké školy a školská zařízení pro zájmové vzdělávání, byly

do nich rovněž zařazeny nové šablony – například projektové dny, zapojení odborníka z praxe do vzdělávání, školní kariérový poradce, aktivity rozvíjející ICT dovednosti ve školách. Celková alokace dosahuje výše 6 mld. Kč. Výzva byla zveřejněna v únoru 2018, na počátku roku 2019 byly již podpořeny žádosti za téměř 1,9 mld. Kč. Žádosti jsou stále přijímány (do vyčerpání alokace). Mezi cíle, kterých má být prostřednictvím Šablon II dosaženo patří:

- ◆ podpora společného vzdělávání a to jak ve formě personální podpory (např. školní asistent, speciální pedagog, školní psycholog, chůva), tak formou vzdělávání pedagogů v této oblasti;
  - ◆ podpora nových metod ve výuce
    - rozvoj čtenářské a matematické gramotnosti;
    - výuka cizích jazyků metodou CLIL;
    - rozvoj dovedností v ICT;
  - ◆ podpora osobnostně profesního rozvoje pedagogů formou supervize, mentoringu či koučinku;
  - ◆ spolupráce s rodiči a veřejností;
  - ◆ propojení teoretické výuky s praxí, zapojení odborníků do výuky.
- ◆ Šablony pro SŠ a VOŠ II jsou nově určeny i pro školská výchovná a ubytovací zařízení – domovy mládeže a internáty, byly rovněž upraveny stávající šablony a zařazeny nové šablony – například realizace fiktivní firmy přímo ve výuce, aktivity rozvíjející ICT dovednosti ve školách, klub jako volnočasová aktivita pro žáky, projektové dny atd. Celková alokace dosahuje 1 mld. Kč. Výzva byla zveřejněna v prosinci 2018, jedná se o průběžnou výzvu. Mezi cíle, kterých má být prostřednictvím Šablon II u SŠ a VOŠ dosaženo patří:
- ◆ podpora osobnostně profesního rozvoje pedagogů ve formě možnosti dalšího vzdělávání, stáže, sdílení zkušeností pedagogů a odborníků z praxe;
  - ◆ pomoc školám a školským výchovným a ubytovacím zařízením při společném vzdělávání prostřednictvím personální podpory a dalšího vzdělávání pedagogů v této oblasti;
  - ◆ pomoc žákům ohroženým školním neúspěchem;
  - ◆ zavedení a podpora nových metod ve výuce;
  - ◆ větší propojení teorie s praxí – spolupráce škol a zaměstnavatelů.

1.3.2 Financování regionálního školství

Hlavním principem pro přidělování přímých výdajů na vzdělávání z rozpočtu MŠMT do rozpočtu jednotlivých krajů a MHMP bylo i v roce 2018 **výkonové financování prostřednictvím „republikových normativů“**. Republikové normativy stanovuje ministerstvo podle ustanovení § 161 zákona č. 561/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů, jako výši výdajů připadajících na vzdělávání a školské služby pro jedno dítě, žáka nebo studenta příslušné věkové kategorie v oblasti předškolního, základního, středního a vyššího odborného vzdělávání ve školách a školských zařízeních zřizovaných kraji, obcemi nebo svazky obcí na kalendářní rok. Součástí republikových normativů je také vyjádření limitů počtu zaměstnanců připadajících na 1 000 dětí, žáků nebo studentů v dané věkové kategorii.

Regionální školství bylo kromě výkonového financování prostřednictvím republikových normativů financováno rovněž finančními prostředky určenými na rozvojové programy, a to v souladu s § 163 zákona č. 561/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Tyto programy jsou používány k podpoře rozvoje vzdělávací soustavy a k financování specifických záležitostí, které nelze zohlednit v normativu.

Za použití **republikových normativů** provedlo ministerstvo **rozpis přímých neinvestičních výdajů** rozpočtováných na rok 2018 v kapitole 333-MŠMT na jednotlivé kraje a hlavní město Prahu. V průběhu roku 2018 byl tento normativní rozpis měsíčně upravován na základě cílené podpory společného vzdělávání, tj. na základě skutečného počtu poskytovaných podpůrných opatření ve školách a školských zařízeních v kraji. Celkový objem těchto finančních prostředků na přímé výdaje na vzdělávání dosáhl výše 109 818 898,76 tis. Kč (74 729 725,04 tis. Kč pro školy zřizované obcemi a dobrovolnými svazky obcí, 35 089 173,72 tis. Kč pro školy zřizované kraji). Pravidelné úpravy rozpočtů krajů probíhaly až do září 2018, kdy skončilo 2leté přechodné období pro 1. rediagnostiky. Dále již nebyl důvod, proč by se požadavky z titulu nových podpůrných opatření měly výrazněji navyšovat. Přímé výdaje na sportovní přípravu žáků ve sportovních gymnáziích činily 93 207,88 tis. Kč. Krajské úřady a MHMP za pomoci krajských normativů provedly rozpis a převedení těchto finančních prostředků jednotlivým právnickým osobám vykonávajícím činnost škol a školských zařízení. Krajské normativy jsou upraveny vyhláškou č. 492/2005 Sb., o krajských normativních, ve znění pozdějších předpisů.

Republikové normativy byly stanoveny pro 5 základních kategorií:

1. dítě v předškolním vzdělávání (kategorie 3–5 let);
2. žák plnící povinnou školní docházku (kategorie 6–14 let);
3. žák v denní formě středního vzdělávání včetně žáků nástavbového studia (kategorie 15–18 let);
4. student v denní formě vyššího odborného vzdělávání (kategorie 19–21 let);
5. dítě, žák, student umístěný v krajských zařízeních ústavní výchovy (kategorie 3–18 let v KZÚV).

Do republikových normativů roku 2018 bylo oproti republikovým normativům roku 2017 promítnuto snížení republikových normativů 2017, a to z titulu financování společného vzdělávání prostřednictvím podpůrných opatření. Dále se pak promítlo zvýšení platů pedagogických pracovníků o 15 % a nepedagogických zaměstnanců o 10 %, zvýšení mzdové složky pedagogů a navýšení limitu počtu zaměstnanců, snížení normativního rozpisu u počtu rediagnostikovaných dětí, žáků a studentů, kterým po 1. 9. 2016 byla již přiznána podpůrná opatření 2. až 5. stupně podle § 16 školského zákona či zvýšení ostatních neinvestičních výdajů pro školy a třídy zřízené podle § 16 odst. 9 školského zákona. Normativní rozpis rozpočtu byl dále navýšen o cílenou podporu společného vzdělávání, a to na základě skutečného počtu poskytovaných podpůrných opatření ve školách a školských zařízeních v kraji a normované finanční náročnosti podpůrných opatření podle přílohy č. 1 vyhlášky č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných.

Financování soukromých škol a školských zařízení probíhá v souladu se zákonem č. 306/1999 Sb., o poskytování dotací soukromým školám, předškolním a školským zařízením, ve znění pozdějších předpisů. Rozpis finančních prostředků je ze strany MŠMT realizován za pomoci normativů pro soukromé školy, které MŠMT každoročně vyhláší, a finanční tok je shodný jako v případě krajských a obecních škol. V roce 2018 bylo z MŠMT na financování

¹ Jedná se o finanční prostředky zúčtované pod položkami 5332 a 6352

920 soukromých škol a školských zařízení zasláno 5 885 342,85 tis. Kč, to je o 14,79 % více než v předchozím roce 2018, za celé pětileté sledované období (2014 až 2018) došlo k nárůstu o 43,77 %. Počet subjektů působících v regionálním školství se v tomto pětiletém období zvýšil o 178.

Stejnou formou, tedy transferovou platbou, byly z MŠMT převedeny do rozpočtu ÚSC další neinvestiční finanční prostředky na rozvojové a dotační programy určené zejména na navýšení platů pracovníků ve školství a dále například na projekty z oblasti integrace cizinců, integrace romské komunity, prevence kriminality či protidrogové politiky (6 367 312,62 tis. Kč) a na projekty OP VVV (3 979 563,93 tis. Kč).

Financování **církevních škol a školských zařízení** je rovněž realizováno normativně, přičemž MŠMT zasílá v souladu s § 162 a § 160 odst. 1 písm. b) zákona č. 561/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů, dotace přímo jednotlivým právníkům osobám vykonávajícím činnost škol a školských zařízení. K 31. 12. 2018 bylo financováno 141 církevních právních subjektů vykonávajících činnost školy a školského zařízení, které jsou zapsány v rejstříku škol a školských zařízení. Církevní školy obdržely celkem 1 794 246,00 tis. Kč, z toho provozní dotaci ve výši 1 715 495,46 tis. Kč. Kromě provozní dotace byly církevním školám a školským zařízením poskytnuty finanční prostředky určené na rozvojové programy a další účelové dotace na projekty. Meziročně došlo k nárůstu výdajů na církevní školství o 12,88 %, za celé pětileté sledované období (2014 až 2018) pak došlo k nárůstu o 41,14 %, nutno však podotknout, že se zvýšil ve sledovaném období i počet škol a školských zařízení, a to o 3. Do systému církevního školství přibyla 1 základní škola, 1 střední odborná škola a 1 pedagogicko-psychologická poradna. V roce 2019 MŠMT zahájí práce na sjednocování normativů pro financování soukromého a církevního školství v závislosti na změnách ve financování ve školství veřejném.

MŠMT komplexně ekonomicky zabezpečilo 69 škol a školských zařízení poskytujících vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami (11) a zajišťujících ústavní a ochrannou výchovu (58), **jejichž je zřizovatelem**. Provozní výdaje (včetně mzdových výdajů) těchto přímo řízených organizací dosáhly v roce 2018 výše 2 696 041,51 tis. Kč, což je nárůst o 9,44 % oproti předchozímu roku (2017). Investiční podpora byla poskytnuta v rámci programu 133 110 **Rozvoj a obnova materiálně technické základny speciálních škol a systému náhradní výchovné péče**. Hlavním cílem programu je udržet a zlepšovat kvalitu objektů, řešit úkoly vyplývající z nových předpisů a souvisejících vyhlášek vyplývajících ze zákona č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních. V roce 2018 byly poskytnuty dotace zejména na obnovu vozového parku nákupem vícemístných vozidel pro zvýšení bezpečnosti přepravy a snížení nákladů na opravy a údržbu automobilů.

1.3.3 Financování vysokého školství

Financování vysokých škol vychází ze zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů. Konkrétní postupy financování pro rok 2018 byly pro veřejné vysoké školy stanoveny resortními Pravidly pro poskytování příspěvku a dotací veřejným vysokým školám Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy č. j. MSM-1251/2018-2, pro soukromé vysoké školy Pravidly pro poskytování dotací soukromým vysokým školám Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy na stipendia podle § 40 odst. 2, § 91 odst. 2 písm. e) a § 91 odst. 3 zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, č. j. 2435/2011-33.

Veřejným vysokým školám je ze státního rozpočtu podle zákona o vysokých školách poskytován příspěvek na vzdělávací a vědeckou, výzkumnou, vývojovou a inovační, uměleckou nebo další tvůrčí činnost, dotace na rozvoj vysoké školy a dotace zejména na ubytování a stravování studentů. Pro stanovení výše příspěvku je rozhodný typ a finanční náročnost akreditovaných studijních programů a programů celoživotního vzdělávání, počet studentů a dosažené výsledky ve vzdělávací a vědecké, výzkumné, vývojové a inovační, umělecké nebo další tvůrčí činnosti a její náročnost. Výši příspěvku i poskytnutých dotací rovněž ovlivňuje strategický záměr dané školy a strategický záměr pro oblast vysokých škol vypracovaný ministerstvem.

Soukromé vysoké školy jsou v souladu se zákonem o vysokých školách povinny zajistit finanční prostředky na svou vzdělávací a vědeckou nebo výzkumnou, vývojovou a inovační, uměleckou a další tvůrčí činnost. Dotace, které jim jsou na základě zákona o vysokých školách poskytovány ze státního rozpočtu, jsou určeny převážně na ubytovací a sociální stipendia studentů.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy na základě zákona o vysokých školách poskytuje finanční prostředky i státní vysoké škole Univerzitě obrany na podporu studia studentů, kteří nejsou vojáky v činné službě. Tyto finanční prostředky, rozpočtované v kapitole 333, jsou na počátku roku převáděny rozpočtovým opatřením do kapitoly Ministerstva obrany a nejsou v dále uváděných číselných hodnotách obsaženy.

V roce 2018 bylo z rozpočtu MŠMT vysokým školám vyplaceno včetně programů EU celkem 46 238 930 766, 01 Kč¹.

Z této částky bylo poskytnuto 36 625 348 742,66 Kč, tj. 79,21 %, jako neinvestiční prostředky, 9 613 582 023,35 Kč, tj. 20,79 %, jako prostředky investiční.

Z pohledu účelového členění objem 31 401 484 879,77 Kč představuje výdaje na činnosti mimo výzkum a vývoj (v tom zejména činnost vzdělávací), zbývajících 14 837 445 886,24 Kč jsou výdaje na výzkum a vývoj.

Rozhodující část finančních prostředků na činnost mimo výzkum a vývoj je veřejným vysokým školám, kterých v roce 2018 v ČR působilo 26, přidělována formou příspěvku. V roce 2018 se jednalo o částku 22 531 880 313,83 Kč, tedy 71,75 %. Převažující část příspěvku poskytovaná prostřednictvím rozpočtového okruhu (cca 80 % rozpočtu vysokých škol) je stanovena normativně odvozením od rozsahu a obsahu vzdělávací činnosti vysoké školy (tzv. ukazatel A) a vyhodnocením činnosti veřejných vysokých škol prostřednictvím vybraných indikátorů výkonu a kvality (ukazatel K).

Součástí příspěvku jsou též finanční prostředky učené pro úhradu stipendií (stipendia studentů doktorských studijních programů, ubytovací a sociální stipendia). Na základě novely vysokoškolského zákona účinné od září 2016, která navázala výši sociálního stipendia přímo na sazbu minimální mzdy, došlo v důsledku růstu minimální mzdy k navýšení sociálního stipendia z pevně stanovené částky ve výši 2 160 Kč na částku 3 050 Kč.

Příspěvek je dále poskytován na zajištění institucionálních plánů vysokých škol, na podporu internacionalizace studia a prostřednictvím Fondu vzdělávací politiky na další aktivity, které se ministerstvo rozhodlo finančními nástroji podpořit.

Do metodiky institucionálního financování veřejných vysokých škol byl v roce 2018 zaveden nový prvek, tzv. segmentace. Veřejné vysoké školy byly pro hodnocení v ukazateli K rozděleny do 4 skupin – segmentů. Do segmentu

---

¹ Jedná se o finanční prostředky zúčtované pod položkami 5332 a 6352

1 byly zařazeny umělecké veřejné vysoké školy, do segmentu 2 neuniverzitní vysoké školy a do segmentů 3 a 4 zbývající veřejné vysoké školy, rozdělené na základě jejich výkonů ve vědě a ve vzdělávací činnosti (měřeno počty studentů). Důvodem tohoto rozdělení bylo jednak vyslyšení požadavků na hodnocení mezi srovnatelnými školami, jednak vytvoření podmínek pro lepší říditelnost systému.

Další významnou záležitostí v roce 2018 v oblasti financování vysokých škol, byť s účinností od roku 2019, bylo schválení Dlouhodobého finančního opatření k navýšení kapacit lékařských fakult ČR, reagující na stárnutí a nedostatek lékařů v praxi, ale současně i na nedostatek akademických pracovníků vzdělávajících další generace lékařů na vysokých školách. Na toto opatření bylo Usnesením vlády ČR pro následujících 11 let vyčleněno téměř 7 miliard Kč, což umožní vytvoření organizačních i materiálních podmínek pro nárůst počtu studentů a následně absolventů ve studijním programu Všeobecné lékařství vyučovaném v českém jazyce na lékařských fakultách veřejných vysokých škol o 15 %.

Formou neinvestičních výdajů mimo výzkum a vývoj byly vysokým školám poskytnuty prostředky ve výši 24 896 762 112,62 Kč, z toho veřejným vysokým školám na:

- ◆ vzdělávací a další s ní související činnosti (příspěvek v celkové výši 18 301 521 595 Kč);
- ◆ doktorská stipendia v prezenčním studiu (příspěvek ve výši 1 395 630 000 Kč);
- ◆ fond vzdělávací politiky (příspěvek ve výši 403 377 070 Kč);
- ◆ podporu mezinárodní spolupráce (příspěvek a dotaci ve výši 259 779 500 Kč);
- ◆ ubytovací stipendia (příspěvek ve výši 678 310 200 Kč);
- ◆ rozvojové programy (příspěvek a dotace ve výši 887 979 000 Kč);
- ◆ sociální stipendia (příspěvek ve výši 23 821 860 Kč);
- ◆ ubytování a stravování (dotace ve výši 129 900 000 Kč);
- ◆ projekty programového financování (dotace ve výši 74 054 669,57 Kč).

Neinvestiční prostředky mimo výzkum a vývoj byly veřejným vysokým školám dále poskytnuty na projekty realizované prostřednictvím OP VVV jako dotace ve výši 2 486 188 191,20 Kč.

Z ostatních finančně podpořených aktivit se dále jednalo o:

- ◆ zahraniční rozvojovou pomoc (103 522 001,65 Kč);
- ◆ podpora studia zahraničních studentů (příspěvek a dotace ve výši 23 843 357,11 Kč);
- ◆ podporu činnosti Egyptologického ústavu UK 20 000 000 Kč);
- ◆ využití volného času dětí a mládeže (30 680 497,55 Kč);
- ◆ programy kulturního dědictví (3 629 598,61 Kč);
- ◆ prevenci kriminality (576 832 Kč);
- ◆ oslavy výročí republiky (19 770 000 Kč);
- ◆ konference UPOL (2 500 000 Kč);
- ◆ vzdělávání národnostních menšin a multikulturní výchova (352 987,84 Kč).

V září 2018 vláda schválila nový investiční program Rozvoj a obnova materiálně technické základny veřejných vysokých škol, který byl připravován přímo ve spolupráci s vysokými školami na základě jejich investičních a rozvojových potřeb. Ze státního rozpočtu je na jeho financování v letech 2018 až 2027 alokována částka 12,5 miliardy Kč. Finanční prostředky z programu jsou směřovány nejen na výstavbu či rekonstrukci budov a na pořízení nového přístrojového vybavení, program zároveň otevírá cestu k potřebnému zlepšení stavu studentských kolejí a menz, což umožní zajistit důstojnější sociální podmínky pro studenty. Na oblast podpory vysokoškolských kolejí a menz bude z programu vyčleněno 2,5 miliardy korun. Veřejné vysoké školy se budou o tyto finanční prostředky ucházet v rámci postupně vyhlašovaných výzev.

Investiční prostředky mimo VaV byly vysokým školám poskytnuty na činnost ve výši 6 504 722 767,15 Kč, z toho veřejným vysokým školám na:

- ♦ projekty realizované prostřednictvím programového financování, tj. EDS/SMVS (dotace ve výši 1 531 282 096,96 Kč);
- ♦ investiční potřeby vzdělávací činnosti mimo EDS/SMVS, v tom zejména zajištění institucionálních plánů a splátky NFV (příspěvek ve výši 660 726 406,43 Kč);
- ♦ investiční potřeby vzdělávací činnosti mimo EDS/SMVS, v tom především rozvojové programy (dotace ve 25 199 000 Kč);
- ♦ projekty realizované prostřednictvím OP VVV (dotace ve výši 4 275 477 028,90 Kč).

Významnou součástí činnosti veřejných vysokých škol je oblast výzkumu a vývoje. Její financování upravuje zákon č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu a vývoje, experimentálního vývoje a inovací), ve znění pozdějších předpisů a Nařízení vlády č. 397/2009 Sb., o informačním systému výzkumu, experimentálního vývoje a inovací. Na výzkum a vývoj bylo vysokým školám v roce 2018 poskytnuto celkem 14 837 445 886,24 Kč, z toho neinvestiční prostředky tvořily 79,05 % (11 728 586 630,04 Kč) a investiční 20,95 % (3 108 859 256,20 Kč).

Neinvestiční výdaje byly směřovány zejména do oblasti

- ♦ institucionální podpory vysokých škol jako výzkumných organizací (6 419 471 645 Kč);
- ♦ účelové podpory na specifický výzkum (1 147 850 933 Kč);
- ♦ projektů OP VVV (2 604 316 636,46 Kč);
- ♦ institucionální podpory na mezinárodní spolupráci (50 446 465,20 Kč);
- ♦ účelové podpory na velké infrastruktury (327 702 000 Kč);
- ♦ účelové podpory aplikovaného výzkumu VVI – VŠ (130 875 801,15 Kč);
- ♦ účelové podpory VŠ (1 040 863 704,72 Kč);
- ♦ výdaje na VaV Eurostars (2 198 380 Kč);
- ♦ výdaje na VaV Horizont (2 987 000 Kč).

Investiční výdaje na výzkum a vývoj zejména do oblasti

- ♦ institucionální podpory vysokých škol jako výzkumných organizací (178 870 020 Kč);

- ◆ účelové podpory na specifický výzkum (1 421 000 Kč);
- ◆ projektů OP VVV (2 916 500 159,20 Kč);
- ◆ účelové podpory na VŠ (11 910 077 Kč);
- ◆ účelové podpory na velké infrastruktury (158 000 Kč).

Soukromé vysoké školy v roce 2018 vyčerpaly celkem 72 230 050,46 Kč, z toho neinvestiční prostředky činily 83,33 % (60 191 815,60 Kč) a investiční prostředky 16,67 % (12 038 234,86 Kč). Uvedená částka neinvestičních prostředků obsahuje zejména dotace na sociální stipendia ve výši 1 154 150 Kč (dotaci čerpalo 16 z celkového počtu 39 soukromých vysokých škol), dotace na ubytovací stipendia ve výši 20 504 020 Kč (dotaci čerpalo 32 SVŠ), na projekty OP VVV 31 696 645,60 Kč (z toho 1 874 064,51 Kč na VaV) a prostředky ze SR, které byly poskytnuty soukromé vysoké škole – Vysoké škole zdravotnické, o. p. s. v celkové výši 6 783 000 Kč jako platba za závazek veřejné služby uskutečňování akreditovaného studijního programu „ošetřovatelství“. Investiční prostředky ve výši 12 038 234,86 Kč byly poskytnuty na projekty OP VVV.

1.3.4 Fond rozvoje kapacit mateřských a základních škol

V roce 2018 pokračovala pátým rokem realizace **Fondu na podporu rozvoje kapacit mateřských a základních škol** v rámci programu **133310 Rozvoj výukových kapacit mateřských a základních škol zřizovaných územně samosprávnými celky** (dále jen „program 133310“). MŠMT si vyhlášením fondu, v souladu se svými úkoly plynoucími z kompetenčního zákona, klade za cíl koordinovat celkovou koncepci a strategii investic v oblasti předškolního a základního vzdělávání dle potřeb infrastruktury a dosáhnout co nejefektivnějšího využití budovaných kapacit.

Hlavním cílem fondu bylo nastavit dlouhodobý systém podpory ve vazbě na demografický vývoj a potřeby trhu práce, napomoci zajištění dostupných kapacit mateřských a základních škol v lokalitách ohrožených nedostupností podmínek plnění povinné školní docházky, poskytnout obcím pobídku k řešení tíživé demografické situace. Cílem programu není sejmout z obcí jejich odpovědnost za zajištění podmínek povinné školní docházky a nahradit jejich aktivitu dotacemi ze státního rozpočtu. Proto také na prvním místě byla jako podmínka přístupu k dotacím v tomto programu aktivita obcí a jejich ochota ke vzájemné spolupráci, navázání na existující školskou infrastrukturu a změna pohledu na vzdělávací politiku obce.

V roce 2018 byla dokončována čtvrtá výzva programu a zahájeny realizace akcí z páté a šesté výzvy programu. Do hodnocení v rámci těchto výzev byly zařazeny projekty na podporu rozvoje výukových kapacit

- ◆ základních škol pouze s 1. stupněm (dotace byla poskytnuta rovněž na projekt právnické osoby vykonávající činnost současně mateřské a základní školy umístěné v jedné budově, která vyžaduje v rámci jedné budovy redisolace učeben pro oba druhy vzdělávání);
- ◆ základních škol zřizovaných dobrovolnými svazky obcí pouze s 1. stupněm nebo plně organizovaných včetně těch základních škol pouze s 1. stupněm, které vykonávají činnost současně mateřské a základní školy umístěné v jedné budově;
- ◆ mateřských škol zřizovaných obcemi nebo dobrovolnými svazky obcí, v rámci čtvrté výzvy rovněž novostaveb mateřských škol na území hlavního města Prahy.

V roce 2018 bylo z rozpočtu MŠMT v programu 133 310 poskytnuto celkem 383 541 415,83 Kč.

Od roku 2014, kdy byl založen Fond rozvoje kapacit mateřských a základních škol, vzniklo v letech 2014–2018 v rámci celé České republiky realizací 125 akcí 84 nových tříd mateřských škol s navýšením rejstříkové kapacity pro 1962 dětí a 167 kmenových učeben základních škol s navýšením rejstříkové kapacity pro 3850 žáků základních škol.

Dotace z programu 133 310 jsou poskytovány v souladu se zákonem č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů a vyhlášky č. 560/2006 Sb., o účasti státního rozpočtu na financování programů reprodukce majetku, ve znění pozdějších předpisů.

Účastníky programu 133 310 jsou obce zřizující mateřskou nebo základní školu v právní formě příspěvkové organizace, jejichž právnické osoby vykonávají činnost mateřské školy nebo základní školy nebo dobrovolné svazky obcí, které zřizují základní nebo mateřskou školu v právní formě školské právnické osoby v souladu § 124 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) ve znění pozdějších předpisů.

Dotace v tomto programu jsou poskytovány na investiční výdaje na vytvoření nových výukových kapacit v základní škole, kterou zřizuje obec nebo dobrovolný svazek obcí, a které se podle § 178 odst. 2 zákona č. 561/2004 Sb. stanovuje školský obvod, nebo v mateřské škole, kterou zřizuje obec nebo dobrovolný svazek obcí.

- ◆ novostavby;
- ◆ přístavby, nástavby, vestavby;
- ◆ rekonstrukce a modernizace stávajících prostor.

Z dotace lze hradit účelně a hospodárně vynaložené výdaje na projektovou činnost, inženýrskou činnost, stavební část, dodávky interiérového vybavení. Novými výukovými kapacitami se rozumí primárně kapacity tzv. kmenových učeben, tzn. prostor, umožňujících vytvoření nové třídy pro vzdělávání. Doplňkové kapacity mohou být vytvářeny do výše odůvodněné rozsahem nových výukových kapacit. Doplňkovými kapacitami se rozumí kapacity odborných učeben, zázemí školy, popřípadě kapacity zařízení školního stravování, školní družiny.

Dotace v rámci uvedených výzev byla poskytnuta žadateli, který prokázal splnění následujících věcných, právních a finančních podmínek:

- ◆ ve školském obvodu obce nebo svazku obcí se minimálně při posledním termínu zápisu k povinné školní docházce před podáním žádosti o dotaci v tomto programu projevil nedostatek výukových kapacit v základním vzdělávání, v případě mateřské školy škola vykazuje odmítnuté žádosti z důvodu nedostatku kapacit;
- ◆ výhled demografického vývoje ve školském obvodu obce nebo svazku obcí ukazuje, že stávající výukové kapacity pravděpodobně nebudou v příštích alespoň 10 letech dostatečně pokrývat poptávku ze strany občanů obcí sdružených v příslušném školském obvodu obce nebo svazku obcí;
- ◆ nové výukové kapacity nelze vytvořit jiným způsobem, který by z hlediska okamžitých nákladů i bilance dlouhodobých nákladů a přínosů byl efektivnější;
- ◆ právní existence příspěvkové organizace nebo školské právnické osoby, jedná-li se
  - o příspěvkovou organizaci, kterou zřizuje obec, postačuje předložení dokladů o jejím zřízení, tj. zřizo-

vací listinu, doklad o podání žádosti o zápis do rejstříku škol a školských zařízení nebo o podání žádosti o změnu údajů v rejstříku škol a školských zařízení postačuje až po obdržení informace od MŠMT o kladném projednání žádosti, nejpozději však před vydáním formuláře Registrace akce podle vyhlášky č. 560/2006 Sb., o účasti státního rozpočtu na financování programů reprodukce majetku, ve znění pozdějších předpisů;

- školskou právnickou osobu zřizovanou svazkem obcí, bude doložen doklad o právní existenci právnické osoby vykonávající činnost mateřské nebo základní školy, v níž dojde k vytvoření nových výukových kapacit a doklad o zápisu do rejstříku školských právnických osob;
- ◆ realizace projektu musí být ukončena ve stanoveném termínu. Termínem realizace projektu se rozumí doba, kdy byl sepsán protokol o předání a převzetí stavby, vč. zápisu o odstranění vad a nedodělků bránících v užívání, nebo byl vydán akt orgánu, který realizaci buď povoloval, případně s ní souhlasil, nebo prohlášením účastníka programu, že toto není úředně požadováno;
- ◆ realizace projektu nesmí být ukončena před podáním žádosti o podporu;
- ◆ příjemcem dotace je obec zřizující základní nebo mateřskou školu v právní formě příspěvkové organizace nebo školské právnické osoby nebo svazek obcí zřizující základní nebo mateřskou školu v právní formě školské právnické osoby zřizované svazkem obcí v souladu § 124 školského zákona nebo školská právnická osoba zřizovaná svazkem obcí v souladu § 124 školského zákona;
- ◆ výukové kapacity musí být projektovány v souladu s § 2 vyhlášky č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů, nebo § 4 vyhlášky č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění školní docházky, ve znění pozdějších předpisů, vyhláškou č. 268/2009 Sb., o technických požadavcích na stavby, ve znění pozdějších předpisů, a vyhláškou č. 137/2004 Sb., o hygienických požadavcích na stravovací služby a o zásadách osobní a provozní hygieny při činnostech epidemiologicky závažných, ve znění vyhlášky č. 602/2006 Sb., kterou se stanoví nové požadavky na stravovací služby, a vyhláškou č. 410/2005 Sb., o hygienických požadavcích na prostory a provoz zařízení a provozoven pro výchovu a vzdělávání dětí a mladistvých, ve znění vyhlášky č. 343/2009 Sb., kterou jsou stanoveny hygienické požadavky na provoz škol, předškolních a ubytovacích zařízení;
- ◆ žadatel je vlastníkem nemovitostí, které jsou předmětem projektového záměru nebo má příslušnost hospodařit s majetkem, který bude předmětem poskytnuté dotace (v případě svazku obcí se jedná o majetek ve vlastnictví jednoho z členů svazku obcí);
- ◆ majetek pořízený z dotace bude po dobu minimálně 5 let od jeho pořízení využíván za účelem, pro který je dotace poskytována;
- ◆ předmět dotace nebude po dobu 10 let od jeho pořízení převeden na jinou osobu a po dobu 10 let od jeho pořízení je příjemce dotace povinen předmět podpory řádně provozovat;
- ◆ k majetku, který je předmětem poskytované dotace, nesmí být po dobu realizace a udržitelnosti projektu zřízeno zástavní právo;
- ◆ v případě realizace stavební části akce bude ze žádosti patrné, že žadatel splní podmínky pro uskutečnění investičního záměru stanovené zákonem č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů;

- ◆ žadatel prokáže schopnost financovat investiční akci ve výši povinné spoluúčasti na rozpočtu akce stanovené v podmínkách výzvy (do spolufinancování účastníka programu mohou být zahrnuty uznatelné výdaje před vydáním Registrace akce podle vyhlášky č. 560/2006 Sb., např. náklady přípravy a zabezpečení akce),
- ◆ žadatel není v prodlení s plněním svých povinností vůči veřejným rozpočtům.

Objem celkových výdajů státního rozpočtu na realizaci tohoto programu v letech 2014–2021 činí 1 800 000 000 Kč. Financování programu je kombinací prostředků státního rozpočtu, poskytovaných prostřednictvím programového financování kapitoly MŠMT, dotace z územních rozpočtů a vlastních zdrojů účastníka programu. Minimální výše spolufinancování ze strany účastníka programu na financování akce činí 15 % z celkových nákladů akce pro dobrovolné svazky obcí nebo 30 % z celkových nákladů akce pro obce. Do spolufinancování účastníka programu mohou být zahrnuty výdaje před vydáním rozhodnutí o poskytnutí dotace, zejména náklady přípravy a zabezpečení akce.

1. 4. Implementace Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání (OP VVV)

- ◆ Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání je spolufinancován z Evropských strukturálních a investičních fondů.
- ◆ Celková alokace programu činí 3,44 mld. EUR.
- ◆ Celkem bylo vyhlášeno 61 výzev, z toho 15 výzev v roce 2018.
- ◆ Podpořeno již bylo 9 099 projektů, z toho 6 932 zjednodušených projektů MŠ a ZŠ a 987 zjednodušených projektů SŠ a VOŠ.
- ◆ Významným prvkem je realizace 11 individuálních projektů systémových.
- ◆ Na implementaci programu se podílejí též zástupci orgánů veřejné správy, veřejnoprávních institucí, hospodářských a sociálních partnerů a subjektů zastupujících občanskou společnost a zástupci Evropské komise z Generálního ředitelství pro regionální politiku a Generálního ředitelství pro zaměstnanost, sociální věci a rovné příležitosti.

Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání (OP VVV) je víceletým tematickým programem, jehož Řídicím orgánem je Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Je realizován na základě Dohody o partnerství pro programové období 2014–2020, která stanoví cíle a priority pro efektivní využívání Evropských strukturálních a investičních fondů (ESIF).

Cílem OP VVV je přispívat ke strukturálnímu posunu České republiky směrem k ekonomice založené na vzdělané, motivované a kreativní pracovní síle, na produkci kvalitních výsledků výzkumu a jejich využití pro zvýšení konkurenceschopnosti. Program se podílí na naplňování tří z jedenácti tematických cílů vymezených v čl. 9 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013 ze dne 17. prosince 2013 o společných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti, Evropském zemědělském fondu pro rozvoj venkova a Evropském námořním a rybářském fondu, o obecných ustanoveních o Evropském

fondy pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti a Evropském námořním a rybářském fondu a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 (dále obecné nařízení), které věcně vymezují oblasti, na něž se ESI fondy zaměřují. Jedná se o první tematický cíl „Posilování výzkumu, technologického rozvoje a inovací“, devátý tematický cíl „Podpora sociálního začleňování a boj proti chudobě a diskriminaci“ a desátý tematický cíl „Investice do vzdělávání, odborného vzdělávání, včetně odborné přípravy pro získání dovedností a do celoživotního učení“.

Celková alokace OP VVV včetně národního spolufinancování činí 3,4 mld. EUR. Příspěvek z Evropského fondu pro regionální rozvoj, který se zaměřuje na modernizaci a posilování hospodářství podporou investičních projektů, činí 1,5 mld. EUR, příspěvek z Evropského sociálního fondu, který podporuje aktivity v oblastech zaměstnanosti a rozvoje lidských zdrojů, činí 1,23 mld. EUR. Národní podíl v sobě zahrnuje kromě veřejných zdrojů též povinnou míru spolufinancování ze strany příjemců podpory.

Při implementaci programu bylo v roce 2018 úspěšně dosaženo dvou významných cílů, na základě kterých se posuzuje provádění programu. Jedná se o dosažení věcných a finančních milníků a naplnění finančního limitu pro čerpání prostředků (tzv. „limitu N+3“) pro rok 2018. Jejich dosažením byly vytvořeny podmínky pro přidělení finanční výkonnostní rezervy a pro další čerpání finančních prostředků dle stanoveného harmonogramu.

Od začátku implementace programu již bylo vyhlášeno 61 výzev s finančním objemem téměř 100 mld. Kč. V roce 2018 bylo vyhlášeno celkem 15 tematických výzev s alokací 17 mld. Kč. Zájem žadatelů o realizaci projektů je trvale vysoký. Finanční objem zaregistrovaných žádostí o podporu ve výzvách, které byly v roce 2018 ukončeny, převyšoval vyhlášenou alokaci o 40 %.

Od začátku realizace programu do konce roku 2018 bylo podáno více než 11 tisíc žádostí o podporu. V tomto období získalo podporu 9099 projektů ve výši 67,8 mld. Kč, což odpovídá 81 % hlavní alokace programu (bez výkonnostní rezervy).

Významný podíl na počtu podpořených projektů mají zjednodušené projekty (tzv. „šablony“) základních a mateřských škol, kterých bylo k 31. 12. 2018 podpořeno již 6932. Celková částka přidělená do konce roku 2018 mateřským a základním školám na zjednodušené projekty činila více než 5,1 mld. Kč. Další významnou skupinu tvoří zjednodušené projekty středních a vyšších odborných škol, kterých bylo podpořeno již 987, přidělená částka na tyto projekty činí přes 829 mil. Kč. Do realizace „šablon“ je zapojeno více než 70 % těchto škol. Příjem projektových žádostí a realizace projektů touto formou bude pokračovat i v roce 2019.

V roce 2018 realizace projektů znatelně postoupila a ze strany příjemců podpory byly předloženy žádosti o platbu v mnohem vyšším objemu než v roce 2017, čímž došlo k výrazné akceleraci čerpání ve všech sledovaných kategoriích. Celková výše schválených způsobilých výdajů vykázaných ŘO k 31. 12. 2018 činila 17,1 mld. Kč a dosáhla tak hodnoty 20 % hlavní alokace.

Při implementaci OP VVV dochází k naplňování synergických a komplementárních vazeb definovaných v Dohodě o partnerství pro programové období 2014–2020. Celkem čtyřicet sedm z dosud vyhlášených výzev obsahuje komplementární vazbu (některé z nich vícenásobnou). Tři výzvy obsahují synergickou vazbu s OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost (OP PIK) v oblasti výzkumu a vývoje. Koordinace synergických a komplementárních vazeb s dalšími operačními programy je nejintenzivnější v případě programů, se kterými má ŘO uzavřené memorandum či dohodu o spolupráci, konkrétně jde o OP PIK, Integrovaný regionální OP (IROP), OP Zaměstnanost (OP

Z) a OP Praha – pól růstu ČR (OP PPR). Na úrovni komplementarit s unijními programy byly vyhlášeny čtyři výzvy (vazba na program Horizont 2020). Prostřednictvím čtyř vyhlášených výzev jsou naplňovány též vazby na národní programy MŠMT.

V souladu s čl. 56 obecného nařízení a na základě Evaluačního plánu OP VVV jsou prováděny evaluace programu, které zajišťují hodnocení jednotlivých intervencí a podporovaných aktivit zejména s ohledem na plnění vytyčených cílů a očekávaných výsledů. Výstupy evaluačních aktivit, stejně jako další podrobné informace o programu, jsou k dispozici na webových stránkách OP VVV <https://opvvv.msmt.cz/>, které byly v průběhu roku 2018 spuštěny.

Věcně je OP VVV rozčleněn do tří prioritních os (PO1, PO2 a PO3); PO 4 je zaměřena na podporu činností ŘO v oblasti přípravy, monitorování, administrativní a technické podpory a kontroly, které jsou nezbytné pro účinnou implementaci programu.

1.4.1 Prioritní osa 1 „Posilování kapacit pro kvalitní výzkum“

Prioritní osa 1 je zaměřena na podporu výzkumu, infrastruktur pro vzdělávací účely a podporu strategického řízení výzkumu, vývoje a inovací. V rámci této prioritní osy je využíván nástroj Integrované teritoriální investice (ITI). V roce 2018 byly vyhlášeny výzvy:

- ◆ Předaplikační výzkum pro ITI II (alokace 624,9 mil. Kč), která má za cíl podporovat výzkumné záměry v předaplikační fázi.
- ◆ Výzkumné infrastruktury II a Výzkumné e-infrastruktury (alokace 1,9 mld. Kč a 1,1 mld. Kč), které mají za cíl podporovat modernizaci a upgrade velkých výzkumných infrastruktur.

1.4.2 Prioritní osa 2 „Rozvoj vysokých škol a lidských zdrojů pro výzkum a vývoj“

Prioritní osa 2 je zaměřena na zkvalitnění vzdělávání a strategického řízení na vysokých školách, rozvoj lidských zdrojů pro výzkum a vývoj vč. podpory výuky spojené s výzkumem a na zlepšení infrastrukturních podmínek a otevřenost vzdělávání na VŠ. V roce 2018 byly vyhlášeny výzvy:

- ◆ ESF a ERDF výzvy pro vysoké školy – Strukturálně postižené regiony (alokace 600 mil. Kč, resp. 1,7 mld. Kč) zaměřené na potřeby Ústeckého, Moravskoslezského a Karlovarského kraje. Cílem je školení pracovníků VŠ, vznik a úprava studijních programů, podpora internacionalizace, podpora studentů se specifickými potřebami, zvýšení kvality strategického řízení VŠ a infrastrukturní podpora ESF aktivit.
- ◆ ESF a ERDF výzvy pro vysoké školy II (alokace 1 mld. Kč, resp. 1,5 mld. Kč), které cílí na podporu pracovníků vysokých škol, tvorbu programů zohledňujících praxi, podporu internacionalizace, studentů se speciálními potřebami a rekonstrukci prostor a vybavení.
- ◆ Celoživotní vzdělávání na vysokých školách (alokace 100 mil. Kč) je zaměřena na školení pracovníků v kompetencích nutných pro tvorbu programů celoživotního vzdělávání (CŽV), vznik profesně orientovaných programů a nastavení celouniverzitního systému pro CŽV.

- ◆ Výzva Smart Akcelerátor II (alokace 550 mil. Kč) s cílem umožnit v jednotlivých krajích ČR rozvoj inovačního prostředí v souladu s Národní RIS3 strategií.
- ◆ Mezinárodní mobilita výzkumných pracovníků – MSCA-IF II (alokace 250 mil. Kč) s cílem rozvoje lidských zdrojů ve výzkumu formou podpory projektů schválených na evropské úrovni v programu Horizont 2020, Marie Skłodowska-Curie Actions – Individual Fellowships, které jsou uvedené v „no-money“ seznamu.

1. 4. 3 Prioritní osa 3 „Rovný přístup ke kvalitnímu předškolnímu, primárnímu a sekundárnímu vzdělávání“

Prioritní osa 3 je zaměřena na zajištění rovného přístupu ke kvalitnímu předškolnímu, primárnímu a sekundárnímu vzdělávání odpovídajícímu potřebám každého dítěte a žáka a zejména na změnu kultury vzdělávání. V roce 2018 byly vyhlášeny výzvy:

- ◆ Šablony II (alokace 6 mld. Kč) a Šablony II pro SŠ a VOŠ (alokace 1 mld. Kč), jejichž cílem je podpořit školy a školská zařízení formou projektů zjednodušeného vykazování. Aktivita jsou zaměřeny na další vzdělávání pedagogických pracovníků, vzájemná setkávání a sdílení zkušeností pedagogů a odborníků z praxe, pomoc školám a školským zařízením pro zájmové vzdělávání při společném vzdělávání dětí/žáků/studentů, a to možností personálního posílení o školního asistenta, školního psychologa, speciálního pedagoga, sociálního pedagoga, příp. chůvu v mateřské škole. Dále jsou podporovány extrakurikulární aktivity, spolupráce s rodiči dětí a žáků, kariérové poradenství žáků a aktivity rozvíjející metody výuky s využitím informačních a komunikačních technologií.
- ◆ Implementace strategie digitálního vzdělávání II (alokace 500 mil. Kč), která podpoří zkvalitnění školní výuky i snížení studijní neúspěšnosti žáků v oblasti digitální gramotnosti a inforatického myšlení i oborových didaktik prostřednictvím vzdělávání pedagogických pracovníků, využívání nových metodických pomůcek i studijních materiálů a šířením příkladů dobré praxe inovativních škol s využitím digitálních technologií. Dále přispěje k propojování formálního a neformálního vzdělávání s využitím digitálních technologií.

1. 4. 4 Individuální projekty systémové

Od začátku realizace programu byly vyhlášeny čtyři výzvy pro individuální projekty systémové (IPs), které jsou již ukončeny. Jednalo se o výzvy v PO1 č. 02_16_040 (Strategické řízení VaVaI na národní úrovni I) a výzvy v PO3 č. 02_15_001, č. 02_16_020 a č. 02_17_052 (Individuální projekty systémové I–III).

K 31. 12. 2018 je v realizaci 11 IPs v celkovém finančním objemu více než 3 mld. Kč, z toho 10 projektů v celkovém finančním objemu přibližně 2 mld. Kč v PO3 a jeden projekt ve výši 1,3 mld. Kč v PO1.

Realizované IPs k 31. 12. 2018 jsou uvedeny v následujícím přehledu:

Název projektu	Příjemce podpory	Datum zahájení realizace	Anotace projektu
Podpora krajského akčního plánování (P-KAP)	NÚV	1.3.2016	Projekt podporuje vzdělávání ve středních a vyšších odborných školách, a to v souladu se vzdělávací strategií MŠMT a s využitím akčního plánování. Zajišťuje metodickou a supervizní podporu při využívání akčního plánování na úrovni kraje - příprava krajského akčního plánu i na úrovni škol - příprava školních akčních plánů /plánů aktivit rozvoje vzdělávání. Umožní efektivní podporu škol prostřednictvím projektů ESF a koncentrací investic do školské infrastruktury podle potřeb.
Strategické řízení a plánování ve školách a v územích (SRP)	NIDV	1.3.2016	Projekt vytváří podmínky pro efektivní strategické řízení a plánování ve školách a v územích s akcentem na pedagogické vedení (leadership). Bude vytvořen a ověřen systém intenzivní podpory škol směřující k podpoře kompetencí pedagogických pracovníků v oblasti strategického managementu vedoucí ke zvyšování kvality vzdělávání. Projekt prohloubí spolupráci mezi vedením škol, zřizovateli a dalšími aktéry při tvorbě místního akčního plánu.
Podpora kvalitních poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních zaměřených na podporu inkluze: Kvalita - Inkluze - Poradenství - Rozvoj (KIPR)	NÚV	1.5.2016	Projekt je určený na podporu školských a školních poradenských služeb v ČR. Realizace projektu přispěje ke zvýšení profesních kompetencí pracovníků školských poradenských zařízení a pedagogických pracovníků škol, k identifikaci a poskytování podpůrných opatření ve vzdělávání, k nastavení jednotné úrovně poradenských služeb a k jejich koordinaci. Projekt posiluje kapacitu školního a školského poradenství v poskytování efektivní podpory žákům, přispívá k nastavení pravidel pro poskytované služby a vyhodnocování jejich efektivity.
Inkluzivní a kvalitní vzdělávání v územích se sociálně vyloučenými lokalitami (IKV)	Úřad vlády České republiky (Odbor pro sociální začleňování - Agentura)	1.7.2016	Projekt vyvíjí systém pro podporu plné integrace tématu inkluzivního a kvalitního vzdělávání do komplexu činností a intervencí realizovaných Agenturou v územích se sociálně vyloučenými lokalitami. V zapojených lokalitách podporuje uplatnění principů inkluzivního a kvalitního vzdělávání a vytváří podmínky pro dlouhodobé udržení a rozvoj v rámci projektu formulovaných opatření.
Podpora práce učitelů (PPUČ)	NÚV	1.12.2016	Cílem projektu je posílit rozvoj základních gramotností ve všech vzdělávacích oblastech kurikula mateřské a základní školy a tím zvýšit kvalitu vzdělávání s cílem podpory každého žáka. Toho bude dosaženo systematicky vedenou metodickou a technologickou podporou učitelů v oblasti přípravy a realizace výuky.
Podpora krajského akčního plánování (P-KAP)	NÚV	1.3.2016	Projekt podporuje vzdělávání ve středních a vyšších odborných školách, a to v souladu se vzdělávací strategií MŠMT a s využitím akčního plánování. Zajišťuje metodickou a supervizní podporu při využívání akčního plánování na úrovni kraje - příprava krajského akčního plánu i na úrovni škol - příprava školních akčních plánů /plánů aktivit rozvoje vzdělávání. Umožní efektivní podporu škol prostřednictvím projektů ESF a koncentrací investic do školské infrastruktury podle potřeb.
Komplexní systém hodnocení (KSH)	Česká školní inspekce	1.2.2017	Realizací projektu dojde k propojení externího a interního hodnocení škol na všech úrovních, tedy na úrovni hodnocení vzdělávací soustavy ČR, kde je externí hodnocení vykonáváno prostřednictvím mezinárodních šetření a interní hodnocení v tomto kontextu realizuje Česká školní inspekce, a na úrovni hodnocení školy, kde externí hodnocení zajišťují Česká školní inspekce a zřizovatel a interní hodnocení je prováděno autoevaluačními nástroji.

Název projektu	Příjemce podpory	Datum zahájení realizace	Anotace projektu
Národní centrum pro elektronické informační zdroje – CzechELib	Národní technická knihovna	1.1.2017	Předmětem projektu je systémová změna zajištění přístupu k informačním zdrojům VaVal v souladu s Národní RIS3 strategií s cílem zvýšit výkonnost VaVal vybudováním Národního licenčního centra CzechELib. Projekt poskytne i věrohodné statistiky a podporu hodnocení vědy.
Modernizace odborného vzdělávání (MOV)	NÚV	1.5.2017	Projekt směřuje k posílení a podpoře kvality odborného vzdělávání ve středních školách v souladu se strategií vzdělávací politiky do roku 2020, vytvoří podporu provázanosti systému počátečního vzdělávání v oblasti kurikula odborného vzdělávání s potřebami trhu práce a pomůže využitím profesních kvalifikací propojit oblast počátečního a dalšího vzdělávání. Přispěje k uplatnitelnosti absolventů na trhu práce v souladu s požadavky zaměstnavatelů.
Společné vzdělávání a podpora škol krok za krokem (APIV A)	NÚV	1.5.2017	Cílem projektu je podpořit zavádění a realizaci společného vzdělávání a zajistit efektivní implementaci určených úkolů Akčního plánu inkluzivního vzdělávání.
Podpora společného vzdělávání v pedagogické praxi (APIV B)	NIDV	1.4.2017	Projekt se zaměřuje na zajištění podpory implementace Akčního plánu inkluzivního vzdělávání, a to především prostřednictvím posílení osobnostních a profesních kompetencí pedagogických pracovníků potřebných k realizaci společného vzdělávání v předškolním, základním, středním a zájmovém a neformálním vzdělávání a dále realizaci informační a osvětové kampaně zaměřené na školy, odbornou a širokou veřejnost.
Systém podpory profesního rozvoje učitelů a ředitelů (SYPO)	NIDV	1.1.2018	Hlavním cílem projektu je vytvoření, ověření a implementace systému ucelené modulární podpory přispívající ke zvyšování profesního rozvoje vedoucích pracovníků v oblasti pedagogického řízení škol a učitelů v oblasti oborových didaktik prostřednictvím profesních společenství využívajících širokého spektra forem kolegiální podpory a DVPP s definovanými kritérii kvality.

NÚV - Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků

NIDV - Národní institut pro další vzdělávání

1. 4. 5 Činnost Monitorovacího výboru OP VV

Monitorovací výbor je základní platformou pro spolupráci se zástupci orgánů veřejné správy, veřejnoprávních institucí, hospodářských a sociálních partnerů a subjektů zastupujících občanskou společnost. V roli poradců se zasedání zúčastňují též zástupci Evropské komise z Generálního ředitelství pro regionální politiku a Generálního ředitelství pro zaměstnanost, sociální věci a rovné příležitosti a v roli pozorovatele např. zástupci Auditního orgánu Ministerstva financí.

Od začátku své činnosti se Monitorovací výbor sešel na celkem patnácti řádných zasedáních, z toho v roce 2018 třikrát. Kromě postupu ve věcném a finančním pokroku projednávali členové zejména harmonogram a věcné zaměření výzev, metodiku výběru projektů a výběrová kritéria, Evaluační plán a Roční komunikační plán OP VVV. Na květnovém zasedání byl projednán návrh druhé revize textu OP VVV, který byl následně v prosinci schválen Evropskou komisí. Intenzivně probíhala též činnost Plánovací komise programu na dvanácti zasedáních, na kterých

byl s partnery projednáván jak harmonogram, tak i zaměření a obsah jednotlivých výzev. Podrobnější informace o činnosti Monitorovacího výboru a Plánovacích komisí programu lze nalézt na webových stránkách OP VVV <https://opvvv.msmt.cz/o-programu>.

1. 5. Projekt Resortní informační systém MŠMT

1. 5. 1 Obecné informace o projektu

V roce 2017 byla zahájena realizace tohoto projektu spolufinancovaného z Integrovaného regionálního operačního programu (IROP) v rámci specifického cíle 3.2 Zvyšování efektivity a transparentnosti veřejné správy prostřednictvím rozvoje využití a kvality systémů ICT a jeho projektového okruhu č. 3.5 – eEducation – Informační systémy v oblasti vzdělávání.

Realizace konceptu RIS je rozdělena do tří na sebe navazujících etap: (Etapa I. – Příprava projektu, návrh řešení RIS; Etapa II. – Vývoj a dodávka RIS; Etapa III. – Pilotní provoz RIS); a Provozní fáze RIS. Z hlediska projektu již byla ukončena předinvestiční fáze Etapy I., ve které byly zpracovány a schváleny nezbytné projektové dokumenty, kterými jsou:

- Studie proveditelnosti konceptu RIS MŠMT;
- Žádost o vydání souhlasného stanoviska Odboru hlavního architekta eGovernmentu (OHA), který posoudil soulad projektu s Implementačním plánem a s požadavky na technologické řešení vycházející z Národního architektonického plánu ČR a vydal dne 13. 7. 2017 souhlasné stanovisko;
- Žádost o podporu projektu v rámci výzvy „26. Výzva IROP – EGOVERNMENT I. – SC 3.2“ (žádost byla doporučena k financování dne 16. 10. 2017, dne 17. 10. 2017 byl vydán právní akt a projekt tak byl převeden do své realizační fáze a úspěšně zahájen).

V souladu s harmonogramem realizace projektu RIS byla také realizována veřejná zakázka „Expertní podpora při přípravě veřejných zakázek projektu“, jejímž předmětem plnění je součinnost při zpracování zadávací dokumentace a spolupráce na realizaci následných veřejných zakázek.

1. 5. 2 Aktuální stav projektu

Na počátku roku začalo plnění vysoutěženého dodavatele v rozsahu expertní podpory a pomoci při přípravě zadávací dokumentace pro veřejnou zakázku „Dodávka a podpora provozu RIS MŠMT“ a následnou související zakázku „Odborné konzultace a dozor při implementaci RIS MŠMT“.

V průběhu ledna a února byl projekt představen odborné a školské veřejnosti s cílem seznámit jejich zástupce s hlavními cíli, záměry a očekávanými přínosy nového informačního systému, směřujícími především k rozvoji a efektivnímu řízení elektronizace resortu.

V průběhu první poloviny roku 2018 byla vypracována a finalizována zadávací dokumentace pro nadlimitní otevřené řízení „Dodávka a podpora provozu RIS MŠMT“ a zadávací dokumentace pro zjednodušené podlimitní řízení

„Odborné konzultace a dozor při implementaci RIS MŠMT“. První z uvedených výběrových řízení bylo vyhlášeno dne 2. 7. 2018, druhé pak 17. 9. 2018.

Projektu byl sestaven Řídící výbor a jeho první zasedání proběhlo v červenci. Na tomto jednání byl schválen Jednací řád a Statut výboru a jeho členové byli informováni o aktuálním stavu projektu, způsobu financování a dalších očekávaných krocích.

Zadávací řízení zakázky „Odborné konzultace a dozor při implementaci RIS MŠMT“ bylo zrušeno z důvodu přihlášení se pouze jediného uchazeče. Zadávací řízení „Dodávka a podpora provozu RIS MŠMT“ nadále probíhá, prozatím nedošlo k výběru vítězného uchazeče.

1. 5. 3 Výhled pro období 2019+

V roce 2019 předpokládáme ukončení stále probíhajícího zadávacího řízení „Dodávka a podpora provozu RIS MŠMT“ výběrem vítězného uchazeče a zahájení II. Etapy realizace konceptu RIS MŠMT. V jejím úvodu proběhnou detailní datové, procesní a implementační analýzy. V souladu s harmonogramem projektu bude dále vytvořen detailní návrh implementace RIS MŠMT, po jehož akceptaci proběhne vývoj samotného informačního systému.

Vlastní realizaci RIS MŠMT lze očekávat od roku 2020, následně proběhne naplnění nově vzniklého systému daty a jeho testování. Tímto budou vytvořeny podmínky pro zahájení III. Etapy – Pilotní provoz RIS MŠMT a provedení atestace jeho referenčního rozhraní. Ostrý provoz projektu RIS MŠMT lze předpokládat do konce roku 2022 s následnou pětiletou udržitelností. V průběhu realizace projektu počítá ministerstvo se spoluúčastí všech stěžejních subjektů, včetně případného zapojení kapacit z řad odborné i školské veřejnosti.

1. 6. Činnost školského ombudsmana v roce 2018

V roce 2018 bylo ombudsmanovi doručeno celkem 1 980 podnětů, z toho 257 přímo ombudsmanovi. Elektronicky přišlo 1 728 podání, z toho přímo ombudsmanovi 86. Klasickou poštou obdržel ombudsman celkem 75 podnětů. Telefonicky si žádalo radu či si přímo stěžovalo 110 občanů. Osobně školský ombudsman přijal 67 stěžovatelů (5,6 stěžovatelů za měsíc). Školský ombudsman navštívil v roce 2018 celkem 18 škol, z toho některé opakovaně (2–3 návštěvy za měsíc).

Veškerá podání adresovaná školskému ombudsmanovi jsou v oddělení institucionální výchovy a prevence roztrženy na dotazy (kterých je většina) a na stížnosti. Následně jsou vybrané stížnosti předány školskému ombudsmanovi, ostatní stížnosti a dotazy jsou rozesílány na věcně příslušné útvary ministerstva s žádostí o zodpovězení. Část stěžovatelů se obrací elektronicky či telefonicky přímo na ombudsmana. Poměrně velký zájem je o osobní setkání a předání stížnosti přímo ombudsmanovi. V rámci šetření konkrétních stížností jsou vždy osloveni všichni účastníci sporu se žádostí o součinnost a poskytnutí potřebných informací, včetně ČŠI se žádostí o informaci, zda na uvedené škole proběhlo v poslední době šetření a s jakými závěry.

Spektrum dotazů je závislé na období, ve kterém stížnosti či dotazy přicházejí. Před koncem prázdnin a začátkem školního roku se velké množství dotazů týká přijetí či nepřijetí dětí do mateřských či základních a středních škol.

V období maturitních zkoušek naprosto zásadně převládají dotazy související se žádostmi o přezkumy maturit či stížnosti na průběh maturitních zkoušek. V roce 2018 bylo zvýšené množství dotazů a stížností souvisejících s realizací konkurzů na posty ředitelů škol a školských zařízení (viz 6. zpráva o činnosti ombudsmana.). V průběhu celého roku jsou stále nejčastějšími dotazy vztahové záležitosti mezi dospělými (šikana, mobbing, bossing, ať již uvnitř školy – pedagogové mezi sebou či mezi pedagogy a vedením, tak také vztahy zřizovatel proti vedení školy) – cca 25 % všech dotazů. Tazatelé jsou odkazováni nejprve na jednání se samotným vedením škol a dále na zřizovatele, případně na Českou školní inspekci. Ročně se průměrně 10 % dotazů týká nesrovnalostí v otázce plateb za studium na vysokých školách a uznávání zahraničního studia. V roce 2018 také mírně vzrostl počet podnětů na šikanu (celkem 46, tj. 3,8 za měsíc). Frekventované byly stížnosti na inkluzi, zvláště na konkrétní negativní dopady nesprávné inkluze na ostatní žáky a studenty. K dalším častým stížnostem patřila nadměrná administrativa, která zatěžuje vedení škol i samotné pedagogy. Každá stížnost či podnět jsou řešeny individuálně a specificky podle povahy daného problému.

Většina dotazů je vyřízena ke spokojenosti tazatelů. Negativně je vnímán pouze fakt, že některé stížnosti a dotazy nespádají do kompetencí MŠMT (např. otázky, týkající se oblasti pracovně-právních vztahů). Žadatelům je doporučeno obrátit se na příslušný inspektorát práce, případně je jim sdělena další možnost, a to řešení sporu podáním žaloby na ochranu osobnosti nebo pomocí antidiskriminačního zákona u soudu.

2

Vzdělávání v roce 2018 v datech

Vybraná témata regionálního školství

2. 1. Hlavní události v regionálním školství v roce 2018

2. 1. 1 Školský rejstřík

Novelou školského zákona č. 101/2017 Sb. došlo k zařazení písm. g) do výčtu v § 149 odst. 1 školského zákona. Na zápis změny místa, kde se uskutečňuje vzdělávání nebo školské služby se tedy vztahuje obdobně § 146 školského zákona, což znamená, že žádost o změnu je nutné podat do 30. září předcházejícího roku u krajského úřadu příslušného podle sídla právnické osoby, který vykonává činnost školy nebo školského zařízení a žádost bude posouzena obdobně, jako žádost o zápis nové školy.

2. 1. 2 Předškolní vzdělávání

Ve školním roce 2017/2018 začaly mateřské školy realizovat změny, které nastavily novely zákona č. 561/2004, o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). Jednalo se zejména o oblasti, které reagovaly na priority vyplývající ze strategických a koncepčních dokumentů rezortu a z mezinárodních zkušeností:

- ◆ **Zavedení povinného předškolního vzdělávání** pro děti, které k 31. 8. dosáhly pěti let věku a nastavení způsobu plnění této formy vzdělávání včetně podmínek pro individuální vzdělávání dítěte.
- ◆ Při zápisu do mateřské školy v květnu 2018 měly děti s místem trvalého pobytu ve spádovém obvodu mateřské školy, které k 31. 8. dosáhly věku tří let, stanoven **nárok na umístění**.
- ◆ Zároveň došlo ke zrušení přednostního přijímání dětí od dvou let do mateřské školy, které by mělo nabýt účinnosti od 1. 9. 2020.
- ◆ Děti mladší tří let mohou být přijímány pouze v případě, že má škola vytvořeny odpovídající podmínky a dostatečnou kapacitu.
- ◆ Další oblasti byly novelizovány v rámci vyhlášky č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání. Jedná se o změny týkající se reformy financování regionálního školství:
- ◆ S účinností od 1. 9. 2018 a aplikovatelností od 1. 1. 2020 jsou ve vyhlášce stanoveny **hodnoty PHmax** – jedná se o maximální počet hodin přímé pedagogické činnosti financovaných ze státního rozpočtu na mateřskou školu.
- ◆ Hodnoty PHmax jsou nastaveny s ohledem na počet tříd v jednom pracovišti (samostatné budově) a druh provozu mateřské školy, norma je též nastavena i mateřským školám při zdravotnických zařízeních.
- ◆ Rozhodujícím faktorem pro přidělení finančních prostředků již nebude počet dětí ve třídě, ale skutečný počet hodin přímé pedagogické činnosti potřebný pro zajištění provozu mateřské školy.
- ◆ Vyhláška také nově stanovila **minimální počty dětí ve třídách mateřské školy** s účinností od 1. 9. 2018. V rámci zvyšování kvality vzdělávání a zohlednění vzdělávacích potřeb jednotlivých dětí byly tyto minimální počty sníženy, a to s ohledem na víceřadní mateřské školy.

Na základě výše zmíněných změn je vhodné organizaci mateřské školy přizpůsobit již k 1. 9. 2019, jelikož finanční prostředky na školní rok 2019/2020 budou stanoveny s ohledem na vykázané skutečnosti k 30. 9. 2019.

Od 1. ledna 2018 byl upraven Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání, a to v souvislosti se zruše-

ním povinnosti překrývání přímé pedagogické činnosti učitelů v rozsahu dvou a půl hodiny denně. Povinnost zůstává jen jako doporučení s ohledem na možnosti a podmínky mateřské školy.

V prosinci 2018 byl však v rámci systematické snahy zkvalitňovat předškolní vzdělávání a individualizovat vzdělávání dětí vyhlášen rozvojový program **Finanční zajištění překrývání přímé pedagogické činnosti se zohledněním provozu mateřských škol**. Tento dvouetapový rozvojový program zajišťuje finanční pokrytí učitelů, jenž v mateřských školách zajistí překryvy. V rámci druhé etapy rozvojového programu budou mít mateřské školy možnost prodloužit provoz dle podmínek a organizace jejich vzdělávání.

Rozvojový program přispěje k usnadnění přechodu na nový způsob financování regionálního školství, ve kterém jsou překryvy zahrnuty.

2.1.3 Základní vzdělávání

V roce 2018 byla novelizována vyhláška č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, ve znění pozdějších předpisů. Jednalo se o změny související s reformou financování regionálního školství. S účinností od 1. 9. 2018 a aplikovatelností od 1. 1. 2020 je ve vyhlášce nově stanoven minimální průměrný počet žáků pro úplnou základní školu s nejméně dvěma třídami v ročníku, a to na 15 žáků (z původních 17 žáků). Jasněji jsou také definovány minimální počty žáků ve třídách s výukou v jazyce národnostní menšiny. Dále byla doplněna pravidla pro nový způsob financování přípravných tříd a přípravných stupňů základních škol speciálních.

Ve školním roce 2018/2019 pokračovalo pokusné ověřování Vzdělávací programy paměťových institucí do škol, které odborně garantovalo Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského. Záměr vyšel jak z doporučení mezinárodních organizací (OECD, UNESCO apod.), tak i z již relativně zavedené praxe paměťových institucí, které pomocí zážitkové pedagogiky a oživené historie žákům a studentům již dnes přibližují různá historická období prostřednictvím vzdělávacích programů. Pokusné ověřování probíhá ve spolupráci Ministerstva kultury a má za cíl zjistit, zda školy využívají vybrané vzdělávací programy muzeí a památníků s předpokladem kvalitního didaktického pojetí a zda se využíváním těchto vzdělávacích programů zvýší kvalita výuky žáků základních škol ve společensko-vědních předmětech.

V oblasti vzdělávání v cizích jazycích bylo v roce 2018 Evropskou jazykovou cenou Label oceněno osm projektů, z toho čtyři projekty podaly základní školy a mateřské školy. Pro rok 2018 byly na základě doporučení Evropské komise a odborné poroty programu Label stanoveny tyto národní priority – „jazyky v celoživotním vzdělávání“ a „dopad projektů zahraničních mobilit učitelů a žáků na rozvoj cizojazyčných kompetencí“.

2.1.4 Základní umělecké vzdělávání

Vzdělávání v základních uměleckých školách je integrální součástí vzdělávací soustavy České republiky a zájemcům o umělecké vzdělávání nabízí služby v souladu se současnými moderními trendy výuky. Základní umělecké vzdělávání neposkytuje stupeň vzdělání, ale základy vzdělání v uměleckých oborech. V závislosti na individuálním zájmu, talentu nebo výjimečném nadání poskytuje základy uměleckého vzdělání ve čtyřech oborech: v hudebním, tanečním, výtvarném a v literárně-dramatickém.

Pro základní umělecké vzdělávání je vydán Rámcový vzdělávací program pro základní umělecké vzdělávání, na jehož základě si každá škola vytváří svůj ŠVP.

Vzdělávání v ZUŠ se ve školním roce 2017/2018 uskutečňovalo šestým rokem podle školních vzdělávacích programů, počínaje prvním ročníkem, v navazujících ročnících pak podle platných učebních dokumentů vydaných MŠMT v období let 1995 až 2005 pro jednotlivé umělecké obory.

Základním uměleckým školám je poskytována metodická podpora v oblasti řízení zavádění ŠVP na portále <http://www.nidv.cz> (Projekt ESF Podpora ZUŠ).

2.1.5 Střední vzdělávání

Dne 12. 12. 2018 vyhlásilo MŠMT v rámci OP VVV výzvu **Šablony pro SŠ a VOŠ II** s celkovou alokací 1 mld. Kč. Výzva, jejímž cílem je podpořit střední školy, vyšší odborné školy a školská výchovná a ubytovací zařízení (domovy mládeže a internáty) formou projektů zjednodušeného vykazování, cílí na:

- ◆ Podporu osobnostně profesního rozvoje pedagogů (možnost dalšího vzdělávání, stáže, sdílení zkušeností pedagogů a odborníků z praxe, atd.).
- ◆ Pomoc školám a školským výchovným a ubytovacím zařízením při společném vzdělávání prostřednictvím personální podpory a dalšího vzdělávání pedagogů v oblasti inkluze.
- ◆ Zavedení a podporu nových metod ve výuce.
- ◆ Pomoc žákům ohroženým školním neúspěchem.
- ◆ Větší propojení teorie s praxí – spolupráci škol a zaměstnavatelů.

MŠMT v roce 2018 vydalo novelu vyhlášky č. 13/2005 Sb., o středním vzdělávání a vzdělávání v konzervatoři, ve znění pozdějších předpisů. Novela vyhlášky obsahuje doplnění ustanovení § 2 obsahující vymezení podmínek pro zřizování víceoborových tříd ve středních školách. Kromě výše uvedeného novela dále obsahuje úpravu ustanovení § 10 obsahující napravení tohoto ustanovení v souladu s příslušným ustanovením školského zákona. Jedná se o odstranění možnosti udělovat výchovná opatření učitelem odborného výcviku.

2.1.6 Vývoj v oblasti středních škol - gymnázia a lycea

Všeobecně zaměřené střední vzdělávání poskytují v českém vzdělávacím systému tyto obory vzdělání: gymnázia (4letá, 6letá, 8letá), gymnázia se sportovní přípravou (4letá, 6letá, 8letá) a dvojjazyčná gymnázia (6letá) a dále obory lyceí. Školy vyučující obory lyceí poskytují stejně jako gymnázia především všeobecně zaměřené vzdělávání, ale zároveň je část výuky věnována odbornému vzdělávání, a to podle konkrétního zaměření: existují technická lycea, ekonomická lycea, pedagogická lycea, přírodovědná lycea, zdravotnická lycea, kombinovaná lycea a vojenská lycea. Podíl všeobecně vzdělávací složky je však v lyceích vždy vyšší než podíl odborné profílance. Ve všech lyceálních oborech vzdělání činí délka vzdělávání v denní formě čtyři roky.

Ve všech školách vyučujících obory vzdělání gymnázií v České republice se vyučuje podle ŠVP, které respektují a rozvíjejí požadavky některého ze tří gymnaziálních RVP. Existuje RVP pro gymnázia, RVP pro gymnázia se sportovní přípravou a RVP pro dvojjazyčná gymnázia. Školní vzdělávací programy pro nižší stupeň gymnázií a gymnázií

se sportovní přípravou (první dva ročníky šestiletého vzdělávacího cyklu nebo první čtyři ročníky osmiletého cyklu) jsou zpracovány podle RVP pro základní vzdělávání.

Ve školním roce 2018/2019 se vyučoval některý z gymnaziálních oborů vzdělání v 371 středních školách; z toho 316 gymnázií realizovalo 4letý gymnaziální obor, 58 gymnázií 6letý a 277 gymnázií 8letý. Z tohoto počtu je 17 škol s oborem Gymnázium se sportovní přípravou a 16 škol s oborem Dvojazyčné gymnázium. Od minulého školního roku nedošlo ke změně v počtu bilingválních gymnáziích. V současné době je v ČR 6 česko-španělských gymnázií, 4 česko-francouzská a 3 česko-německá gymnázia, dále 2 česko-anglická a jedno česko-italské gymnázium. Z 371 středních škol s gymnaziálním oborem vzdělání je 277 s veřejným zřizovatelem (kraj, obec), 73 soukromých a 21 církevních.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Národní institut pro další vzdělávání a zastoupení Evropské komise organizovalo dne 18. 10. 2018 každoroční konferenci k vícejazyčnosti. Tento ročník byl zaměřen na výročí založení republiky, kdy v dopolední části nabídl ohlédnutí za historií Československa od vícejazyčného státního uskupení první československé republiky k jednojazyčnému státu po rozdělení Československa.

Stěžejním referátem odpolední části byla přednáška paní Enrica Piccardo, PhD, University of Toronto (Kanada) k vydání rozšíření Společného evropského referenčního rámce pro jazyky „Companion volume“. Tomuto tématu byl věnován i seminář dne 19. 10. 2018.

2.1.7 Vývoj v oblasti středních škol - střední vzdělávání odborné

V roce 2017 byl MŠMT schválen materiál Návrh pojetí revizí kurikulárních dokumentů pro všeobecné vzdělávání (PV, ZV, SV) a střední odborné vzdělávání v letech 2016–2020, jehož součástí je pojetí revizí RVP i harmonogram, který určuje průběh revizí.

V průběhu roku 2018 pokračovaly práce na **aktualizacích RVP SOV** pro všechny obory SOV započaté na podzim roku 2017 s termínem pro předložení na MŠMT 30. 11. 2018. Byly aktualizovány všechny obory SOV s výučním listem i maturitní zkouškou (kategorie stupňů dosaženého vzdělání E, H, M, L0, L5) včetně konzervatoří. Aktualizované RVP byly předloženy na MŠMT ke schválení v termínu daném harmonogramem MŠMT.

Cílem aktualizace bylo zejména zohlednit vývoj na trhu práce v jednotlivých oblastech a promítnout požadavky zaměstnavatelů do předmětných RVP, zohlednit legislativní změny a provést nezbytné metodické úpravy. Předmětem aktualizace byly proto zejména odborné části RVP, byla doplněna kapitola týkající se vazby na NSK. Snahou bylo také posílit a akcentovat praktické výstupy žáků s větším podílem odborné praxe ve firmách, aby byli absolventi středního odborného vzdělávání lépe uplatnitelní na trhu práce.

V rámci přípravných prací byly zpracovány v 2017/18 pro všechny skupiny oborů vzdělání analyticko-koncepční studie (celkem 28 studií), kde jsou v závěrech navrženy možnosti řešení struktury oborů vzdělání s ohledem na jejich charakter a potřeby trhu práce v příslušných sektorech jak pro aktualizace, tak pro komplexní revize RVP SOV.

V RVP byla aktualizována zejména odborná část – odborné kompetence, odborné obsahové okruhy, rámcové rozvržení organizace vzdělávání ve spolupráci se zástupci oborových skupin / pracovních skupin středních odborných škol, či odborníky ze školských asociací a profesních svazů.

Stejně jako podkladové studie byly i návrhy úprav odborných částí RVP interně projednány v NÚV, komuniková-

ny se zástupci oborových skupin NÚV a předloženy k posouzení střešním zaměstnavatelům dle dohody s MŠMT. Rovněž byly návrhy odborných částí RVP souborně předloženy ve finální podobě školským asociacím k vyjádření.

Ve všeobecně vzdělávací části nebyly v rámci aktualizací provedeny výraznější úpravy vyjma toho, že byla upravena matematika v souladu s opatřeními vydanými MŠMT (2017), byl zohledněn standard finanční gramotnosti (aktualizovaný 2017, MF) a hlavně ve vazbě na Strategii digitálního vzdělávání byla změněna oblast IT, byly změněny: digitální kompetence, vzdělávací okruh informatické vzdělávání a také průřezové téma Člověk a digitální svět a Člověk a svět práce. Bylo též upraveno ekonomické vzdělávání pro jednotlivé kategorie s ohledem na vývoj v této oblasti. Po schválení budou zveřejněny aktualizace RVP SOV na webových stránkách NÚV.

V průběhu roku 2018 probíhala interní komunikace ke koncepci **komplexních revizí RVP** v NÚV. V rámci SOV byly navrženy možné varianty řešení ve dvou pilotních skupinách (gastronomie a strojírenství) a byly zadány a zahájeny práce na přípravě podkladových materiálů pro řešení komplexních revizí RVP v dalších skupinách oborů vzdělání.

Vlastní realizace revizí je plánována dle schváleného harmonogramu MŠMT 2019–2022 a bude probíhat ve vazbě na metodiku ve spolupráci se školami a školskými asociacemi, zástupci oborových skupin, profesních asociací a dalších odborníků.

MŠMT připravilo a realizovalo v roce 2018 rozvojové programy s názvem **Podpora odborného vzdělávání**. Tyto programy byly uskutečněny ve školním roce 2017/2018 a 2018/2019 (blíže viz část 2. 3.).

V roce 2018 probíhala realizace individuálního projektu národního „**Modernizace odborného vzdělávání**“, jehož cílem je zvyšování kvality odborného vzdělávání a přípravy tak, aby byla významně podpořena uplatnitelnost absolventů na trhu práce, a to s plánovanou vazbou i na komplexní revize RVP (blíže viz část 2.11).

V rámci jednotlivých skupin oborů středního odborného vzdělání proběhla řada odborných soutěží, přehlídek dovedností či dalších akcí, jimž MŠMT udělilo záštitu, některé z nich podpořilo i finančně. Byl uspořádán 24. ročník Mezinárodního veletrhu fiktivních firem. Střední školy ve své práci využívaly metodické materiály, které byly publikovány na Metodickém portále www.rvp.cz.

2.1.8 Vývoj v oblasti konzervatoří

V České republice existuje dlouhodobě 18 konzervatoří. **Konzervatoře** jako specifický druh školy připravují žáky pro výkon náročných uměleckých nebo uměleckých a umělecko-pedagogických činností v oborech hudba, tanec, zpěv a hudebně dramatické umění. Dvanáct konzervatoří je zřizováno kraji, pět konzervatoří zřizuje církev nebo právnická osoba. MŠMT je zřizovatelem jedné konzervatoře (Konzervatoř a střední škola Jana Deyla, příspěvková organizace), která tradičně vytváří dobré podmínky ke studiu také pro žáky uvedené v § 16 odst. 9 školského zákona. Úspěšným ukončením šestiletého nebo osmiletého vzdělávacího programu získá absolvent konzervatoře vyšší odborné vzdělání.

Důležitou složku vzdělávání v konzervatořích tvoří umělecké soutěže. Významnou profesní přípravou je aktivní zapojování se konzervatoří i jednotlivých žáků do regionálních, národních i mezinárodních uměleckých projektů.

2.1.9 Vývoj v oblasti VOŠ

Vzdělávání ve vyšších odborných školách spadá do sektoru terciárního nevysokoškolského vzdělávání. Studium ve VOŠ je určeno absolventům středních škol, kteří se chtějí po maturitě nadále vzdělávat, ale nevyhovuje jim příliš teoreticky zaměřené vzdělávání na škole vysoké, případně se chtějí vzdělávat v oborech, které vysoké školy dosud nenabízejí. VOŠ rozvíjejí a prohlubují znalosti a dovednosti studenta získané ve středním vzdělávání a poskytují odborné vzdělání a praktickou přípravu pro výkon náročných činností. VOŠ nabízejí studium ve 3–3,5letých programech oborů poskytujících vyšší odborné vzdělání v denní formě vzdělávání a 3–4,5letých programech v jiných formách vzdělávání. Vyšší odborné vzdělávání je ukončeno absolutoriem, po jehož úspěšném složení absolvent získá označení „diplomovaný specialista“ (zkráceně „DiS.“).

Novela zákona č. 96/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních), provedená zákonem č. 201/2017 Sb., která nabyla účinnosti 1. 9. 2017, posiluje roli VOŠ při přípravě pro povolání všeobecná sestra, resp. nově dětská sestra.

Zmíněná novela zákona o nelékařských zdravotnických povoláních umožňuje získat odbornou způsobilost k výkonu povolání všeobecná sestra také studiem VOŠ v délce nejméně jednoho roku. Za tímto účelem bylo ze strany MŠMT dne 1. 9. 2017 vyhlášeno pokusné ověřování organizace vzdělávání studentů ve vyšší odborné škole ve vzdělávacím programu Diplomovaná všeobecná sestra po přijetí do vyššího ročníku než prvního, kterého se účastní celkem 20 VOŠ zdravotnických z celkového počtu 26 zdravotnických VOŠ, které mohou uskutečňovat vzdělávání v tomto vzdělávacím programu. Zájem o získání odborné způsobilosti k výkonu povolání všeobecná sestra touto cestou byl však poměrně malý, neboť celkem byly v r. 2018 přijaty do vyššího než prvního ročníku ke vzdělávání necelé tři stovky uchazečů.

Obor vzdělání Diplomovaná dětská sestra byl znovu zařazen do skupiny zdravotnických oborů vzdělání poskytujících vyšší odborné vzdělání. Některé VOŠ zdravotnické získaly v průběhu r. 2018 akreditaci vzdělávacího programu tohoto oboru vzdělání, současně jim byl tento program zapsán do školského rejstříku a bylo zahájeno vzdělávání v tomto programu. V r. 2018 byla zapsána ke vzdělávání v programu Diplomovaná dětská sestra necelá stovka studentů.

V tomto roce byli naposledy přijímáni uchazeči ke vzdělávání v programu Diplomovaný zdravotnický záchranář, neboť s ohledem na novelu zákona o nelékařských zdravotnických povoláních se od r. 2019 budoucí zdravotničtí záchranáři vzdělávají pouze na školách vysokých.

V průběhu roku 2018 se uskutečnilo několik kulatých stolů pořádaných nositeli projektu Vyšší odborné školy z OP VVV vyhlášeného v r. 2017. Požadovanými výstupy z tohoto projektu jsou: analýza aktuální role a návrh budoucí koncepce vyššího odborného vzdělávání v českém systému vzdělávání, který může být využit při rozhodování o dalším směřování sektoru vyššího odborného vzdělávání. Dalšími výstupy jsou otevřené digitální zdroje a on-line kurzy využitelné pro výkon odborných předmětů a odborného cizího jazyka (to s cílem výhledově zařadit zkoušku z cizího jazyka /součást absolutoria ve VOŠ/ do systému standardizovaných jazykových zkoušek v úrovni B2). Konečně posledními výstupy z projektu Vyšší odborné školy jsou modernizace metod hodnocení výsledků studentů, rozvoj dalšího vzdělávání učitelů a inovace odborné praxe. Na jednání kulatých stolů jsou zatím diskutovány náměty, jak dále postupovat, bez konkrétních výstupů.

Pokud budeme předpokládat další vývoj odpovídající dosavadnímu trendu a současnému stavu, pak můžeme očekávat, že do roku 2020 dojde k poklesu počtu nově přijímaných do 1. ročníku i počtu studentů (v denní i v ostatních formách vzdělávání). Lze konstatovat, že tak bude naplněno opatření vyplývající z Dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ČR (2015–2020), nezvyšovat kapacitu středních a vyšších odborných škol. Z pohledu počtu VOŠ zapsaných v rejstříku škol a školských zařízení lze konstatovat setrvalý stav tohoto počtu ve srovnání s loňským rokem (v r. 2017 i 2018 celkem 166 VOŠ); sestupný trend počtu VOŠ začal v r. 2010, kdy bylo zapsáno celkem 184 VOŠ. Je možné vysledovat nárůst počtu studentů v jiných formách vzdělávání než je denní (přestože v absolutních číslech je patrný pokles počtu studentů VOŠ), který zřejmě souvisí zejména se snižující se demografickou křivkou potenciálních uchazečů o vyšší odborné vzdělání, dále s větším zapojením již pracujících absolventů středních škol, kteří si doplňují (vyšší) odborné vzdělání v souvislosti s plněním kvalifikačních požadavků (sociální práce, předškolní a mimoškolní pedagogika, programy zdravotnických oborů vzdělání).

2. 1. 10 Další vzdělávání

- ◆ Podíl populace na dalším vzdělávání v roce 2018;
- ◆ Strategické dokumenty týkající se dalšího vzdělávání;
- ◆ Kariérové poradenství;
- ◆ Rozvoj Národní soustavy kvalifikací;
- ◆ Akreditace rekvalifikačních kurzů.

Další vzdělávání, coby integrální součást celoživotního učení, je důležitým faktorem růstu produktivity a konkurenceschopnosti ekonomiky. Definici dalšího vzdělávání lze nalézt v zákoně č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání) ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon č. 179/2006 Sb.“)², kde se dalším vzděláváním rozumí vzdělávací aktivity, které nejsou počátečním vzděláním.

Oblast dalšího vzdělávání je velmi úzce propojena s oblastí počátečního vzdělávání, navazuje na ni a doplňuje ji. Hlavním důvodem zvyšujícího se významu dalšího vzdělávání je nutnost získávat v průběhu života nové znalosti a potřeba osvojovat si další dovednosti a kompetence v rámci potřeby neustálé adaptace na transformující se životní podmínky.

Podíl populace na dalším vzdělávání v roce 2018

Výsledky výzkumu Labour Force Survey³ ukazují, jak se v posledních letech měnila účast ve vzdělávání dospělých. Vývoj **účasti dospělé populace na dalším vzdělávání** v ČR a EU uvádí graf 1. Zatímco v Evropské unii (EU28) byl od roku 2011 jasně patrný trend zvyšování průměrné úrovně účasti v dalším vzdělávání, v ČR se účast

² Zákon č. 179/2006 Sb. nabyt v plném rozsahu účinnosti dne 1. 8. 2007.

³ Labour Force Survey – Výběrové šetření pracovních sil realizované Eurostatem. Eurostat je statistický úřad Evropské unie se sídlem v Lucemburku. Jeho posláním je poskytovat vysoce kvalitní statistiky pro Evropu. Účast na dalším vzdělávání je v rámci výzkumu definována jako počet osob ve věku 25 až 64 let, které se vzdělávaly v posledních čtyřech týdnech před realizací šetření.

v dalším vzdělávání od roku 2011 do roku 2015 snižovala, ale od roku 2016 docházelo k pozvolnému nárůstu. Zatímco průměr EU28 v roce 2018 vykazoval setrvalý stav účasti v dalším vzdělávání, v České republice s účast v dalším vzdělávání snížila o jeden procentní bod na **8,8 %**, což odpovídá úrovni roku 2016.

Graf 1: Podíl dospělé populace na dalším vzdělávání v ČR a EU v letech 2008–2018

Zdroj: Eurostat a MŠMT

Strategické dokumenty týkající se dalšího vzdělávání

Jednou z priorit pro oblast dalšího vzdělávání zůstává naplňování **Strategie digitální gramotnosti České republiky na období let 2015 až 2020**. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) na plnění 12 opatření této strategie spolupracuje v oblasti dalšího vzdělávání s přímo řízenými organizacemi MŠMT Národním institutem pro další vzdělávání a Národním ústavem pro vzdělávání.

Evropská komise zřídila v roce 2016 **poradní orgán ke Strategickému rámci Vzdělávání a odborná příprava 2020 (ET 2020)**. Evropská komise a členské státy spolupracují v pracovních skupinách zaměřených na jednotlivé oblasti Strategického rámce. MŠMT je zapojeno do **pracovní skupiny Vzdělávání dospělých**. Tato skupina se k aktuálním tématům z oblasti dalšího vzdělávání schází pravidelně 4x ročně.

Pro období let 2014 až 2020 byl zřízen **program Erasmus+**, který podporuje spolupráci a mobilitu ve všech sférách vzdělávání, odborné přípravy a v oblasti sportu a mládeže. Zástupce MŠMT předsedá **Schvalovací komisi Erasmus+ vzdělávání dospělých**, která rozhoduje o udělení stipendií za účelem studia, odborné přípravy, práce či dobrovolnické činnosti v zahraničí.

V červnu 2018 přijala Česká republika opatření ve věci **naplňování Doporučení Rady EU ze dne 19. prosince 2016 o cestách prohlubování dovedností: nové příležitosti pro dospělé**. Toto doporučení má za cíl poskytovat

dospělým lidem, kteří nedisponují dostatečně rozvinutými dovednostmi a lidem, kteří dosáhli nízké úrovně kvalifikace, příležitosti k prohlubování jejich dovedností. Česká republika si stanovila následující oblasti, kterým se bude v rámci naplňování doporučení věnovat:

- I Předčasné odchody ze vzdělávání;
- II Prohlubování kompetencí v rámci dalšího vzdělávání v ČR;
- III Rozvoj systému dalšího vzdělávání zaměstnavatelů a zaměstnanců v oblasti digitálních kompetencí.

Kariérové poradenství

MŠMT převzalo v roce 2018 od Ministerstva práce a sociálních věcí **předsednictví Národního poradenského fóra**, poradního orgánu obou ministerstev pro oblast kariérového poradenství. NPF bylo zřízeno v roce 2010 a obě ministerstva se střídají v jeho předsednictví po dvou letech. NPF jako poradní orgán podporuje rozvoj integrovaného systému poradenských služeb v oblasti celoživotního poradenství.

Rozvoj Národní soustavy kvalifikací

V roce 2018 byl stejně jako v předchozích letech nejvyšší důraz kladen na podporu a rozvoj oblasti **systému uznávání výsledků předchozího učení** založeném na zákoně č. 179/2006 Sb. Základním nástrojem naplnění tohoto zákona v praxi je **Národní soustava kvalifikací**⁴. Základní prvky NSK tvoří **profesní kvalifikace**⁵, které se mohou skládat do tzv. **úplných profesních kvalifikací**⁶ (jejich získání je zpravidla potvrzováno dokladem o dosažení stupně vzdělání v oboru vzdělání). Přičemž každá profesní kvalifikace má stanoven **kvalifikační**⁷ a **hodnotící**⁸ **standard**.

V roce 2018 bylo **schváleno 59 nových profesních kvalifikací**. **Celkový počet** tak stoupl na **1253 profesní kvalifikace**. Počet autorizovaných osob⁹ se ve sledovaném období zvýšil o 11 z 1362 na 1373. **Počet autorizací** v roce 2018 klesl na **4002**. K největšímu posunu došlo v oblasti počtu složených zkoušek profesních kvalifikací. V roce 2018 bylo zrealizováno **22 184 zkoušek profesních kvalifikací**. **Celkový počet zkoušek** tak za sledované období překročil hranici dvou set tisíc a **stoupl na 202 889**. Vývoj v počtu zkoušek profesních kvalifikací od roku 2010 do

⁴ *Národní soustava kvalifikací je veřejně přístupný registr všech úplných a profesních kvalifikací potvrzovaných, rozlišovaných a uznávaných na území České republiky, zveřejněných na www.narodnikvalifikace.cz.*

⁵ *Profesní kvalifikace je v § 2 písm. d) zákona č. 179/2006 Sb. definována jako „odborná způsobilost fyzické osoby vykonávat řádně určitou pracovní činnost nebo soubor pracovních činností v určitém povolání, popřípadě ve dvou nebo více povoláních, v rozsahu uvedeném v kvalifikačním standardu“.*

⁶ *Úplná profesní kvalifikace je v § 2 písm. c) zákona č. 179/2006 Sb. definována jako „odborná způsobilost fyzické osoby vykonávat řádně všechny pracovní činnosti v určitém povolání“.*

⁷ *Kvalifikační standard profesní kvalifikace je v § 2 písm. f) zákona č. 179/2006 Sb. definován jako „strukturovaný popis odborné způsobilosti fyzické osoby pro řádný výkon určité pracovní činnosti nebo souboru pracovních činností v určitém povolání, popřípadě ve dvou nebo více povoláních“.*

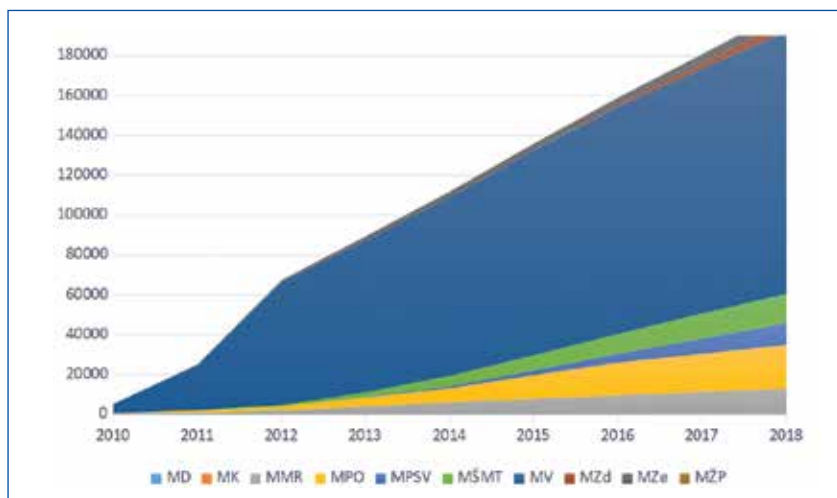
⁸ *Hodnotící standard profesní kvalifikace je v § 2 písm. g) zákona č. 179/2006 Sb. definován jako „soubor kritérií, organizačních a metodických postupů a materiálních a technických předpokladů stanovených pro ověřování dosažení odborné způsobilosti vykonávat řádně určitou pracovní činnost nebo soubor pracovních činností v určitém povolání, popřípadě ve dvou nebo více povoláních“.*

⁹ *Autorizovanou osobou se může stát fyzická nebo právnická osoba, nebo fyzická podnikající osoba, která vyhoví podmínkám stanoveným zákonem č. 179/2006 Sb. o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání.*

konce roku 2018 ukazuje graf 2. V grafu je patrné zastoupení jednotlivých ministerstev jako autorizujících orgánů¹⁰ v rámci NSK.

Graf 2: Počet zkoušek profesních kvalifikací 2010–2018

Zdroj: databáze MŠMT, údaje za roky 2010–2018

Akreditace rekvalifikačních kurzů

Na základě § 108 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, **akredituje MŠMT rekvalifikační programy** vedoucí k získání plné kvalifikace k výkonu konkrétní pracovní činnosti uplatnitelné na trhu práce nebo k získání konkrétních pracovních dovedností připravující k závěrečným zkouškám z profesních kvalifikací schválených v rámci NSK dle zákona č. 179/2006 Sb., dále rekvalifikace vedoucí k závěrečným zkouškám dle jiných právních předpisů či nespécifické rekvalifikační programy určené pouze pro neumístěné absolventy škol.

V roce 2018 vešla v platnost **novela vyhlášky č. 176/2009 Sb.**, kterou se stanoví náležitosti žádosti o akreditaci vzdělávacího programu, organizace vzdělávání v rekvalifikačním zařízení a způsob jeho ukončení. Novela vyhlášky, která navázala na novelu zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů legislativně zavádí a upřesňuje podobu dokumentu potvrzení o účasti v akreditovaném vzdělávacím programu, který je vzdělávací zařízení oprávněno vydat po ukončení vzdělávání v rekvalifikačním programu.

K zabezpečení akreditaci je na MŠMT zřízen poradní orgán – Akreditační komise pro akreditaci vzdělávacího programu k provádění rekvalifikace. V roce 2018 bylo Akreditační komisí posouzeno celkem 749 rekvalifikačních

¹⁰ *Autorizující orgán* je ústřední správní úřad příslušný k rozhodování o udělení, prodloužení platnosti nebo odnětí autorizace na základě skutečnosti, že do jeho působnosti uvedené v příloze k zákonu č. 179/2006 Sb. náleží povolání, popřípadě pracovní činnosti, jejichž výkonu se příslušná profesní kvalifikace týká, nebo jehož působnost je danému povolání, popřípadě pracovním činností, nejbližší.

vzdělávacích programů, z toho **729 vzdělávacích rekvalifikačních programů bylo akreditováno** a 20 vzdělávacích rekvalifikačních programů bylo zamítnuto.

Nejčastěji akreditované kurzy bez vazby na NSK v roce 2018 byly stejně jako v roce 2017 Obsluha osobního počítače. V roce 2018 na druhém místě byly nejčastěji akreditovány Holičské a kadeřnické práce, rovněž vzrostl zájem o akreditaci kurzů Základy podnikání, které byly třetí nejčastěji akreditované, a vzrostl zájem o akreditaci kurzů Účetnictví.

Většina akreditací pro vzdělávací programy směřující k **rekvalifikacím s vazbou na NSK** byla v roce 2018 udělena pro pracovní činnosti Kosmetička, Pedikérka a nehtová designérka, Manikérka a nehtová designérka a Asistent/ka, sekretář/ka.

2.1.11 Vývoj v oblasti primární prevence rizikového chování

MŠMT je gestorem primární prevence rizikového chování a koordinuje v rámci ČR opatření a aktivity v oblasti primární prevence rizikového chování u dětí a mládeže na základě platné Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže.

Vertikální koordinaci MŠMT zabezpečuje ve spolupráci s krajskou úrovní (14 krajskými školskými koordinátory prevence – pracovníky krajů), na úrovni bývalých okresů prostřednictvím pedagogicko-psychologických poraden (86 metodiků prevence) a zároveň v úzké vazbě na činnost samotných primárních uživatelů a realizátorů programů primární prevence rizikového chování škol a školských zařízení – školních metodiků prevence (v každé škole). Takto nastavený vertikální systém koordinace a metodického vedení vytvoří stabilní systém koordinace a řízení od úrovně státní, přes samosprávné, až po úroveň místní.

Horizontální koordinace primární prevence je zabezpečována Pracovní skupinou pro primární prevenci (dále „pracovní skupina“), která je poradním orgánem MŠMT. Pracovní skupina je nástrojem zajišťujícím meziresortní spolupráci v oblasti protidrogové politiky a politiky prevence kriminality. Posláním pracovní skupiny je za účasti klíčových resortů koordinovat systém primární prevence rizikového chování ve školách a školských zařízeních. Členy pracovní skupiny jsou pracovníci MŠMT, zástupci věcně příslušných resortů (MV, MZdr, ÚV, MSp, MPSV) a odborníci z dalších organizací či institucí. MŠMT je členem Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky, Republikového výboru prevence kriminality a dalších pracovních orgánů, jejichž náplní je prevence rizikového chování.

Školy mají ze školského zákona povinnost primární prevenci rizikového chování zajišťovat, vytvářejí pro tento účel preventivní program školy, který je pravidelně vyhodnocován školními metodiky prevence. Programy realizují zpravidla samy školy, pedagogicko-psychologické poradny, externí odborné organizace (zejména v případech výskytu rizikového chování, kdy organizace kromě účinné prevence poskytují i odbornou intervenci – jedná se o nezávislé neziskové organizace).

MŠMT má vytvořený a schválený systém certifikací k ověřování kvality a účinnosti nabízených programů primární prevence (realizováno Národním ústavem ve vzdělávání ve spolupráci s MŠMT). Ke dni 3. ledna 2018 Národní ústav pro vzdělávání eviduje celkem 57 organizací s 89 aktuálně platnými certifikovanými programy primární prevence. Z celkového počtu 89 certifikovaných programů je 56 programů všeobecné prevence, 24 programů selektivní prevence a 9 programů indikované prevence.

Financování preventivních programů realizovaných státními i nestátními organizacemi mělo v roce 2018 celkovou alokaci ve výši 19902591 Kč, z toho primárně-preventivní programy realizované školami a školskými zařízeními 1931594 Kč a primárně-preventivní programy realizované jinými subjekty 17970997 Kč. Bylo podpořeno celkem 90 organizací, jejich seznam a bližší informace k programu jsou zveřejněny na <http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/vyhlaseni-dotacniho-programu-na-realizaci-aktivit-v-oblasti>.

V rámci metodického vedení byly v roce aktualizovány přílohy k Metodickému doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže (Dokument MŠMT č. j.: 21291/2010-28) k prevenci užívání nelegálních návykových látek, tabáku a alkoholu. Tyto přílohy jsou ke stažení na <http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuceni-a-pokyny>. Předávání informací všem subjektům v rámci primární prevence je realizováno prostřednictvím webu MŠMT <http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/prevence> a internetového informačního komunikačního systému (webový portál pro primární prevenci) www.prevence-info.cz.

2.1.12 Vývoj v oblasti institucionální výchovy a prevence

V roce 2018 proběhlo průběžné vyhodnocení Plánu koncepce rozvoje a transformace sítě zařízení institucionální výchovy v působnosti MŠMT na období 2017–2019. Na základě objektivního posouzení sítě v roce 2017 vycházejícího z Tematického šetření České školní inspekce, návštěv jednotlivých zařízení, statistických výkazů a dalších údajů o zařízeních byl navržen plán rozvoje sítě a transformace činnosti zařízení ve smyslu podpory prevence, specializovaných činností zařízení (výchovně léčebné programy, práce s drogově závislými apod.), případná restrukturalizace spádovosti zařízení včetně přehodnocení detašovaných pracovišť tak, aby síť byla efektivní, funkční, dostupná a byla v rámci zařízení poskytována vysoce odborná péče.

Mezi zařízení ústavní a ochranné výchovy, které patří do gesce MŠMT, s ohledem na výchovně vzdělávací charakter zařízení, patří:

- ♦ 139 dětských domovů (dětské domovy v současnosti s výjimkou 1 nezřizuje MŠMT, ale kraje (129 zařízení), privátní sektor (6) a církve (3);
- ♦ 28 dětských domovů se školou;
- ♦ 26 výchovných ústavů;
- ♦ 13 diagnostických ústavů.

2.1.13 Plánovaná opatření v oblasti ústavní a ochranné výchovy na období 2017–2019

Hlavními prioritami jsou:

- ♦ revize stávajících právních předpisů vztahujících se k problematice ústavní a ochranné výchovy;
- ♦ podpora článků systému, které mohou posílit prevenci a ovlivnit tak snižování počtu dětí umístěvaných do ústavní výchovy nebo snížení délky pobytu dětí v těchto zařízeních;
- ♦ podpora dřívějšího návratu dětí do původních nebo náhradních rodin, posílení kvality péče o děti s rizikovým chováním a minimalizace negativních dopadů institucionalizace na dítě;

- ◆ propojení všech článků péče o dítě a rodinu, a to zejména prostřednictvím rozšíření preventivní práce s rodinou a dětmi;
- ◆ zvýšení standardu kvality péče v zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy;
- ◆ posílení preventivně výchovné péče.

K základním aktivitám pro naplnění cílů patří:

- ◆ důraz na propojení, rozšíření a zefektivnění poskytovaných služeb, zvýšení jejich dostupnosti;
- ◆ posílení preventivních aktivit;
- ◆ následné snížení počtů dětí umísťovaných na základě soudního rozhodnutí do institucionální péče;
- ◆ u dětí umístěných na základě soudního rozhodnutí zajistit efektivní a koordinované řešení jejich situace s cílem maximálně zkrátit nezbytnou dobu jejich pobytu mimo rodinu.

Dílí cíle, nezbytné pro úspěšnou realizaci:

- ◆ výrazné zlepšení komunikace s participujícími subjekty, především systémová změna komunikace s orgány sociálně – právní ochrany dítěte prostřednictvím změny systému předávání a vyhodnocování informací (zavedení a podpora případových setkávání u „hraničních“ dětí);
- ◆ potřebná změna struktury a řízení školských zařízení (rozšíření nabídky koordinovaných a vyhodnocovaných služeb, propojení pracovišť, vytvoření standardů činnosti a pravidel systémové komunikace, předávání informací, jednotná dokumentace a evidence výkonů, včetně zabránění neefektivnímu překrývání a duplicity poskytovaných služeb).

2. 2. Příprava reformy financování regionálního školství

V současném systému tzv. normativního financování na žáka probíhá rozpis prostředků na školy ve dvou fázích. MŠMT nejprve provede rozpis prostředků na přímé výdaje na vzdělávání ve všech druzích škol a školských zařízení pomocí republikových normativů na kraje. Poté krajské úřady plně ve své kompetenci stanoví krajské normativy na jednotku výkonu a jejich prostřednictvím provedou rozpis rozpočtu na jednotlivé školy a školská zařízení. Objem prostředků na přímé výdaje na vzdělávání pro konkrétní školu a školské zařízení je striktně odvozen od skutečného počtu žáků (nebo jiných jednotek výkonu).

V současném systému tak není nijak zohledněno věkové složení pedagogů dané školy mající přímý vliv na výši tarifní části platů a objem prostředků, který řediteli školy zůstane na další (zejména nenárokové – motivační) složky platu.

Ředitel školy je tedy nucen přizpůsobit rozsah poskytovaného vzdělávání (v základní škole jde o počet dělených hodin) objemu prostředků na přímé výdaje na vzdělávání na daný kalendářní rok, samozřejmě při respektování právních předpisů a rámcového vzdělávacího programu.

Nový systém je založený na financování reálného objemu výuky a reálné výše tarifních platů pedagogů a zajistí tak školám dostatek finančních prostředků pro zajištění kvalitní výuky i pro odpovídající odměňování pedagogických pracovníků. Nejedná se o čistě nákladový systém, ale o kombinaci normativního a nákladového. MŠMT rozepíše každé jednotlivé škole a školní družině objem prostředků na skutečný počet pedagogů, a to do výše ministerstvem

stanoveného maximální rozsah přímé pedagogické činnosti (počtu odučených hodin). Objem poskytnutých prostředků bude zároveň respektovat reálné zařazení pedagogů školy do platových tříd a stupňů. Zároveň budou rozepsány normativně stanovené prostředky na ostatní nárokové složky a nenárokové složky platu, a to podle počtu pedagogů. Prostředky na další složky platu tak vždy škola dostane vedle prostředků na tarifní složky platu a ředitel školy tak má garanci, že nebude zajišťovat tarifní složky platu pedagogů na úkor prostředků na další složky platu (zejména motivační).

Nový systém financování výrazně zvyšuje předvídatelnost prostředí pro ředitele škol, neboť si budou moci vždy již v září spočítat limit počtu pedagogických pracovníků (tedy hodnotu PHmax), který jim je stát při dané organizaci vzdělávání připraven v následujícím kalendářním roce financovat. Ve srovnání s každoroční nejistotou spojenou s čekáním na stanovení krajských normativů a z nich odvozený limit počtu pedagogických pracovníků reforma přináší předvídatelnost a jistotu. Pravidla financování jsou nastavená zcela jasně, dokonce závazným právním předpisem. Požadované finanční prostředky má tedy škola předem jisté a může bez obav naplánovat organizaci školy a výuky na další školní rok.

V novém systému financování se zachovává možnost vlastní strategie školy při stanovování týdenního počtu odučených hodin. Nová pravidla ale již nepřinášejí dosavadní efekty při preferenci ekonomického pohledu nad pedagogickým hlediskem (tedy vysoce naplněné třídy, málo dělených hodin, menší potřeba úvazků).

Nový systém také výrazně snižuje závislost objemu finančních prostředků ze státního rozpočtu na naplněnosti školy a tříd. Rozhodujícím parametrem bude skutečně realizovaný rozsah výuky, přičemž stanovený maximální objem výuky financovatelný ze státního rozpočtu otevírá prostor pro vyšší míru dělení tříd na skupiny, možnost využití tandemové výuky a postupné snižování počtu žáků ve třídě (za podmínky vytvoření odpovídajících prostorových podmínek ze strany zřizovatelů škol a odpovídajícího personálního zajištění). V případě, že zřizovatel nevytvoří dostatečné prostorové podmínky pro snížení počtu žáků ve třídě, bude vyšší naplněnost zohledněna ve výši normativu na další složky platu.

Nový systém financování již nepřináší, ve srovnání s rokem 2018, žádné další navýšení administrativy. Veškeré potřebné údaje školy vykazují již v tomto roce. Byly doplněny některé položky do personálních výkazů, které jsou ale nezbytné pro adresné přidělení finančních prostředků na jednotlivé školy.

Změny financování mimo jiné podporují školy v malých obcích, zejména neúplné. Zároveň platí, že s nižším průměrným počtem žáků klesá i hodnota PHmax, tedy školy s více naplněnými třídami mají vyšší možnost dělení tříd na skupiny a naopak. S tím souvisí i limity pro počty pedagogů, kterou jsou financovány ze státního rozpočtu.

MŠMT vnímá obavy části škol z nového systému financování. Proto mimo jiné také souhlasilo s jednoletým odkladem účinnosti změn financování, aby bylo možné co nejlépe připravit všechny aspekty změny na všech úrovních řízení vzdělávacího systému. Dále MŠMT připravilo metodiky pro výpočet PHmax, které mají ředitelé škol a školních družin k dispozici na webových stránkách MŠMT (<http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/ekonomika-skolstvi/metodiky-k-reforme-financovani-regionalniho-skolstvi>). Jedná se o:

- ◆ Metodika stanovení PHmax pro předškolní vzdělávání;
- ◆ Metodika stanovení PHmax pro základní vzdělávání;
- ◆ Metodika stanovení PHmax pro školní družiny;
- ◆ Metodické doporučení jednotného postupu při výpočtu PHmax pro střední vzdělávání;

- ♦ Pracovní doba pedagogických pracovníků a rozsah přímé pedagogické činnosti a Řešení pracovněprávních vztahů při poskytování podpurných opatření.

MŠMT také v roce 2018 realizovalo semináře pro ředitele škol, krajské úřady a obecní úřady obcí s rozšířenou působností, na kterých byly principy změn zevrubně představeny.

MŠMT v průběhu roku 2018 projednalo a předložilo pro jednání vlády nařízení vlády č. 123/2018 Sb., o stanovení maximálního počtu hodin výuky financovaného ze státního rozpočtu pro základní školu, střední školu a konzervatoř zřizovanou krajem, obcí nebo svazkem obcí. Tento předpis vláda schválila dne 30. 5. 2018. Maximální počet hodin výuky financovaný ze státního rozpočtu je označován jako PHmax.

Jedná se o zásadní materiál, který stanoví pro základní školy a střední školy zřizované krajem, obcí nebo svazkem obcí maximální počet hodin výuky financovaný ze státního rozpočtu na jednu třídu v oboru vzdělání v závislosti na počtu žáků ve třídě a pro konzervatoře zřizované krajem, obcí nebo svazkem obcí maximální počet hodin výuky financovaný ze státního rozpočtu na jeden ročník v oboru vzdělání v závislosti na počtu žáků v ročníku.

Předmětná právní úprava navazuje na změny v pojetí financování některých druhů škol a školských zařízení zřizovaných krajem, obcí nebo svazkem obcí ze státního rozpočtu.

MŠMT v průběhu roku 2018 v souvislosti s připravovanými změnami financování projednalo a schválilo i novely dalších prováděcích předpisů, a to:

- ♦ vyhláška č. 14/2015 Sb., o předškolním vzdělávání;
- ♦ vyhláška č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky;
- ♦ vyhláška č. 13/2005 Sb., o středním vzdělávání a vzdělávání v konzervatoři;
- ♦ vyhláška č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání;
- ♦ vyhláška č. 310/2018 Sb., o krajských normativech.

Účinnost změn souvisejících se změnami financování je stanovena od 1. 1. 2020, ve shodě s účinností změn financování stanovenou novelou školského zákona.

2. 3. Dotační výzvy a rozvojové programy pro mateřské, základní a střední školy

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy vyhlásilo v roce 2018 dotační a rozvojové programy zaměřené na cílenou podporu jednotlivých specifických oblastí, které slouží k rozvoji vzdělávání. Podpora byla zacílena na rozvoj vzdělávání národnostních menšin, vzdělávání cizinců, integraci romských dětí a žáků, společné vzdělávání a další oblasti vzdělávání. Prostřednictvím rozvojových programů jsou dále řešeny takové ekonomické aspekty vzdělávání a školských služeb, jejichž promítnutí do republikových normativů není možné. K vyzkoušení nových forem vzdělávání bylo vyhlášeno pokusné ověřování Vzdělávací programy paměťových institucí do škol.

2. 3. 1 Dotační programy

Dotační program Podpora vzdělávacích aktivit národnostních menšin v roce 2018 byl vyhlášen s cílem zajistit a udržet podmínky pro rozvoj vzdělávání v jazycích národnostních menšin a dále poskytnout dostatek informací

o poznávání historie a kultury jiných národů, které vedou ke vzájemné toleranci a boji proti rasismu a xenofobii. Cílovou skupinou programu byli děti, žáci a mládež do věku 26 let, příslušníci národnostních menšin, pedagogičtí pracovníci základních škol, středních škol a základních uměleckých škol. Podpořeno bylo 152 projektů v celkové finanční výši 15 039 000 Kč.

Dotační program Podpora aktivit integrace cizinců na území ČR v roce 2018 byl vyhlášen v souladu s usnesením vlády č. 10 ze dne 3. ledna 2018 k Postupu při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu v roce 2018. Program byl určen na podporu vzdělávacích aktivit pro děti a žáky-cizince třetích zemí, zejména na podporu výuky českého jazyka, dále na podporu mimoškolních aktivit těchto dětí a žáků, např. doučování českého jazyka a odborných vyučovacích předmětů mimo školní vyučování prostřednictvím nových výukových materiálů i na podporu při jejich volnočasových aktivitách, např. konání festivalů, sportovních her, výletů apod. Důraz byl kladen na integraci dětí a žáků-cizinců do českého kulturního a sociálního prostředí a na podporu interkulturní výchovy a zvyšování sociokulturních kompetencí pedagogických pracovníků. Podpořeno bylo 10 projektů v celkové finanční výši 5 094 761 Kč.

Dotační program Podpora sociálně znevýhodněných romských žáků středních škol, konzervatoří a studentů vyšších odborných škol 2018 byl určen středním školám, konzervatořím nebo vyšším odborným školám na zajištění finanční a materiální podpory vzdělávání romských žáků a studentů, jejichž rodinám působí náklady spojené se středním nebo vyšším odborným vzděláváním finanční obtíže.

V rámci programu byly podporovány aktivity:

- ♦ Zajištění finanční a materiální podpora romských žáků a studentů na školné, cestovné, ubytování a školní potřeby.
  - ♦ Přímá podpora vzdělávání žáků a studentů, kteří žádali a finanční a materiální podporu.
- Podpořeno bylo 1152 žáků a studentů ze 186 škol v celkové finanční výši 5 846 295 Kč.

Dotační program na podporu integrace romské menšiny v roce 2018 byl vyhlášen na základě nařízení vlády č. 98/2002 Sb., kterým se stanoví podmínky a způsob poskytování dotací ze státního rozpočtu na aktivity příslušníků národnostních menšin a na podporu integrace příslušníků romské komunity, a na základě úkolů pro MŠMT uvedených ve strategických dokumentech v oblasti vzdělávání romské menšiny. Prioritou programu byla podpora předškolní a včasné péče. V programu byla podporována témata:

- ♦ Předškolní příprava a včasná péče s cílem podpořit romské děti pro jejich úspěšný vstup do základního vzdělávání.
- ♦ Aktivity na podporu rodiny a školy v oblasti předškolního a základního vzdělávání, včetně aktivit v jazykové komunikaci romské menšiny a cílem rozvíjet aktivní zapojení rodin dětí v rámci předškolního vzdělávání nebo v rámci povinné školní docházky realizace aktivit či programů na rozvoj jazykové komunikace romské menšiny.
- ♦ Podpora školní úspěšnosti žákyň a žáků na základní a střední škole s cílem podpořit aktivity, které pomáhají žákům při překonávání obtíží v průběhu povinné školní docházky a vzdělávání na střední škole.

- ◆ Volnočasové a zájmové aktivity pro romské děti a mládež v návaznosti na jejich sociální vyloučení a kulturní odlišnost s cílem je podpořit vytváření nabídky pravidelných volnočasových aktivit pro danou cílovou skupinu a integrace dětí a mládeže ze sociálně vyloučených romských komunit v této oblasti.

Podpořeno bylo 35 projektů v celkové finanční výši 12 800 000 Kč.

Dotační program Podpora vzdělávání v regionálním školství v roce 2018 sledoval cíl obohatit proces vzdělávání v oblasti aktuálních vědních poznatků a společenských témat, v oblasti vzdělávání učitelů a v šíření příkladů dobré praxe.

V dotačním programu byly věcně vymezeny tematické moduly:

- ◆ Podpora přípravy a tvorby výukových materiálů s přidanou didaktickou hodnotou k aktuálním společenskovo-vedním tématům, nebo k novým poznatkům v oblasti přírodních věd.
- ◆ Vzdělávací akce pro pedagogické pracovníky (semináře, konference).
- ◆ Prezentace výsledků práce dětí a žáků nebo pedagogických pracovníků (přehlídky, festivaly), včetně akcí soutěžního charakteru.

Podpořeno bylo 20 projektů v celkové finanční výši 5 452 931 Kč.

Dotačním program na realizaci aktivit v oblasti primární prevence rizikového chování v roce 2018 byl určen na podporu programů primární prevence všech typů rizikového chování zaměřených na děti a mládež, které se dále dělily na primární prevenci všeobecnou, selektivní a indikovanou. Jednalo se zejména o aktivity vedoucí ke snižování nebezpečí vzniku rizikového chování ve školním prostředí, navyšování kompetencí dětí, žáků a studentů, ale i pedagogů a rodičů, zejména prostřednictvím dlouhodobých aktivit poskytujících odborné a ověřené informace, které vedly ke vzdělávání odborné i laické veřejnosti. Celkem bylo podpořeno 52 projektů částkou ve výši 19 999 975 Kč.

Dotační program pro nestátní neziskové organizace k podpoře školního stravování žáků základních škol měl nejen zabezpečit pravidelnou stravu pro žáky, jejichž rodina se ocitla dlouhodobě v nepříznivé finanční situaci, ale i zlepšení podmínek jejich pobytu ve škole. K vedlejším efektům patřila pomoc rodině, aby se žák mohl zúčastnit i mimoškolních aktivit díky prominutí úhrady za školní stravování a nebyl z důvodu neúčasti na mimoškolních aktivitách vyčleněn z třídního kolektivu. Celková finanční částka pro dotační program byla poskytnuta ve výši 30 000 000 Kč.

2.3.2 Rozvojové programy

Rozvojový program Podpora vzdělávání cizinců ve školách v roce 2018 byl určen na podporu dětí a žáků-cizinců uvedených v § 20 školského zákona v povinném posledním ročníku předškolního vzdělávání a v základním vzdělávání. Jeho cílem bylo přispět právníckým osobám vykonávajícím činnost mateřských škol, základních škol a odpovídajících ročníků víceletých gymnázií na částečnou úhradu, popřípadě krytí zvýšených nákladů souvisejících s poskytováním výuky českého jazyka přizpůsobené potřebám těchto dětí a žáků-cizinců k usnadnění jejich integrace do společnosti a vzdělávacího systému ČR.

Rozvojový program byl členěn na moduly:

- ♦ Modul A – Bezplatná výuka přizpůsobená potřebám dětí a žáků – cizinců z třetích zemí;
- ♦ Modul B – Zajištění podmínek vzdělávání nezletilých azylantů, osob požívajících doplňkové ochrany, žadatelů o udělení mezinárodní ochrany na území ČR a dětí, žáků-cizinců umístěných v zařízení pro zajištění cizinců;
- ♦ Modul C – Zajištění bezplatné přípravy k začlenění do vzdělávání dětí a žáků osob se státní příslušností jiného členského státu Evropské unie.

Podpořeno bylo 3 855 dětí a žáků v celkové finanční výši 33 874 739 Kč.

Rozvojový program Podpora výuky plavání v základních školách pro rok 2018 podpořil výuku plavání na 1. stupni základních škol v rámci povinné školní docházky, a to poskytnutím finančních prostředků na dopravu žáků z místa poskytování vzdělávání do místa výuky plavání a zpět, včetně přístavných kilometrů a čekací doby. Školy tak nemusely požadovat celou platbu od zákonných zástupců žáků, případně dotace mohla pokrýt celou platbu za tuto dopravu. Dotace byly určeny školám zřizovaným krajem, obcí, svazkem obcí nebo školám zřizovaným jinou právnickou nebo fyzickou osobou nebo školám zřizovaným registrovanými církvemi nebo náboženskými společnostmi, kterým bylo přiznáno oprávnění k výkonu zvláštního práva zřizovat církevní školy. Podpořeno bylo 162 877 žáků v celkové finanční výši 63 357 984 Kč.

Rozvojový program Navýšení kapacit ve školských poradenských zařízeních v roce 2018 měl zajistit dostatečnou odbornou personální podporu pro realizaci § 16 školského zákona, a to navýšením personálních kapacit školských poradenských zařízení všech zřizovatelů, tj. pedagogicko-psychologických poraden nebo speciálně pedagogickým centrům. Celková částka pro rozvojový program byla poskytnuta ve výši 140 386 869 Kč.

Rozvojový program Vybavení školských poradenských zařízení diagnostickými nástroji v roce 2018 měl poskytnout finanční prostředky účelově určené na nákup diagnostických nástrojů zaměřených na diagnostiku dětí, žáků a studentů využitelných při stanovení podpůrných opatření, specifikaci vzdělávacích potřeb žáka, vymezení adekvátní podpory ve vzdělávání, což vedlo ke zkvalitnění služeb školských poradenských zařízení. Na rok 2018 byla pro tento rozvojový program alokována částka ze státního rozpočtu cca 4 700 000 Kč.

Rozvojový program Financování asistentů pedagoga pro děti, žáky a studenty se zdravotním postižením; financování asistentů pedagoga pro děti, žáky a studenty se sociálním znevýhodněním a financování asistentů pedagoga dle § 18 vyhlášky č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, ve znění pozdějších předpisů, na období leden – srpen 2018 měl zajistit rovný přístup ke vzdělávání poskytnutím neinvestiční dotace účelově určené na financování platů a mezd a zákonných odvodů, odměn z dohod u prací vykonávaných mimo pracovní poměr asistentů pedagoga pro děti, žáky a studenty se speciálními vzdělávacími potřebami, kterým školské poradenské zařízení doporučilo asistenta pedagoga před 1. září 2016, a toto doporučení tak nezakládalo nárok na zajištění asistenta pedagoga v podobě podpůrného opatření dle právní úpravy účinné od 1. září 2016. Tento rozvojový program byl vyhlášen ve třech modulech:

- ◆ Modul A – Financování asistentů pedagoga pro děti, žáky a studenty se zdravotním postižením v soukromých a církevních školách na období leden–srpen 2018;
- ◆ Modul B – Financování asistentů pedagoga pro děti, žáky a studenty se sociálním znevýhodněním ve školách všech zřizovatelů na období leden–srpen 2018;
- ◆ Modul C – Financování asistentů pedagoga dle § 18 vyhlášky č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných na období leden–srpen 2018.

Rozvojový program Financování asistentů pedagoga dle § 18 vyhlášky č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, ve znění pozdějších předpisů, na období září–prosinec 2018 měl zajistit školám všech zřizovatelů možnost využití asistenta pedagoga nad rámec poskytovaných podpůrných opatření při splnění podmínek § 17 a 18 vyhlášky č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, ve znění pozdějších předpisů. V roce 2018 byla pro rozvojové programy Financování asistentů pedagoga alokována částka ze státního rozpočtu celkem cca 54 000 000 Kč.

Rozvojový program Podpora odborného vzdělávání pro školní rok 2017/2018 a pro školní rok 2018/2019 byl zaměřen na podporu oborů vzdělání, které lze z pohledu potřeb trhu práce, popřípadě i z pohledu unikátnosti a tradice považovat v daném území za nenahraditelné. Z důvodu nízkého zájmu žáků o vzdělávání v těchto oborech nebo i z důvodu objektivně nižší potřeby takto specializovaných budoucích odborníků mohli být vzdělávání žáci ve třídách víceoborových (s počtem 2–3 oborů vzdělávání ve třídě) a ve třídách jednooborových s nižším průměrným počtem žáků ve třídě v daném oboru vzdělání, než je 17 žáků. V roce 2018 byla pro rozvojový program alokována částka cca 200 000 000 Kč.

2.3.3 Pokusné ověřování

Pokusné ověřování Vzdělávací programy paměťových institucí do škol na školní rok 2017/2018 a školní rok 2018/2019 bylo vyhlášeno na základě § 171 odstavce 1 školského zákona. Účelem pokusného ověřování bylo ověřit vliv zážitkové pedagogiky na zvýšení kvality výuky společenskovedních předmětů na základních školách ve vzdělávacích oblastech Člověk a jeho svět a Člověk a společnost v 72 vybraných základních školách, které potvrdily účast na pokusném ověřování. Další cíle projektu byly nasměrovány na podporu znalosti žáků a na jejich rozvoj v oblasti komunikace a sociálních kompetencí.

Ověření zájmu škol o zážitkovou výuku proběhlo prostřednictvím finanční podpory z prostředků státního rozpočtu, která byla určena na pokrytí nákladů přímo souvisejících s návštěvou paměťových institucí v České republice, tj. cestovné, vstupné, stravné, v případě vícedenních zájezdů též náklady spojené s ubytováním, a dále na administrativní vyhodnocení pokusného ověřování, z čehož vyplynula možnost rozšířeného čerpání dotace ze strany škol zařazených do pokusného ověřování, a to nejen na jednodenní, ale také na vícedenní zájezdy. Celková částka na rok 2018 byla poskytnuta ve výši 17 640 000 Kč.

2. 4. Společné vzdělávání a hodnocení jeho průběhu

- ◆ Hodnocení průběhu společného vzdělávání.
- ◆ Legislativní opatření související se společným vzděláváním.
- ◆ Úpravy rámcových vzdělávacích programů.
- ◆ Rozvojové programy na podporu společného vzdělávání.

2. 4. 1 Hodnocení průběhu společného vzdělávání

Potřebu další změny některých aspektů současné podoby inkluzivního vzdělávání dokládají především dokumenty Tematická zpráva České školní inspekce ze dne 12. 3. 2018 – Vybrané aspekty implementace společného vzdělávání¹¹ a Analýza společného vzdělávání za období 1. 9. 2016 – 31. 10. 2017. Prostřednictvím nich byly zjištěny slabé stránky implementace společného vzdělávání, a to v administrativní zátěži škol a školských poradenských zařízení, nadužívání podpůrného opatření v podobě asistenta pedagoga, nehospodárném využívání finančních prostředků státního rozpočtu aj.

Hlavní závěry analýzy¹² v pozitivěch uvádí, že ze škol zřízených dle § 16 odst. 9 zákona č. 561/2004, o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, do škol běžných přešli ti žáci, jejichž vzdělávací potřeby umožňují vzdělávání v běžné škole.

Vzdělávací podmínky dětí, žáků a studentů se zdravotním postižením se pravidelně vyhodnocují. V průběhu roku 2018 probíhala ve spolupráci Sekce pedagogicko-psychologického poradenství, prevence a institucionální výchovy Národního ústavu pro vzdělávání rozsáhlá analýza společného vzdělávání, jejíž výstupy budou k dispozici v roce 2019. Zjišťovány byly změny v počtech žáků s jednotlivými diagnostickými kategoriemi obecně, ale i v různých typech škol, přírůstky a úbytky žáků se zkoumanými diagnózami a distribuce těchto žáků mezikrajově v průběhu několika posledních let tak, aby mohla být odhalena specifika jednotlivých krajů.

Dle Výroční zprávy ČŠI Kvalita a efektivita vzdělávání a vzdělávací soustavy ve školním roce 2017/2018¹³ byly v 99 % navštívených mateřských škol vytvářeny každému dítěti a jeho rodině rovné příležitosti ke vzdělávání, z toho 94 % mateřských škol efektivně pomáhalo dětem s potřebou podpůrných opatření. V oblasti základního školství poskytuje účinnou podporu žákům s doporučenými podpůrnými opatřeními ke vzdělávání 86,2 % sledovaných základních škol. K výraznému zlepšení v přístupu ke vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a/nebo žáků nadaných došlo u 23 % základních škol.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy každoročně zveřejňuje Statistickou ročenku školství – výkonové ukazatele¹⁴, která podává mj. informace o počtech dětí, žáků a studentů s lehkým mentálním postižením ve všech druzích a typech škol. Ve školním roce 2017/2018 bylo v běžných základních školách vzděláváno celkem 4037 žáků s lehkým mentálním postižením, oproti školnímu roku 2016/2017 se jedná o nárůst o 257 žáků.

¹¹ <https://www.csicr.cz/cz/Dokumenty/Tematicke-zpravy/Vybrane-aspekty-implementace-spolecneho-vzdelavani>

¹² <http://www.msmt.cz/file/46497/>

¹³ http://www.csicr.cz/html/2018/Vyrocní_zprava_CSI_2017_2018/html5/index.html?&locale=CSY

¹⁴ <http://toiler.uiv.cz/rocenka/rocenka.asp>

Trvale ubývá počet základních škol zřízených podle § 16 odst. 9 školského zákona. Od 30. 9. 2015 klesl o 59 škol. Podporováno je další vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti inkluze. V roce 2018 bylo Národním institutem pro další vzdělávání a Národním ústavem pro vzdělávání realizováno celkem 482 programů DVPP, které absolvovalo celkem 8 110 účastníků.

2.4.2 Legislativní opatření související se společným vzděláváním

Od 9. 3. 2018 došlo k implementaci druhé novely vyhlášky č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných. Školská poradenská zařízení začala doporučovat podpůrné opatření asistenta pedagoga podle náročnosti činnosti, kterou vykonává. ŠPZ vyhodnocují, která ze dvou existujících podob (vzdělávací nebo výchovná) je v daném případě žádoucí pro naplňování práv žáka. Od 9. 3. 2018 nová právní úprava umožňuje i širší možnosti v odstupňování činnosti asistenta pedagoga podle potřebného časového rozsahu. ŠPZ doporučuje formu, která nejlépe odpovídá potřebám žáka.

Ve znění vyhlášky účinném od 1. 11. 2018 byla upravena pravidla uzpůsobení podmínek přijímacího řízení ke střednímu vzdělávání pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Nově byl zaveden pojem podporující osoba, která je dle doporučení ŠPZ přítomna spolu s uchazečem při konání přijímací zkoušky.

V současné době je připravena novela výše uvedené vyhlášky. Předložená právní úprava si klade za cíl zefektivnění inkluzivního vzdělávání za předpokladu dodržení hlavních principů, cílů a parametrů zajišťování speciálních vzdělávacích potřeb dětí, žáků a studentů. Návrh novely vyhlášky:

- ◆ Vymezuje podmínky doporučování individuálního vzdělávacího plánu a povinnosti dokládat využívání podpůrných opatření 1. stupně.
- ◆ Stanovuje nejvyšší počet pedagogických pracovníků v běžné třídě základní školy a ve třídách zřízených podle § 16 odst. 9 školského zákona.
- ◆ Upravuje podmínky sdílení personální podpory asistenta pedagoga.
- ◆ Nastavuje nově termíny rediagnostik žáků v souladu se vzdělávacími etapami školského systému a jejich individuálními vzdělávacími potřebami.
- ◆ Definuje seznam kompenzačních pomůcek a jejich cen v souvislosti s vývojem trhu s těmito pomůckami.
- ◆ Stanovuje podmíněnou normovanou finanční náročnost kompenzačních pomůcek a asistenta pedagoga tak, aby byly finanční prostředky státního rozpočtu využívány účelně a efektivně.
- ◆ Konkretizuje podmínky pro zřizování víceoborových tříd v oborech středního vzdělávání a snížení počtu žáků ve třídě, oddělení a studijní skupině zřízené podle § 16 odst. 9 zákona při výuce odborného výcviku.

Dne 1. 9. 2018 nabyla účinnosti novela vyhlášky č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky. V souvislosti s chystanou změnou financování regionálního školství upravuje nejnižší počty žáků ve školách a stanovuje maximální týdenní počty hodin výuky v přípravné třídě a ve třídě přípravného stupně základní školy speciální financované ze státního rozpočtu.

2.4.3 Úpravy rámcových vzdělávacích programů

V současné době probíhá **revize rámcových vzdělávacích programů**¹⁵. Cílem tohoto kroku je umožnit všem žákům rovné příležitosti ke vzdělávání a získávat a rozvíjet klíčové kompetence potřebné v jejich dalším životě. Proto budou očekávané výstupy základního vzdělávání přizpůsobeny do tří úrovní tak, aby byly k dispozici podklady pro vzdělávání žáků nadaných, s lehkým mentálním postižením i žáků intaktních.

2.4.4 Rozvojové programy na podporu společného vzdělávání¹⁶

V roce 2018 byly vyhlášeny následující **rozvojové programy na podporu zdravotně postižených dětí, žáků či studentů**:

- ◆ Navýšení kapacit ve ŠPZ v roce 2018.
- ◆ Vybavení ŠPZ diagnostickými nástroji v roce 2018.
- ◆ Financování asistentů pedagoga pro děti, žáky a studenty se zdravotním postižením; financování asistentů pedagoga pro děti, žáky a studenty se sociálním znevýhodněním a financování asistentů pedagoga dle § 18 vyhlášky č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, ve znění pozdějších předpisů, na období leden–srpen 2018.
- ◆ Financování asistentů pedagoga dle § 18 vyhlášky č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, ve znění pozdějších předpisů, na období září–prosinec 2018.

Více informací o rozvojových programech v oblasti společného vzdělávání je k dispozici v kapitole č. 2. 3.

2.5. Aktuální stav plnění opatření k výkonu rozsudku D. H.

Česká republika přijímá každým rokem od rozsudku D. H. proti ČR potřebná opatření tak, aby došlo k jeho naplnění a aby se všechny děti, nejen romské, vzdělávaly společně, a to s podporou, jakou potřebují.

MŠMT vypracovalo od roku 2009 řadu analýz a podkladů pro novelizaci školského zákona, která následně nastavila podpůrná opatření a zajistila jejich financování podle skutečných potřeb dětí, žáků a studentů. Bylo také zavedeno povinné předškolní vzdělávání, které je velmi důležitým krokem k rozvoji kompetencí potřebných pro život zvyšující šance na školní úspěch, opatření podporující všechny děti, žáky a studenty tak, aby mohli být vzdělávání podle svých potřeb v co největší míře v hlavním vzdělávacím proudu.

Mezi další opatření, která ČR přijala, patří vznik revizního orgánu v oblasti diagnostiky a doporučení podpory při vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, rozšíření kompetencí ČŠI ve vztahu k poradenským zařízením a úprava Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání tak, aby co nejlépe vytvářel podmínky pro zajištění rovného přístupu ke vzdělávacím obsahům pro všechny žáky. Dalším opatřením bylo zavedení monitoringu, evidence a srovnatelných údajů kvalifikovaných odhadů v oblasti vzdělávání romských žáků, které umožní lepší provázanost a vzájemnou srovnatelnost těchto údajů do budoucna.

¹⁵ <http://www.nuv.cz/t/r/vvp>

¹⁶ <http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/dotacni-a-rozvojove-programy>

Lze konstatovat, že všechna přijatá opatření se v praxi počínají pozitivně projevovat. Jejich působení a účinnost je ze strany příslušných orgánů, zejména MŠMT, ČŠI a NÚV, průběžně sledována a vyhodnocována. Na identifikované nedostatky je reagováno. Systém společného vzdělávání je adekvátně finančně zajištěn.

Je nicméně nutné mít na paměti, že vzdělávací systém má z povahy věci určitou setrvačnost a nelze očekávat, že k razantním změnám může dojít v krátkém horizontu. Současná reforma zahrnuje podstatné změny ve vzdělávacích programech, klade nároky na organizaci práce škol a v neposlední řadě na pracovní postupy a dovednosti pedagogů a poradenských pracovníků. Cílový stav, ke kterému je směřováno, navíc není jednoznačně kladně přijímán jak nemalou částí odborné veřejnosti, tak i širokou veřejností, jejíž část se obává dopadu reformy na prostředí a klima základních škol a kvalitu vzdělávání v nich poskytovanému. Některá klíčová opatření, např. novela školského zákona či zrušení přílohy rámcového vzdělávacího programu pro žáky s lehkým mentálním postižením, měla stanovené přechodné období.

Výraznějších změn ve zjištěných datech tedy nebylo objektivně možné v tento okamžik dosáhnout. Klíčové nicméně je, že trend vývoje je setrvale pozitivní. Lze navíc očekávat, že v nedaleké budoucnosti, po skončení přechodného období legislativních změn a po brzkém celkovém ukončení používání přílohy rámcového vzdělávacího programu pro žáky s lehkým mentálním postižením, bude pozitivní vývoj rychlejší, než tomu bylo doposud.

2. 6. Nové formy podpory vzdělávání žáků-cizinců

MŠMT pokračovalo v roce 2018 v realizaci rozvojového programu „Podpora vzdělávání cizinců ve školách“. Z programu byly hrazeny výdaje škol na zabezpečení výuky českého jazyka formou kurzů nebo individuální práce učitele s dítětem, žákem-cizincem. Dále byly hrazeny výdaje na učebnice a učební pomůcky pro tyto děti, žáky-cizince. Se zvýšenou podporou při zvládání učiva v českém jazyce mohou být žáci rychleji zařazeni do příslušného ročníku dle jejich věku a následně se znalostí češtiny být lépe integrováni do české společnosti. Celkem bylo v rámci rozvojového programu v roce 2018 přiděleno 33 874 739 Kč pro 314 mateřských a základních škol a 3 855 dětí/žáků cizinců.

V roce 2018 Krajská centra podpory při krajských pracovištích NIDV pokračovala v poskytování informační, metodické a vzdělávací podpory pro pedagogické pracovníky vzdělávající děti a žáky cizince. V České republice působí celkem 14 kontaktních center. Jejich činností je zejména:

- ♦ Realizace konzultací pro jednotlivé školy telefonicky, osobně, písemně; k dispozici odborní spolupracovníci – 1 krajské pracoviště / 1 odborný spolupracovník. Na webu je zprovozněn také odkaz „E-poradenství“ – jde o internetový formulář, jehož prostřednictvím mohou školy pokládat své dotazy a žádat potřebné informace.
- ♦ Sdílení příkladů dobré inspirativní praxe; krajsí koordinátoři pomáhají školám navázat spolupráci škol a školských zařízení s odborníky a partnery veřejné správy i neziskového sektoru.
- ♦ Realizace podpory pedagogických pracovníků formou konzultací přímo na školách.
- ♦ Vydávání podpůrných metodických a informačních materiálů pro pedagogické pracovníky k oblasti DŽC v klasické a elektronické formě.
- ♦ Provozování webového portálu pro pedagogickou veřejnost cizinci.nidv.cz; který je průběžně naplňován in-

formacemi, odbornými materiály a články ze všech oblastí vzdělávání dětí, žáků–cizinců. Jsou zde k dispozici i metodické materiály pro další vzdělávání pedagogických pracovníků.

- ♦ Nabídka akreditovaného vzdělávacího e-learningového programu na podporu pedagogických pracovníků vzdělávajících žáky s odlišným mateřským jazykem, v němž účastníci získají základní a současně ucelené vědomosti o problematice tohoto typu vzdělávání.

Od dubna 2018 byl pilotně spuštěn nový projekt NIDV a jeho krajských center podpory integrace cizinců, který spočívá v pomoci základním školám, které nově přijmou žáka-cizince. Tyto školy mohou mít po dobu prvních dvou týdnů nově k dispozici tzv. adaptačního koordinátora, který žáku-cizinci pomáhá s adaptací na nové kulturní i školní prostředí. Adaptační koordinátor se též částečně či kompletně podílí na realizaci výuky základů českého jazyka jako druhého jazyka v prvních dvou týdnech přímo ve škole. Adaptačním koordinátorem je přednostně pedagogický pracovník dané školy, v případě potřeby jím může být i externí pedagogický pracovník s minimálně středoškolským vzděláním ukončeným maturitní zkouškou. NIDV současně připravuje vzdělávací program pro adaptační koordinátory a metodickou příručku. Služby adaptačního koordinátora jsou hrazeny z prostředků NIDV. Poskytování služeb adaptačních koordinátorů v plném rozsahu bylo zahájeno na začátku školního roku 2018/2019.

Krajská centra podpory poskytují vedle služby adaptačního koordinátora i služby tlumočnicka, který je k dispozici žáku-cizinci a jeho rodině či zákonnému zástupci pro komunikaci se školou, případně též pro vypracování překladu dokumentů, které žák předkládá škole při nástupu. Krajská centra podpory disponují sítí poskytovatelů těchto služeb školám. Služby jsou hrazeny z prostředků NIDV, objednávku překladatelských a tlumočnických služeb koordinuje krajský koordinátor NIDV. Místem působitě tlumočnicků je škola.

2.7. Výsledky vzdělávání žáků středních škol

2.7.1 Jednotné přijímací zkoušky

Jednotná přijímací zkouška do 1. ročníku oborů středního vzdělání s maturitní zkouškou se realizuje na základě školského zákona. Nánavnou legislativní normou, která upřesňuje organizaci a zajištění jednotné přijímací zkoušky v jednotlivých školách a stanovuje pravidla pro podání přihlášky, konání zkoušky i přijetí žáků na základě výsledků, je pak vyhláška č. 353/2016 Sb., o přijímacím řízení ke střednímu vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů. V roce 2018 byla vyhláška novelizována vyhláškou č. 244/2018 Sb. s účinností od 1. 11. 2018. Novela přispívá ke zkvalitnění procesu přijímání ke vzdělávání, s důrazem na definování přesnějších pravidel přijímání ke vzdělávání uchazečů se speciálními vzdělávacími potřebami a uchazečů podle § 20 odst. 4 školského zákona, kteří požádali o prominutí jednotné přijímací zkoušky z českého jazyka a literatury. V souvislosti s novelizací byla aktualizována Metodická informace ke konání přijímacího řízení uchazečů se speciálními vzdělávacími potřebami do 1. ročníku středního vzdělávání (dokument č. j. MSMT-37857/2018-1), Informace k přijímací zkoušce z českého jazyka a literatury osob pobývajících dlouhodobě v zahraničí při přijímání ke střednímu vzdělávání (dokument č. j. MSMT-37438/2018-1) a následně Informace pro přijímání na střední školy a konzervatoře ve školním roce 2018/2019 (dokument č. j. MSMT-3217/2019-1).

Realizaci jednotné přijímací zkoušky je na základě legislativních předpisů pověřeno Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání (dále Centrum), přímo řízená organizace Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Jednotná přijímací zkouška (JPZ) se koná v celostátním měřítku povinně v prvním kole přijímacího řízení do oborů vzdělání ukončených maturitní zkouškou od roku 2017. JPZ se nekoná v rámci přijímacího řízení do oborů vzdělání, v nichž je jako součást přijímacího řízení stanovena rámcovým vzdělávacím programem talentová zkouška, s výjimkou oborů vzdělání *Gymnázium se sportovní přípravou*.

Uchazeči o obory vzdělání bez talentové zkoušky měli možnost v roce 2018 podat do 1. března přihlášku až na dvě střední školy (nebo až na dva obory vzdělání, případně zaměření podle školního vzdělávacího programu v rámci jedné školy), přičemž takovým bylo umožněno konat JPZ v řádném termínu na každé z těchto škol. Pokud se žák v prvním nebo druhém řádném termínu nemohl z vážných důvodů dostavit ke konání testů a omluvil se řediteli školy do 3 pracovních dnů od termínu konání zkoušky, mohl konat JPZ v termínu náhradním.

Uchazeči skládali JPZ formou písemného testu ze vzdělávacího oboru Český jazyk a literatura a vzdělávacího oboru Matematika a její aplikace, přičemž varianty testů byly různé pro čtyřleté a nástavbové obory vzdělání, pro šestiletá gymnázia a pro osmiletá gymnázia.

Stejně jako v předchozím roce i v roce 2018 obsah testů vycházel z příslušných vzdělávacích oblastí Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání (RVP ZV), a to v souladu s níže deklarovanými zásadami:

- ♦ Testy pro uchazeče z 9. ročníku základní školy (čtyřleté obory vzdělání na středních školách) a pro uchazeče o nástavbové obory vzdělání vycházely z celého rozsahu RVP ZV.
- ♦ Testy pro uchazeče z 5. ročníku základní školy (osmiletá gymnázia) vycházely z rozsahu učiva RVP ZV na 1. stupni základní školy.
- ♦ Testy pro uchazeče ze 7. ročníku základní školy (šestiletá gymnázia) vycházely z přiměřeného rozsahu učiva z RVP ZV.

Termíny konání písemných testů jednotné zkoušky:

Studium	První kolo - první termín	První kolo - druhý termín	Náhradní termín k prvnímu termínu	Náhradní termín k druhému termínu
Čtyřleté a nástavbové	12. 4. 2018	16. 4. 2018	10. 5. 2018	11. 5. 2018
Šestileté a osmileté	13. 4. 2018	17. 4. 2018	10. 5. 2018	11. 5. 2018

K prvnímu řádnému termínu se přihlásilo 62 124 uchazečů o čtyřleté obory vzdělání a nástavbové studium, 5 098 uchazečů o šestiletá gymnázia a 18 727 uchazečů o gymnázia osmiletá. Ke druhému řádnému termínu podalo přihlášku 52 623 uchazečů o čtyřleté obory vzdělání a nástavbové studium, 3 453 uchazečů o šestiletá gymnázia a 13 360 uchazečů o gymnázia osmiletá. Minimální hranice úspěšnosti v testech nebyla centrálně stanovena.

Pro první a druhý řádný termín JPZ byla zkušební dokumentace vytištěna v Centru a distribuována přímo do středních škol, ve kterých se jednotné testy konaly. Pro každého uchazeče byl vytištěn jeden testový sešit a jeden personalizovaný záznamový arch pro každou jím konanou zkoušku.

Pro náhradní termíny byla zkušební dokumentace pro jednotlivé uchazeče zpřístupněna středním školám v digitální podobě v informačním systému CERTIS. Pro uchazeče, kteří byli přihlášení k náhradnímu termínu, pak zkušební dokumentaci vytiskli ve střední škole, ve které se zkouška konala.

Testování ve školách proběhlo metodou tužka a papír, přičemž čistý čas na vykonání testu z českého jazyka a literatury byl 60 minut a čistý čas na vykonání testu z matematiky byl 70 minut. Uchazečům se speciálními vzdělávacími potřebami ředitelů středních škol upravili podmínky pro konání zkoušky v souladu s platným doporučením školského poradenského zařízení.

Hodnocení odpovědí na otázky s nabídkou odpovědi (uzavřené) se uskutečnilo automaticky, hodnocení úloh bez nabídky odpovědi (otevřené úlohy) provádělo 695 posuzovatelů prostřednictvím speciální webové aplikace. Každá odpověď byla posouzena na základě jednotných metodik nezávisle dvěma posuzovateli, v případě neshody pak ještě supervizorem. Celkem bylo takto posouzeno během 6 dnů 4592 tis. odpovědí, to znamená, že se realizovalo více než 9,5 mil. hodnocení (včetně revizních a kontrolních hodnocení). Výsledky JPZ konaných v řádném termínu předalo Centrum ředitelům středních škol dne 27. 4. 2018.

U uchazečů, kteří konali testy ve dvou termínech, byly ředitelům škol zpřístupněny výsledky z obou termínů, přičemž pro rozhodnutí o přijetí mohli ředitelé v souladu s platnou legislativou využít pouze lepší dosažený výsledek. Ředitelé škol následně na základě jimi stanovených kritérií přijímacího řízení zveřejnili pořadí uchazečů podle výsledku hodnocení v přijímacím řízení nejpozději do 2 pracovních dnů od předání výsledků testů Centrem škole, resp. do 2 pracovních dnů po posledním termínu stanoveném pro konání školní přijímací zkoušky (byla-li stanovena).

Přihlašování uchazečů k náhradnímu termínu se konalo na základě omluvy neúčasti uchazeče z příslušného 1. nebo 2. řádného termínu ředitelem školy do IS CERTIS. K prvnímu náhradnímu termínu bylo přihláшено 180 uchazečů o čtyřleté obory vzdělání, 25 uchazečů o šestiletá gymnázia a 104 uchazečů o gymnázia osmiletá, ke druhému náhradnímu termínu bylo přihláшено 152 uchazečů o čtyřleté obory vzdělání, 22 uchazečů o šestiletá gymnázia a 80 uchazečů o gymnázia osmiletá. Hodnocení odpovědí se uskutečnilo ve stejném režimu jako v řádných termínech, posouzeno bylo téměř 19 tis. odpovědí na otevřené otázky. Výsledky byly ředitelům škol uvolněny dne 18. 5. 2018.

Počty uchazečů přihlášených k náhradnímu termínu jednotné přijímací zkoušky, zejména pak u víceletých gymnázií, byly velmi nízké a mj. dávají zpětnou vazbu o vysoké neefektivnosti a finanční náročnosti systému dvou náhradních termínů. Náklady na přípravu testů jednotné zkoušky jsou ve všech termínech srovnatelné, v prvním řádném termínu je konalo více než 84 tisíc uchazečů, zatímco v prvním náhradním termínu méně kolem 300 uchazečů.

Centrum poskytovalo žákům, školám i veřejnosti informační podporu a pravidelně aktualizovalo informace o jednotné přijímací zkoušce prostřednictvím oficiálních webových stránek cermat.cz. Na těchto stránkách byly v části Jednotná přijímací zkouška zveřejňovány informace týkající se zkoušky v roce 2018 – informace k podávání přihlášek, k termínům zkoušek, zveřejněny byly specifikace požadavků k JPZ, k dispozici byly i testy z pilotního ověřování a z roku 2017. Pro sdílení informací mezi uchazeči a jejich rodiči byl zřízen facebookový profil Jednotné přijímačky.

Informační podpora školám je stejně jako v případě maturitních zkoušek zajištěna prostřednictvím informačního systému CERTIS, jehož součástí je i tzv. directmailing, tedy hromadně zasílané e-mailové zprávy, které obsahují

nezbytné informace k jednotné přijímací zkoušce. Veřejnosti i školám byl každý pracovní den k dispozici i HelpDesk Centra.

Náklady na přípravu a realizaci JPZ v roce 2018 byly 18,02 mil. Kč.

2.7.2 Maturitní zkoušky

Legislativní úprava maturitní zkoušky

Vyhláškou č. 232/2018 Sb. byla novelizována s účinností od 1. 11. 2018 vyhláška č. 177/2009 Sb., o bližších podmínkách ukončování vzdělávání ve středních školách maturitní zkouškou, ve znění pozdějších předpisů. Tato novelizace představuje souhrn pozměňovacích ustanovení spíše technického charakteru, která reagují na poznatky z praxe odrážející dílčí problémy fungování maturitní zkoušky posledních několika let a jejichž cílem je lépe či přesněji definovat pravidla konání maturitní zkoušky, a přispět tak k celkovému zkvalitnění celého procesu ukončování vzdělávání žáků oborů středního vzdělání s maturitní zkouškou.

Novelizační body lze rozdělit do tří základních tematických okruhů:

1. Dílčí změny termínů, administrace a způsobu konání zkoušek maturitní zkoušky a upřesnění způsobu a lhůt zveřejnění výsledků hodnocení zkoušek společné části nebo profilové části maturitní zkoušky.
2. Úpravy v konání maturitní zkoušky žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků, kteří se dlouhodobě vzdělávali ve škole mimo území ČR.
3. Úpravy v přihlašování k jednotlivé zkoušce, která svým obsahem a formou odpovídá zkoušce maturitní zkoušky.

Struktura společné části maturitní zkoušky

Od roku 2013 konají žáci všech oborů vzdělání zkoušky ve společné (tj. státem zadávané) části maturitní zkoušky pouze v jedné úrovni obtížnosti. První povinnou zkouškou byl zkušební předmět český jazyk a literatura, druhou povinnou zkoušku žáci volili mezi matematikou a cizím jazykem, který je ve škole vyučován (výběr byl z pěti cizích jazyků – anglického, německého, ruského, francouzského, španělského). Dále mohl každý žák ve společné části zvolit až dvě nepovinné zkoušky, ale pouze z portfolia zkušebních předmětů pro zkoušky povinně volitelné. Stejná pravidla platila i pro rok 2018.

Stejně jako v roce 2017 se písemné práce z českého jazyka a literatury hodnotily podle jednotných kritérií a metodických pokynů centrálními hodnotiteli Centra pro zjišťování výsledků vzdělávání (dále jen Centra).

Náklady na přípravu maturitní zkoušky

Roční provozní náklady na centrální zajištění obou zkušebních období konání společné části maturitní zkoušky v roce 2018 činily 157,4 mil. Kč.

Průběh maturitní zkoušky

Maturitní zkoušky se v jarním zkušebním období 2018 uskutečnily ve školách v následujících termínech: zkoušky profilové části od 1. 4. do 10. 6. 2018; písemné práce z českého jazyka a literatury se konala 11. 4. 2018; písemné

práce z cizích jazyků a didaktické testy společné části od 2. do 4. 5. 2018; ústní dílčí zkoušky společné části z českého jazyka a literatury a z cizích jazyků od 16. 5. do 10. 6. 2018.

Maturitní zkoušky v podzimním zkušebním období 2018 se uskutečnily ve školách v následujících termínech: zkoušky profilové části v období 1. do 20. 9. 2018; didaktické testy a písemné práce společné části od 3. do 5. 9. 2018 ústní dílčí zkoušky společné části z českého jazyka a literatury a z cizích jazyků od 11. do 20. 9. 2018. Písemné zkoušky společné části maturitní zkoušky v podzimním zkušebním období roku 2018 proběhly ve 121 spádových školách.

Informační podpora maturitní zkoušky 2018

Činnosti související s informační podporou maturitní zkoušky byly realizovány podle toho, na jakou cílovou skupinu byly zaměřeny. Pro žáky a veřejnost Centrum stejně jako v minulých letech pravidelně aktualizovalo informace prostřednictvím oficiálního webového portálu www.novamaturita.cz, který obsahuje veškeré důležité informační dokumenty k organizaci maturitní zkoušky, jako jsou například katalogy požadavků, kritéria hodnocení nebo jednotné zkušební schéma. Maturitní portál dále nabízí informace o jednotlivých zkouškách, jejich struktuře a hodnocení nebo informace, které jsou důležité pro pedagogy, kteří se účastní školení na funkce zajišťující konání maturitní zkoušky ve škole.

Neocenitelným informačním kanálem vůči maturantům i školám je také facebookový profil Udělám maturitu, který má přes 50 tisíc fanoušků a kde kromě oficiálních informací o maturitní zkoušce funguje také systém odpovídání na dotazy a zejména možnost předávání zkušeností již bývalých maturantů těm, kteří se na maturitní zkoušku teprve chystají. V období maturitní zkoušky mají jednotlivé statusy dosah až 40 tisíc uživatelů a jedná se tedy o velmi efektivní způsob komunikace s cílovou skupinou.

Vyjma webových stránek a facebookového profilu připravuje Centrum každoročně také několik čísel Maturitního zpravodaje, který obsahuje ty nejpodstatnější informace k organizaci maturitní zkoušky a je veřejnosti zprostředkován prostřednictvím webového portálu www.novamaturita.cz. Maturitní zpravodaj pro informování svých žáků často využívají také samotné střední školy.

V roce 2018 byl opět pro maturitní zkoušku hojně využíván také Výsledkový portál žáka, jehož účelem je poskytnout maturantům vybrané výsledkové dokumenty společné části maturitní zkoušky. Výsledkový portál žáka je založen na principu jednoznačné registrace a autentizace žáka a jeho následném souhlasu se zasláním příslušných výsledkových dokumentů na e-mailovou adresu. Prostřednictvím Výsledkového portálu žáka mají maturanti možnost získat veškeré podstatné informace o výsledku své zkoušky, což v konečném důsledku přispívá i ke snížení počtu podávaných žádostí o přezkum výsledku maturitní zkoušky.

Informační podpora školám je zajištěna primárně pomocí tzv. directmailingu, hromadně zasílaných e-mailových zpráv, které obsahují informace k maturitní zkoušce, které jsou pro školy nezbytné. Pro komunikaci s touto cílovou skupinou byl v roce 2018 využíván i samotný informační systém CERTIS, jehož prostřednictvím jsou poskytovány metodické materiály, záznamy a protokoly k organizaci maturitní zkoušky, výsledkové dokumenty a jiné.

Veřejnosti i školám byl každý pracovní den k dispozici HelpDesk Centra na e-mailu info@cermat.cz, nebo na tel. čísle 224 507 507.

Hodnocení zkoušek společné části maturitní zkoušky

Hodnocení písemných prací proběhlo v jarním i podzimním zkušebním období 2018 z hlediska termínového, logistického a administrativního bez výraznějších problémů. Písemné práce z cizích jazyků a nově i z českého jazyka a literatury byly hodnoceny centrálními hodnotiteli písemných prací.

Co se týká didaktických testů, v jarním zkušebním období 2018 bylo prostřednictvím elektronického systému vyhodnoceno celkem 1 388,7 tis. otevřených testových úloh, v podzimním zkušebním období pak 205,2 tis. úloh. V jarním zkušebním období otevřené úlohy posuzovalo 406 raterů a 10 superraterů, v podzimním zkušebním období 64 raterů a 5 superraterů. Spolehlivost manuálního hodnocení je založena zejména na tom, že každá otevřená úloha je hodnocena dvěma hodnotiteli (rater) a v případě neshody rozhoduje o výsledném hodnocení rozhodčí hodnotitel (superrater).

Přezkoumání výsledku hodnocení a průběhu zkoušek maturitní zkoušky

Každý, kdo konal zkoušku profilové části maturitní zkoušky nebo dílčí zkoušku společné části maturitní zkoušky formou písemné práce nebo dílčí zkoušku společné části maturitní zkoušky formou ústní anebo byl z konání těchto zkoušek vyloučen, mohl písemně požádat krajský úřad o přezkoumání průběhu a výsledku této zkoušky nebo rozhodnutí o vyloučení, a to do 20 dnů ode dne, kdy skončilo období konání zkoušky nebo dílčí zkoušky, jíž se žádost týkala. Každý, kdo konal dílčí zkoušku společné části formou didaktického testu, mohl písemně požádat MŠMT o přezkoumání výsledků nejpozději do 20 dnů po skončení období vyhrazeného pro konání příslušné dílčí zkoušky.

Žádost o přezkoumání výsledku didaktického testu podalo v jarním zkušebním období celkem 4038 žáků, a to k 4238 dílčím zkouškám. Krajským úřadům bylo adresováno 1391 žádostí žáků o přezkoumání výsledku dílčích zkoušek společné části, které se týkaly celkem 1692 písemných prací, 24 ústních zkoušek a 12 profilových zkoušek.

Centrum doporučilo ke kladnému vyřízení 21 žádostí o přezkoumání výsledku didaktických testů, tedy 0,84 % podaných žádostí, krajským úřadům doporučilo Centrum rozhodnout o kladném vyřízení žádosti v 92 případech (z toho v 81 případě u písemných prací z českého jazyka a literatury), tedy v 5,44 % podaných žádostí. Žádost o přezkoumání výsledku didaktického testu podalo v podzimním zkušebním období celkem 1328 žáků, a to k 1409 dílčím zkouškám. Krajským úřadům bylo adresováno 343 žádostí žáků o přezkoumání výsledku dílčích zkoušek společné části, které se týkaly 389 písemných prací a 13 ústních zkoušek. Centrum doporučilo kladné vyřízení u 2 didaktických testů, tedy v 0,20 % podaných žádostí, krajským úřadům Centrum doporučilo rozhodnout o kladném vyřízení žádosti ve 4 případech (všechny se týkaly písemných prací z českého jazyka a literatury), tedy v 1,03 % podaných žádostí.

Výsledky maturitní zkoušky

Metodická poznámka: Pokud jsou v dalším textu uváděny SOŠ, jedná se obory středního vzdělání s maturitní zkouškou, které mají na 5. místě kódu oboru¹⁷ písmeno M. Do oborů SOŠ nezařazujeme obory lyceí, které tvoří samostatnou kategorii. Pokud jsou v dalším textu uváděna SOU, jedná se obory středního vzdělání s maturitní zkouškou, které mají na 5.–6. místě kódu oboru L0. Obory nástavbového studia (L5) tvoří samostatnou kategorii. Na rozdíl

¹⁷ Podle Nařízení vlády č. 211/2010 Sb., o soustavě oborů vzdělání v základním, střední a vyšším odborném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů

od předchozích let uvádíme nyní jako standardní vzorek maturitní populace nikoli maturanty hlásící se v řádném termínu, ale maturanty, kteří se k MZ hlásí v daném roce poprvé, v textu o nich hovoříme jako o „prvomaturantech“.

Celkem se k maturitní zkoušce v **jarním zkušebním období 2018** přihlásilo 80,3 tis. žáků, tj. o 0,8 tis. méně než v předchozím roce. Meziroční pokles tedy činil 1,0 %. Počet prvomaturantů přihlášených k maturitní zkoušce v roce 2018 klesl meziročně o 0,6 tis. (o 0,9 %) na 69,0 tis. (85,9 % celkového počtu přihlášených). Žáků hlásících se k odloženému řádnému termínu bylo 2,0 tis. (2,5 % z celkového počtu přihlášených). K opravné či náhradní zkoušce se přihlásilo 9,3 tis. žáků (11,5 % ze všech přihlášených). Mezi prvomaturanty bylo 37,5 tis. dívek a 31,5 tis. chlapců. Celkem 64,6 tis. prvomaturantů se na střední škole vzdělávalo v denní formě vzdělávání (93,5 %) a 4,4 tis. pak v ostatních formách vzdělávání (6,5 %).

Rok 2018 z hlediska volby předmětu druhé povinné zkoušky společné části pokračuje v trendech, které započaly v roce 2013. I nadále klesá zájem o matematiku, což se promítá do stále rostoucího počtu žáků, kteří si volí angličtinu. U němčiny pokračuje klesající tendence, nepatrně klesl také zájem o ruštinu, podílily žáků volících si jako druhou povinnou zkoušku společné části maturitní zkoušky španělštinu či francouzštinu je stabilní. Matematiku si v roce 2018 vybralo celkem 15,7 tis. prvomaturantů (23,5 %), oproti roku 2012 se jedná o 46,5% pokles podílu volby tohoto předmětu. Angličtinu si v roce 2018 zvolilo 48,4 tis. prvomaturantů (72,3 %), což je 94,5 % z těch, kteří dali cizímu jazyku přednost před matematikou. V období roku 2011–2018 tak vzrostl podíl angličtiny mezi cizími jazyky o více než 14 procentních bodů (z 80,3 % na 94,5 %), a to na úkor němčiny, jejíž podíl na cizích jazycích naopak klesl o 13,3 procentního bodu (z 16,7 % na 3,4 %). V případě maturantů v gymnáziích dosáhl poměr volby angličtiny a němčiny hodnoty 93,6 %: 3,4 %. Vyšší podíl němčiny při volbě 2. povinné zkoušky vykazují žáci zdravotnických oborů vzdělání (5,6 %) a zejména žáci netechnických oborů nástavbového studia (6,9 %). V oborech nástavbového studia je vzhledem k vysokému podílu neprezenčních forem studia, a tedy věku maturujících, rovněž populární ruština (4,3 %).

Z celkového počtu 80,3 tis. žáků přihlášených ke zkoušce v jarním zkušebním období roku 2018 vykonalo maturitní zkoušku úspěšně 46,9 tis. (63,2 %). Celkem 8,9 tis. (11,1 %) přihlášených zkoušku nekonalo a 20,6 tis. (25,6 %) zkoušku vykonalo neúspěšně. Čistá neúspěšnost¹⁸ všech, kteří maturitní zkoušku v jarním zkušebním termínu konali, činila 28,8 %.

Opravnou nebo náhradní zkoušku v jarním termínu vykonalo neúspěšně 49,1 % přihlášených (tj. o 1 procentní bod více než v roce 2017), 13,0 % přihlášených zkoušku nekonalo. Hrubá neúspěšnost se tak v této skupině přihlášených v roce 2018 dostala na 62,1 %. Z těch, kteří zkoušku konali, neuspělo 56,4 %, což představuje meziroční nárůst neúspěšnosti o 0,8 procentního bodu.

Ke zkoušce v podzimním zkušebním období roku 2018 se přihlásilo celkem 22,0 tis. maturujících (tj. o 0,6 tis. méně než v roce 2017), z toho k řádnému termínu zkoušky 3,8 tis., tedy o 0,5 tis. méně než v roce předchozím, a k opravné, resp. náhradní zkoušce 18,3 tis. (tedy srovnatelně s rokem předchozím). Z celkového počtu přihlášek k opravné a náhradní zkoušce se týkalo 15,5 tis. společné části (o 0,2 tis. více než vloni) a 5,8 tis. profilové části MZ (tedy o 0,2 tis. méně než v předchozím roce).

Hrubá neúspěšnost prvomaturantů 2018 činila po podzimním zkušebním období 17,5 %, po dvou zkušebních obdobích tak maturitní vysvědčení nezískalo 12,1 tis. z celkem 69,1 tis. přihlášených prvomaturantů. Po podzimním

¹⁸ Čistou neúspěšností se rozumí poměr počtu žáků, kteří u zkoušky neuspěli, k počtu žáků, kteří zkoušku konali, vyjádřený v procentech.

zkušebním období hrubá neúspěšnost maturantů klesla z původní „jarní“ hodnoty 32,0 % o 14,5 procentního bodu. Hrubá neúspěšnost chlapců po dvou zkušebních obdobích činí 17,9 % a je o 0,7 procentního bodu vyšší než u dívek (17,2 %).

Z celkového počtu neúspěšných tvořili celkem 35,9 % ti, kteří dosud neukončili úspěšně ročník (nebyli k maturitní zkoušce připuštěni), zbývajících 64,1 % jsou ti, kteří zkoušku konali, ovšem neúspěšně.

Čistá neúspěšnost prvomaturantů, kteří v roce 2018 konali alespoň jednou maturitní zkoušku, dosáhla po podzimním zkušebním období úrovně 12,0 %. Zatímco u chlapců meziročně poklesla a činí 11,6 %, dívky zachovaly úroveň z roku 2017, tedy 12,3 %.

Matematika+

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen „ministerstvo“) vyhlásilo v souladu s § 171 odst. 1 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, pokusné ověřování vědomostí a dovedností středoškolské matematiky (dále jen „pokusné ověřování“) podle katalogu požadavků pro výběrovou nepovinnou zkoušku z matematiky (dále jen „MATEMATIKA+“). Pokusné ověřování výběrové zkoušky ze středoškolské matematiky bylo vyhlášeno MŠMT pod č. j. MSMT-33785/2015-1 dne 15. 3. 2016 a upraveno dodatkem vydaným pod č. j. MSMT-33785/2015-4 ze dne 30. 11. 2016. Bylo vyhlášeno na období let 2017 až 2020. Kompletní informace byly průběžně aktualizovány na stránkách www.novamaturita.cz. Realizací pokusného ověřování bylo ministerstvem pověřeno Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání.

Pokusné ověřování bylo vyhlášeno se záměrem připravit kvalitní výběrovou zkoušku ze středoškolského učiva matematiky, která bude schopna ověřit takové dovednosti a vědomosti žáků, jež jsou důležitým předpokladem pro úspěšné zvládnutí studia na vysokých školách technického, ekonomického, matematického a přírodovědného zaměření a následně také pro kvalitní výkon vybraných profesí, a také ověřit v praxi možnost žádoucí spolupráce ministerstva a vysokých škol při využití hodnocení výsledků absolventů středního vzdělávání jako jednoho z možných kritérií přijetí k vysokoškolskému studiu.

V roce 2018 se k výběrové zkoušce Matematika+ přihlásilo celkem 2370 maturantů, tedy 3,4 % přihlášených k řádnému termínu maturitní zkoušky. Tito žáci byli z 345 středních škol (30,8 % středních škol, které měly maturanty v řádném termínu). Nejvíce přihlášených bylo z gymnázií (78 %), o zkoušku měli zájem i maturanti z technických oborů SOŠ (13 %) a z lyceí (6 %). U zkoušky uspělo 85,9 % maturantů, kteří zkoušku konali.

Meziročně oproti roku 2017 došlo k nárůstu počtu přihlášených k této výběrové zkoušce o 0,3 procentního bodu, resp. o 200 maturantů. Ke zvýšenému zájmu o tuto zkoušku přispěly i vysoké školy, které ve stále větší míře poskytují uchazečům s dobrými výsledky v Matematice+ benefity při přijímacím řízení, či v rámci studia.

Roční provozní náklady na konání výběrové zkoušky Matematika+ v roce 2018 činily 1,33 mil. Kč.

2.7.3 Obory ukončené závěrečnou zkouškou s výučním listem

Ve školním roce 2017/2018 proběhly závěrečné zkoušky již počtvrté jednotně. Všechny školy při nich využily jednotná zadání připravená v Národním ústavu pro vzdělávání (dále jen „NÚV“) ve spolupráci se zkušenými pedagogy daných oborů vzdělání.

Jednotná zadání se týkají zkoušky praktické, písemné i ústní, a to v oborech vzdělání kategorie stupně dosaženého vzdělání H i E (vzdělávací programy v délce 3 nebo 2 let). Kromě toho byly v roce 2018 připraveny rovněž banky úkolů pro písemnou zkoušku na počítači v celkem 53 oborech vzdělání.

Pracovníci NÚV věnovali zvýšenou péči také závěrečným zkouškám pro žáky se závažnějším zdravotním postižením (např. sluchové, kombinované vady) a poskytovali poradenství školám v těchto otázkách. Na pomoc učitelům při přípravě závěrečných zkoušek byla připravena metodická příručka *Závěrečná zkouška podle jednotného zadání ve škole. Školní rok 2017/2018*.

Písemnou zkoušku na počítači zadala ve školním roce 2017/2018 svým žákům přibližně pětina škol (cca 100 škol). Pro tyto školy byla vytvořena další metodická pomůcka vydaná NÚV – *Písemná zkouška na počítači* – představuje praktický návod pro správce školních sítí a všechny pedagogy, kteří se podílejí na přípravě písemné zkoušky v elektronické formě.

Pracovníci NÚV připravili také aktualizovaná témata **samostatných odborných prací** (dále jen „SOP“), které jsou žákům zadávány v deseti oborech vzdělání (celkem 12 specializací). SOP zpracovávají žáci 3. ročníků během 2. pololetí školního roku a obhajují ji při praktické zkoušce. Prokazují v ní, že umí vyhledat a dobře využít potřebné informace a najít originální řešení tématu. Při praktické zkoušce pak mají za úkol připravit to, co ve své práci teoreticky popsali, své řešení obhajují před komisí, v některých oborech vzdělání i v cizím jazyce. Ke zvýšení motivace škol a žáků byl ve spolupráci s Hospodářskou komorou vyhlášen již sedmý ročník soutěže o nejlepší SOP. Školy do soutěže zaslaly 119 žakovských prací. Autoři nejlepších SOP převzali na podzim ocenění z rukou prezidenta Hospodářské komory ČR.

Podle statistiky NÚV závěrečné zkoušky v roce 2017/2018 skládalo **27 970** žáků. Navýšil se počet oborů vzdělání, v nichž mohou žáci skládat písemnou zkoušku elektronicky ze 40 na 53. V metodickém pokynu pro konání závěrečných zkoušek podle jednotného zadání NÚV zohlednil zkušenosti z předchozích let, vhodně implementoval změny v právních předpisech.

NÚV získal na základě dobrovolnosti od ředitelů škol v červnu a v září zpětnou vazbu o dosažených výsledcích. Vyhodnocení komplexních výsledků umožní NÚV stanovovat obsah, náročnost i formu jednotné závěrečné zkoušky podle skutečných potřeb jednotlivých oborů vzdělání. Na podzim 2018 se v NÚV uskutečnila série porad věnovaných aktualizaci jednotných zadání závěrečných zkoušek. Každá porada dospěla k závěrům, co je třeba v jednotném zadání změnit, kdo se na změně bude podílet, v jakém termínu mají být úpravy provedeny a předány školám k testování a připomínkám. Potřebné změny se nejčastěji vztahovaly k písemné zkoušce, respektive k bance úkolů, do které jsou témata písemných prací postupně převáděna.

ČŠI v květnu a červnu provedla kontrolu organizace a průběhu závěrečných zkoušek v 52 středních školách a v 96 oborech vzdělání, z toho v 77 oborech kategorie H a 19 oborech kategorie E. ČŠI se účastnila písemných, praktických i ústních zkoušek. **Závěrečné zkoušky v nematuritních oborech vzdělání opět proběhly bez vážnějších problémů podle jednotného zadání.**

2. 8. Změny v oblasti zájmového vzdělávání

Posláním zájmového vzdělávání je rozvinout nadání a zájmy dětí, žáků a studentů prostřednictvím volnočasových aktivit. Snahou je žákům nabídnout co nejpestřejší škálu činností, které je mohou nasměrovat k výběru vhodného

budoucího povolání nebo se stát jejich celoživotním koníčkem. Zájmové vzdělávání přispívá k všestrannému a harmonickému rozvoji dětské osobnosti, k získávání zkušeností a budování vztahů.

Velký význam má smysluplné trávení volného času jako prevence rizikového chování a negativního působení sociálně patologických jevů. Příslušnost ke skupině, obsahově zajímavá náplň a vedení zásadně přispívá k ukotvení hodnotové orientace mladých lidí.

Do změn zaváděných v roce 2018 se promítla reforma financování regionálního školství přijatá novelou školského zákona (č. 101/2017 Sb.), která se významným způsobem týká i zájmového vzdělávání.

Zásadní změnu představuje zavedení zcela odlišného systému financování pedagogické práce ve školních družinách zřizovaných krajem, obcí nebo svazkem obcí. Hlavním smyslem změn je odstranění nerovného postavení jednotlivých srovnatelných příjemců finančních prostředků ze státního rozpočtu, zvýšení účinnosti státních prostředků tak, aby korespondovaly s realitou poskytovaného vzdělávání, ale i platovou úroveň v jednotlivých školských zařízeních, zvýšení transparentnosti poskytování finančních prostředků školským zařízením a v neposlední řadě lepší předvídatelnost pro ředitele škol a školských zařízení.

Pro školní družinu zřizovanou krajem, obcí nebo svazkem obcí byl novelou vyhlášky č. 74/2005 Sb. stanoven maximální rozsah přímé pedagogické činnosti hrazený ze státního rozpočtu. Tento maximální rozsah se stanovil pro tyto školní družiny v podobě týdenního maximálního počtu hodin přímé pedagogické činnosti v závislosti na organizační struktuře školní družiny, tj. v závislosti na počtu oddělení školní družiny. Zcela nově se stanovil minimální počet účastníků v oddělení školní družiny.

Dále novela upravila a zpřesnila současnou vyhlášku po legislativně-technické stránce, přičemž východiskem byly potřeby praxe a podněty školských zařízení pro zájmové vzdělávání. Novela vymezila typy školských zařízení, pojmy pravidelná denní docházka, pravidelná docházka, nepravidelná a příležitostná docházka a zpřesnila oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při zájmovém vzdělávání.

Pro střediska volného času a pro školní kluby zůstává původní systém financování prostřednictvím republikových a krajských normativů zachován. Pro tyto typy školských zařízení byly stanoveny minimální personální standardy pro zajištění vzdělávání a činnost těchto školských zařízení, které jsou součástí novelizované vyhlášky č. 492/2005 Sb., o krajských normativech, ve znění pozdějších předpisů.

2. 9. Podpora a rozvoj nadání

Podpora nadaných je obsahem veškerých školských dokumentů, které navazují na dokumenty Evropské komise, včetně programového prohlášení Vlády České republiky a strategických dokumentů MŠMT.

Systém podpory nadání v gesci MŠMT vychází z **Koncepce podpory rozvoje nadání a péče o nadané na období let 2014–2020** schválené Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy. Tato koncepce řeší vznik, funkci a činnost jednotlivých článků systému podpory rozvoje nadání a péče o nadané (v oblasti kognitivního nadání) od předškolního věku až po oblast celoživotního vzdělávání. Hlavním cílem je podpora maximálního rozvoje a plného využití potenciálu všech dětí, žáků a studentů.

Celý systém podpory nadání se opírá o krajské síť podpory nadání, které se zřídily ve všech krajích ČR. Krajské

sítě podpory nadání jsou rozhodujícím hlavním článkem celostátní sítě podpory nadání a jsou úzce navázány na stávající pracoviště NIDV v regionech. Krajská pracovní skupina péče o nadané nabízí širokou nabídku aktivit pro kognitivně nadané žáky za využití všech regionálních kapacit a zdrojů. Odbornými subjekty krajské sítě jsou vysoké školy, výzkumné ústavy, odborná pracoviště, které spolu s orgány státní správy vytváří podmínky pro rozvoj nadání žáků.

Činnost sítí koordinuje speciálně zřízené pracoviště – Talentcentrum, které je součástí NIDV.

V roce 2018 se ve všech krajích stabilizovaly krajské sítě podpory nadání, dařilo se najít aktuální a atraktivní témata a příležitosti zapojení krajských aktérů. V osvědčených formách „kulatých stolů“ se pozornost věnovala již konkrétním tématům podpory nadání – vedle informování o aktuálních příležitostech (vzdělávání, „šablony“), tak i prezentaci dobré praxe podpory nadání v kraji. Kulaté stoly i nadále slouží pro představování nových krajských aktérů v podpoře nadání, jejich aktivit, informování o příležitostech pro žáky, aktéry a koncepčních, či legislativních změnách.

V roce 2018 bylo realizováno 50 akreditovaných vzdělávacích programů a zúčastnilo se jich 878 pedagogů. Bylo akreditováno 24 nových kurzů, které rozšířily nabídku DVPP pro nové cílové skupiny a přinesly nová témata. 11 pedagogů bylo podpořeno formou odborné stáže, které připravilo a umožnilo Talentcentrum NIDV, nebo krajské sítě podpory nadání.

Mimo budování sítí podpory nadání MŠMT každoročně podporuje nadanou mládež a pedagogy vzdělávající nadané žáky v několika dotačních programech. V roce 2018 byly podpořeny projekty organizací a škol, které pracují s nadanou mládeží, v celkové částce přes 83 mil. Kč.

V rámci dotačního a rozvojového programu Podpora soutěží a přehlídek v zájmovém vzdělávání je každoročně finančně podporován motivační a identifikační systém 160–190 soutěží, do kterých se aktivně zapojuje ve školních, okresních, krajských, ústředních až mezinárodních kolech na 2 300 000 žáků. Každoročně jsou také vysílány zástupci ČR na mezinárodní soutěže a přehlídky, které obsahově navazují na tuzemské olympiády a soutěže. Čeští zástupci v roce 2018 získali na těchto soutěžích celkem 46 medailí (z toho 11 zlatých, 12 stříbrných a 23 bronzových) a 9 čestných uznání.

K tomu navíc pořádala Česká republika v roce 2018 dvě mezinárodní soutěže. První akcí byl jubilejní 50. ročník Mezinárodní chemické olympiády. Této akce se zúčastnilo na 250 nejlepších studentů středních škol 75 zemí. Druhou soutěží byl 15. ročník Mezinárodní lingvistické olympiády pro 180 nejlepších studentů středních škol z 25 států.

MŠMT mimořádně odměňuje i pedagogy, kteří se věnují podpoře talentovaných žáků. Z programu Excellence se hradí mzdy pedagogů, kteří se podíleli na úspěchu žáka v soutěži. V roce 2018 se do tohoto programu zapojilo 430 středních škol a 402 základních škol.

Nadaní žáci mohou své vědomosti v oboru, který je zajímavý, dále rozšiřovat nad rámec školních vzdělávacích programů formou účasti v různých mimoškolních vzdělávacích aktivitách, které pro ně pořádají školská zařízení, vysoké školy, Akademie věd, výzkumné ústavy, Science centra, nestátní neziskové organizace. Účast žáků na těchto aktivitách může být formou prezenční (osobní) případně formou on-line nebo kombinovanou. Většina aktivit je bezplatná nebo za minimální poplatek. MŠMT formou dotačního programu Podpora nadaných žáků základních a středních škol v roce 2018 podpořilo v této oblasti 35 projektů, do kterých se zapojilo 7200 nadaných žáků zejména v technických a přírodovědných oborech.

Vzdělávací a finanční podmínky řeší také vyhláška o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, která stanovuje konkrétní podmínky pro vyhledávání (identifikaci) a způsob práce s nadanými žáky a úkoly pedagogicko-psychologických poraden a škol včetně výčtu podpůrných opatření.

2. 10. Realizace opatření Strategie digitálního vzdělávání

Strategie digitálního vzdělávání do roku 2020 rozpracovává priority Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2020 pro digitální prostředí. Jejím cílem je nastavit podmínky a procesy ve vzdělávání, které umožní digitální vzdělávání realizovat. Digitálním vzděláváním rozumíme zjednodušeně takové vzdělávání, které reaguje na změny ve společnosti související s rozvojem digitálních technologií a jejich využíváním v nejrůznějších oblastech lidských činností. Zahrnuje jak vzdělávání, které účinně využívá digitální technologie na podporu výuky a učení, tak vzdělávání, které rozvíjí digitální gramotnost žáků a připravuje je na uplatnění ve společnosti a na trhu práce, kde požadavky na znalosti a dovednosti v segmentu informačních technologií stále rostou.

Na období do roku 2020 SDV formuluje tři prioritní cíle:

- ◆ otevřít vzdělávání novým metodám a způsobům učení prostřednictvím digitálních technologií;
- ◆ zlepšit kompetence žáků v oblasti práce s informacemi a digitálními technologiemi;
- ◆ rozvíjet infromatické myšlení žáků.

Intervence směřují do sedmi oblastí:

- ◆ Zajistit nediskriminační přístup k digitálním vzdělávacím zdrojům.
- ◆ Zajistit podmínky pro rozvoj digitální gramotnosti a infromatického myšlení žáků.
- ◆ Zajistit podmínky pro rozvoj digitální gramotnosti a infromatického myšlení učitelů.
- ◆ Zajistit budování a obnovu vzdělávací infrastruktury.
- ◆ Podpořit inovační postupy, sledování, hodnocení a šíření jejich výsledků.
- ◆ Zajistit systém podporující rozvoj škol v oblasti integrace digitálních technologií do výuky a do života školy.
- ◆ Zvýšit porozumění veřejnosti cílům a procesům integrace technologií do vzdělávání.

Strategie digitálního vzdělávání do roku 2020 je dostupná zde: <http://www.vzdelavani2020.cz/>.

Základem úspěšné realizace SDV je aktivní zapojení všech, kteří se na realizaci aktivit mají podílet, dostatečné kapacity pro koordinaci aktivit, dostatečné personální a finanční zdroje na realizaci aktivit a přípravu podpůrných materiálů, odborných textů, analýz a studií, které jsou potřeba k realizaci aktivit a k čerpání finančních prostředků z OP VVV. Stále je třeba věnovat značné zdroje lidské i finanční na vyjednávání, přesvědčování o významu digitálního vzdělávání, motivování zapojovaných aktérů a přípravu podpůrných materiálů a podkladů pro realizátory jednotlivých aktivit.

SDV se zaměřuje na vytvoření vhodných podmínek a nastavení procesů, které povedou ke změnám ve vzdělávání. Jde o systémové změny a ukazuje se, že není snadné pochopit smysl a rozdělení úkolů. Cílem je postupná proměna způsobu a obsahu vzdělávání a do tohoto úkolu budou nakonec zapojené především školy, jejich vedení a učitelé. Intervence SDV tvoří systém navzájem propojených opatření a aktivit směřujících k přípravě komfortního prostředí a podpůrného systému, které práci škol umožní, a jsou úkolem (zjednodušeně) všech ostatních. Teprve po důsledné

realizaci všech aktivit SDV bude možné mít nové nároky na práci škol a začít sledovat účinky strategie na úrovni výsledků vzdělávání.

Často jako důvod zpoždění v realizaci aktivit bývá uváděn nedostatek financí nebo lidských zdrojů. Limity rozpočtů jsou dané a nedostatek financí plnění aktivit reálně ohrožuje, nicméně v některých případech lze problém nahlížet i jako otázku nastavení priorit – a digitální vzdělávání bohužel někdy prioritou nebývá nebo bývá pouze v rovině proklamativní.

Ke zpoždění některých aktivit dochází i posunutím začátku projektů OP VVV, ve kterých se dílčí aktivity SDV mají realizovat, faktem ale je, že bez financování z operačního programu by nebylo možné SDV naplnit. Pro SDV se připravuje série navazujících výzev. První z nich byla vyhlášena ke konci roku 2016 (Implementace Strategie digitálního vzdělávání I, <http://www.msmt.cz/strukturalni-fondy-1/vyzva-c-02-16-036-implementace-strategie-digitalniho>), druhá v listopadu roku 2018 (Implementace Strategie digitálního vzdělávání II, <https://opvvv.msmt.cz/vyzva/vyzva-c-02-18-067-implementace-strategie-digitalniho-vzdelavani-ii.htm>), následná výzva bude připravena tak, aby tematicky i časově navazovala na výstupy výzvy ISDV I, řada dílčích aktivit SDV je součástí výzev, které nejsou primárně na digitální vzdělávání zaměřené.

SDV obsahuje celkem 23 opatření rozpracovaných ve 43 aktivitách, všechny byly v roce 2018 realizovány. Z toho

- ◆ 3 aktivity jsou splněny;
- ◆ 18 aktivit vykazuje významný pokrok;
- ◆ 20 aktivit vykazuje pokrok;
- ◆ 1 aktivita vykazuje omezený pokrok;
- ◆ aktivita 3. 1. 3 Integrace standardu digitálních kompetencí učitele do kariérního systému byla závislá na schválení zákona 563/2004 Sb. zavádějícího kariérní systém. Zákon nebyl Parlamentem ČR schválen, aktivita nebude dále zohledňována.

Do jejich realizace je zapojeno kromě úřadu MŠMT a jeho přímo řízených organizací množství dalších aktérů. Spolupráce a koordinace jednotlivých aktivit probíhá mezi dalšími ministerstvy, úřady a institucemi.

V roce 2018 došlo k pokroku v plnění Strategie digitálního vzdělávání do roku 2020 v několika oblastech:

- ◆ Byla vypsána výzva Implementace Strategie digitálního vzdělávání II. a v rámci ní např. aktivity na podporu vzniku digitálních vzdělávacích zdrojů, propojování formálního a neformálního vzdělávání ve spolupráci s dalšími institucemi (kulturními/ paměťovými, ekologickými či vědeckými centry) nebo aktivita na podporu digitálních kompetencí pedagogických pracovníků škol.
- ◆ V roce 2018 byl zahájen projekt Podpora rozvoje digitální gramotnosti. Projekt Podpora rozvíjení informatického myšlení pokračoval v realizaci. V roce 2018 bylo vyhlášeno pokusné ověřování Rozvoje informatického myšlení v mateřských, základních a středních školách.
- ◆ Počet členů České národní koalice pro digitální pracovní místa se za rok 2018 zvýšil o 52 nových členů na 120 členů celkově. Hlavními tématy DigiKoalice v roce 2018 byla koordinace kampaně CODEWEEK a dále publikační činnost příkladů dobré praxe.
- ◆ Projekt Podpora rozvíjení informatického myšlení uveřejnil první vývojové verze učebnic a výukových materiálů pro podporu školské informatiky. Materiály zahrnují učebnice, pracovní listy pro žáky i metodiky a metodické komentáře pro učitele od mateřských po střední školy.

Prostor pro zlepšení byl zaznamenán zejména v opatřeních, které se týkají správy a rozvoje digitální infrastruktury a konektivity škol.

Strategie digitálního vzdělávání byla předložena jako samostatný záměr pro implementaci programu Digitální Česko. Program „Digitální Česko“ v gesci Ministerstva vnitra je souborem koncepcí zajišťujících předpoklady dlouhodobé prosperity České republiky v prostředí probíhající digitální revoluce.

2. 11. Individuální projekty systémové

Individuální projekty systémové jsou realizovány v rámci Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání, prioritní osa 3 – Rovný přístup ke kvalitnímu předškolnímu, primárnímu a sekundárnímu vzdělávání a jsou spolufinancovány Evropskou unií, vyjma projektu Vytvoření systému mistrovské zkoušky a mistrovských kvalifikací v ČR z Operačního programu Zaměstnanost. Realizátoři projektů jsou Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, Národní institut pro další vzdělávání a Česká školní inspekce.

2. 11. 1 Strategické řízení a plánování ve školách a v územích (SRP)

Projekt nastavuje a pilotuje systém podpory ředitelů a širšího vedení škol při zavádění a rozvoji procesů strategického řízení a plánování ve školách. Prostřednictvím dlouhodobé poradenské, konzultační, vzdělávací a mentorské podpory rozvíjí kompetence vedoucích pedagogických pracovníků v oblastech analýzy potřeb škol, definování priorit a cílů jejich rozvoje a vyhodnocování pokroku v souladu se strategickou vizí školy. Systematický strategický management umožní na úrovni vedení školy vytvářet optimální podmínky pro maximální a efektivní rozvoj pedagogů (pedagogický leadership), pozitivně se odrazí v kvalitě výuky směřující k naplnění potenciálů každého žáka a v celkové kultuře a klimatu školy. Přispěje k budování pozitivního image školy, pedagogické profese a vzdělávání obecně.

Procesy strategického řízení ve školách jsou projektem dále podporovány prostřednictvím tvorby a implementace místních akčních plánů rozvoje vzdělávání v územích, které projekt koordinuje a metodicky zajišťuje.

Intenzivní podpora a vzdělávání širšího vedení škol

Do pilotáže tzv. intenzivní podpory (zahrnuje dvouletou spolupráci s konzultantem rozvoje školy, vzdělávání, mentoring a koučink) bylo v roce 2018 zapojeno 66 škol. 17 škol zpracovalo a implementuje strategické plány rozvoje, ve 49 školách proběhla analýza stavu a rozvojových potřeb školy. Se školami na tvorbě strategických plánů spolupracuje 54 konzultantů rozvoje školy, zkušených ředitelů škol, projektem pro poskytování intenzivní podpory systematicky cvičených.

Poptávka škol po zapojení do intenzivní podpory ukazuje na velký zájem o problematiku strategického řízení a plánování ze strany ředitelů škol. Většina zapojených škol si rozvoj procesů strategického řízení a plánování a pedagogického leadershipu vytkla za jeden ze strategických cílů. Současně projekt eviduje vysoký zájem o účast na komplexním vzdělávacím programu k problematice řízení změny ve školách, strategického řízení, budování kultury

školy podporující naplnění potenciálů každého žáka nebo hodnocení práce pedagogů a plánování jejich profesního rozvoje. Program je účastníky hodnocen jako efektivní nástavba rozšiřující Kvalifikační studium pro ředitele škol a školských zařízení poskytované Národním institutem pro další vzdělávání. Vzdělávacím programem projektu SRP prošlo v roce 2018 660 účastníků.

Dotační poradenství

Podpora procesů strategického řízení ve školách probíhá v krajských Centrech podpory také formou dotačního poradenství. Školám jsou ze strany odborných pracovníků doporučovány dotační tituly, ze kterých je možné financovat strategická opatření škol. Jedná se především o výzvy OP VVV, nejčastěji o projekty zjednodušeného vykazování, tzv. šablony. V roce 2018 proběhlo v centrech podpory na 500 těchto konzultací, na které se přihlásilo více než 2 700 účastníků. K orientaci škol ve zdrojích financování byla publikována, a je průběžně aktualizována, Analytická zpráva o fondech a nadacích.

Metodická a koordinační podpora IPo MAP

Propojování aktérů rozvoje vzdělávání v územích (příjemců IPo MAP, zástupců škol a zřizovatelů) probíhá prostřednictvím vytváření příležitostí pro vzájemná setkávání, inspiraci a výměnu dobré praxe v rámci informačních setkání MAP, infopanelů pro zřizovatele a místních konferencí. V roce 2018 bylo po celé ČR za tímto účelem realizováno více než 100 akcí, na které se registrovalo přes 1 300 účastníků. 339 účastníků absolvovalo tematické webináře pro příjemce IPo MAP. Pracovníci projektu se též pravidelně zúčastňují jednání Řídících výborů MAP, kde reprezentují strategické vize a priority OP VVV a obecně MŠMT, a v centrech podpory poskytují konzultace k procesům místního akčního plánování.

Odborný panel

Odborný panel projektu vytvořil Doporučení pro sk. II MŠMT k tématu Pedagogický leadership. Mezi nejdůležitější návrhy systémové podpory pedagogického leadershipu patří změny ve způsobu vykazování, financování a profesní podpory ředitelů škol.

Projekt je realizován v rámci Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání, prioritní osa 3 – Rovný přístup ke kvalitnímu předškolnímu, primárnímu a sekundárnímu vzdělávání a je spolufinancován Evropskou unií ve výši 193 308 251,88 Kč. Jeho realizátorem je Národní institut pro další vzdělávání.

Výstupy projektu SRP v roce 2018

- ◆ Analytická zpráva o fondech a nadacích
- ◆ Odborný panel Pedagogický leadership
- ◆ Vzdělávací program Strategické řízení a plánování ve školách pro 660 účastníků
- ◆ 500 konzultací v Centrech podpory pro 2 700 účastníků
- ◆ Webináře pro příjemce IPo MAP pro 339 účastníků
- ◆ Setkání MAP, infopanely pro zřizovatele a místní konferencí pro 1 300 účastníků

2.11.2 Podpora společného vzdělávání v pedagogické praxi (APIV B)

Centra podpory pro oblast společného vzdělávání, krajské sítě škol, speciální školení pro kouče a mentory nebo informační semináře, to vše bylo v roce 2018 realizováno v rámci projektu Podpora společného vzdělávání v pedagogické praxi. Projekt se soustředí na dva hlavní cíle:

- ♦ posílení osobnostních a profesních kompetencí pedagogických pracovníků potřebných k realizaci společného vzdělávání v předškolním, základním, středním a zájmovém vzdělávání;
- ♦ informační a osvětovou kampaň zaměřenou na školy, odbornou a širokou veřejnost.

Konzultace a poradenství v každém kraji – Centrum podpory

V roce 2018 pokračovala činnost Center podpory školám v oblasti společného vzdělávání, která fungují při krajských pracovištích Národního institutu pro další vzdělávání. Krajské metodici a konzultanti jsou v rámci center kromě konkrétní metodické podpory schopni školám doporučit zařízení či organizace, které poskytují v daném regionu expertní služby, například v oblasti zdravotního či sociálního znevýhodnění, speciální pedagogiky nebo dětské psychologie. Zároveň radí, jakou formu profesní podpory u pedagogických pracovníků zvolit, nebo je propojují s dalšími aktivními školami v kraji.

Informační semináře – prostor pro diskusi

Kromě konzultační a poradenské činnosti se centra také podílejí na organizaci informačních seminářů pro pedagogickou i širokou veřejnost. Tyto semináře se zaměřují na širokou škálu témat, která v daném kraji rezonují a kde dochází k různým problémům či nejasnostem. Vedou je zkušení lektori, pedagogové a další experti z praxe. Prostor získávají také aktivní rodiče nebo zástupci veřejné správy. V roce 2018 proběhly informační semináře ve všech 14 krajích (celkem 80 seminářů) a v následujících letech se chystají další.

Krajské sítě podpořených škol

V roce 2018 se v každém kraji utvářela síť složená z nejméně 24 škol všech druhů, kterým je v rámci projektu poskytována pomoc s nastavením služeb školního poradenského pracoviště, metodická podpora a prakticky zaměřené kurzy dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků z oblasti inkluzivního vzdělávání. Přibližně polovina z nich obdrží navíc profesní podporu pro vybrané členy pedagogického sboru a vedení školy: speciálně vyškolené mentory pro učitele a kouče pro ředitele, dále pak služby školních psychologů, speciálních pedagogů a dalších odborníků. Na konci roku 2018 došlo k dokončení krajské sítě škol s celkovým počtem 355 škol a školských zařízení. V roce 2018 cílová skupina využila 432x služeb mentorů a koučů, proběhlo 185 samostatných akcí DVPP v rozsahu přes dva tisíce lektorohodin, a celkem tak bylo podpořeno více než 3 300 pracovníků ve vzdělávání.

Odborná platforma společného vzdělávání

V roce 2018 v rámci projektu pokračovala činnost Odborné platformy společného vzdělávání tvořená ze zástupců veřejné správy, nestátních neziskových organizací, profesních asociací, sdružení a spolků, stejně jako akademické sféry. Jejím dlouhodobým cílem je nestranně, nezávisle a průběžně vyhodnocovat cíle, opatření a procesy im-

plementace Akčního plánu inkluzivního vzdělávání (APIV) přijatého MŠMT na období 2016–2018 a navrhnout doporučení pro nadcházející roky. Na základě jednání Odborné platformy byl v roce 2018 připraven strategický materiál – návrh Akčního plánu inkluzivního vzdělávání na období 2019–2020, který v prosinci schválila porada vedení MŠMT.

Interaktivní databáze informací o společném vzdělávání

Školy a další zájemci, kteří nezískají přímou podporu v projektu, budou mít k dispozici elektronickou pomůcku – interaktivní databázi, která bude volně dostupná na internetu. Formou webové aplikace získají všichni zájemci ověřené, přehledné a praktické informace k inkluzivnímu vzdělávání, které mohou mít neustále při ruce. V roce 2018 vznikl prototyp, který bude v roce 2019 spuštěn. Aplikace je určena především pedagogické, ale i rodičovské veřejnosti.

Aktuální informace o centrech podpory, zapojených školách, informačních seminářích a dalších projektových aktivitách včetně základních informačních zdrojů ke společnému vzdělávání naleznete na webu www.inkluzevpraxi.cz.

Projekt je realizován v rámci Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání, prioritní osa 3 – Rovný přístup ke kvalitnímu předškolnímu, primárnímu a sekundárnímu vzdělávání a je spolufinancován Evropskou unií ve výši 148 801 183,04 Kč. Jeho realizátorem je NIDV.

Výstupy projektu APIV B v roce 2018

- ◆ Krajská síť 355 škol a školských zařízení
- ◆ 185 samostatných akcí DVPP
- ◆ 432 mentorigů a koučingů
- ◆ 3 300 podpořených účastníků

2. 11. 3 Podpora kvalitních poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních zaměřených na podporu inkluze: Kvalita-Inkluze-Paradenství-Rozvoj (KIPR)

Projekt má posílit kvalitu, provázanost, srovnatelnost a efektivitu poradenských služeb a podpůrných opatření v celé síti poskytovatelů, zvýšit úroveň poradenské a intervenční péče, posílit spolupráci škol a školských poradenských zařízení (ŠPZ) v zájmu kvality vzdělávání a služeb pro žáky, podpořit kvalitu vzdělávání a poradenských služeb pro žáky ohrožené nerovným přístupem, životními podmínkami a rozšířit metody a formy práce se žáky z odlišného kulturního prostředí a aplikace nových metod a forem.

Metodická podpora

Do projektu se zapojilo více než 90 krajských metodiků ŠPZ s cílem koordinovat poradenské služby na úrovni krajů a metodicky je podporovat v organizaci změn spojených se společným vzděláváním žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Projekt současně spolupracuje se 75 školami, ve kterých organizuje metodickou podporu, programy DVPP a současně vyhodnocuje nejčastější postupy škol v práci s plány pedagogické podpory, s doporučením. ŠPZ se vyjadřují prostřednictvím metodické sítě k dílčím částem jednotných pravidel pro poskytování školských poradenských služeb (standards). Nástrojem komunikace se stala také dotazníková šetření s cílem ověřit Jednotná pravidla

poradenských služeb ve všech oblastech. Současné pokrytí metodické sítě je ve všech krajích s počtem 105 ŠPZ metodiků, kteří poskytují metodickou podporu v rámci poradenských pracovišť i školám. Byly zpracovány metodické zprávy k tématům: práce s doporučením, využití pomůcek, podpůrná opatření pro žáky s poruchami chování, žáky nadané a mimořádně nadané, žáky s rizikovými projevy v chování a spolupráce s OSPOD.

Supervize

Projekt se zabývá také poskytováním supervizní podpory ve ŠPZ v krajích, byla realizována supervizní setkání a jsou plánována další na krajských pracovištích. V roce 2018 byl připravován Koncept supervizní práce ve školních poradenských zařízeních. Do poradenských zařízení byli doplněni metodici/didaktici a ověřuje se jejich přínos při práci PPP se školami, v některých krajích byli doplněni sociální pracovníci. Projekt umožňuje (finanční) podporu pro tlumočníky a překladatele při práci s klienty-cizinci. Byl také zahájen komparativní výzkum zaměřený na vzdělávání žáků z odlišného a znevýhodněného kulturního prostředí. Velká pozornost je věnována nástroji „případových konferencí“ při práci s problematickými vztahy škola–rodina–ŠPZ.

Výstupy projektu KIPR v roce 2018

- ◆ Jednotná pravidla pro ŠPZ ve všech oblastech (Personální, Materiální, Diagnostický a Procedurální)
- ◆ Intervenční standard
- ◆ Sebeevaluační nástroj pro ŠPZ
- ◆ Metodika pro uživatele ŠPZ
- ◆ Metodika provádění Případových konferencí
- ◆ 4 metodické zprávy
- ◆ 191 vzdělávacích akcí pro 2998 účastníků
- ◆ 213 supervizí na pracovištích ŠPZ
- ◆ 35 případových konferencí
- ◆ Celostátní setkání vedoucích krajských metodiků ŠPZ
- ◆ Vzdělávací program pro interní a externí pracovníky revizního pracoviště

2. 11. 4 Společné vzdělávání a podpora škol krok za krokem. Implementace Akčního plánu inkluzivního vzdělávání – metodická podpora (APIV A)

Hlavním cílem projektu je podpořit zavádění a realizaci společného vzdělávání a zajistit efektivní implementaci určených úkolů Akčního plánu inkluzivního vzdělávání. Cíle bude dosaženo prostřednictvím dílčích cílů projektu, které jsou zaměřeny na monitoring postupu při zavádění společného zavádění, podporu pedagogických pracovníků při uskutečňování společného vzdělávání, podporu výuky češtiny jako druhého jazyka a vytvoření a ověření referenčního rámce pro český znakový jazyk.

Další vzdělávání pedagogických pracovníků

Ve spolupráci se zástupci komplementárního projektu APIV B byla v roce 2018 nastavena kritéria výběru lektorů, diskutována koncepce programů DVPP a předáno celkem 16 vzdělávacích modulů a další 3 moduly pro cílovou

skupinu pedagogických pracovníků mateřských, základních, středních a vyšších odborných škol a management škol. Pro vzdělávací moduly jsou školeni lektori a zpracovány metodické materiály, pracovní listy a recenzní posudky.

Společné vzdělávání a podpora žáků-cizinců

Odbornou platformou byla přijata průběžná zpráva o výsledcích zavádění a realizace společného vzdělávání, zpráva o identifikovaných problémech a obtížích v prostředí škol při implementaci společného vzdělávání a 4 příklady inspirativní praxe. Při tvorbě diagnostického nástroje pro zjišťování úrovně jazykových kompetencí žáků-cizinců byly zpracovány specifikace pro produktivní i receptivní dovednosti (tj. čtení, poslech, psaní a mluvení) a kritéria hodnocení a započala tvorba sad testových úloh a jejich ilustrace. Pro vytvoření referenčního rámce pro český znakový jazyk byla zpracována kompletní zadávací dokumentace pro veřejnou zakázku.

Výstupy projektu APIV A v roce 2018

- ◆ Zpráva o výsledcích zavádění a realizace společného vzdělávání
- ◆ Zpráva o identifikovaných problémech
- ◆ Příklady inspirativní praxe
- ◆ Kritéria výběru lektorů
- ◆ Koncepce programů DVPP
- ◆ 19 vzdělávacích modulů pro pedagogické pracovníky (MŠ, ZŠ, SŠ, VOŠ)
- ◆ Vzdělávání lektorů DVPP pro 386 účastníků
- ◆ 9 odborných panelů

2. 11. 5 Modernizace odborného vzdělávání (MOV)

Projekt si klade za cíl rozvíjet kvalitu odborného vzdělávání a podpořit uplatnitelnost absolventů středních odborných škol na trhu práce. Chce toho dosáhnout podporou všeobecné a odborné složky vzdělávání ve středních odborných školách, a to prostřednictvím modernizace školních vzdělávacích programů (ŠVP) a přípravou vzdělávacích modulů a komplexních úloh.

Tvorba vzdělávacích modulů a komplexních úloh

Do projektu byly v roce 2018 vybrány další školy. Celkem se na tvorbě projektových výstupů podílí 105 škol. Část z nich bude inovovat své ŠVP. Rozšířen byl také počet zapojených oborů na 43 oborů odborného vzdělávání, které zahrnují přes polovinu všech žáků středního odborného vzdělávání. V rámci kreativní a produkční etapy zahájilo 40 pracovních skupin masivní tvorbu výstupů, a to hlavně vzdělávacích modulů a komplexních úloh. 25 vybraných škol rozpracovalo ve spolupráci s experty na střední odborné vzdělání a metodiky projektu optimalizované ŠVP. Probíhá práce na tvorbě informačního systému, ve kterém se budou připravované výstupy spravovat.

Aktivity pro veřejnost

V roce 2018 se uskutečnily dva odborné panely s názvy Rozvoj výchovy k podnikání a podnikavosti v odborném

vzdělávání a Podporujeme spolupráci středních odborných škol a firem. Veřejnost byla o detailnějším dění v projektu informována prostřednictvím projektových zpravodajů.

Výstupy projektu MOV v roce 2018

- ◆ Rozpracováno 796 vzdělávacích modulů pro 43 oborů vzdělání a 8 všeobecně vzdělávacích oblastí;
- ◆ Rozpracováno 374 komplexních úloh pro 43 oborů vzdělání a 8 všeobecně vzdělávacích oblastí;
- ◆ Rozpracováno 71 optimalizací ŠVP;
- ◆ Rozpracována Metodika koncipování ŠVP s využitím NSK;
- ◆ Rozpracována Metodika pro portfolio žáka;
- ◆ Rozpracována Metodika pro plány spolupráce škol a firem;
- ◆ 2 odborné panely;
- ◆ IS MOV.

2. 11. 6 Podpora budování kapacit pro rozvoj základních pre/gramotností v předškolním a základním vzdělávání – Podpora práce učitelů (PPUČ)

Projekt napomáhá budování kapacit v oblasti kolegiální podpory učitelů a podporuje rozvoj profesního vidění učitelů v oblasti základních gramotností v praxi MŠ a ZŠ (matematická, čtenářská a digitální). Projekt realizuje své aktivity tak, aby napomáhal budování sdíleného pojetí potenciálu gramotností na běžném obsahu hodin a aktivit s dětmi. Projekt inovuje služby Metodického portálu RVP.CZ provozuje celonárodní informační kampaň WWW.GRAMOT-NOSTI.PRO život – Učíme v souvislostech, v rámci které nabízí na blogu pro učitele i realizátory IPo MAP komentované zdroje v oblasti matematické, čtenářské a digitální gramotnosti v praxi školy.

Rozvoj gramotností

V roce 2018 se projekt soustředil na dokončení výběru 36 pilotních MŠ a ZŠ, které ověřují rozvoj školního systému podpory gramotností v praxi napříč aktivitami s dětmi a žáky. Pokračovaly koncepční práce na metodických podpůrných materiálech, které ukazují českým učitelům potenciál rozvoje gramotností i v nedoménových oborech a vzdělávacích oblastech (u matematické gramotnosti mimo matematiku, u čtenářské gramotnosti mimo jazykovou výuku a u digitální gramotnosti mimo informatiku). Byl přeložen celoevropský rámec digitálních dovedností učitelů, na který v roce 2019 naváže příprava nového prostředí Profil Učitel 21 na Metodickém portálu RVP.CZ. Probíhala příprava systému na sdílení elektronických otevřených digitálních zdrojů do výuky, který bude spuštěn v roce 2019. Projekt průběžně zve zástupce učitelské i odborné veřejnosti na minikonference odborných panelů a na prezenční setkávání společenství praxe, kde jsou společně diskutovány efektivní metody rozvíjení gramotností žáků v praxi škol. Projekt se podílel na řešení vybraných opatření Strategie digitálního vzdělávání.

Výstupy projektu PPUČ v roce 2018

- ◆ Metodický podpůrný materiál Učitel rozvíjející gramotnosti
- ◆ Překlad evropského rámce digitálních dovedností učitelů DigCompEdu
- ◆ Metodický podpůrný materiál pro realizaci projektů šablon OP VVV

- ◆ Soubory očekávaných výsledků učení v matematické, čtenářské a digitální gramotnosti
- ◆ Vzdělávací materiály k základním gramotnostem – soubory konkrétních výukových aktivit, webináře, metodiky

2. 11. 7 Podpora krajského akčního plánování (P-KAP)

Hlavními cíli projektu jsou posílení strategického řízení ve vzdělávací oblasti na úrovni krajů a středních a vyšších odborných škol a tematické sladění vzdělávací politiky ČR s politikou krajskou a s rozvojovými vzdělávacími plány škol. Stanoveného cíle je dosahováno díky obsahovému zaměření krajského akčního plánování na 9 klíčových témat, tzv. oblastí intervence (6 povinných oblastí intervence – Podpora kariérového poradenství, včetně prevence předčasného odchodu ze vzdělávání, Odborné vzdělávání, včetně spolupráce škol a zaměstnavatelů, Podpora polytechnického vzdělávání, Podpora kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě, Rozvoj škol jako center celoživotního učení, Podpora inkluze a 3 nepovinné oblasti Rozvoj výuky cizích jazyků, Digitální kompetence, Čtenářská a matematická gramotnost).

Metodická podpora

Principy akčního plánování jsou využívány na úrovni kraje v tvorbě, realizaci a vyhodnocování krajských akčních plánů rozvoje vzdělávání (KAP), kde metodická podpora projektu P-KAP, pokrývající celý průběh cyklu kvality akčního plánování, směřuje k cílové skupině realizačních týmů krajských projektů. Další cílovou skupinou, metodicky podporovanou v projektu jsou střední a vyšší odborné školy zapojené do akčního plánování. Tyto školy zpracovávají své školní akční plány rozvoje vzdělávání (ŠAP) nebo plány aktivit (PA). K financování řady naplánovaných aktivit mohou SŠ a VOŠ využívat prostředky z ESIF v OP VVV formou zjednodušeného vykazování (tzv. Šablon pro SŠ a VOŠ I a Šablon pro SŠ a VOŠ II).

Součástí komplexní metodické podpory krajů a škol projektem P-KAP je rovněž cyklické poskytování datové opory pro plánující subjekty formou celoplošného dotazníkového šetření potřeb škol v daných oblastech intervencí. Jeho výstupy mohou být zároveň využity jako zdroj informací k vyhodnocování posunu škol v oblastech finančně podporovaných ESIF formou šablon.

Vzhledem ke svému rozsahu využívá projekt síť odborných garantů KAP v krajích a garantů oblastí intervence, kteří odborně zaštiťují jednotlivé povinné i nepovinné tematické oblasti. V oblasti intervence inkluze působí v krajích garanti inkluze, kteří se zabývají mapováním stavu inkluzivního vzdělávání formou polostrukturovaných rozhovorů na SŠ a VOŠ.

V roce 2018 bylo do krajského akčního plánování zapojeno 789 SŠ a VOŠ, které měly zpracovány a realizovaly své školní akční plány, nebo plány aktivit. V souvislosti se vstupem do druhé etapy krajského akčního plánování se projekt ve spolupráci s guaranty soustředil na doplňování portfolia efektivních forem metodické podpory podle aktuálních potřeb cílových skupin. Krajům byl určen zejména Metodický pokyn pro tvorbu KAP II a ucelená sada pojetí tematických oblastí pro decizní sféru i 14 krajských zpráv o mapování inkluze. Podpora SŠ a VOŠ byla v průběhu roku realizována převážně prostřednictvím individuálních konzultací garantů na školách. V závěru roku 2018 byly zveřejněny kompletní metodické materiály k tvorbě, revizi a vyhodnocení ŠAP a PA pro etapu 2019–2022. V říjnu a listopadu roku 2018 proběhla druhá vlna plošného dotazníkového šetření potřeb škol, k němuž byla připravena

videometodika průchodu dotazníkem a telefonická linka na analytické oddělení během celého období sběru dat. Inspirativní příklady praxe pro školy ve všech tematických oblastech akčního plánování jsou postupně publikovány na projektovém webu. Dále se uskutečnila pracovní setkání se členy realizačních týmů IPO KAP a ve spolupráci se sociálními partnery proběhly odborné panely projektu.

Výstupy projektu P-KAP v roce 2018

- ◆ Metodický pokyn pro tvorbu KAP II
- ◆ Pojetí tematické oblasti – verze pro decizní sféru ve všech 9 intervencích
- ◆ 14 souhrnných Zpráv z mapování stavu inkluzivního vzdělávání na SŠ a VOŠ v kraji
- ◆ Metodika tvorby ŠAP pro období 2019–2022
- ◆ Konzultace k akčnímu plánování a intervencím v krajích v rámci přímé podpory
- ◆ Semináře k akčnímu plánování

2. 11. 8 Systém podpory profesního rozvoje učitelů a ředitelů (SYPO)

Projekt vytvoří, ověří a implementuje systém ucelené modulární podpory, která přispěje ke zvyšování profesního rozvoje jednak vedoucích pracovníků v oblasti pedagogického řízení škol, jednak učitelů v oblasti oborových didaktik, a to prostřednictvím profesních společenství využívajících širokého spektra forem kolegiální podpory a DVPP s definovanými kritérii kvality. Cíl projektu bude naplněn vznikem metodických kabinetů, Stálé konference ředitelů, systému podpory začínajících učitelů, sítě krajských ICT metodiků a systematickou podporou ve formě vzdělávání, webinářů, workshopů, intervizí, konzultací a odborných konferencí pro zástupce cílové skupiny.

Metodické kabinety

Metodické kabinety představují otevřené společenství zaměřené na systematický a koordinovaný rozvoj předmětových didaktik. Cílem metodických kabinetů je vytvořit prostor pro odborný růst a profesní rozvoj pedagogických pracovníků, prostor pro sdílení a setkávání, včetně systematického a koordinovaného rozvoje předmětových didaktik. Díky zapojení do metodických kabinetů budou učitelé aktivně působit v síti pedagogů stejné odborné kvalifikace. Budou se podílet na plánu rozvoje příslušné vzdělávací oblasti a její koncepci, a to na národní, krajské a oblastní úrovni. S kolegy z jiných škol budou moci sdílet příklady inspirativní praxe a zkušenosti, získají odbornou profesní podporu, inspiraci, ověřené podklady a informace a budou moci dále prohlubovat svou odbornou kvalifikaci. Zjistí, jaké jsou nové trendy a poznatky v jejich aprobaci. Vznikne celkem 12 metodických kabinetů na národní, krajské a oblastní úrovni.

V roce 2018 bylo v měsíci srpnu přijato celkem 14 odborných krajských metodiků, kteří budou kompletně zajišťovat přípravu a realizaci tří pilotovaných kabinetů Matematika a její aplikace, Český jazyk a literatura a Informatika a ICT na krajské a oblastní úrovni. Jedním z úkolů každého z pilotovaných kabinetů je definování a tvorba plánu rozvoje daného předmětu/oboru. V průběhu měsíců srpen až říjen byla definována kritéria výběru do národní a krajské úrovně kabinetů. V listopadu a prosinci byla realizována první výběrová řízení na obsazení pozic na národní úrovni tří pilotovaných kabinetů.

Sít' krajských ICT metodiků

Sít' krajských ICT metodiků bude poskytovat podporu škol v oblasti implementace digitálních technologií do vzdělávání a řízení školy. V říjnu a listopadu 2018 zahájilo svou činnost 14 zkušených odborníků z praxe na pozici krajský ICT metodik v každém kraji. V průběhu listopadu a prosince sít' krajských ICT metodiků mapovala situaci v krajích z hlediska možnosti partnerské spolupráce s jinými subjekty působícími v krajích a podporujícími školy v oblasti informačních technologií. Od měsíce prosince zahájili krajské ICT metodici vstupní konzultační šetření ve školách s cílem zjistit podmínky vybavení škol, ověřit rozsah metodické podpory pedagogů školními ICT metodiky, seznámit s rozsahem aktivit projektu Systém podpory profesního rozvoje učitelů a ředitelů (SYPO) a zjistit potenciál budoucí metodické podpory v oblasti aplikování digitálních technologií.

Stálá konference ředitelů

Stálá konference ředitelů představuje podobně jako metodické kabinety prostor pro sdílení zkušeností a další profesní rozvoj, je však určena pro ředitele či zástupce ředitelů mateřských, základních, středních, vyšších odborných a základních uměleckých škol, dále pro zástupce zřizovatelů škol, zástupce státní správy, zástupce vysokých škol a zástupce odborné veřejnosti. Zapojením do Stálé konference ředitelů budou moci ředitelé či jejich zástupci spolupracovat na stanovení podmínek potřebných pro zvyšování kvality řízení škol, vedení pracovníků ve školství a ke zvyšování kvality vzdělávání i celého vzdělávacího systému. Budou se podílet na formulování aktuálních priorit v oblasti profesního rozvoje vedení škol i způsobu vhodné metodické podpory pro jejich naplnění.

V roce 2018 byly připraveny veškeré dokumenty potřebné k zahájení činnosti Stálé konference ředitelů. Byla sestavena výběrová komise pro výběr členů Stálé konference ředitelů a bylo vyhlášeno výběrové řízení na členy. Výběrové řízení prošlo svým prvním kolem a částečně i kolem druhým. Ustavující jednání Stálé konference ředitelů je plánováno na začátek roku 2019.

Model systému podpory začínajících učitelů

Podpora začínajících či nově přichozících učitelů má v České republice velmi rozdílnou kvalitu a neřídí se žádnými určenými pravidly či postupy. Odborný tým klíčové aktivity Začínající učitel připravil během roku 2018 první návrh Modelu systému podpory začínajících učitelů. Funkčnost tohoto Modelu bude poprvé ověřována od června 2019 ve spolupráci se 34 školami (MŠ, ZŠ, SŠ, ZUŠ), které mají začínajícího učitele. Podněty vzniklé z pilotáže budou zapracovány formou revizí zpět do Modelu. Další pilotáž a případná revize Modelu proběhnou v následujících letech. Pilotáž bude ve školách probíhat za podpory proškolených garantů pilotáže dle jasně stanovených pravidel.

Aktuální informace o metodických kabinetech, Stálé konferenci ředitelů, modelu systému podpory začínajících učitelů a dalších projektových aktivitách a připravovaných i realizovaných akcích naleznete na webu www.projektsyso.cz.

Projekt je realizován v rámci Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání, prioritní osa 3 – Rovný přístup ke kvalitnímu předškolnímu, primárnímu a sekundárnímu vzdělávání a je spolufinancován Evropskou unií ve výši 281 519 320 Kč. Jeho realizátorem je Národní institut pro další vzdělávání.

Výstupy projektu SYPO v roce 2018

- ◆ Klíčové dokumenty pro realizaci metodických kabinetů na národní, krajské a oblastní úrovni

- ◆ Klíčové dokumenty pro realizaci Stálé konference ředitelů
- ◆ Vytvoření sítě ICT metodiků v krajích
- ◆ Návrh Modelu systému podpory začínajících učitelů
- ◆ Doporučení pro podporu začínajících a uvádějících učitelů a vedení školy ve vztahu k adaptaci začínajících učitelů

2. 11. 9 Vytvoření systému mistrovské zkoušky a mistrovských kvalifikací v ČR (MiZk)

Cílem projektu je vytvoření systému mistrovských zkoušek a mistrovských kvalifikací v České republice jako nástroje uznávání řemeslného mistrovství. Hlavním úkolem projektu je navrhnout a vytvořit základní prvky systému mistrovských zkoušek, které jsou klíčové pro jejich plošné zavedení a nastavení všech souvisejících procesů. Těmito prvky jsou kvalifikační a hodnotící standardy mistrovských kvalifikací, obsahové rámce a zadání mistrovských zkoušek a jim odpovídající vzdělávací programy a učební texty. Obsahy standardů a dalších navazujících výstupů budou vytvořeny v rámci projektu pro 45 oborů.

Model mistrovské zkoušky

Aktivity projektu byly v roce 2018 zaměřeny především na vytváření a projednávání celkového modelu mistrovské zkoušky, na mapování situace v oblasti mistrovské zkoušky v zahraničí, na tvorbu prvních verzí hlavních metodik a na řešení problémů souvisejících s implementací mistrovské zkoušky. Zároveň byl nastaven model spolupráce a zapojení jednotlivých aktérů do mistrovské zkoušky, zejména Hospodářské komory ČR a Agrární komory ČR, některých cechů a profesních sdružení. Byly definovány základní cíle a přínosy, které má mistrovská zkouška za úkol, a jejich implementace.

Standardy mistrovských kvalifikací

V roce 2018 byla zahájena jednání se správní radou sítě sektorových rad ohledně udělení licence pro zapojení do projektu. Výsledkem byla identifikace povolání vhodných pro vytvoření standardů mistrovských kvalifikací. Současně byly ustaveny pracovní skupiny a zahájena revize a tvorba zadání pro standardy mistrovských kvalifikací Čalouník-dekorátér, Tesař, Malíř-lakýrník-tapetář, Kamnář a Kuchař. Byl vytvořen standard a rámec zadání všeobecné části mistrovské zkoušky společný pro všechny mistrovské kvalifikace. Byl vytvořen návrh začlenění nové klíčové aktivity do projektu – pilotní ověřování mistrovských zkoušek a vzdělávání uchazečů.

Výstupy projektu MiZk v roce 2018

- ◆ Varianty modelu mistrovské zkoušky
- ◆ Návrh modelu zapojení klíčových aktérů do mistrovských zkoušek
- ◆ Přínosy a benefity mistrovské zkoušky, návrh legislativního ukotvení
- ◆ Zásady pro vymezení profesí, v nichž je smysluplné vytvořit kvalifikaci mistra řemesla
- ◆ Mezinárodní srovnání modelů mistrovských zkoušek v zemích EU
- ◆ Metodika tvorby standardů, rámců zadání, tvorby vzdělávacích programů

- ◆ Standard všeobecné části mistrovské zkoušky
- ◆ Rámec zadání všeobecné části mistrovské zkoušky
- ◆ Standardy pro mistrovské zkoušky v oboru Čalouník-dekoratér, Tesař, Malíř-lakýrník-tapetař, Kamnář, Kuchař

2. 11. 10 Komplexní systém hodnocení

Česká školní inspekce jako národní autorita v oblasti hodnocení a kontroly podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání ve školách a školských zařízeních zapsaných do školského rejstříku i kvality a efektivity vzdělávací soustavy jako celku využívá při své činnosti nejrůznější metody, postupy a nástroje. V období několika posledních let Česká školní inspekce řadu z těchto metod, postupů a nástrojů inovovala a vyvinula také některé zcela nové, které dosud k dispozici nebyly. Stále však existuje několik oblastí, pro něž adekvátní metodické a nástrojové portfolio k dispozici není, a existuje také několik oblastí, u kterých je třeba dosud vyvinuté metody, postupy a nástroje doplnit a rozvinout. K 1. 2. 2017 tak Česká školní inspekce zahájila realizaci individuálního projektu systémového Komplexní systém hodnocení, jehož cílem je vývoj metod, postupů a nástrojů potřebných pro efektivní a komplexně zaměřené hodnocení kvality vzdělávání v České republice dokončit.

V průběhu realizace projektu jsou postupně vytvářeny např. podpůrné metodiky umožňující efektivní realizaci hodnocení podle modelu tzv. kvalitní školy a na něj navázaných kritérií hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání, a to nejen ze strany České školní inspekce, ale také v rámci vlastních aktivit jednotlivých škol a školských zařízení (autoevaluace). Zpracovávají jsou také příklady dobré praxe v konkrétních oblastech činností vybraných škol a školských zařízení, které mohou být inspirací pro ostatní. Součástí realizace projektu jsou i mezinárodní šetření PISA, PIRLS nebo TIMSS, jejichž výstupy poskytnou důležité a v praxi využitelné informace o výkonnosti tuzemské vzdělávací soustavy v mezinárodním kontextu a nástroje využívané při těchto šetřeních, zejména testové úlohy, poslouží jako vhodný didaktický doplněk výuky na základních a středních školách. Připravovány jsou také metody, postupy a nástroje pro sledování podmínek, rozvoje i dosažené úrovně žáků v klíčových kompetencích a také nástroje pro zjišťování socioekonomických aspektů souvisejících se vzděláváním a pro jejich zohledňování při kvalitativních výpovědích. Důležitou součástí realizace projektu jsou pak také sekundární analýzy dat a informací pocházejících z různých zdrojů a také metodicko-vzdělávací semináře pro ředitele škol i učitele, které jim poskytnou informace přímo využitelné v jejich každodenní vzdělávací praxi. Výstupy projektu Komplexní systém hodnocení jsou důležitým příspěvkem České školní inspekce k naplňování Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2020, která si jako jednu z priorit stanovila odpovědné a efektivní řízení vzdělávacího systému, mimo jiné i prostřednictvím posílení jeho hodnocení.

V průběhu roku 2018 vytvořila Česká školní inspekce v rámci realizace projektu Komplexní systém hodnocení několik důležitých výstupů, které jsou využitelné jak při řízení vzdělávání a přijímání efektivních vzdělávacích politik, tak pro zvyšování kvality vzdělávání na úrovni jednotlivých škol, jejich ředitelů a učitelů.

Mezinárodní šetření výsledků žáků

Mezinárodní šetření výsledků žáků, za jejichž přípravu, realizaci a vyhodnocení je Česká školní inspekce odpovědná od roku 2011 a které tvoří nedílnou součást činností úřadu, poskytují důležité a využitelné informace o různých

aspektech vzdělávání a jeho výsledcích. Na konci roku 2017 Česká školní inspekce vydala národní zprávu ze šetření PISA 2015 s výsledky patnáctiletých žáků v oblasti týmového řešení problému a také národní zprávu s analyzovanými výsledky šetření PIRLS 2016 sledující čtenářskou gramotnost žáků 4. ročníků základních škol.

Vedle těchto národních zpráv s výsledky pak Česká školní inspekce vydala publikaci s uvolněnými úlohami ze šetření TIMSS 2015 obsahující úlohy z prvostupňové matematiky a přírodovědy, publikaci s uvolněnými úlohami z šetření PISA 2015 pro druhý stupeň základních škol a odpovídající ročníky víceletých gymnázií, v němž byla hlavní ověřovanou oblastí přírodovědná gramotnost žáků, a také publikaci s uvolněnými úlohami ze šetření PIRLS 2016, které se zaměřovalo na čtenářské dovednosti žáků 4. ročníků základních škol. Uvolněné úlohy z mezinárodních šetření mají významný didaktický potenciál, a mohou tak vhodně posloužit učitelům v rámci jejich pedagogických aktivit a přispět ke zvyšování kvality výuky přírodovědných předmětů, matematiky a čtenářských dovedností.

Vzdělávací program pro pedagogy

Česká školní inspekce v rámci realizace projektu Komplexní systém hodnocení realizovala v roce 2018 v jednotlivých krajích České republiky specifické vzdělávací semináře pro učitele základních a středních škol zaměřené právě na práci s úlohami uvolněnými z mezinárodních šetření s cílem poskytnout inspiraci pro zkvalitňování výuky přírodovědných předmětů a matematiky. Smyslem tohoto vzdělávacího programu nebylo podrobně rozebírat teoretické aspekty mezinárodních šetření nebo jejich výsledky, ale nabídnout pedagogům možnost hlouběji porozumět záměrům a konstrukci používaných testových úloh, a poskytnout jim tak určitý metodický návod, konkrétní tematické příklady a inspiraci pro práci s úlohami přímo ve výuce. Důraz byl přitom kladen na praktické využití těchto úloh, na jejich tvorbu a sestavování testů zjišťujících znalosti, schopnosti a dovednosti žáků i s ohledem na mezipředmětové vztahy.

Součástí vzdělávacího programu bylo také seznámení s technologií tvorby úloh, naznačení dalších možností využití ICT technologií při evaluačních činnostech v hodině a také praktická tvorba testových úloh. Účastníci vzdělávacího programu se zároveň naučili pracovat s inspekčním systémem elektronického testování InspIS SET v modulu školního testování.

Vzdělávací program byl v roce 2018 tvořen dvěma typy seminářů a jako celek synergicky postihoval vzdělávání na nižším i vyšším stupni základních škol a na středních školách včetně víceletých gymnázií. Seminář zaměřený na práci s úlohami uvolněnými z mezinárodního šetření TIMSS 2015 byl určen zejména učitelům prvního stupně základních škol, seminář zaměřený na práci s úlohami uvolněnými ze šetření PISA 2015 byl určen pro učitele 2. stupně základních škol a učitele středních škol.

Semináře byly koncipovány pro skupiny maximálně 15 účastníků, kterým byly ve školicí místnosti k dispozici notebooky, jejichž prostřednictvím si mohli prakticky vyzkoušet práci s uvolněnými úlohami v systému InspIS SET tak, aby následně byli schopni samostatně realizovat elektronické ověřování výsledků žáků jako standardní součást evaluačních aktivit na úrovni školy.

Těmito vzdělávacími semináři prošly v průběhu roku 2018 téměř čtyři tisíce učitelů a realizace takto koncipovaných seminářů pokračuje i v následujícím období, kdy jsou doplněny ještě o třetí typ semináře zaměřený na práci s úlohami uvolněnými z mezinárodního šetření PIRLS 2016 v kontextu zvyšování kvality výuky čtenářských dovedností a podpory čtenářské gramotnosti.

Pokud ředitel školy chce, aby některým ze vzdělávacích programů prošlo větší množství jeho pedagogů, případně pokud se takto dohodne např. několik sousedících škol, nabízí Česká školní inspekce realizaci vzdělávacího programu přímo ve škole.

Analytické dokumenty

Využitelnost informací o výsledcích českých žáků v mezinárodním srovnání Česká školní inspekce dále podporuje prostřednictvím sekundárních analýz, které se podrobněji zaměřují na příčiny a souvislosti vybraných aspektů vázících se na dosažené výsledky a snaží se najít vhodné cesty ke zkvalitnění vzdělávacího procesu, a tím i zlepšení žákovských znalostí a dovedností ověřovaných právě v těchto šetřeních. V roce 2018 tak Česká školní inspekce vydala sekundární analýzu výsledků mezinárodního šetření PISA 2015 komentující vybrané aspekty školního vzdělávání ovlivňující výsledky žáků (složení tříd, metody uplatňované učitelem a využívání technologií ve výuce) a sekundární analýzu mezinárodního šetření TIMSS 2015 zaměřenou na metody výuky a využívání ICT technologií při vzdělávání.

Jedním z důležitých cílů počátečního vzdělávání je vybavit žáky vedle relevantních oborových znalostí a funkčních gramotností také tzv. klíčovými kompetencemi, přičemž nástroje, s jejichž podporou by bylo možné sledovat rozvoj klíčových kompetencí a hodnotit, jaké úrovně klíčových kompetencí žáci dosahují, dosud k dispozici nejsou. V roce 2018 tak Česká školní inspekce vydala důležitou a svého druhu ojedinělou analýzu zahraničních systémů hodnocení klíčových kompetencí, která uvádí odbornou veřejnost do této problematiky a poskytuje důležitá doporučení pro hodnocení jednotlivých kompetencí v kontextu toho, jak k němu přistupují v zahraničí.

Veškerá opatření přijímaná při řízení vzdělávání na všech úrovních by měla být realizována na základě dat a informací. Česká republika disponuje poměrně širokou základnou nejrůznějších kvalitativních i kvantitativních dat týkajících se počátečního vzdělávání, které mají potenciál být dále analyticky vytěžovány. V roce 2018 Česká školní inspekce vydala vstupní analýzu dostupnosti stávajících datových zdrojů doplněnou o analýzu zahraničních systémů sběru dat popisující národní systémy, nastavení i specifika při získávání a vyhodnocování dat a informací z oblasti vzdělávání.

V kontextu společného vzdělávání pak Česká školní inspekce v rámci realizace projektu Komplexní systém hodnocení vydala v roce 2018 také analytický dokument popisující možnosti sledování inkluzivních přístupů na úrovni školy.

Závěr

Cílem České školní inspekce je poskytovat s podporou projektu Komplexní systém hodnocení takové výstupy, s nimiž je možné na úrovni vzdělávacího systému i jednotlivých škol dále pracovat. V centru pozornosti stojí ředitelé škol a učitelé, kterým by výstupy z činnosti České školní inspekce, včetně projektových aktivit, měly napomoci při zvyšování kvality vzdělávání každého dítěte, žáka či studenta. Veškeré dosavadní výstupy projektu jsou k dispozici na webových stránkách úřadu, připravováno je také vytvoření samostatného metodického webu, na kterém budou umístěny nejrůznější metodické nástroje a informace využitelné různými skupinami aktérů podílejících se na poskytování vzdělávání a školských služeb ve školách a školských zařízeních zapsaných do školského rejstříku.

3

Vzdělávání v roce 2018 v datech

Vybraná témata vysokého školství

3. 1. Hlavní události vysokého školství v roce 2018

- ◆ České vysoké školství se v mezinárodním žebříčku Universitas 21 umístilo na 27. místě na světě.
- ◆ V roce 2018 studovalo na českých vysokých školách celkem 290 099 studentů.
- ◆ Podíl samoplátců na celkovém počtu zahraničních studentů vzrostl na 17 %.
- ◆ 50 % všech přihlášených do bakalářských a dlouhých magisterských studijních programů byli čerství maturanti.
- ◆ Institucionální akreditace byla udělena 8 veřejným vysokým školám.
- ◆ Nový model financování zavedl čtyři segmenty vysokých škol s rozdílným zastoupením indikátorů kvality a výkonu.
- ◆ Olomouc hostila prestižní mezinárodní konference Research Excellence Summit 2018.
- ◆ V Praze se uskutečnila 25. výroční konference sítě středisek ENIC-NARIC.
- ◆ V souvislosti s oslavami výročí proběhla konference Vysoké školství a česká společnost v minulých 100 letech a jak dál.
- ◆ Ministerstvo uspořádalo mezinárodní konferenci Towards Better University Teaching o kvalitě výuky na vysokých školách.

Česká republika se v sedmém ročníku hodnocení národních vysokoškolských systémů Universitas 21 umístila na 27. místě z celkem padesáti hodnocených národních systémů. V tomto ročníku bylo dohromady porovnáváno 24 ukazatelů seskupených ve čtyřech modulech zaměřených na zdroje, prostředí, propojenost ve smyslu zahraniční spolupráce i přesahu do společnosti a výstupy, přičemž nejlepšího výsledku Česká republika dosáhla ve zmíněné propojenosti.

Ke konci roku 2018 provozovalo v České republice svou činnost **64 vysokých škol, z čehož bylo 26 veřejných vysokých škol, dvě státní vysoké školy a 36 soukromých vysokých škol**. Tři soukromé vysoké školy ukončily v průběhu roku 2018 svou činnost, z toho jedna z nich zanikla fúzí s jinou soukromou vysokou školou.

V roce 2018 se ke studiu na vysoké škole poprvé zapsalo 54 054 studentů, což je o 625 studentů více než v předchozím roce. Ač se jedná o velmi mírný nárůst, **ve srovnání s minulými roky poprvé nedošlo k úbytku poprvé zapsaných studentů**. Změna trendu je dána skutečností, že do věkové skupiny 18–20 let, tedy skupiny nejčastěji zahajující vysokoškolské studium, se dostávají demograficky silnější ročníky.

V případě celkového počtu studentů na vysokých školách nicméně i nadále hodnoty klesají, ačkoli meziročně dochází k oslabování tohoto trendu. V roce 2018 studovalo na vysokých školách celkem 290 099 studentů, tedy o téměř tři procenta méně než v roce 2017, a lze očekávat, že úbytek studentů se po několik následujících let bude postupně snižovat, až dojde k zastavení poklesu a celkové počty studentů na vysokých školách začnou narůstat. Přes 90 % studentů studovalo tak jako v předchozích letech na veřejných vysokých školách a necelých 10 % studentů na soukromých vysokých školách.

V roce 2018 na českých vysokých školách studovalo 44 846 zahraničních studentů, což je o 1 133 více než v předchozím roce. Pokračuje tak trend nárůstu počtu zahraničních studentů, ačkoli růst již není v posledních deseti letech skokový, jako tomu bylo na začátku milénia. Podobně jako v loňském roce tvořili zahraniční studenti přibližně 15 % všech studentů. **Podíl samoplátců na celkovém počtu zahraničních studentů přitom oproti předchozímu roku**

mírně vzrostl na 17 %. Nárůst počtu zahraničních studentů přispívá k internacionalizaci českého vysokého školství a k naplňování jednoho z cílů Dlouhodobého záměru vzdělávací a vědecké, výzkumné, vývojové a inovační, umělecké a další tvůrčí činnosti pro oblast vysokých škol na období 2016–2020 (dále jen „Dlouhodobý záměr“).

V loňském roce pouze 50 % všech přihlášených do bakalářských a dlouhých magisterských studijních programů byli čerství maturanti, tj. ukončili předchozí vzdělání ve stejném roce. 32 % přihlášených již studovalo nebo studuje na jiné vysoké škole. Z toho vyplývá, že 18 % přihlášených mělo pauzu mezi maturitou a prvním zápisem na vysokou školu. **Pouze 45 % přihlášených na vysokou školu jsou absolventi gymnázií.** Gymnazisti jsou úspěšnější v přijímacím řízení a častěji se také následně zapíší ke studiu na vysoké škole.

V návaznosti na účinnost zákona č. 137/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony a nařízení vlády č. 274/2016 Sb., o standardech pro akreditace ve vysokém školství, byla v roce 2018 udělena Národním akreditačním úřadem pro vysoké školství **institucionální akreditace 8 veřejným vysokým školám** a to Univerzitě Karlově, Masarykově univerzitě, Univerzitě Palackého v Olomouci, Univerzitě Pardubice, Vysoké škole ekonomické v Praze, Ostravské univerzitě, Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích, České zemědělské univerzitě v Praze.

Novela zákona o vysokých školách také přinesla rozlišení akademického a profesního profilu bakalářských a magisterských studijních programů. V roce 2018 bylo Národním akreditačním úřadem pro vysoké školství či vysokými školami disponujícími institucionální akreditací akreditováno **54 studijních programů s profesním profilem**, což tvořilo 4,7 % z celkového počtu akreditovaných studijních programů v daném roce. U profesně zaměřených programů je kladen důraz na zvládnutí praktických dovedností potřebných k výkonu povolání podložených nezbytnými teoretickými znalostmi. Tomuto vymezení odpovídají akreditační standardy, které výrazně zohledňují **zapojení odborníků z praxe do činností a procesů vysoké školy**. V profesně zaměřených programech je zavedena do studijních plánů **povinná odborná praxe** o rozsahu alespoň 12 týdnů u bakalářského a 6 týdnů u magisterského studia.

V Olomouci se v dubnu 2018 uskutečnila **ve spolupráci společnosti Times Higher Education a Univerzity Palackého v Olomouci prestižní mezinárodní konference Research Excellence Summit 2018**. Tohoto setkání, jež je součástí nedávno založené série summitů, se účastní přední političtí činitelé, nositelé vědeckých ocenění, investoři a pedagogové, kteří se zabývají klíčovými tématy souvisejícími s terciálním vzděláváním ve střední Evropě. Summit, jehož tématem bylo Excellence ve výzkumu: Nová Evropa – Budování centra pro světový výzkum, byl určen rektorům, prorektorům, představitelům výzkumných center, veřejných institucí a průmyslu a projednávaly se na něm výzvy a příležitosti, které vyvstávají z rapidně se měnící politické a ekonomické sféry. Představitelé institucí ze střední a východní Evropy se zabývali tím, jak mohou výzkumné ústavy nejlépe přispět ke zvýšení ekonomického růstu ve středoevropském regionu. Akce podobného formátu se ve střední Evropě konala vůbec poprvé. Olomouc navštívilo při této příležitosti na 200 významných účastníků z celého světa, z toho téměř 50 hlavních řečníků. Společnost Times Higher Education při příležitosti summitu také zpracovala a vydala **unikátní žebříček univerzit nacházejících se v regionu tzv. Nové Evropy**, která představuje 13 států EU, jež se staly členy po roce 2004. Žebříček THE analyzuje výkonnost univerzit v oblasti výzkumu, vzdělání, mezinárodního zapojení a dalších kritérií.

V červnu 2018 se v Praze uskutečnila **25. výroční konference sítě středisek ENIC-NARIC, kterou pořádalo MŠMT ve spolupráci s UNESCO, Radou Evropy a Evropskou komisí**. Zástupci mezinárodních organizací, mi-

nisterstev a středisek ENIC-NARIC se zabývali současnými problémy ve vysokém školství, zejména pak v oblasti **uznávání zahraničního vysokoškolského vzdělání a kvalifikace**. Dvoudenního jednání, které zahájil náměstek pro řízení sekce vysokého školství, vědy a výzkumu PhDr. Pavel Doleček, Ph.D., se zúčastnilo **více než 160 delegátů ze zemí celého světa**. ENIC je evropská síť národních informačních středisek zabývající se akademickou mobilitou a uznáváním vysokoškolského vzdělání a kvalifikací. Založena byla Radou Evropy a regionálním Výborem UNESCO pro Evropu v roce 1994 za účelem podpory akademické mobility. NARIC je národní informační středisko pro ekvivalenci zahraničních dokladů o vzdělání a kvalifikacích a založen byl Evropskou komisí za účelem zlepšení uznávání vysokoškolského vzdělání a kvalifikací mezi státy EU a EHP. Cílem obou sítí je nejen podpora akademické mobility a aktivit v oblasti uznávání zahraničního vzdělání a kvalifikací, ale i poskytování informací o národních a zahraničních vzdělávacích systémech.

V souvislosti s výročím 100 let od založení Československa se v listopadu 2018 v Národní technické knihovně v Praze uskutečnila **konference Vysoké školství a česká společnost v minulých 100 letech a jak dál**, kterou zahájil ministr školství Ing. Robert Plaga, Ph.D., a rektor Univerzity Karlovy prof. MUDr. Tomáš Zima, DrSc. Jednodenní konference se zúčastnilo více než 100 návštěvníků z řad zástupců vysokých škol, studentů a odborné veřejnosti. Program konference se zaměřil nejen na historický pohled na autonomii a samosprávu vysokých škol a roli profesorů při formování první republiky, ale v rámci panelové diskuze se řešila zásadní témata zahrnující jak **otázky fungování vysokých škol, tak jejich úlohy, postavení a funkce ve společnosti**, o potřebě přijetí zodpovědnosti vysokých škol za své fungování a vlastní kvalitu, o nutnosti nalezení rovnovážného vztahu mezi očekáváními ministerstva a vysokých škol a o potřebě vhodného kompetenčního modelu mezi resortním řízením a vysokými školami. V odpolední části konference proběhlo nejprve pět paralelních workshopů a poté společný panel.

Ministerstvo uspořádalo na konci listopadu 2018 **mezinárodní konferenci Towards Better University Teaching o kvalitě výuky na vysokých školách**. Dvoudenní konference se konala v Michnově paláci v Praze a byla zaměřena na příklady dobré praxe a progresivní iniciativy ze zahraničního i českého prostředí. Zaměření této akce, které se zúčastnilo na 130 zástupců vysokých škol, plně koresponduje s jednou ze současných politických priorit ministerstva, kterou je kvalita výuky ve vysokoškolském vzdělávání. Program konference byl zahájen náměstkem pro řízení sekce vysokého školství, vědy a výzkumu, následovala keynote přednáška profesorky Grace Neville z University College Cork, která má bohaté zkušenosti s tématem zvyšování kvality vzdělávací činnosti. Během prvního dne proběhly 4 workshopy, které pokrývaly témata: 1) rozvoj pedagogických kompetencí, 2) inovativní metody ve výuce, 3) rozvoj kompetencí pro učení, 4) výuka podpořená technologiemi. Ve všech workshopech se se svými příspěvky vystřídalí čeští i zahraniční odborníci. V rámci druhého dne konference byly diskutovány podoby a **význam cen pro vynikající učitele na vysokých školách**.

V roce 2018 reálně došlo k prvnímú přerozdělování prostředků dle transformovaného mechanismu financování, který reagoval na požadavek diverzifikace primárně výkonové části financování, aby bylo pro každou veřejnou vysokou školu možné soutěžit o prostředky se srovnatelnými vysokými školami. Pro porovnávání úspěšnosti jednotlivých veřejných vysokých škol ve vybraných indikátorech výkonu a kvality a využití výsledků tohoto porovnání pro rozdělení finančních prostředků alokovaných do výkonové části byly veřejné **vysoké školy rozděleny do čtyř segmentů** s ohledem na jejich velikost a výkon ve vědě (měřeno body RIV) a ve vzdělávací činnosti (měřeno počty studentů). Mezi indikátory výkonové části dlouhodobě patří mezinárodní mobility, zaměstnanost absolventů, RIV,

RUV, externí příjmy, cizinci (pedagogové) a od roku 2018 byla začleněna mezi indikátory tzv. **graduation rate** neboli míra úspěšnosti studentů. Indikátor se vypočítává podle míry úspěšnosti absolvování studia ve standardní době studia navýšené o jeden rok. U bakalářských a dlouhých magisterských studijních programů se nezapočítává neúspěšnost v prvním ročníku.

V souvislosti s novelou vysokoškolského zákona účinné od září 2016, která navázala výši sociálního stipendia přímo na sazbu minimální mzdy, došlo v roce 2018 v **důsledku růstu minimální mzdy k navýšení sociálního stipendia**. Od 1. 1. 2018 činila výše sociálního stipendia 3 050 Kč. Cílem postupného navyšování sociálního stipendia je posílení finanční podpory studentů ze sociálně slabých domácností a snížení nerovností v přístupu ke vzdělání.

3. 2. EHEA a Komuniké ministrů Paříž 2018

- ◆ V Paříži se v květnu uskutečnilo setkání ministrů školství zemí Evropského prostoru vysokoškolského vzdělávání, kteří podepsali společné komuniké.
- ◆ Česká republika spolupředsedá společně s Finskem a Kazachstánem tematické „peer“ skupině.
- ◆ Byla vydána Zpráva a stavu implementace Boloňského procesu mapující aktuální stav implementace hlavních pilířů EHEA.

Dvacet let po podpisu Sorbonnské deklarace se v květnu 2018 uskutečnilo v **Paříži setkání ministrů zodpovědných za vysoké školství ze zemí Evropského prostoru vysokoškolského vzdělávání (EHEA)**, které se koná zpravidla každé tři roky. Při této příležitosti ministři či jejich zástupci podepisují společné **komuniké**, které definuje společné priority vysokoškolského vzdělávání v zemích EHEA na další roky. Zásadní výchozí hodnotou evropského vysokoškolského vzdělávání stvrzenou v komuniké tvoří společenská odpovědnost a přispívání k soudržnější a inkluzivnější společnosti prostřednictvím rozvoje mezikulturního porozumění, občanské angažovanosti a etického povědomí, stejně jako zajištění spravedlivého přístupu k vysokoškolskému vzdělávání.

Za účelem propustnosti mezi vzdělávacími systémy a usnadněním mobility studentů se ministři v komuniké zavázali ke **zvýšení využívání ECTS** v souladu s pokyny stanovenými v Příručce pro uživatele ECTS z roku 2015. Tlak na zajištění kvality má být klíčem k rozvoji vzájemné důvěry, aby mohly být srovnatelné vysokoškolské kvalifikace získané v jedné zemi EHEA uznány automaticky k dalším studiím a pro trh práce. Za tímto účelem mají země **usilovat o implementaci tzv. Lisabonské úmluvy sjednané Radou Evropy a UNESCO** a jejich doporučení, zejména týkajících se uznávání kvalifikací uprchlíků, přesídlených osob a osob v podobných situacích jako uprchlíci.

V souvislosti s uznáváním kvalifikací a předchozího učení se ministři shodli na potřebě prosazovat digitální formy uchovávání diplomů a certifikátů a jejich uznávání. K tomuto se váže závazek využívání revidovaného vzoru dodatku k diplomu a jeho digitalizace. Zároveň by se měl dále rozvíjet pilotní projekt Evropské unie „Evropská studentská karta“, který by potenciálně mohl být rozšířen a mohl by podpořit a usnadnit studijní mobilitu v celém EHEA.

Z důvodu regionálně nerovnoměrné implementace hlavních pilířů Boloňského procesu jako takového byl ministery přijat strukturovaný přístup vzájemné podpory založený na solidaritě, spolupráci a vzájemném učení. V letech 2018–2020 se ustaví **tematické „peer“ skupiny**, které se budou zaměřovat na tři klíčové závazky zásadní pro po-

sílení a podporu kvality a spolupráce uvnitř EHEA. Těmito závazky jsou za 1) tříступňový systém kompatibilní se zastřešujícím rámcem kvalifikací EHEA a prvním a druhým cyklem využívajícím ECTS, 2) dodržování Lisabonské úmluvy, 3) zajišťování kvality v souladu se Standardy a směrnicemi pro zajišťování kvality v EHEA. **Česká republika se do této aktivity intenzivně zapojila, když spolupředseda společně s Finskem a Kazachstánem první z těchto podpůrných skupin**, kde mohou země sdílet rozdílné zkušenosti s implementací a vzájemně si pomáhat při dalším prosazování reforem na národní úrovni.

Velkým tématem již minulého komuniké bylo **rozvíjení inovativních a inkluzivních přístupů k učení a výuce**. I Pařížské komuniké zahrnuje další rozvoj a plnou implementaci učení zaměřeného na studenta a otevřeného vzdělávání v kontextu ideálu celoživotního učení. Studijní programy, které poskytují různorodé metody a flexibilní způsoby výuky, mohou podpořit sociální mobilitu a profesní rozvoj a současně tak mohou umožnit studentům vstoupit do vysokoškolského vzdělávání a dokončit jej v kterékoli fázi života. V neposlední řadě se ministři zavázali k posílení sociální dimenze vysokoškolského vzdělávání, tak aby studentská a absolventská populace odrážela rozmanitost evropského obyvatelstva. Je potřeba zlepšit dostupnost vzdělání a zvýšit studijní úspěšnost doposud podprezentovaných skupin studentů.

V souvislosti se setkáním ministrů a podpisu komuniké je vždy připravována tzv. **Zpráva a stavu implementace Boloňského procesu**, která rozsáhle mapuje aktuální stav implementace hlavních pilířů Evropského prostoru vysokoškolského vzdělávání. Zpráva zpracovává kvalitativní i statistická data ať už od samotných členských zemí, z Eurostatu či šetření Eurostudent. Postup v implementaci sleduje zpráva v několika prioritních oblastech, kterými jsou tříступňový systém, uznávání kvalifikací, zajišťování kvality, učení a výuka, otevřenost vysokoškolského systému, relevance a uplatnitelnost, internacionalizace a mobilita. Pro každou z těchto oblastí je sestaven jeden či více ukazatelů, které jsou graficky zobrazovány, což umožňuje rychlé srovnání mezi zeměmi. Česká republika se bude muset v následujícím období zaměřit především na implementaci Národního rámce kvalifikací a procesy vnějšího hodnocení kvality.

3.3. Šetření Absolvent 2018

- ◆ Do národního šetření Absolvent 2018 a mezinárodního pilotního projektu Eurograduate se zapojilo 37 vysokých škol.
- ◆ Česká republika se zúčastnila jako jedna z 8 vybraných evropských zemí pilotního projektu Eurograduate.

Příprava a implementace efektivní vysokoškolské politiky vyžaduje shromáždění spolehlivé evidence o fungování a výsledcích vysokoškolského vzdělávání České republiky. Aby mohlo rozhodování ministerstva při utváření vysokoškolského systému vycházet ze spolehlivých údajů, je nutné realizovat nad rámec standardních statistických zjišťování i specifické výzkumy a výběrová šetření, která poskytují hlubší vhled do klíčových problematik vysokého školství.

Jedním ze sedmi prioritních cílů Dlouhodobého záměru je „Rozhodování založené na datech“. Podle tohoto cíle by řízení vysokoškolské politiky i samotných vysokých škol mělo být koncepční, transparentní a založené na datech.

Ministerstvo, ale i vysoké školy, by měly mít dostupné kvalitní a spolehlivé zdroje dat poskytující dostatek informací o vysokém školství.

Šetření uplatnitelnosti absolventů na národní i mezinárodní úrovni je klíčovým informačním zdrojem pro ministerstvo, pro vysoké školy, ale i pro samotné zájemce o studium na vysokých školách. Všem těmto skupinám pomáhá činit správná rozhodnutí, a to jak na úrovni vysokoškolské politiky, řízení vysokých škol, či při výběru pomaturitního vzdělávání.

Schválený výzkumný design definuje **cílovou populaci šetření jako za a) absolventi bakalářských, magisterských, doktorských studijních programů 1–5 let po ukončení studia, kteří již nepokračují ve studiu a za b) zaměstnavatelé těchto absolventů**. Pro obě skupiny respondentů byl sestaven dotazník, který sledoval, jak absolventi hodnotí své dosažené vzdělání, zda získali znalosti a dovednosti požadované trhem práce včetně přenositelných kompetencí nebo jaká je profesní dráha absolventů, zda pracují v oboru apod. Zaměstnavatelé jsou dotazováni obdobně, zda absolventi přichází po dosažení vzdělání s očekávanými znalostmi a kompetenci pro výkon povolání.

Během letních měsíců roku 2018 došlo k ustavení a setkání koordinační skupiny ze zástupců zapojených vysokých škol, která se společně s realizátory šetření podílela na finálním znění dotazníku a oslovovacích dopisů pro absolventy. Vzhledem k tomu, že respondenti byli osloveni emailem, museli rozeslání zajistit přímo pracovníci jednotlivých vysokých škol, jelikož pouze vysoké školy samotné disponují tímto kontaktním údajem na absolventy. Absolventi pak mohli dobrovolně přeposlat dotazník určený zaměstnavatelům svému vlastnímu zaměstnavateli.

Do šetření se nakonec zapojilo 37 vysokých škol, z čehož bylo 23 veřejných a 14 soukromých. Samotná fáze sběru dat proběhla od 8. října do 16. prosince 2018. **Celkově bylo sesbíráno 21 166 vyplněných (použitelných) absolventských dotazníků. Míra návratnosti byla 16,3 %,** přičemž soukromé vysoké školy měly souhrnnou míru návratnosti výrazně nižší než veřejné vysoké školy. 71 procent respondentů, kteří vyplnili celý dotazník, tvořili absolventi prezenční formy studia. S 14 791 vyplněnými dotazníky pak byli nejvíce zastoupeni absolventi magisterského stupně studia. Z hlediska oborových skupin byly nejčetněji zastoupeny skupiny Obchod, administrativa a právo, Vzdělávání a výchova a Technika, výroba a stavebnictví. Ženských respondentek bylo dvakrát více než mužů. Nejpočetněji byli zastoupeni respondenti s bydlištěm v Hlavním městě Praze a v Jihomoravském kraji, kde se nachází nejvíce vysokých škol. Zaměstnavatelských dotazníků bylo sesbíráno diametrálně méně a to 433, nejvíce ze soukromého sektoru.

V roce 2019 bude šetření pokračovat zpracováním a analyzováním sesbíraných dat, přičemž **závěrečná zpráva by měla být dle harmonogramu publikována na podzim 2019.** V návaznosti na uveřejnění zprávy z národního šetření bude zorganizována konference, kde budou prezentována hlavní zjištění ohledně situace absolventů.

Národní šetření bylo spojeno s pilotem mezinárodního šetření Eurograduate iniciovaného Evropskou komisí, jehož se Česká republika zúčastnila jako jedna z 8 vybraných zemí. Pilotní průzkum Eurograduate byl realizován s cílem podpořit výzkum absolventů vysokých škol v evropském měřítku. Jak potvrdila předchozí studie proveditelnosti z roku 2016, existuje velká poptávka po monitoringu absolventů v celé EU. S cílem dosáhnout vysoké kvality dat a míry srovnatelnosti napříč zúčastněnými evropskými zeměmi vytvořilo konsorcium projektu myšlenku pilotního průzkumu, který by měl připravit a otestovat plošné zavedení šetření. Eurograduate je spolufinancován programem Erasmus+ a studii provádí konsorcium šesti evropských výzkumných ústavů. Eurograduate pokrývá stejně jako národní Absolvent 2018 skupinu absolventů (kromě absolventů doktorského studia) 1–5 let od ukončení

studia. Účast České republiky v tomto projektu tak nabízí možnost získat jedinečná mezinárodně srovnatelná data o situaci absolventů vysokých škol a jejich uplatnitelnosti na trhu práce. Dalšími zapojenými zeměmi pilotu šetření Eurograduate jsou Rakousko, Chorvatsko, Německo, Řecko, Litva, Malta a Norsko.

3. 4. Vyhodnocení činnosti Národního akreditačního úřadu v roce 2018

- ◆ Změna Statutu Národního akreditačního úřadu pro vysoké školství;
- ◆ Doplnění Seznamu hodnotitelů;
- ◆ Vedení správních řízení;
- ◆ Kontrolní činnost;
- ◆ Mezinárodní aktivity.

Národní akreditační úřad pro vysoké školství vznikl k 1. 9. 2016 nabytím účinnosti zákona č. 137/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, a nahradil Akreditační komisi jako národní orgán zajišťování kvality vysokoškolského vzdělávání. V průběhu roku 2018 **Národní akreditační úřad pro vysoké školství pokračoval ve své činnosti, zaměřené zejména na rozhodování o žádostech o akreditaci**, která se plně rozběhla v roce 2017.

V čele Národního akreditačního úřadu pro vysoké školství stáli v roce 2018 Předseda Rady Národního akreditačního úřadu pro vysoké školství prof. Ing. Stanislav Labík, CSc., a místopředsedové RNDr. Tomáš Jelínek a JUDr. Ivan Barančík, Ph.D. K 31. 8. 2018 skončilo dvouleté funkční období, na které byli při vzniku Národního akreditačního úřadu pro vysoké školství jmenováni, šesti členům Rady Národního akreditačního úřadu pro vysoké školství. Z nich tři byli do své funkce jmenováni vládou znovu, novými členy Rady Národního akreditačního úřadu pro vysoké školství se stali prof. Ing. Petr Noskovič, CSc., prof. PhDr. Eva Šmelová, Ph.D., a Mgr. Michal Zima. Patnáctičlenná Rada Národního akreditačního úřadu pro vysoké školství působící jako jeho výkonný orgán pravidelně zasedala, příležitostně za účasti hostů z řad zástupců orgánů reprezentace vysokých škol a představitelů Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Proběhlo dvanáct řádných zasedání a dvě mimořádná zasedání, na kterých **Rada Národního akreditačního úřadu pro vysoké školství projednávala záležitosti koncepčního i metodického charakteru a rozhodovala ve správních řízeních** tak, jak jí předepisuje zákon o vysokých školách a Statut Národního akreditačního úřadu pro vysoké školství. Rada Národního akreditačního úřadu pro vysoké školství také diskutovala o aktuálních otázkách spjatých se zajišťováním kvality vysokoškolského vzdělávání a dosavadními zkušenostmi s fungováním Národního akreditačního úřadu pro vysoké školství. Nejčastěji se věnovala problematice posuzování personálního zabezpečení studijních programů a ustavování a činnosti hodnotících komisí.

Podstatnou změnou v činnosti Národního akreditačního úřadu pro vysoké školství byla **změna Statutu Národního akreditačního úřadu pro vysoké školství**, kterou z jeho iniciativy projednala a schválila vláda České republiky. Úpravy měly za cíl zejména umožnit flexibilnější a efektivnější vedení Seznamu hodnotitelů, sestavování hodnotících komisí z osob zapsaných do Seznamu hodnotitelů i činnost hodnotících komisí. Národní akreditační úřad pro

vysoké školství z tohoto důvodu přistoupil k navýšení maximálního počtu osob, které mohou být zapsány do Seznamu hodnotitelů v jednotlivých oblastech vzdělávání, snížení počtu členů hodnoticích komisí a flexibilnější úpravě prvku expertního posudku v činnosti hodnoticích komisích.

V oblasti koncepční a metodické činnosti lze konstatovat, že zázemí pro činnost Národního akreditačního úřadu pro vysoké školství bylo dostatečně vytvořeno v předchozím období, kdy Národní akreditační úřad pro vysoké školství přijal celou řadu vnitřních předpisů a materiálů metodického charakteru. V roce 2018 tvořila příprava těchto materiálů již jen dílčí složku činnosti Národního akreditačního úřadu pro vysoké školství, jejíž těžiště se výrazně přesunulo do oblasti vedení správních řízení a rozhodování o akreditaci. Z hlediska metodických materiálů Národní akreditační úřad pro vysoké školství vypracoval a **schválil metodický materiál k informační povinnosti vysokých škol s institucionální akreditací**, jehož potřeba vznikla v návaznosti na udělení institucionální akreditace prvním žadatelům. Materiál upravuje informační povinnost vztahující se ke studijním programům, které si vysoká škola schválí na základě oprávnění vyplývajícího z institucionální akreditace, a poskytování informací potřebných pro činnost Národního akreditačního úřadu pro vysoké školství.

Z hlediska vnitřních předpisů upravujících činnost Národního akreditačního úřadu pro vysoké školství **byla schválena novela Jednacího řádu hodnoticích komisí**, která na základě dosavadních zkušeností upravila některá konkrétní pravidla týkající se činnosti hodnoticích komisí. Rada Národního akreditačního úřadu pro vysoké školství také **přijala Rámec vnitřního zajišťování a hodnocení kvality činnosti Národního akreditačního úřadu pro vysoké školství**, což je klíčový dokument i z hlediska Standardů a směrnic pro zajišťování kvality v Evropském prostoru vysokého školství (ESG). Zakotvuje ideální vizi fungování Národního akreditačního úřadu pro vysoké školství, k jejímuž naplnění by měl úřad směřovat. Konkrétní kroky k uskutečnění této vize budou naplánovány v budoucím období. Rámec vnitřního zajišťování a hodnocení kvality vymezil misi Národního akreditačního úřadu pro vysoké školství, stanovil metody a základní principy vnitřního zajišťování kvality a také postupy pravidelného vnitřního hodnocení včetně hodnocení souladu s ESG.

Národní akreditační úřad pro vysoké školství po dvou letech své činnosti **zahájil proces vnitřního hodnocení kvality své činnosti**, jak stanovuje jeho Statut i mezinárodní standardy a zvyklosti. Provedením vnitřního hodnocení na základě vytvořeného Rámce vnitřního zajišťování a hodnocení kvality byli pověřeni vybraní členové Rady Národního akreditačního úřadu pro vysoké školství. Dokončení procesu vnitřního hodnocení zveřejněním zprávy o vnitřním hodnocení se předpokládá v roce 2019, tato zpráva bude následně každoročně aktualizována. Vnitřní hodnocení by mělo sloužit k sebereflexi Národního akreditačního úřadu pro vysoké školství a zkvalitnění jeho činnosti. Zároveň bude zásadním podkladem pro vnější hodnocení souladu jeho činnosti s ESG, které je podmínkou pro přistoupení do evropských struktur (Evropské asociace pro zajišťování kvality ve vysokém školství – ENQA a Evropského registru pro zajišťování kvality ve vysokém školství – EQAR).

Rada Národního akreditačního úřadu pro vysoké školství pokračovala v rozšiřování Seznamu hodnotitelů, který byl ustaven v roce 2017. V průběhu roku 2018 Rada Národního akreditačního úřadu pro vysoké školství vyhlásila dvě výzvy pro předkládání návrhů osob k zařazení do Seznamu hodnotitelů, na jejichž základě byl Seznam hodnotitelů doplněn o další zapsané osoby v jednotlivých oblastech vzdělávání. Druhous z těchto výzev Rada Národního akreditačního úřadu pro vysoké školství vyhlásila v návaznosti na změnu Statutu Národního akreditačního úřadu pro vysoké školství, jejíž součástí bylo zvýšení maximálních počtů osob zapsaných do Seznamu hodnotitelů v jednot-

livých oblastech vzdělávání. Při doplňování Seznamu hodnotitelů Rada Národního akreditačního úřadu pro vysoké školství spolupracovala s orgány reprezentace vysokých škol a komunikovala i s řadou dalších institucí, které mohou hodnotitele navrhopvat. **Na konci roku 2018 bylo v Seznamu hodnotitelů zapsáno 1394 osob** (oproti 1191 osobám na konci roku 2017). Jelikož některé osoby byly zapsány do více oblastí vzdělávání, celkový počet hodnotitelů ve všech oblastech dohromady činil 1771 (oproti celkovému počtu 1482 na konci roku 2017). Několik osob bylo v souladu se Statutem Národního akreditačního úřadu pro vysoké školství ze Seznamu hodnotitelů vyřazeno na vlastní žádost nebo v případě studentů z důvodu ukončení studia.

Národní akreditační úřad pro vysoké školství se nadále **věnoval proškolení osob zařazených do Seznamu hodnotitelů**. Konalo se 22 školení, z toho tři byla zaměřena na posuzování studijních programů a 19 na institucionální akreditaci. Zaměření této školící činnosti se tedy přesunulo výrazně směrem k institucionální akreditaci, která je pro řadu hodnotitelů, vzhledem k relativně nízkému počtu žádostí vůči žádostem o akreditace studijních programů, stále novým prvkem. Hodnotitelé byli podrobně seznámeni s legislativním rámcem akreditačních procesů, s postupy a náležitostmi posuzování i s aplikací standardů pro akreditace. Pro studenty Národní akreditační úřad pro vysoké školství zorganizoval zvláštní školení zohledňující specifika posuzování studijních programů z pohledu studentů. Z osob zapsaných do Seznamu hodnotitelů byly následně sestavovány zpravidla sedmičlenné, resp. pětičlenné (po změně Statutu Národního akreditačního úřadu pro vysoké školství) hodnotící komise pro posouzení věcí vedených Národním akreditačním úřadem pro vysoké školství ve správním řízení.

V roce 2018 Národní akreditační úřad pro vysoké školství **obdržel 13 žádostí o institucionální akreditaci, 829 žádostí o akreditaci studijního programu, 40 žádostí o akreditaci studijního programu pro uskutečňování ve spolupráci s další právnickou osobou podle § 81 zákona o vysokých školách a 78 žádostí o akreditaci oboru habilitačního a jmenovacího řízení**. V uvedeném období také u jednoho studijního programu zahájil řízení ke zrušení nápravného opatření a z moci úřední zahájil šest řízení o zavedení nápravných opatření u studijních programů. Dále Národní akreditační úřad pro vysoké školství přijal jednu žádost o stanovisko k určení typu vysoké školy.

Národní akreditační úřad pro vysoké školství dále také dokončil zbývající správní řízení ve věci akreditací, která mu byla postoupena Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, jež po nabytí účinnosti novely zákona o vysokých školách již nemělo kompetenci v nich rozhodnout. Většinu takovýchto řízení se však podařilo ukončit již v roce 2017.

V řízeních o udělení státního souhlasu s působením jako soukromá vysoká škola a o udělení tuzemského povolení působit jako mimoevropská zahraniční vysoká škola, resp. tuzemského oprávnění působit jako pobočka mimoevropské zahraniční vysoké školy, rozhoduje Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy a Národní akreditační úřad pro vysoké školství s ním působí v součinnosti. V roce 2018 poskytl **jedno stanovisko k žádosti o udělení tuzemského povolení působit jako mimoevropská zahraniční vysoká škola a jedno stanovisko k žádosti o udělení tuzemského oprávnění působit jako pobočka mimoevropské zahraniční vysoké školy**. Nevydal žádné stanovisko k žádosti o udělení státního souhlasu s působením jako soukromá vysoká škola.

Z vnějšího podnětu se Rada Národního akreditačního úřadu pro vysoké školství podrobně zabývala problematikou zveřejňování zápisů ze svých zasedání. V posledním kvartálu roku 2018 Národní akreditační úřad pro vysoké školství z procesní opatrnosti přijal praxi zveřejňování usnesení Rady Národního akreditačního úřadu pro vysoké školství ke správním řízením v oblasti akreditací až po nabytí právní moci příslušných správních rozhodnutí.

Zákon o vysokých školách zmocňuje Národní akreditační úřad pro vysoké školství k výkonu kontroly dodržování právních předpisů při uskutečňování akreditovaných činností na vysokých školách a k provádění vnějšího hodnocení vzdělávací, tvůrčí a s nimi souvisejících činností vysokých škol. V roce 2018 **Rada Národního akreditačního úřadu pro vysoké školství zahájila čtyři kontroly** podle zákona č. 255/2012 Sb., o kontrole (kontrolní řád) a Zásad pro výkon kontroly dodržování právních předpisů, z nichž jedna byla součástí stanoveného plánu kontrol na tento rok. Obecná zjištění z kontrolní činnosti Národní akreditační úřad pro vysoké školství zveřejní ve své příští roční zprávě vydávané za období 1. 9.–31. 8. Pro vnější hodnocení vzdělávací, tvůrčí a s nimi souvisejících činností vysokých škol zatím nebyly zpracovány metodické materiály ani zahájena první hodnocení. Rozběhnutí této činnosti se tak předpokládá v roce 2019.

Součástí Národního akreditačního úřadu pro vysoké školství je pětičlenná Přezkumná komise, které zákon o vysokých školách dává pravomoc rozhodovat o odvoláních proti rozhodnutím Rady Národního akreditačního úřadu pro vysoké školství ve správních řízeních vedených v prvním stupni. **V roce 2018 se konalo pět zasedání Přezkumné komise**, na nichž projednala čtyři odvolání proti usnesení Rady Národního akreditačního úřadu pro vysoké školství, jednu stížnost na postup při vyřizování žádosti o informace a jeden podnět k přezkumnému řízení ve věci žádosti o udělení státního souhlasu.

V oblasti mezinárodních aktivit byl Národní akreditační úřad pro vysoké školství nadále **přidruženým členem ENQA (European Association for Quality Assurance in Higher Education)**, která je hlavní asociací akreditačních agentur v Evropském prostoru vysokého školství. O plné členství v této organizaci je možné žádat až po několikaleté činnosti Národního akreditačního úřadu pro vysoké školství a podmínkou pro přijetí do ENQA je úspěšné absolvování vnějšího hodnocení souladu činnosti Národního akreditačního úřadu pro vysoké školství s ESG (Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area). Pro kladný výsledek vnějšího hodnocení je zejména nezbytné, aby Národní akreditační úřad pro vysoké školství uskutečňoval procesy vnějšího zajišťování kvality vysokoškolského vzdělávání podle principů standardů ESG a aby měl nastavený a rozběhnutý funkční systém pravidelného vnitřního hodnocení vlastní činnosti. Národní akreditační úřad pro vysoké školství měl v roce 2018 rovněž status **člena CEENQA (Central and Eastern European Network of Quality Assurance Agencies in Higher Education)**, která sdružuje akreditační agentury ve středoevropském regionu a je cennou platformou pro vzájemné sdílení zkušeností a dobré praxe. Pracovnice kanceláře Národního akreditačního úřadu pro vysoké školství působila ve výkonném výboru asociace ve svém druhém funkčním období.

Zástupci Národního akreditačního úřadu pro vysoké školství se zúčastnili valných shromáždění sdružení ENQA a CEENQA i mezinárodních odborných seminářů zaměřených na problematiku zajišťování kvality vysokoškolského vzdělávání, jako např. EQAF (European Quality Assurance Forum). Významnou mezinárodní aktivitu Národního akreditačního úřadu pro vysoké školství představovalo **uspořádání zasedání evropské asociace ECA (European Consortium for Accreditation)**, díky čemuž se podařilo navázat s touto organizací užší vztahy. Tuto akci je tak možné považovat za jeden z kroků k aktivnímu mezinárodnímu zapojení Národního akreditačního úřadu pro vysoké školství.

V souladu se zákonem o vysokých školách Národní akreditační úřad pro vysoké školství zpracoval druhou roční zprávu o své činnosti za období 1. 9. 2017 – 31. 8. 2018, která obsahuje mimo jiné podrobné údaje o Seznamu hodnotitelů a správních řízeních vedených Národním akreditačním úřadem pro vysoké školství v uvedeném období.

4

Vzdělávání v roce 2018 v datech

Vzdělávání v roce 2018 v číslech – statistický přehled

4. 1. Úvod

Ve školním/akademickém roce 2018/19 opět nedošlo ve struktuře vzdělávacího systému České republiky k žádným podstatným změnám. Všechny stupně vzdělávací soustavy zůstaly zachovány a počty dětí, žáků a studentů byly tradičně primárně závislé na demografickém vývoji příslušných věkových skupin.

V předškolním vzdělávání bylo ve školním roce 2018/19 celkem 367 094 dětí, z toho většina v mateřských školách (99,1 %, 363 776 dětí), zbytek docházel do přípravných tříd základních škol (3 132 dětí) nebo do přípravného stupně základních škol speciálních (186 dětí).

V základním vzdělávání se ve školním roce 2018/19 vzdělávalo 95,7 % žáků na základních školách – 940 928 žáků (z toho na 1. stupni základních škol 573 442 žáků a na 2. stupni základních škol 367 486 žáků). Přibližně 8,3 tis. žáků z 5., resp. 2,2 tis. žáků ze 7. ročníku základní školy přešlo před zahájením školního roku do oborů víceletých gymnázií a konzervatoří. Celkem 4,3 % žáků plnilo povinnou školní docházku ve víceletých oborech gymnázií a konzervatoří (41 950 žáků, z toho 4 801 žáků v 1.–2. ročníku šestiletých gymnázií, 36 810 žáků v 1.–4. ročníku osmiletých gymnázií a 339 žáků v 1.–4. ročníku osmiletých konzervatoří). Zbylí žáci (0,02 %) navštěvovali kurzy k získání základního vzdělání (160 žáků).

Ve středním vzdělávání ve školním roce 2018/19 bylo 359 415 žáků, z toho 87 360 v oborech středního vzdělání a středního vzdělání s výučním listem a 272 055 žáků v oborech středního vzdělání s maturitní zkouškou. Mezi žáky úrovně středního vzdělávání nezapočítáváme žáky plnící povinnou školní docházku v nižším stupni víceletých gymnázií.

V oborech víceletých gymnázií (v ročnicích odpovídajících střednímu vzdělávání) se ve školním roce 2018/19

Tabulka 1: Souhrn ČR – nově přijatí, děti/žáci/studenti a absolventi ve školním/akademickém roce 2018/19 – podle úrovně vzdělávání

Komentáře:

Údaje za školní rok 2018/19, studenti k 31. 12. 2018, poprvé zapsaní a absolventi za celý kalendářní rok – stav matriky k 20. 1. 2019.

¹⁾ Studenti vysokých škol ve fyzických osobách.

²⁾ Kurzy k získání základního vzdělání jsou realizovány v základních a středních školách.

³⁾ U vysokých škol údaj znamená počet poprvé zapsaných. Do celkového počtu se započítávají pouze poprvé zapsaní (počet prvních zapsaných) na VŠ do bakalářských a 4–6letých magisterských studijních programů.

⁴⁾ U distančního a kombinovaného studia včetně studentů na studijních pobytech.

⁵⁾ Jako nově přijatí jsou u vyššího stupně víceletých gymnázií a konzervatoří označeni žáci nejnižšího ročníku odpovídajícího vyššímu stupni (3. ročník oborů 6letých gymnázií, 5. ročník oborů 8letých gymnázií a konzervatoří).

Zdroj: Databáze MŠMT

Úroveň vzdělávání		Nové přijetí ³⁾			Děti/záci/studenti			Absolventi za školní rok 2017/18		
		celkem	v tom forma vzdělávání		celkem	v tom forma vzdělávání		celkem	v tom forma vzdělávání	
			denní	ostatní		denní	ostatní		denní	ostatní
Celkem		-	-	-	-	-	-	-	-	-
Předškolní vzdělávání		-	-	x	367 094	367 094	x	107 566	107 566	x
v tom	mateřské školy	115 825	115 825	x	363 776	363 776	x	107 566	107 566	x
	přípravné třídy ZŠ	-	-	x	3 132	3 132	x	x	x	x
	přípravný stupeň ZŠ speciální	-	-	x	186	186	x	x	x	x
Základní vzdělávání		108 062	108 062	x	983 038	982 936	102	92 510	92 510	x
v tom	základní školy - 1. stupeň	108 062	108 062	x	573 442	573 442	x	-	-	x
	základní školy - 2. stupeň	-	-	x	367 486	367 486	x	82 091	82 091	x
	obory 6letých gymnázií (nižší ročníky odpovídající PŠD)	x	x	x	4 801	4 801	x	2 230	2 230	x
	obory 8letých gymnázií (nižší ročníky odpovídající PŠD)	x	x	x	36 810	36 810	x	8 110	8 110	x
	obory 8letých konzervatoří (nižší ročníky odpovídající PŠD)	x	x	x	339	339	x	79	79	x
	kurzy k získání základního vzdělání ²⁾	x	x	x	160	58	102	x	x	x
Střední vzdělávání celkem		101 661	100 223	1 438	359 415	352 502	6 913	73 178	71 971	1 207
střední vzdělávání		1 010	993	17	2 723	2 690	33	618	605	13
střední vzdělávání s výučním listem		29 884	29 428	456	84 637	82 963	1 674	20 847	20 275	572
střední vzdělávání s maturitní zkouškou		70 767	69 802	965	272 055	266 849	5 206	51 713	51 091	622
v tom	obory gymnázií	22 345	22 336	9	88 522	88 255	267	20 347	20 278	69
	4leté	12 005	11 996	9	48 461	48 194	267	11 072	11 003	69
	6leté (vyšší ročníky odpovídající střednímu vzdělávání) ³⁾	2 230	2 230	-	8 317	8 317	-	1 902	1 902	-
	8leté (vyšší ročníky odpovídající střednímu vzdělávání) ³⁾	8 110	8 110	-	31 744	31 744	-	7 373	7 373	-
	ostatní obory bez gymnázií	48 422	47 466	956	183 533	178 594	4 939	31 366	30 813	553
Nástavbové a zkrácené studium		10 556	5 990	4 566	19 788	9 844	9 944	4 878	2 300	2 578
v tom	nástavbové studium	7 295	4 857	2 438	14 803	8 652	6 151	2 523	1 610	913
	zkrácené studium pro získání středního vzdělání s maturitní zkouškou	1 621	126	1 495	3 032	153	2 879	1 285	63	1 222
	zkrácené studium pro získání středního vzdělání s výučním listem	1 640	1 007	633	1 953	1 039	914	1 070	627	443
Vzdělávání v konzervatořích		690	658	32	3 474	3 230	244	361	328	33
v tom	obory 8leté konzervatoře (vyšší ročníky) ³⁾	79	79	x	252	252	x	31	31	x
	obory 6-7leté konzervatoře	611	579	32	3 222	2 978	244	330	297	33
Vyšší odborné vzdělávání		7 361	4 703	2 658	18 416	11 474	6 942	4 582	3 168	1 414
Vysokoškolské studium^{1,4)}		54 054	46 289	7 772	290 099	222 756	69 284	68 550	52 236	16 379
z toho v programech	bakalářských	50 243	42 155	8 096	168 226	130 971	37 986	34 783	27 225	7 578
	magisterských	6 270	5 878	392	30 780	29 062	1 723	4 540	4 335	205
	magisterských navazujících	27 983	20 492	7 517	71 859	51 316	20 939	26 921	20 026	6 919
	doktorských	4 130	3 270	860	21 378	12 618	8 802	2 362	681	1 681

vzdělávalo 39 881 žáků. U oborů víceletých gymnázií se jako nově přijatí označují žáci nejnižšího ročníku odpovídajícího střednímu vzdělávání, tedy 3. ročníku šestiletých a 5. ročníku osmiletých gymnázií.

Ve středním vzdělávání se 6 913 žáků (tedy pouze 1,9 %) vzdělávalo v jiné než denní formě vzdělávání.

V nástavbovém a zkráceném studiu se ve školním roce 2018/19 vzdělávalo 19 788 žáků, z toho 74,8 % v nástavbovém studiu (14 803). V těchto typech studia jsou nejvíce zastoupeny jiné formy vzdělávání než denní – celkově se v nich vzdělává více než polovina žáků (50,3 %, 9 944 žáků), což nenajdeme na žádné jiné vzdělávací úrovni.

V konzervatořích se ve školním roce 2018/19 vzdělávalo 3 474 žáků – konzervatoře jsou nejméně zastoupeným druhem škol v České republice. Do této úrovně také nejsou započítáni žáci plnění v konzervatořích povinnou školní docházkou. Stejně jako v případě středního vzdělávání není výrazně zastoupen segment jiných forem vzdělávání než denní (v jiných formách vzdělávání bylo 244 žáků, tzn. 7,0 %).

Vyšší odborné vzdělávání se v České republice uskutečňuje na vyšších odborných školách, kde se ve školním roce 2018/19 vzdělávalo 18 416 studentů. Na rozdíl od středních škol a konzervatoří se značná část z nich vzdělává v jiné než denní formě vzdělávání (6 942 studentů, což je 37,7 %).

Na vysokých školách v akademickém roce 2018/19 studovalo 290 099 studentů, z nich 168 226 v bakalářských studijních programech, 30 780 v „dlouhých“ magisterských programech, 71 859 v navazujících magisterských programech a 21 378 v doktorských studijních programech. Asi čtvrtina z celkového počtu studentů (23,9 %) realizovala svoje studium v kombinované nebo distanční formě studia (69 284).

Zde je třeba poznamenat, že studenti vysokých škol mohou souběžně studovat programy různých úrovní (např. bakalářský a „dlouhý“ magisterský), což vede k tomu, že součet studentů jednotlivých úrovní nedává celkový počet studentů na vysokých školách.

4. 2. Regionální školství v roce 2018

4. 2. 1 Předškolní vzdělávání

- ◆ Ve školním roce 2018/19 poskytovalo předškolní vzdělávání 5 287 mateřských škol, tj. o 18 škol více než v předchozím školním roce.
- ◆ V mateřských školách se vzdělávalo 363 776 dětí, což představuje nárůst o 1 020 dětí oproti školnímu roku 2017/18.
- ◆ Mateřské školy vykazaly 32 804 žádostí o přijetí, jimž nebylo vyhověno, tj. o 433 žádostí méně než v předešlém školním roce.

Předškolní vzdělávání poskytují mateřské školy, mateřské školy při zdravotnických zařízeních, přípravné třídy na základních školách a přípravný stupeň základních škol speciálních a je určeno zpravidla dětem od dvou do šesti let, případně do doby jejich vstupu na základní školu.

Po loňském nárůstu o 60 škol, došlo v letošním roce opět k navýšení počtu mateřských škol, a to o 18, tj. z 5 269 na 5 287. V porovnání s rokem 2014/15 je to o 129 mateřských škol více. Největších změn doznal stejně

Tabulka 2: MŠ – počet škol, tříd, dětí, učitelů a poměrové ukazatele ve školním roce 2014/15–2018/19

	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19
Počet škol	5 158	5 209	5 209	5 269	5 287
Počet tříd	15 729	15 848	15 856	15 969	16 064
Počet dětí	367 603	367 361	362 653	362 756	363 776
z toho dívky	176 574	176 418	174 058	174 333	174 772
Počet učitelů (přepočtené počty)	29 283,4	29 513,8	29 629,5	30 303,2	30 580,8
z toho ženy	29 129,7	29 354,1	29 463,2	30 126,5	30 403,7
Průměrný počet dětí na školu	71,3	70,5	69,6	68,8	68,8
Průměrný počet dětí na třídu	23,4	23,2	22,9	22,7	22,6
Průměrný počet dětí na úvazek učitele	12,6	12,4	12,2	12,0	11,9

Zdroj: Databáze MŠMT

jako v minulém roce počet mateřských škol zřízených privátním sektorem, kde došlo k navýšení počtu škol o 13 (tj. z 386 na 399 škol). Nepatrně narostl i počet mateřských škol zřízených obcemi nebo svazkem obcí, a to o tři (tj. ze 4 743 na 4 746 škol), počet škol zřízených krajem se zvýšil z 82 na 84.

Počet dětí v mateřských školách meziročně stoupl o 1 020 dětí, tj. z 362 756 na 363 776 dětí. V porovnání s rokem 2014/15 je to o 3 827 dětí méně.

Od školního roku 2014/15 klesá průměrný počet dětí na školu, a to ze 71,3 až na současných 68,8 dítěte na školu. Průměrný počet dětí na třídu se ve sledovaném období snížil z 23,4 na 22,6 dítěte na třídu.

Vzestupnou tendenci má přepočtený počet učitelů, který vzrostl z 29 283,4 ve školním roce 2014/15 na 30 580,8 v roce 2018/19.

Průměrný počet dětí na úvazek učitele se ve sledovaném období snížil, a to z 12,6 v roce 2014/15 na 11,9 dítěte na úvazek učitele v letošním školním roce. Od školního roku 2014/15 mírně stoupl počet úvazků mužů, a to ze 153,7 na 177,1 v roce 2017/18, což představuje 0,6 % všech úvazků učitelů v mateřských školách.

Z hlediska věkového složení se nejvíce dětí vyskytuje ve skupině tříletých až pětiletých, ale procentuální zastoupení této skupiny ve sledovaném období klesá. V roce 2014/15 to bylo 309 185 dětí, což představovalo 84,1 % všech dětí v mateřských školách, v letošním školním roce oproti loňskému roku počet dětí v této věkové skupině v absolutních číslech stoupl na 297 653 dětí, ale podíl této věkové skupiny zůstal stejný, tj. 81,8 % všech dětí v mateřských školách.

Počínaje školním rokem 2017/18 se zavádí povinné předškolní vzdělávání pro děti, které do začátku školního roku dosáhnou pěti let. Tato povinnost trvá až do zahájení povinné školní docházky dítěte, netýká se dětí s hlubokým

Tabulka 3: Mateřské školy – děti ve školním roce 2014/15–2018/19 – podle věku

		2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19 ¹⁾
Celkem		367 603	367 361	362 653	362 756	363 776
v tom	mladší 2 let	737	932	950	758	650
	2leté	13 962	16 113	18 510	19 325	19 412
	mladší 3 let	23 199	25 276	25 269	25 388	25 312
	3leté	92 120	90 640	91 390	91 758	93 046
	4leté	107 065	103 501	100 118	99 914	99 858
	5leté	110 000	109 981	105 869	104 901	104 749
	6leté	20 334	20 695	20 392	20 577	20 600
	starší 6 let	186	223	155	135	149

Zdroj: Databáze MŠMT

Komentář:

¹⁾ Děti mladší tří let jsou děti pro školní rok 2018/19 narozené 1. 9. 2015 až 31. 12. 2015.

mentálním postižením. Povinné předškolní vzdělávání lze plnit i jiným způsobem než pravidelnou denní docházkou (v rozsahu stanoveném prováděcím právním předpisem), a to podle § 34a, odstavce 5 školského zákona. I přes zavedení výše uvedené povinnosti počet pětiletých dětí ve sledovaném období klesá, a to ze 110 000 dětí (29,9 % z celkového počtu dětí v mateřských školách) v roce 2014/15 až na 104 749 dětí (28,8 %) v letošním školním roce. Počet dětí vzdělávaných podle § 34 b školského zákona (individuální vzdělávání) se od loňského roku zvýšil z 1 464 na 1 959 dětí.

Počet tříletých dětí se oproti loňskému roku zvýšil, a to z 91 758 na 93 046 dětí, což představuje nárůst podílu této věkové skupiny z 25,3 % na 25,6 % z celkového počtu dětí v mateřských školách.

Procentuální zastoupení šestiletých a starších dětí navštěvující mateřskou školu (děti, které by již měly navštěvovat základní školu, jedná se tedy o děti s odloženou povinnou školní docházkou) se v posledních třech letech ustálilo na 5,7 %, jedná se o 20 749 dětí ve školním roce 2018/19.

Pokud má mateřská škola dostatečný počet volných míst, mohou do ní docházet také děti mladší tří let. Tato skupina zaznamenala ve sledovaném období největší nárůst. Od školního roku 2014/15, kdy v této věkové kategorii bylo 37 898 dětí (10,3 % z celkového počtu dětí v mateřských školách) až po 45 471 dětí ve školním roce 2017/18, což představuje již 12,5 % z celkového počtu dětí v mateřských školách. V letošním roce nepatrně klesl absolutní počet těchto dětí, a to na 45 374, procentuální podíl zůstal 12,5 %. **V této věkové skupině se počet dětí od roku 2014/15 zvýšil celkově o 7 476 dětí.** Od školního roku 2014/15 jsou samostatně sledovány i děti dvouleté a mladší

Tabulka 4: Přípravné třídy a přípravný stupeň – počet škol, tříd, dětí ve školním roce 2014/15–2018/19

	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19
Přípravné třídy					
Počet škol	246	286	295	260	245
Počet tříd	300	344	345	286	267
Počet dětí	3 819	4 514	4 569	3 407	3 132
z toho dívky	1 573	1 800	1 760	1 219	1 069
Přípravný stupeň					
Počet škol	55	62	53	50	31
Počet tříd	44	45	32	34	32
Počet dětí	268	262	231	228	186
z toho dívky	87	86	76	78	58

Zdroj: Databáze MŠMT

dvou let. Děti narozených mezi 1. 1. 2016 až 31. 8. 2016 je 19 412, tj. 42,8 % všech dětí mladších tří let. Je to o 5 450 dětí více oproti roku 2014/15, kdy těchto dětí (narozené 1. 1. 2012 až 31. 8. 2012) bylo 13 962, což představovalo 36,8 % všech dětí mladších tří let. Děti narozených v období mezi 1. 9. 2016 a 30. 9. 2016 je 650 (1,4 % všech dětí mladších tří let), a těch, které se narodily v období od 1. 9. 2015 do 31. 12. 2015, je 25 312 (55,8 %).

Od roku 2014/15, kdy bylo evidováno 50 800 žádostí o přijetí, jimž nebylo vyhověno, měl počet těchto žádostí klesající tendenci až do školního roku 2016/17, kdy bylo podáno 31 991 výše uvedených žádostí. V roce 2017/18 se tento počet zvýšil o 1 246 žádostí, jimž nebylo vyhověno, na celkem 33 237 nevyřízených žádostí. **V letošním roce došlo k meziročnímu poklesu o 433 zamítnutých žádostí o přijetí do mateřské školy, a to na 32 804** (nejedná se o počet nepřijatých dětí, neboť zákonní zástupci dětí mohou podat neomezený počet přihlášek do MŠ). **Oproti školnímu roku 2014/15 je to pokles o 17 996 zamítnutých žádostí.**

Předškolní vzdělávání se uskutečňuje rovněž v přípravných třídách základních škol. Ty jsou určeny dětem v posledním roce před zahájením povinné školní docházky, u kterých je předpoklad, že zařazení do přípravné třídy vyrovná jejich vývoj a kterým byl povolen odklad povinné školní docházky. Přípravné třídy zřizuje obec, svazek obcí nebo kraj a od školního roku 2015/16 i církve.

Počet základních škol, ve kterých jsou přípravné třídy zřízeny, již druhý rok klesá, a to meziročně o 5,8 % (z 260 na 245 škol). Rovněž se snížil i počet přípravných tříd, a to z 286 na 267 tříd, což představuje meziroční pokles o 6,6 %. **Došlo i k poklesu počtu dětí v přípravných třídách, a to o 8,1 %, tj. o 275 dětí oproti roku 2017/18.**

Procentuální zastoupení dívek v přípravných třídách od roku 2014/15 kleslo ze 41,2 % až na 34,1 % ve školním roce 2018/19.

Tabulka 5: Základní školy – počet škol, tříd, žáků a učitelů ve školním roce 2014/15–2018/19

	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19
1. stupeň					
Počet škol	4 085	4 098	4 125	4 139	4 156
Počet tříd	26 663	27 465	28 222	28 624	28 759
Počet žáků	529 604	551 428	568 966	575 699	573 442
Počet učitelů (přepočtení na plné úvazky)	29 888,3	30 829,0	31 827,9	32 452,3	32 829,7
2. stupeň					
Počet škol	2 707	2 710	2 719	2 729	2 746
Počet tříd	16 596	16 626	16 894	17 399	18 015
Počet žáků	324 533	328 823	337 222	350 409	367 486
Počet učitelů (přepočtení na plné úvazky)	29 240,4	29 391,7	29 807,0	30 552,5	31 515,6
ZŠ celkem					
Počet škol	4 106	4 115	4 140	4 155	4 172
Počet tříd	43 259	44 091	45 116	46 023	46 774
Počet žáků	854 137	880 251	906 188	926 108	940 928
Počet učitelů (přepočtení na plné úvazky)	59 128,7	60 220,7	61 634,9	63 004,8	64 345,3

Zdroj: Databáze MŠMT

Přípravný stupeň základní školy speciální připravuje děti se středně těžkým a těžkým mentálním postižením, se souběžným postižením více vadami nebo s autismem. Dítě může být přijato nejdříve ve věku pěti let a na přípravném stupni setrvává až do zahájení povinné školní docházky, a to i v průběhu školního roku, přičemž jeho docházka do přípravného stupně nesmí přesáhnout tři školní roky.

Po nárůstu počtu základních škol speciálních s přípravným stupněm z 55 škol v roce 2014/15 na 62 škol ve školním roce 2015/16 má vývoj počtu těchto škol sestupnou tendenci. V letošním školním roce došlo ke snížení počtu základních škol speciálních s přípravným stupněm na 31 škol, což představuje meziroční 38% pokles. O 5,9 % klesl počet tříd přípravného stupně, a to z 34 na 32 tříd. Počet dětí se snížil z 228 v roce 2017/18 na 186 v letošním školním roce, jedná se o pokles o 25,6 %.

Procentuální zastoupení dívek v přípravných třídách se pohybuje od 32,5 % v roce 2014/15 přes 34,2 % v roce 2017/18 až po současných 31,2 %.

4. 2. 2 Základní vzdělávání

- ◆ Ve školním roce 2018/19 poskytovalo základní vzdělávání 4 172 základních škol, což je o 17 škol více než v předchozím školním roce.
- ◆ Na základních školách se vzdělávalo 940 928 žáků, jedná se o nárůst o 14 820 žáků oproti školnímu roku 2017/18.
- ◆ Počet žáků 1. stupně se meziročně snížil o 2 257 žáků, a to na 573 442 žáků.
- ◆ Počet žáků 2. stupně meziročně vzrostl o 17 077 žáků, a to na 367 486 žáků.
- ◆ Počet žáků plnících povinnou školní docházku na nižším stupni víceletých gymnázií stoupl na 41 611, což je o 351 žáků více než ve školním roce 2017/18. Na nižším stupni osmiletého vzdělávání na konzervatoři se v roce 2018/19 vzdělávalo 339 žáků, což představuje meziroční pokles o 10 žáků.

Ve školním roce 2018/19 došlo k nárůstu počtu základních škol, a to o 17 škol. **Průměrná velikost školy se ve sledovaném období zvětšila z 208,0 žáka v roce 2014/15 na 225,5 ve školním roce 2018/19.** Ve třídě se průměrně vzdělávalo 20,1 žáka, tj. stejně jako v minulém školním roce. V roce 2018/19 se zvýšil přepočtený počet učitelů na 64 345,3, tj. o 1 340,5 více než ve školním roce 2017/18 a o 5 216,6 více než v roce 2014/15.

Průměrná velikost školy na 1. stupni se zvětšila ze 129,6 žáka v roce 2014/15 na 138,0 ve školním roce 2018/19. Meziročně se však tento podíl mírně snížil. Ve třídě se průměrně vzdělávalo 19,9 žáka, což představuje meziroční pokles o 0,2 žáka. Zvýšil se i přepočtený počet učitelů, a to na 32 829,7 učitele, což je o 377,4 více než v předchozím školním roce a o 2 941,4 více než na začátku sledovaného období.

Počet škol s 2. stupněm se ve sledovaném období opět zvýšil. V roce 2017/18 existovalo 2 729 těchto škol, v roce 2018/19 stoupl počet na 2 746 škol. Počet žáků navštěvujících 2. stupeň základních škol má od roku 2014/15 vzestupnou tendenci a stoupl meziročně o 17 077 žáků na celkových 367 486 žáků. Průměrná velikost školy na 2. stupni se zvětšila ze 119,9 žáka v roce 2014/15 na 133,8 žáka ve školním roce 2018/19. Ve třídě se průměrně vzdělávalo 20,4 žáka, což představuje meziroční nárůst o 0,3 žáka. Přepočtený počet učitelů ve školním roce 2018/19 vzrostl, a to na 31 515,6 učitele, což je o 963,1 více než v předchozím školním roce a o 2 275,2 více než v roce 2014/15.

Ve školním roce 2018/19 bylo do 1. ročníku základních škol přijato celkem 108 062 žáků, což je o 3 779 žáků méně než v předchozím roce a o 9 312 žáků méně než v roce 2014/2015.

Ve věku šesti let nastoupilo povinnou školní docházku 82 517 žáků, to je v porovnání s rokem 2017/18 o 3 909 méně, oproti roku 2014/15 o 11 338 méně. V roce 2014/2015 představovali šestiletí žáci 80,0 % nově přijatých žáků, od roku 2015/16 toto zastoupení kleslo až na současných 76,4 %.

Žáků starších šesti let (jedná se o žáky, kteří nastoupili po odkladu povinné školní docházky) nastoupilo celkem 24 959, to je o 225 více než v předchozím roce a o 2 260 více než v roce 2014/15. Procentuální zastoupení této věkové skupiny stoupl z 19,3 % ve školním roce 2014/15 na současných 23,1 %.

Skupina žáků mladších šesti let představovala v předchozích třech letech sledovaného období 0,6 % z nově přijatých, což bylo v absolutním čísle 820 žáků v roce 2014/15 a 681 žáků v roce 2017/18. V letošním roce je tato věková kategorie zastoupena 0,5 %, což je v letošním roce 586 žáků.

Tabulka 6: Základní školy – počet nově přijatých do 1. ročníku a počet žáků, kteří ukončili školní docházku ve školním roce 2014/15–2018/19

		2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19
Nově přijatí do 1. ročníku základní školy		117 374	116 727	117 198	111 841	108 062
v tom	mladší 6 let	820	757	718	681	586
	6letí	93 855	91 953	91 520	86 426	82 517
	starší 6 let	22 699	24 017	24 960	24 734	24 959
Žáci, kteří ukončili školní docházku¹⁾		79 515	79 481	80 803	82 091	.
v tom	1.–7. ročník ¹⁾	686	775	780	767	.
	8. ročník	3 113	3 192	3 241	3 187	.
	9.–10. ročník	75 716	75 429	76 627	77 371	.

Zdroj: Databáze MŠMT

Komentář:¹⁾ Bez žáků, kteří odešli do víceletých středních škol a osmiletých konzervatoří.

Specifickou oblastí základního vzdělávání je předčasné ukončení školní docházky do základní školy před dosažením základního vzdělání. Data za ukončení školní docházky jsou vykazována za rok zpětně. V roce 2017/18 předčasně ukončilo školní docházku 3 954 žáků, což je 4,8 % všech odchodů ze základní školy, v roce předchozím to bylo 4 021 žáků, tj. 5,0 %. Procentuální zastoupení žáků předčasně ukončujících základní školu v 8. ročníku v celkovém počtu žáků, kteří předčasně ukončili školní docházku, se ve sledovaném období snížilo z 81,9 % (3 113 žáků) v roce 2014/15 na 80,5 % v roce 2015/16 (3 192 žáků). Ve školním roce 2017/18 tato hodnota činí 80,6 %, tj. 3 187 žáků. Podíl žáků, kteří základní školu předčasně opustili v 1.–7. ročníku, na počtu všech žáků, kteří předčasně ukončili školní docházku, vzrostl, a to z 18,1 % (686 žáků) v roce 2015/16 na 19,5 % (775 žáků) v roce 2015/16. Ve školním roce 2017/18 dosahuje tento podíl 19,4 % (767 žáků). Do těchto údajů se nezapočítávají žáci, kteří odešli do víceletých gymnázií a osmiletých oborů konzervatoří.

Pro ty, kteří nemají ukončené základní vzdělání, základní a střední školy organizují kurzy pro získání základního vzdělání. Počet kurzů ve sledovaném období klesl z 28 v roce 2014/15 až na současných 15. Počet žáků v těchto kurzech kolísá od 365 ve školním roce 2014/15, přes 144 v roce 2016/17 až na 160 účastníků v letošním roce.

4. 2. 3 Střední školy

- ◆ Ve školním roce 2018/19 se v 1 290 středních školách vzdělávalo 420 814 žáků.
- ◆ V oborech zakončených maturitní zkouškou se nacházelo 78,8 %, v oborech zakončených výučním listem 20,6 % a v oborech středního vzdělávání 0,6 % žáků středních škol.
- ◆ Ve všeobecně vzdělávacích oborech se vzdělávala zhruba třetina žáků středních škol.
- ◆ V nástavbovém studiu ve školním roce 2018/19 bylo celkem 14 803 žáků.

Středoškolské vzdělávání je v českém vzdělávacím systému poskytováno středními školami všeobecného nebo odborného charakteru a žáci mohou jeho úspěšným absolvováním získat **střední vzdělání, střední vzdělání s maturitní zkouškou či střední vzdělání s výučním listem.**

Všeobecně zaměřené vzdělání zakončené maturitní zkouškou poskytují **obory gymnázií, včetně oborů gymnázií se sportovní přípravou, a obory lyceí.** Školy vyučující obory gymnázií se zaměřují na poskytování širokého všeobecného vzdělání. Školy vyučující obory lyceí též poskytují především všeobecně zaměřené vzdělávání, avšak současně je část výuky věnována odbornému vzdělávání, a to podle zaměření (technické, ekonomické, pedagogické, zdravotnické nebo přírodovědné). Podíl všeobecně vzdělávací složky je však vždy vyšší než podíl odborné profílace. V gymnaziálních oborech činí délka vzdělávání čtyři, šest a osm let, v oborech lyceí činí délka vzdělávání čtyři roky (je stanovena zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů).

Střední vzdělávání odborného zaměření představuje v českém vzdělávacím systému nejvýraznější vzdělávací proud na úrovni středního vzdělávání. Přípravuje mladé lidi nejen pro přímý vstup na trh práce, ale zároveň v případě oborů ukončených maturitní zkouškou i pro další studium na vyšších odborných či vysokých školách. Na středních školách zaměřených na vzdělávání v oborech odborného vzdělání mohou žáci získat střední vzdělání, **střední vzdělání s maturitní zkouškou a střední vzdělání s výučním listem.**

Střední vzdělávání s výučním listem je žákům poskytováno zejména ve tříletých, méně často ve dvouletých oborech odborného vzdělání, kde velký podíl vzdělávací složky náleží praktickému vyučování a výcviku. V případě, že žáci úspěšně dokončí obory středního vzdělávání s výučním listem, mohou rovněž získat maturitní zkoušku, a to prostřednictvím dvouletého **nástavbového studia**, což jim umožňuje pokračovat ve studiu na terciární úrovni vzdělávání.

Pro ty žáky, kteří již absolvovali střední vzdělávání s maturitní zkouškou a chtějí získat vzdělání v jiném oboru, je určeno **zkrácené studium pro získání středního vzdělání s maturitní zkouškou**, pro uchazeče, kteří již získali střední vzdělání s výučním listem nebo s maturitní zkouškou, je určeno **zkrácené studium pro získání středního vzdělání s výučním listem.**

Školy zaměřené na poskytování odborného středního vzdělávání nabízejí absolventům základních škol také **střední vzdělávání.** Tento druh vzdělávání je určen zejména pro žáky se středně těžkým stupněm mentálního postižení (případně s lehkým mentálním postižením v kombinaci s dalším zdravotním postižením), kteří ukončili povinnou školní docházku. Umožňuje žákům doplnit si a rozšířit všeobecné vzdělání a získat základní pracovní dovednosti, návyky a pracovní postupy potřebné v každodenním i v budoucím pracovním životě. Poskytuje základy odborného vzdělání a manuálních dovedností v oboru dle zaměření přípravy a vedoucích k profesnímu uplatnění.

Tabulka 7: Střední školy, počet podaných přihlášek, přijetí v denní formě vzdělávání ve školním roce 2018/19 – (1. kolo přijímacího řízení) – podle druhu vzdělávání

Druh vzdělávání		Počet podaných přihlášek (1. kolo)	Počet přijetí – přijímací řízení (1. kolo)	Úspěšnost při přijímacím řízení v 1. kole
Celkem		209 446	145 552	69,5%
v tom	střední vzdělávání	945	835	88,4%
	střední vzdělávání s výučním listem	46 536	41 126	88,4%
	střední vzdělávání s maturitní zkouškou	155 738	98 278	63,1%
	z toho žáci ve věku PŠD hlásící se na víceleté SŠ	40 587	14 680	36,2%
	nástavbové a zkrácené studium	6 227	5 313	85,3%

Zdroj: Databáze MŠMT

V rámci odborného vzdělávání školy nabízejí i další možnosti vzdělávání – např. studium jednotlivých předmětů a rekvalifikační kurzy. Střední vzdělání lze také získat po předložení souboru osvědčení o získání profesní kvalifikace (dříve dílčí kvalifikace), definovaného dle zákona č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání v Národní soustavě kvalifikací. Tato osvědčení nahrazují předchozí vzdělávání a umožňují složit závěrečnou nebo maturitní zkoušku.

Státní přijímací zkoušky na střední školy jsou organizovány Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy prostřednictvím agentury CERMAT. Od školního roku 2017/18 je předpokladem každého uchazeče o studium na střední škole zakončené maturitní zkouškou podstoupit didaktický test z českého jazyka a matematiky. Tato povinnost se týká všech uchazečů o čtyřleté, šestileté i osmileté studijní obory. Odpovědnost za podání přihlášky nebo přihlášek má zákonný zástupce žáka, případně žák sám, pokud je zletilý. Žák nebo jeho zákonný zástupce má možnost na přihlášce uvést jeden ze dvou termínů stanovených ředitelem školy v rámci 1. kola přijímacího řízení, ve kterém se žák chce zúčastnit přijímací zkoušky.

Ve školním roce 2018/19 bylo podáno v denní formě vzdělávání v 1. kole 209 446 přihlášek. Počet přijetí, tedy kladně vyřízených žádostí, dosáhl v 1. kole 145 552. Úspěšnost při přijímacím řízení v 1. kole tak představovala 69,5 %. Téměř tři čtvrtiny přihlášek byly podány na školy poskytující střední vzdělávání s maturitní zkouškou, které zároveň vykazují nejnižší úspěšnost při přijímacím řízení (63,1 %), zejména pokud jde o víceleté obory středních škol (36,2 %). Přijetí uchazeči své rozhodnutí nastoupit potvrzují předáním zápisového lístku škole.

Ve školním roce 2018/19 bylo přijato do 1. ročníku středních škol 113 513 žáků. Vzdělávání ve středních školách je v daném školním roce realizováno na 1 290 školách, účastní se ho 420 814 žáků a počet absolventů za předchozí rok se rovnal 78 056. V denní formě se vzdělává 96 % žáků. Pokud jde o genderový pohled, pak dív-

Tabulka 8: Počty škol, žáků, nově přijatých a absolventů středních škol v roce 2018/19 podle druhu vzdělávání včetně zkráceného a nástavbového studia

Druh vzdělávání		Školy ¹⁾			Žáci				Nově přijatí do 1. ročníku			Absolventi za školní rok 2017/18			
		celkem	z toho forma vzdělávání		celkem	z celku dívky	z celku forma vzdělávání		celkem	z celku forma vzdělávání		celkem	z celku forma vzdělávání		
			denní	ostatní			denní	ostatní		denní	ostatní		denní	ostatní	
Sřední školy - celkem		1 290	1 279	302	420 814	208 308	403 957	16 857	113 513	107 509	6 004	78 056	74 271	3 785	
v tom vzdělávání	střední	147	146	1	2 723	1 280	2 690	33	1 010	993	17	618	605	13	
	střední s výučním listem	509	504	39	86 590	29 599	84 002	2 588	31 524	30 435	1 089	21 917	20 902	1 015	
	z toho zkrácené	54	43	14	1 953	298	1 039	914	1 640	1 007	633	1 070	627	443	
	střední s mat. zkouškou	1 077	1 069	137	316 698	170 700	308 613	8 085	73 684	71 224	2 460	52 998	51 154	1 844	
	v tom	víceleté	308	308	-	81 672	43 911	81 672	-	11 636	11 636	-	9 275	9 275	-
		4leté	1 025	1 016	115	231 994	124 074	226 788	5 206	60 427	59 462	965	42 438	41 816	622
		zkrácené	44	10	36	3 032	2 715	153	2 879	1 621	126	1 495	1 285	63	1 222
nástavbové studium	316	240	181	14 803	6 729	8 652	6 151	7 295	4 857	2 438	2 523	1 610	913		

Komentář:

¹⁾ Počet škol celkem není součtem počtů škol podle jednotlivých druhů třídění, protože školy mohou realizovat svou činnost souběžně v různých druzích, formách a oborech vzdělávání.

Zdroj: Databáze MŠMT

ky tvořily 49,5 % žáků středních škol. V oborech středního vzdělání ukončených výučním listem činil jejich podíl 34,2 % žáků, v oborech středního vzdělání s maturitní zkouškou byl podíl dívek vyšší a činil 53,9 %, v nástavbovém studiu tvořily dívky 45,5 %.

Ve všeobecně vzdělávacích oborech se vzdělávala zhruba třetina (34,5 %) žáků středního vzdělávání, v tom téměř 30,9 % v oborech gymnázií a zbývající 3,6 % v oborech lyceí.

Počet žáků vzdělávajících se v oborech gymnázií se ve srovnání s předešlým rokem zvýšil a činil 130 133 žáků, meziroční nárůst činil 0,4 %. V pětiletém sledovaném období pak došlo k nárůstu o 1,9 %. V oborech lyceí se vzdělávalo 15 112 žáků, což představovalo meziroční nárůst o 0,3 %. Pokud jde o genderový pohled, pak v oborech gymnázií se vzdělávalo 57,3 % dívek a v oborech lyceí 64,4 % dívek z celkového počtu zde studujících žáků.

Tabulka 9: Počty žáků, nově přijatých a absolventů středních škol ve školním roce 2014/15–2018/19 – podle kategorie dosaženého vzdělání

Studijní druh		Kategorie dosaženého vzdělání	2014	2015	2016	2017	2018
Žáci			435 542	427 107	424 849	421 535	420 814
v tom	Střední vzdělání	C	1 804	1 945	2 136	2 353	2 481
		J	236	256	268	259	242
	Střední vzdělání s výučním listem	E	12 248	11 903	11 500	10 772	10 370
		H	82 511	79 938	77 967	76 665	76 220
	Střední vzdělání s maturitní zkouškou	K	127 666	128 045	128 994	129 554	130 133
		M (lyceum)	15 670	15 024	14 993	15 068	15 112
		M	148 411	146 118	146 847	147 267	148 570
		LO	24 244	23 441	23 166	23 111	22 883
	Nástavbové studium	LS	22 752	20 437	18 978	16 486	14 803
Nově přijati do 1. ročníku			117 725	116 077	115 617	114 041	113 513
v tom	Střední vzdělání	C	1 804	1 945	2 136	2 353	2 481
		J	236	256	268	259	242
	Střední vzdělání s výučním listem	E	12 248	11 903	11 500	10 772	10 370
		H	82 511	79 938	77 967	76 665	76 220
	Střední vzdělání s maturitní zkouškou	K	127 666	128 045	128 994	129 554	130 133
		M (lyceum)	15 670	15 024	14 993	15 068	15 112
		M	148 411	146 118	146 847	147 267	148 570
		LO	24 244	23 441	23 166	23 111	22 883
	Nástavbové studium	LS	22 752	20 437	18 978	16 486	14 803
Absolventi za minulý školní rok			90 076	83 822	78 385	78 602	78 056
v tom	Střední vzdělání	C	506	491	583	527	549
		J	79	92	62	87	69
	Střední vzdělání s výučním listem	E	3 064	2 744	2 652	2 716	2 467
		H	21 625	20 898	19 443	19 528	19 450
	Střední vzdělání s maturitní zkouškou	K	21 244	20 591	20 279	20 466	20 347
		M (lyceum)	4 254	3 806	3 334	3 215	3 223
		M	30 018	27 919	25 918	26 087	26 130
		LO	4 224	3 743	3 175	3 241	3 298
	Nástavbové studium	LS	5 062	3 538	2 939	2 735	2 523

Zdroj: databáze MŠMT

Tabulka 10: Střední vzdělávání s maturitní zkouškou všeobecného charakteru – nově přijatí, žáci a absolventi v letech 2014/15–2018/19

		2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19
Nově přijatí celkem		26 815	27 442	27 720	27 512	27 356
z toho dívky		15 736	16 358	16 586	16 391	16 312
v tom	obory gymnázií	23 019	23 586	23 812	23 683	23 461
	z toho dívky	13 291	13 930	14 069	13 940	13 797
	obory lyceí	3 796	3 856	3 908	3 829	3 895
	z toho dívky	2 445	2 428	2 517	2 451	2 515
Žáci celkem		143 336	143 069	143 987	144 622	145 245
z toho dívky		82 799	82 688	83 416	83 756	84 241
v tom	obory gymnázií	127 666	128 045	128 994	129 554	130 133
	z toho dívky	72 770	73 105	73 809	74 088	74 511
	obory lyceí	15 670	15 024	14 993	15 068	15 112
	z toho dívky	10 029	9 583	9 607	9 668	9 730
Absolventi celkem		24 397	23 613	23 681	23 570	.
z toho dívky		14 720	14 243	14 382	14 006	.
v tom	obory gymnázií	20 591	20 279	20 466	20 347	.
	z toho dívky	12 241	12 104	12 296	11 952	.
	obory lyceí	3 806	3 334	3 215	3 223	.
	z toho dívky	2 479	2 139	2 086	2 054	.

Zdroj: Databáze MŠMT

Počty nově přijímaných žáků do oborů gymnázií (včetně víceletých oborů) se v roce 2018/19 proti předešlému školnímu roku, kdy bylo do oborů gymnázií nově přijato 23 683 žáků, **mírně snížily, a to na 23 461**, což je o 0,9 % méně než v předešlém školním roce. Ve srovnání s rokem 2014/15 pak došlo k nárůstu o 1,9 %. **Do oborů vzdělání lyceí bylo přijato 3 895 žáků, což je o 1,7 % více než v předchozím roce.**

V roce 2017/18 **absolvovalo v oborech gymnázií 20 347 žáků** (v předchozím školním roce to bylo 20 466 žáků). Ve srovnání s předchozím rokem tak došlo k 0,6% poklesu. **V oborech vzdělání lyceí absolvovalo 3 223 žáků**, přičemž počet absolventů těchto oborů vzdělání ve srovnání s předchozím rokem vzrostl o 8 absolventů, což představuje 0,2% nárůst.

Tabulka 11: Střední vzdělávání odborného charakteru – nově přijatí, žáci a absolventi v letech 2014/15–2018/19

		2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19
Nově přijatí celkem		90 910	88 635	87 897	86 529	85 977
z toho dívky		40 821	39 138	38 761	38 635	38 276
v tom	obory středního vzdělání	842	943	1 098	1 098	1 010
	z toho dívky	381	432	533	532	464
	obory středního vzdělání s VL	33 029	32 010	31 112	31 376	31 524
	z toho dívky	12 127	11 519	10 861	11 086	11 078
	obory středního vzdělání s MZ	45 877	45 485	45 825	45 995	46 148
	z toho dívky	23 525	22 925	23 204	23 540	23 556
	obory nástavbového studia	11 162	10 197	9 862	8 060	7 295
	z toho dívky	4 788	4 262	4 163	3 477	3 178
Žáci celkem		292 206	284 038	280 862	276 913	275 569
z toho dívky		132 189	128 187	126 216	124 301	124 067
v tom	obory středního vzdělání	2 040	2 201	2 404	2 612	2 723
	z toho dívky	929	994	1 117	1 237	1 280
	obory středního vzdělání s VL	94 759	91 841	89 467	87 437	86 590
	z toho dívky	32 481	31 799	30 794	29 856	29 599
	obory středního vzdělání s MZ	172 649	169 559	170 013	170 378	171 453
	z toho dívky	88 479	86 352	86 069	85 908	86 459
	obory nástavbového studia	22 758	20 437	18 978	16 486	14 803
	z toho dívky	10 300	9 042	8 236	7 300	6 729
Absolventi celkem		59 425	54 772	54 921	54 486	.
z toho dívky		26 442	24 359	24 697	23 943	.
v tom	obory středního vzdělání	583	645	614	618	.
	z toho dívky	282	292	270	277	.
	obory středního vzdělání s VL	23 642	22 095	22 244	21 917	.
	z toho dívky	7 811	7 380	7 752	7 401	.
	obory středního vzdělání s MZ	31 662	29 093	29 339	29 428	.
	z toho dívky	16 812	15 418	15 551	15 254	.
	obory nástavbového studia	3 538	2 939	2 724	2 523	.
	z toho dívky	1 537	1 269	1 124	1 011	.

Zdroj: Data báze MŠMT

V oborech středního vzdělávání odborného charakteru se ve školním roce 2018/19 vzdělávalo 275 569 žáků. Většina žáků – 62,2 % – navštěvovala obory středního vzdělání s maturitní zkouškou, 31,4 % obory středního vzdělání s výučním listem a 1,0 % žáků obory středního vzdělání. Žáci nástavbového studia představovali 5,4 %.

Z hlediska meziročního porovnání **došlo k poklesu počtu žáků středního vzdělávání s výučním listem o 1,0 %**, za sledované pětileté období pak dokonce k poklesu o 8,6 %. **Počty žáků středního vzdělávání s maturitní zkouškou se meziročně zvýšily o 0,6 %**, oproti roku 2014/15 se však snížily o 0,7 %. **V nástavbovém studiu se vzdělávalo 14 803 žáků**, což bylo o 10,2 % méně než v předchozím roce a o 35,0 % méně vzhledem k roku 2014/15.

Zastoupení dívek mezi žáky středního vzdělávání odborného charakteru zůstalo ve sledovaném období stabilní. V případě středního vzdělávání s výučním listem se jejich podíl pohyboval okolo 34,2 %, mezi žáky středního vzdělávání s maturitní zkouškou pak podíl dívek přesahoval 50,4 %. V oborech středního vzdělávání představovalo zastoupení dívek 47,0 % a v nástavbovém studiu se z celkového počtu žáků vzdělávalo okolo 45,5 % dívek.

Meziročně se mírně zvýšil počet nově přijatých do oborů středního vzdělávání s maturitní zkouškou (o 0,3 %), k nárůstu došlo i v případě středního vzdělání s výučním listem (0,5 %), pokles zaznamenalo nástavbové studium (o 9,5 %). V porovnání s rokem 2014/15 se o 20 % zvýšil počet nově přijatých do oborů středního vzdělávání a nárůst o 0,6 % vykazaly obory středního vzdělání s maturitní zkouškou. Pokles počtu nově přijatých se ve sledovaném období projevil u oborů středního vzdělání s výučním listem (o 4,6 %) a u nástavbového studia se jedná o 34,5 % propad v počtu nově přijatých.

Počet absolventů středního vzdělávání odborného charakteru byl ve srovnání s předchozím rokem nižší u oborů středního vzdělání s výučním listem a u oborů nástavbového studia. Na úrovni oborů středního vzdělání s maturitní zkouškou došlo meziročně k nárůstu o 0,3 % a oproti roku 2013/14 (v tabulce 2014/15) k poklesu o téměř 7,1 %. V případě středního vzdělávání s výučním listem se počet absolventů snížil meziročně o 1,5 % a za sledované čtyřleté období poklesl o 7,3 %. Absolventů nástavbového studia bylo ve srovnání s předchozím rokem o 7,4 % méně a ve srovnání s rokem 2013/14 (v tabulce 2014/15) jejich počet poklesl o téměř 28,7 %.

Jak je z údajů zřejmé, počet žáků, nově přijatých i absolventů v oborech středního vzdělávání odborného charakteru ve sledovaném období klesá, což je jednak důsledkem demografického vývoje, kdy se neustále snižuje počet dětí odpovídajícího věku, jednak tím, že se zvyšuje podíl žáků v oborech středního vzdělávání s maturitní zkouškou všeobecného charakteru.

4.2.4 Konzervatoře

- ◆ Ve školním roce 2018/19 se v České republice nacházelo celkem 18 škol, ve kterých se vzdělávalo 3 813 žáků.
- ◆ Do prvních ročníků konzervatoří bylo přijato 697 žáků.
- ◆ Obory konzervatoří absolvovalo ve školním roce 2017/18 celkem 361 žáků.

Vzdělávání v konzervatoři rozvíjí znalosti, dovednosti a další schopnosti žáka získané v základním a v základním uměleckém vzdělávání, poskytuje všeobecné vzdělávání a připravuje žáky pro výkon náročných uměleckých nebo umělecko-pedagogických činností v oborech Hudba, Tanec, Zpěv a Dramatické umění.

Tabulka 12: Konzervatoře – počet škol, žáků, nově přijatých do 1. ročníku, absolventů a učitelů ve školním roce 2014/15–2018/19

	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19
Školy celkem	18	18	18	18	18
Žáci celkem	3 752	3 733	3 795	3 781	3 813
z toho dívky	2 303	2 324	2 387	2 430	2 444
Nově přijatí do 1. ročníku celkem	694	639	675	680	697
z toho dívky	418	388	425	444	429
Absolventi celkem	381	333	367	361	.
z toho dívky	245	221	235	231	.
Učitelé (přepočtení na plně zaměstnané)	1 063,4	1 062,9	1 059,7	1 040,8	1 035,8
z toho ženy	530,0	537,9	538,6	538,0	541,8

Zdroj: DataBáze MŠMT

Na konzervatoři lze dosáhnout buď středního vzdělání s maturitní zkouškou, a to nejdříve po čtyřech letech v denní formě šestiletého vzdělávacího programu nebo po osmi letech v denní formě vzdělávání v osmiletém vzdělávacím programu, nebo vyššího odborného vzdělání v konzervatoři (složením absolutoria po úspěšném ukončení šestiletého nebo osmiletého vzdělávacího programu). Do osmiletého oboru Tanec jsou žáci přijímáni ke vzdělávání po pátém ročníku základní školy.

Ve školním roce 2018/19 bylo v České republice celkem 18 škol, které vyučovaly umělecké obory v šestiletém a v osmiletém vzdělávacím programu konzervatoří.

V uvedených školách se vzdělávalo 3 813 žáků, z toho denní formu vzdělávání navštěvovalo 3 569 žáků. V šestiletém vzdělávacím programu se nacházelo 3 222 žáků, z toho 1 944 dívek, a osmiletý vzdělávací program obor Tanec navštěvovalo celkem 591 žáků, z toho 500 dívek.

Ke vzdělávání na konzervatoři bylo ve školním roce 2018/19 nově přijato do prvního ročníku 697 žáků, z toho do denní formy vzdělávání 665 žáků.

Ve školním roce 2017/18 absolvovalo konzervatoř 361 žáků, z toho v denní formě vzdělávání 328 žáků.

Žákům v konzervatořích poskytovalo vzdělání celkem 1 035,8 učitelů, z toho 541,8 žen.

4.2.5 Vyšší odborné školy

- ♦ V roce 2018/19 se na 166 vyšších odborných školách vzdělávalo 18 416 studentů.
- ♦ Při přijímacím řízení bylo úspěšných 88,9 % uchazečů, kteří se dostavili k přijímacímu řízení ke studiu na vyšší odborné škole.

Tabulka 13: VOŠ – Struktura přihlášených podle skupin oborů ve školním roce 2014/15–2018/19

Skupiny oborů	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19
Přírodní vědy a nauky	0,4%	0,3%	0,2%	0,2%	0,0%
Technické vědy a nauky	10,7%	11,3%	12,0%	11,0%	9,0%
Zemědělsko-lesnické a veterinární vědy a nauky	2,0%	1,8%	1,6%	1,3%	1,3%
Zdravotnictví, lékařské a farmaceut. vědy a nauky	27,6%	30,4%	31,0%	34,4%	33,4%
Humanitní a spol. vědy a nauky	8,6%	8,3%	7,8%	7,0%	7,0%
Ekonomické vědy a nauky	15,3%	13,3%	12,8%	10,6%	9,3%
Právní vědy a nauky	10,5%	10,3%	9,3%	7,6%	7,4%
Pedagogika, učitelství a soc. péče	26,7%	25,7%	24,5%	26,7%	30,5%
Vědy a nauky o kultuře a umění	4,6%	4,7%	5,9%	5,5%	5,6%

Komentář:

Jeden uchazeč se může hlásit zároveň na více oborů.

Zdroj: Databáze MŠMT

- ◆ Vyšší odborné školy přijaly do prvních ročníků 7 361 studentů.
- ◆ Ve školním roce 2017/18 opustilo VOŠ 4 582 absolventů.

Vzdělání ve vyšších odborných školách spadá do sektoru terciárního, nevysokoškolského vzdělávání. Studium na VOŠ je určeno absolventům středních škol, kteří se chtějí po maturitě nadále vzdělávat, ale nevyhovuje jim příliš teoreticky zaměřené vzdělávání na vysoké škole, případně se chtějí vzdělávat v oborech, které vysoké školy dosud nenabízí. Vyšší odborné školy rozvíjí a prohlubují znalosti a dovednosti studenta získané ve středním vzdělávání a poskytují odborné vzdělání a praktickou přípravu pro výkon náročných činností.

Vyšší odborné školy nabízejí studium ve 3–3,5letých oborech v denní formě vzdělávání a ve 4letých oborech v ostatních formách vzdělávání. Vyšší odborné vzdělávání je ukončeno absolutoriem, po jehož úspěšném složení absolvent získává titul diplomovaný specialista (DiS.).

Struktura přihlášených na vyšší odborné školy se během sledovaného pětiletého období výrazně neměnila. V posledních třech letech stoupá podíl počtu přihlášených v pedagogických oborech na současných 30,5 %, ve zdravotnických oborech podíl přihlášených oproti roku 2017/18 klesl ze 34,4 % na 33,4 % a podíl přihlášených v ekono-

Tabulka 14: VOŠ – Počet škol, studentů, nově přijatých do 1. ročníku, absolventů a učitelů ve školním roce 2014/15–2018/19

	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19
Školy celkem	174	171	168	166	166
Studenti celkem	26 964	24 786	22 002	19 883	18 416
z toho ženy	19 450	18 018	15 934	14 464	13 443
Nově přijatí do 1. ročníku celkem	10 757	9 868	8 684	7 878	7 361
z toho ženy	7 593	7 043	6 109	5 688	5 341
Absolventi celkem	6 035	5 685	5 174	4 582	.
z toho ženy	4 515	4 383	3 970	3 529	.
Učitelé (přepočtení na plně zaměstnané)	1 742,5	1 667,3	1 526,3	1 450,3	1 363,0
z toho ženy	1 132,6	1 050,8	1 005,8	945,9	899,5

Zdroj: Databáze MŠMT

mických oborech stále klesá (na 9,3 % v letošním školním roce). Důvodem stálého zájmu o zdravotnické obory je povinné zvyšování kvalifikace zaměstnanců v uvedených oborech.

Ve školním roce 2018/19 zajišťovalo vyšší odborné vzdělávání 166 VOŠ, z toho 66,3 % škol bylo zřizovaných kraji. Nezanedbatelný podíl tvořily školy privátního sektoru a církevní školy (31,3 % škol).

Na vyšších odborných školách se v letošním školním roce vzdělávalo 18 416 studentů, tj. o 7,4 % méně než v minulém školním roce. Téměř tři čtvrtiny studentů tvořily ženy (73,0 %). V denní formě vzdělávání se nacházelo 11 474 studentů, v ostatních formách vzdělávání (dálkové, distanční a kombinované) 6 942 studentů.

Počet nově přijatých studentů do prvního ročníku v posledních třech letech rovněž klesá. **Ve školním roce 2018/19 bylo přijato 7 361 studentů**, což je o 6,6 % méně než ve školním roce 2017/18. Do denní formy vzdělávání bylo přijato 4 703 studentů a do ostatních forem 2 658 studentů.

Studium ve vyšších odborných školách ukončilo ve školním roce 2017/18 celkem 4 582 studentů (z toho 3 168 v denní formě vzdělávání). Jedná se o meziroční pokles o 11,4 % (resp. o 14 % u denní formy vzdělávání).

4. 2. 6 Zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy

- ♦ Ve školním roce 2018/19 poskytovalo náhradní rodinnou, ochrannou a preventivně výchovnou péči 204 školských zařízení.
- ♦ V dětských domovech se nacházelo 4 248 dětí, v dětských domovech se školou 759 dětí, ve výchovných ústavech 993 dětí a v diagnostických ústavech 394 dětí.

Tabulka 15: Počty dětí a mládeže ve výchovných zařízeních ve školním roce 2014/15–2018/19

		2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19
Výchovná zařízení celkem		214	213	211	209	204
v tom	dětský domov	144	144	143	142	138
	výchovný ústav	29	28	27	26	25
	diagnostický ústav	13	13	13	13	13
	dětský domov se školou	28	28	28	28	28
Děti celkem		6 495	6 482	6 500	6 345	6 394
v tom	dětský domov	4 314	4 260	4 270	4 262	4 248
	výchovný ústav	1 081	1 089	1 096	1 004	993
	diagnostický ústav	421	392	404	383	394
	dětský domov se školou	679	741	730	696	759
z toho dívky		2 664	2 726	2 751	2 675	2 743
v tom	dětský domov	2 002	2 011	2 006	1 987	2 030
	výchovný ústav	309	340	377	339	348
	diagnostický ústav	195	159	187	160	161
	dětský domov se školou	158	216	181	189	204

Zdroj: Databáze MŠMT

Účelem těchto zařízení je zajišťovat nezletilým osobám zpravidla ve věku 3–18 let výchovu, kterou by za normálních okolností měla zajišťovat rodina. Tato zařízení mohou svým klientům nabízet rovněž vzdělávání.

Děti a mladiství jsou do zařízení ústavní a ochranné výchovy přijímáni na základě rozhodnutí soudu o ústavní výchově nebo ochranné výchově nebo o předběžném opatření a rovněž z iniciativy jejich rodičů či zákonných zástupců.

Síť zařízení ústavní a ochranné výchovy zajišťují diagnostické ústavy, dětské domovy, dětské domovy se školou a výchovné ústavy. Síť je pak dále doplněna o zařízení preventivně výchovné péče, kterými jsou střediska výchovné péče.

Ve školním roce 2018/19 existovalo v České republice celkem 204 zařízení ústavní a ochranné výchovy (z toho 138 zařízení, tj. 67,6 % tvořily dětské domovy).

V zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy bylo ve školním roce 2018/19 umístěno celkem 6394 dětí, z toho většina (66,4 %) v dětských domovech. V posledních dvou letech počet dětí v dětských domovech a výchovných ústavech klesá, naopak v diagnostických ústavech a dětských domovech se školou počet dětí v letošním roce stoupl. Od roku 2014/15 klesl celkový počet dětí ve všech zařízeních ústavní a ochranné výchovy o 1,6 %.

V zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy bylo umístěno téměř 8,1 % dětí ve věku před zahájením školní docházky, 56,2 % dětí ve věku povinné školní docházky a 35,8 % dětí po ukončení povinné školní docházky.

Tabulka 16: Počet školních družin a klubů, počet žáků v nich a jejich podíl vzhledem k odpovídající školské populaci ve školním roce 2014/15–2018/19

	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19
Počet školních družin	4 004	4 020	4 045	4 070	4 094
Počet zapsaných žáků	301 990	317 740	330 094	337 192	339 037
Podíl na počtu žáků 1. stupně základních škol	57,0%	57,6%	58,0%	58,6%	59,1%
Počet školních klubů	552	572	591	597	603
Počet zapsaných žáků	44 873	46 980	47 149	47 675	47 873
Podíl na počtu žáků 2. stupně ZŠ a nižších ročníků víceletých středních škol a konzervatoří	12,3%	12,7%	12,5%	12,2%	11,7%

Zdroj: Databáze MŠMT

4.2.7 Zařízení zájmového vzdělávání a základní umělecké školy

- ◆ Ve školním roce 2018/19 působilo v České republice 4 094 družin, které navštěvovalo 339 037 žáků.
- ◆ 603 školních klubů poskytovalo služby 47 873 žákům.
- ◆ Ve školním roce 2018/19 existovalo 496 základních uměleckých škol a 924 poboček, kam docházelo 253 545 žáků.
- ◆ V 330 střediscích volného času bylo evidováno 304 539 účastníků.

Mezi zařízení zájmového vzdělávání pro potřeby výroční zprávy jsme zařadili školní družiny a kluby, základní umělecké školy a střediska volného času.

Hlavním úkolem zařízení poskytujících vzdělávání a výchovu dětí mimo vyučování je rozvoj dovedností, vědomostí a nadání, posílení orientace dětí na hodnotné zájmy a jejich vedení k aktivnímu a smysluplnému využití jejich volného času vůbec. Opomenout nelze ani fakt, že pobyt dítěte v zařízení zájmového vzdělávání může pomoci jeho zaměstnaným rodičům. Zájmové vzdělávání je zpravidla realizováno za úplaty, která je však legislativně redukována.

Školní družiny a kluby

Ve školním roce 2018/19 poskytovalo služby 4 094 školních družin, které navštěvovalo 339 037 žáků 1. stupně základních škol (což představuje 59,1 % všech žáků 1. stupně). Přestože počet dětí na 1. stupni základních škol poprvé za sledované období klesl, zájem o školní družiny má stále rostoucí tendenci. Ve školním roce 2018/19 stoupl počet zapsaných žáků ve školních družinách o 1 845 ve srovnání se školním rokem 2017/18. V porovnání s rokem 2014/15 je to o 37 047 dětí více.

Tabulka 17: Počet základních uměleckých škol, počet absolventů a žáků v jednotlivých oborech ve školním roce 2014/15–2018/19

		2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19
Počet škol		487	488	488	492	496
Počet poboček		915	961	965	949	924
Počet žáků		244 349	246 943	248 524	251 218	253 545
v tom	v tanečním oboru	26 768	26 902	26 766	27 184	27 848
	ve výtvarném oboru	48 557	49 034	49 591	50 194	50 562
	v literárně-dramatickém oboru	9 552	9 598	9 750	10 146	10 296
	v hudebním oboru	159 472	161 409	162 417	163 694	164 839
z toho dívky		169 462	171 394	172 744	175 254	177 141
v tom	v tanečním oboru	25 290	25 329	25 304	25 680	26 267
	ve výtvarném oboru	35 822	36 440	37 203	38 055	38 569
	v literárně-dramatickém oboru	6 563	6 589	6 708	6 999	7 143
	v hudebním oboru	101 787	103 036	103 529	104 520	105 162
Absolventi za předchozí školní rok		16 586	17 088	15 464	15 188	15 837
dětský domov		11 645	12 027	11 217	10 882	11 422

Zdroj: Databáze MŠMT

Ve školním roce 2018/19 působilo v České republice 603 školních klubů. V nich bylo zapsáno 47 873 žáků, což představovalo 11,7 % žáků 2. stupně základních škol a nižších stupňů víceletých středních škol a osmiletých konzervatorií (tj. o 0,5 procentního bodu méně než ve školním roce 2017/18).

O žáky ve školních družinách a klubech pečovalo ve školním roce 2017/18 celkem 15 961 vychovatelů (fyzických osob) a 3 683 ostatních pedagogických pracovníků (fyzických osob).

Základní umělecké školy

Základní umělecké školy navazují na tradici Lidových škol umění a poskytují vzdělání v oborech: hudebním, tanečním, výtvarném a literárně-dramatickém. Nejvíce vyhledávané jsou hudební obory.

Výuka probíhá individuálně, skupinově nebo kolektivně. Základní umělecké školy realizují nejen samotné vzdělávání, ale také koncerty, výstavy a vystoupení, výjezdy do zahraničí a další akce. Přípravné studium trvá dva roky. Do I. stupně základního studia jsou přijímány děti ve věku od sedmi let, do II. stupně pak děti od 14 let věku. Základní umělecké školy rovněž poskytují vzdělávání určené dospělým. Pro žáky s mimořádným nadáním je určeno studium s rozšířeným počtem vyučovacích hodin.

Ve školním roce 2018/19 se na 496 základních uměleckých školách a jejich 924 pobočkách vzdělávalo 253 545 žáků, z toho 177 141 dívek (69,9 %). Meziročně se počet žáků zvýšil o 0,9 %. Od školního roku 2014/15 se zvýšil počet žáků v základních uměleckých školách o 9 196 žáků, tj. o 3,8 %.

Nejvíce žáků navštěvovalo hudební obory (65,0 % žáků). Ve výtvarných oborech se realizovalo 19,9 %, v tanečních 11,0 % žáků a v literárně-dramatických oborech 4,1 % žáků.

V základním studiu se věnuje nejvyšší podíl žáků hře na klavír (26,6 % žáků), hře na kytaru (12,8 %), hře na zobcovou flétnu (11,3 %) a 7,7 % žáků se věnuje hře na housle.

Žáky v základních uměleckých školách vzdělává 11 916 interních učitelů, tj. 8 539,9 učitele přepočtených na plný úvazek, a 1 038 externích učitelů (280,6 učitele přepočtených na plný úvazek).

Střediska volného času

Ve školním roce 2018/19 existovalo 330 středisek volného času. Tato zařízení navštěvovalo 304 539 účastníků, z nichž největší podíl tvořili žáci (77,0 %) a děti (12,9 %). Počet účastníků každoročně roste, během pěti sledovaných let se zvýšil o 11,7 %.

4.2.8 Pracovníci v regionálním školství

- ♦ V regionálním školství působilo téměř 254 tis. zaměstnanců – 179 tis. pedagogů a téměř 75 tis. nepedagogů.
- ♦ Z celkového počtu pedagogických pracovníků bylo přibližně 138 tis. učitelů a necelých 6 tis. učitelů odborného výcviku (včetně řídicích pracovníků).
- ♦ Průměrná hrubá měsíční mzda/plat zaměstnanců činila 29 500 Kč, což představuje meziroční nárůst o 2 900 Kč (tj. téměř o 11 %). Pedagogičtí pracovníci pobírali plat 33 400 Kč (meziroční zvýšení o 3 100 Kč, tj. o 10 %) a nepedagogičtí zaměstnanci dostávali plat ve výši 20 100 Kč (meziroční nárůst o 2 100 Kč, tj. o 12 %).
- ♦ Průměrná hrubá měsíční mzda/plat učitelů (bez učitelů odborného výcviku) dosáhla hodnoty 35 100 Kč, jedná se o meziroční nárůst o 3 500 Kč (tj. o 11 %).

V regionálním školství bylo v roce 2018 zaměstnáno 253,5 tis. osob. V porovnání s předchozím rokem vzrostl počet zaměstnanců přepočtený na plně zaměstnané o 7,3 tis. (tj. o 3,0 %). K největšímu absolutnímu i relativnímu meziročnímu nárůstu počtu zaměstnanců došlo v případě základních škol (o 4,6 tis., tj. o 5,1 %) a mateřských škol (o 1,7 tis., tj. o 4,0 %). Nejvyšší absolutní meziroční pokles počtu zaměstnanců byl zaznamenán v případě vyšších odborných škol (přibližně o 90 osob, tj. o 5,8 %). Počet pedagogických pracovníků se meziročně zvýšil přibližně o 6 tis. (tj. o 3,4 %) na 179 tis. a počet nepedagogických zaměstnanců meziročně vzrostl o 1,3 tis. (tj. o 1,8 %) na 74,5 tis.

Nejvyšší podíl pedagogických pracovníků v regionálním školství tvoří učitelé (včetně řídicích pracovníků, bez učitelů odborného výcviku) – v roce 2018 jich zde pracovalo 137,8 tis. (tj. 77 % všech pedagogických pracovníků a 54 % všech zaměstnanců v regionálním školství). Meziročně se celkový počet úvazků učitelů zvýšil o 2,2 tis. (tj. o 1,6 %). Téměř polovina všech učitelů působí v základních školách (64,6 tis. v roce 2018), téměř čtvrtina všech učitelů vzdělává ve středních školách (31,8 tis. v roce 2018) a více než pětina všech učitelů působí v mateřských školách (30,8 tis. v roce 2018). Ve vyšších odborných školách vzdělává necelé procento učitelů a nejméně jich pů-

Tabulka 18: Průměrné přepočtené počty zaměstnanců a učitelů v regionálním školství podle druhů škol v letech 2014–2018

	2014	2015	2016	2017	2018	2014	2015	2016	2017	2018
	zaměstnanci					učitelé ²⁾				
Regionální školství¹⁾	231 920,1	235 149,2	238 449,1	246 237,9	253 506,6	131 912,9	132 950,7	133 582,2	135 609,4	137 773,4
Mateřské školy	39 134,3	40 046,6	40 703,8	42 392,5	44 068,7	29 156,6	29 662,5	29 784,8	30 208,6	30 802,1
Základní školy	80 204,2	82 478,4	85 045,6	89 941,2	94 533,6	59 369,9	60 533,2	61 592,4	63 116,9	64 631,2
Střední školy	50 776,7	49 720,0	48 980,1	49 051,2	49 206,8	32 970,6	32 218,6	31 688,8	31 729,0	31 789,6
Konzervatoře	1 126,6	1 136,1	1 131,5	1 129,1	1 123,0	929,7	938,5	933,8	932,0	922,7
Vyšší odborné školy	1 733,6	1 675,5	1 561,5	1 458,7	1 373,4	1 308,0	1 262,5	1 174,9	1 095,6	1 025,8

Komentář:

¹⁾ Jako regionální školství je označována ta část školské soustavy, jejíž fungování upravuje zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů. Do regionálního školství se řadí všechny školy s výjimkou škol vysokých a školská zařízení všem těmto školám sloužící. Jedná se o školy a školská zařízení zřizovaná MŠMT, kraji, obcemi nebo svazky obcí, a dále školy privátního sektoru a církevní školy a školská zařízení zapsaná do rejstříku škol a školských zařízení. Údaje se týkají zaměstnanců odměňovaných platem podle § 109 odst. 3 či mzdou podle § 109 odst. 2 zákoníku práce. Údaje zahrnují všechny zdroje financování (státní rozpočet včetně ESF, doplňkovou činnost a ostatní zdroje). Údaje o mateřských školách, základních školách, středních školách a konzervatořích jsou uvedeny včetně škol určených pro děti/žáky se speciálními vzdělávacími potřebami/zdravotním postižením (§ 16 odst. 9 školského zákona). Údaje jsou uvedeny včetně zaměstnanců, kteří pobírají příplatky za vedení (§ 124 ZP) a včetně řídicích pracovníků.

²⁾ Bez učitelů odborného výcviku.

Zdroj: Databáze MŠMT

sobí v konzervatořích (což je dáno nízkým počtem těchto škol). Meziročně došlo k nejvyššímu nárůstu počtu učitelů v případě základních škol (o 1,5 tis., tj. o 2,4 %) a mateřských škol (o 600 osob, tj. 2 %), naopak největší pokles počtu učitelů byl zaznamenán v případě vyšších odborných škol (o 70 osob, tj. o 6,4 %).

V roce 2018 dosáhla průměrná hrubá měsíční mzda/plat (včetně nenárokové složky platu) částky 29 476 Kč v případě zaměstnanců a hodnoty 35 089 Kč v případě učitelů. Z hlediska meziročního srovnání průměrná hrubá měsíční mzda/plat vzrostla v případě zaměstnanců RgŠ o 10,8 % (tj. o 2 867 Kč) a v případě učitelů RgŠ o 10,9 % (tj. o 3 457 Kč). V 2018 byli nejlépe odměňováni učitelé vyšších odborných škol a středních škol, jejichž průměrná hrubá měsíční mzda/plat přesáhla částku 37 tisíc Kč. Učitelé základních škol a konzervatoří pobírali v roce 2018 průměrnou hrubou měsíční mzdu/plat ve výši přesahující 36 tisíc Kč. Učitelé mateřských škol pobírali naopak nižší průměrnou hrubou měsíční mzdu/plat (přibližně 30 tisíc Kč). Nejvyšší absolutní i relativní meziroční nárůst byl zaznamenán v případě učitelů středních škol (o 3 776 Kč, tj. o 11,4 %) a základních škol (o 3 583 Kč, tj. o 10,8 %).

Tabulka 19: Průměrné hrubé měsíční mzdy zaměstnanců a učitelů v regionálním školství podle druhů škol v letech 2014–2018

	2014	2015	2016	2017	2018	2014	2015	2016	2017	2018
	zaměstnanci					učitelé ²⁾				
Regionální školství¹⁾	23 105 Kč	23 637 Kč	24 814 Kč	26 609 Kč	29 476 Kč	27 261 Kč	27 969 Kč	29 487 Kč	31 632 Kč	35 089 Kč
Mateřské školy	20 966 Kč	21 298 Kč	22 300 Kč	23 852 Kč	26 360 Kč	23 720 Kč	24 108 Kč	25 300 Kč	27 089 Kč	30 021 Kč
Základní školy	24 856 Kč	25 513 Kč	26 842 Kč	28 741 Kč	31 662 Kč	28 152 Kč	29 005 Kč	30 671 Kč	33 040 Kč	36 623 Kč
Střední školy	25 844 Kč	26 447 Kč	27 756 Kč	29 699 Kč	33 098 Kč	28 737 Kč	29 568 Kč	31 160 Kč	33 261 Kč	37 037 Kč
Konzervatoře	26 415 Kč	27 444 Kč	28 562 Kč	30 880 Kč	34 168 Kč	27 939 Kč	29 019 Kč	30 310 Kč	32 645 Kč	36 119 Kč
Vyšší odborné školy	27 598 Kč	27 895 Kč	29 263 Kč	31 053 Kč	34 163 Kč	30 152 Kč	30 525 Kč	31 967 Kč	33 960 Kč	37 402 Kč

Komentář:

¹⁾ Jako regionální školství je označována ta část školské soustavy, jejíž fungování upravuje zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů. Do regionálního školství se řadí všechny školy s výjimkou škol vysokých a školská zařízení všem těmto školám sloužící. Jedná se o školy a školská zařízení zřizovaná MŠMT, kraji, obcemi nebo svazky obcí, a dále školy privátního sektoru a církevní školy a školská zařízení zapsaná do rejstříku škol a školských zařízení. Údaje se týkají zaměstnanců odměňovaných platem podle § 109 odst. 3 či mzdou podle § 109 odst. 2 zákoníku práce. Údaje zahrnují všechny zdroje financování (státní rozpočet včetně ESF, doplňkovou činnost a ostatní zdroje). Údaje o mateřských školách, základních školách, středních školách a konzervatořích jsou uvedeny včetně škol určených pro děti/žáky se speciálními vzdělávacími potřebami/zdravotním postižením (§ 16 odst. 9 školského zákona). Údaje jsou uvedeny včetně zaměstnanců, kteří pobírají příplatky za vedení (§ 124 ZP) a včetně řídicích pracovníků.

²⁾ Bez učitelů odborného výcviku.

Zdroj: Databáze MŠMT

Nároková složka platu zaměstnanců regionálního školství, kterou tvoří platový tarif a různé nárokové příplatky, se meziročně zvýšila o 12 % – v případě všech zaměstnanců o 2 900 Kč, v případě pedagogů o 3 200 Kč a v případě nepedagogů o 2 100 Kč. V roce 2018 činila nároková složka platu 26 700 Kč u všech zaměstnanců, 30 400 Kč u pedagogických pracovníků a 17 400 Kč u nepedagogických zaměstnanců. Platový tarif všech zaměstnanců v regionálním školství se v roce 2018 oproti předchozímu roku zvýšil o 2 200 Kč (tj. o 12 %) na hodnotu 20 700 Kč (v případě pedagogů o 2 300 Kč na hodnotu 23 000 Kč a v případě nepedagogů o 1 700 Kč na hodnotu 14 900 Kč).

Nenároková složka platu zaměstnanců regionálního školství, která se skládá z osobního příplatku a odměny, naopak meziročně poklesla o 4 % – v případě všech zaměstnanců o 130 Kč, v případě pedagogů o 150 Kč a v případě nepedagogů o 70 Kč. V roce 2018 činila nenároková složka platu 2 700 Kč u všech zaměstnanců, 2 900 Kč u pedagogických pracovníků a 2 300 Kč u nepedagogických zaměstnanců.

Z pohledu dalších profesí pedagogických pracovníků bylo v regionálním školství v roce 2018 zaměstnáno 15,1 tis. vychovatelů, 15,6 tis. asistentů pedagoga, 5,6 tis. učitelů odborného výcviku, 1,7 tis. speciálních pedagogů a 1,2 tis. psychologů. Nejvyšší meziroční nárůst počtu zaměstnanců přepočtených na plně zaměstnané byl zaznamenán v pří-

Tabulka 20: Zaměstnanci v regionálním školství podle profesí v letech 2014–2018

	2014	2015	2016	2017	2018	2014	2015	2016	2017	2018
	průměrný přepočtený počet					průměrná hrubá měsíční mzda/plat				
Pedagogičtí pracovníci v Rg⁵¹⁾	161 434,7	163 864,1	166 730,2	173 016,6	178 963,6	26 500 Kč	27 098 Kč	28 432 Kč	30 268 Kč	33 390 Kč
Učitelé ²⁾	131 912,9	132 950,7	133 582,2	135 609,4	137 773,4	27 261 Kč	27 969 Kč	29 487 Kč	31 632 Kč	35 089 Kč
Vychovatelé	13 888,5	14 190,2	14 568,0	14 947,8	15 100,5	23 834 Kč	24 230 Kč	25 361 Kč	26 931 Kč	29 926 Kč
Učitelé odborného výcviku	5 994,0	5 825,5	5 713,9	5 610,6	5 556,2	24 961 Kč	25 198 Kč	26 438 Kč	28 181 Kč	31 547 Kč
Asistenti pedagoga	.	.	8 709,1	12 240,6	15 600,7	.	.	18 248 Kč	19 721 Kč	21 936 Kč
Speciální pedagogové ³⁾	.	.	1 182,1	1 448,4	1 664,7	.	.	30 759 Kč	32 812 Kč	36 054 Kč
Psychologové ⁴⁾	.	.	986,1	1 111,1	1 178,4	.	.	29 741 Kč	31 790 Kč	34 971 Kč
Trenéři ⁵⁾	.	.	.	169,3	167,1	.	.	.	29 166 Kč	32 444 Kč
Ostatní pedagogové ⁶⁾	9 639,3	10 897,8	1 988,8	1 879,5	1 922,5	20 882 Kč	21 223 Kč	28 357 Kč	30 609 Kč	33 964 Kč
Nepedagogičtí zaměstnanci v Rg⁵⁷⁾	70 485,4	71 285,0	71 719,0	73 221,2	74 543,1	15 330 Kč	15 682 Kč	16 402 Kč	17 961 Kč	20 078 Kč

Komentář:

Jako regionální školství je označována ta část školské soustavy, jejíž fungování upravuje zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů. Do regionálního školství se řadí všechny školy s výjimkou škol vysokých a školská zařízení všem těmto školám sloužící. Jedná se o školy a školská zařízení zřizovaná MŠMT, kraji, obcemi nebo svazky obcí, a dále školy privátního sektoru a církevní školy a školská zařízení zapsaná do rejstříku škol a školských zařízení. Údaje se týkají zaměstnanců odměňovaných platem podle § 109 odst. 3 či mzdou podle § 109 odst. 2 zákoníku práce. Údaje zahrnují všechny zdroje financování (státní rozpočet včetně ESF, doplňkovou činnost a ostatní zdroje). Údaje o mateřských školách, základních školách, středních školách a konzervatořích jsou uvedeny včetně škol určených pro děti/žáky se speciálními vzdělávacími potřebami/zdravotním postižením (§ 16 odst. 9 školského zákona). Údaje jsou uvedeny včetně zaměstnanců, kteří pobírají příplatky za vedení (§ 124 ZP) a včetně řídicích pracovníků.

¹⁾ Pedagogičtí pracovníci (§ 2 zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů) jsou seříděni do skupin profesí – učitelé, učitelé odborného výcviku, vychovatelé, asistenti pedagoga, speciální pedagogové, psychologové, trenéři a ostatní pedagogové.

²⁾ Učitelé bez učitelů odborného výcviku.

³⁾ Nezapočítávají se učitelé se speciálně pedagogickou kvalifikací.

⁴⁾ Pouze psychologové podle § 2 zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů.

⁵⁾ Pouze trenéři podle § 2 zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů.

⁶⁾ Do roku 2015 včetně spadají do této kategorie asistenti pedagoga, speciální pedagogové, psychologové, trenéři, pedagogové volného času, pedagogové v zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků a metodici prevence v pedagogicko-psychologické poradně, pedagogové volného času. Od roku 2016 patří do této kategorie trenéři, pedagogové v zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků a metodici prevence v pedagogicko-psychologické poradně. Od roku 2017 tuto kategorii tvoří pedagogové v zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků a metodici prevence v pedagogicko-psychologické poradně.

⁷⁾ Nepedagogičtí zaměstnanci jsou technickohospodářští pracovníci, provozní zaměstnanci, obchodně provozní zaměstnanci a ostatní zaměstnanci.

padě asistentů pedagoga, jejich počet vzrostl o 3,4 tis. (tj. o necelých 30 %). Průměrná hrubá měsíční mzda/plat asistentů pedagoga se meziročně zvýšila o 2216 Kč (tj. o 11,2 %) a v roce 2018 dosáhla částky 21 936 Kč (což je současně nejnižší částka z uvedených profesí pedagogických pracovníků). K nejlépe placeným pedagogickým pracovníkům se řadí speciální pedagogové s průměrnou hrubou měsíční mzdou/platem 36 054 Kč, výše zmiňovaní učitelé a dále psychologové, kteří v roce 2018 měsíčně pobírali v průměru 34 971 Kč.

4. 3. Vysoké školství v roce 2018

4. 3. 1 Vysokoškolské vzdělávání

Vysokoškolským vzděláváním je myšleno vzdělávání, které směřuje k získání vysokoškolského vzdělání a akademického titulu podle § 44 až § 59 zákona číslo 111/1998 Sb. o vysokých školách.

K 31. 12. 2018 uskutečňovalo vzdělávací činnost 26 veřejných vysokých škol a 36 soukromých vysokých škol. V roce 2018 studovalo na veřejných a soukromých vysokých školách 290 099 studentů. Proti předchozímu roku se jedná o pokles o 2,9 %. Na veřejných vysokých školách k 31. 12. 2018 studovalo 261 796 studentů, na soukromých vysokých školách 28 726 studentů. Meziročně počet studentů na veřejných vysokých školách poklesl o 2,9 %, na soukromých vysokých školách poklesl o 3,6 %.

Pokles počtu studentů na vysokých školách se zpomaluje, ale nadále pokračuje. Pokles se týká především studentů, kteří jsou občané ČR, počty cizinců studujících na veřejných vysokých školách v ČR naopak rostou. Pokles jde na vrub odchodu početnějších ročníků, počty vstupujících do studia na vysoké škole stagnují ve shodě s populační křivkou odpovídajících ročníků. Předpokládaný nárůst počtu studentů ve shodě s růstem populačních ročníků bude opožděný, neboť nadále budou odcházet silnější ročníky. Navíc podíl přímo postupujících z nižšího stupně vzdělávání do studia na vysoké škole na celkovém počtu nově zapsaných do studia na vysoké škole je cca 50 %. Druhou polovinu tvoří opakovaná a v částečně i odložená poptávka, která se bude skládat především ze slabších ročníků. Růst počtu studentů ale podporuje zvyšující se podíl absolventů studia v bakalářských studijních programech pokračujících ve studiu v navazujících magisterských studijních programech. Tento podíl od poklesu započatého v roce 2009 od roku 2014 opět roste, a v současné době činí více jak 80 %. Na některých fakultách, které jsou například zaměřeny na vzdělávání ve studijních programech zařazených do oblasti pedagogických věd a nauk, dokonce vstupuje do studia více studentů navazujících magisterských studijních programů, než jich na téže fakultě absolvuje studium v bakalářských studijních programech. Na celkové počty studentů tedy má vliv nejen vývoj populační křivky, ale i změny v organizaci vysokoškolského vzdělávání, aktuální potřeby společnosti a v neposlední řadě způsob financování vysokoškolského studia.

Ke studiu v bakalářských a nenavazujících magisterských studijních programech na veřejných a soukromých vysokých školách se v období od 1. 11. 2017 do 31. 10. 2018 přihlásilo 95 137 uchazečů s českým občanstvím¹⁹. Ti si podali 204 053 přihlášek. Vlastního přijímacího řízení se zúčastnilo 88 116 uchazečů, tj. 92,52 %. Z těchto uchazečů jich bylo přijato ke studiu 73 350, a z nich se pak do studia zapsalo 68 753.

¹⁹ Od roku 2004 se sledují všichni uchazeči bez rozdílu státní příslušnosti. Údaje o přijímacím řízení na VŠ se však uvádějí pouze za občany České republiky, neboť u cizinců chybí jednoznačný identifikátor, který je pro zpracování dat nezbytný.

Tabulka 21: Počet přihlášených, přijatých a zapsaných ke studiu na veřejné a soukromé VŠ v letech 2014 až 2018

Vysoké školy veřejné a soukromé	2014	2015	2016	2017	2018	Index 2018/2017	Index 2018/2014
Počet přihlášených	121 761	113 093	102 791	97 998	95 137	0,97	0,78
z toho ženy	69 748	64 460	59 012	55 886	53 823	0,96	0,77
Počet přihlášených, kteří se dostavili k přijímacímu řízení	111 374	103 442	94 068	90 528	88 116	0,97	0,79
z toho ženy	63 607	58 603	53 688	51 272	49 355	0,96	0,78
Počet přijatých	84 764	80 302	74 767	74 623	73 350	0,98	0,87
z toho ženy	45 345	42 693	40 511	40 726	39 630	0,97	0,87
Počet zapsaných	79 073	74 833	69 839	69 911	68 753	0,98	0,87
z toho ženy	42 276	39 771	37 810	37 968	37 009	0,97	0,88
Úspěšnost (v %, příp. rozdíl v procentních bodech)	76,1%	77,6%	79,5%	82,4%	83,2%	101,0%	109,4%
Úspěšnost mužů (v %, příp. rozdíl v procentních bodech)	82,5%	83,9%	84,8%	86,3%	87,0%	100,7%	105,4%
Úspěšnost žen (v %, příp. rozdíl v procentních bodech)	71,3%	72,9%	75,5%	79,4%	80,3%	101,1%	112,6%

Komentář:

Jedná se o uchazeče o studium bakalářských a magisterských studijních programů veřejných a soukromých vysokých škol s českým státním občanstvím.

Úspěšnost je počítána jako podíl počtu přijatých a počtu přihlášených, kteří se dostavili k přijímacímu řízení.

Zdroj: *Databáze MŠMT*

Ke studiu na veřejné vysoké škole bylo přijato 81,2 % uchazečů o studium, kteří se zúčastnili vlastního přijímacího řízení, ke studiu na soukromé vysoké škole pak bylo přijato 92,4 % uchazečů o studium, kteří se zúčastnili vlastního přijímacího řízení. Rozdílnost těchto poměrů, kterým se někdy říká úspěšnost v přijímacím řízení, je dána jednak rozdílností uchazečů o studium dané věkem uchazečů a formou studia, do které se hlásí, a jednak odlišností v organizaci vlastního přijímacího řízení.

Většinu uchazečů o studium v prezenční formě studia tvoří devatenáctiletí a dvacetiletí, kteří představují 70,3 %

Tabulka 22: Přijímací řízení ke studiu na veřejné a soukromé VŠ podle typu studijních programů v letech 2014 až 2018

Studijní programy	2014		2015		2016		2017		2018	
	bakalářské	magisterské	bakalářské	magisterské	bakalářské	magisterské	bakalářské	magisterské	bakalářské	magisterské
Prezenční formy studia										
Počet podaných přihlášek	178 632	31 229	167 100	30 253	154 760	29 250	147 525	28 791	143 096	27 249
Počet přihlášených	82 629	15 861	77 049	14 805	71 028	14 060	68 397	13 357	67 609	12 846
Počet uchazečů, kteří se dostavili k přijímacímu řízení	76 889	14 047	71 501	13 395	66 005	12 639	64 113	11 853	63 523	11 466
Počet přijatých	60 175	5 187	56 533	5 159	52 913	5 044	52 990	5 257	52 756	5 405
Počet zapsaných	54 301	4 670	51 302	4 606	47 748	4 474	47 826	4 670	47 081	4 758
Ostatní formy studia										
Počet podaných přihlášek	48 832	1 774	45 072	1 293	39 054	1 087	35 935	1 066	32 504	1 204
Počet přihlášených	39 190	1 485	36 176	1 037	31 617	884	29 234	852	26 722	937
Počet uchazečů, kteří se dostavili k přijímacímu řízení	33 695	1 302	31 051	896	27 109	761	25 410	734	23 240	802
Počet přijatých	22 774	833	22 031	455	20 081	448	19 765	493	18 238	566
Počet zapsaných	20 325	717	19 646	378	17 967	398	17 664	440	16 355	509

Komentář:

Jedná se o uchazeče o studium bakalářských a magisterských studijních programů veřejných a soukromých vysokých škol s českým státním občanstvím.

Zdroj: Databáze MŠMT

zájemců o toto studium. V ostatních formách studia tato skupina představuje 15,2 % uchazečů a naopak zde dominují uchazeči starší třiceti let, kteří představují 35,9 % uchazečů o studium v distanční či kombinované formě studia.

Z celkového počtu 95 137 uchazečů tvoří ženy 56,6 %, v počtu přijatých pak představují ženy 54 %. Převaha žen ve vzdělávání roste spolu se stupněm vzdělávání, aby se pak na nejvyšším stupni vzdělávání (doktorském) poměr mužů a žen obrátil.

Vzhledem k organizaci přijímacího řízení ke studiu na vysoké škole mohou být procenta přijatých uchazečů ve skutečnosti vyšší, protože část uchazečů nesplní základní podmínku k přijetí ke studiu na vysoké škole, tedy nezíská střední vzdělání s maturitní zkouškou a tito by se tedy neměli počítat mezi oprávněné uchazeče. Tyto uchazeče však nejde odlišit, protože vysoké školy splnění této základní podmínky kontrolují většinou až u zápisu do studia, třeba z důvodu, že rozhodnutí o přijetí ke studiu na vysoké škole bývá vydáváno ještě před termínem konání maturitní zkoušky.

Tabulka 23: Počet studentů, poprvé zapsaných a absolventů veřejných a soukromých VŠ v letech 2014 až 2018

Vysoké školy veřejné a soukromé		2014	2015	2016	2017	2018
Počet škol		70	70	67	65	62
Počet studentů		346 895	326 531	311 176	298 817	290 099
z toho ženy		194 630	182 314	174 234	167 695	162 135
z toho ve studijních programech:						
	bakalářských	207 247	192 383	179 876	172 265	168 226
	magisterských	32 565	31 768	31 211	30 805	30 780
	magisterských navazujících	86 097	81 350	79 571	75 937	71 859
	doktorských	24 208	23 865	23 184	22 129	21 378
Počet poprvé zapsaných		61 484	58 177	56 070	56 178	56 948
z toho ženy		34 484	32 367	31 491	31 502	31 376
do studijních programů:						
	bakalářských	56 052	52 338	49 998	49 772	50 243
	magisterských	6 259	6 014	6 038	6 085	6 270
	magisterských navazujících	34 776	32 892	32 303	29 647	27 983
	doktorských	4 704	4 641	4 406	4 105	4 130
Počet absolventů		88 187	82 037	77 382	72 080	68 550
z toho ženy		53 478	49 554	46 571	43 130	41 005
z toho ve studijních programech:						
	bakalářských	48 265	43 562	41 076	37 127	34 783
	magisterských	5 371	5 001	4 899	4 743	4 540
	magisterských navazujících	32 181	31 155	29 155	27 891	26 921
	doktorských	2 467	2 410	2 343	2 387	2 362

Komentář:

Stav k 31.12. příslušného roku, počet poprvé zapsaných a absolventů za kalendářní rok.

V celkovém počtu poprvé zapsaných jsou zahrnuty jen bakalářské a dlouhé magisterské studijní programy.

Zdroj: Databáze MŠMT

Pro vysledování přechodu z nižšího stupně vzdělávání do studia na vysokých školách chybí základní informace o počtech žáků, kteří úspěšně složili maturitní zkoušky. Matriky žáků jsou v tomto směru nespolehlivé, protože počty maturantů nemají žádný vliv na financování středních škol. Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání, které jediné

má kompletní a přesné informace o těchto počtech, neboť maturitní vysvědčení se tisknou na podkladě dat dodávaných středním školám tímto centrem, zase poskytuje pouze informace o úspěšnosti v dílejších zkouškách.

Počet studentů poprvé zapsaných do studia na veřejné nebo soukromé vysoké škole v České republice mírně vzrostl. V roce 2018 činil tento počet poprvé zapsaných do studia v bakalářských nebo nenavazujících magisterských studijních programech 54 054, což je oproti předchozímu roku nárůst o 1,17 %. Značný nárůst je u poprvé zapsaných do studia v prezenční formě. Ten činil proti roku 2017 3,11 %. Naopak značný pokles byl zaznamenán u poprvé zapsaných do studia v distanční nebo kombinované formě (proti roku 2017 9,13 %). V předchozím roce byly zaznamenány poklesy poprvé zapsaných do studia v prezenční formě 0,16 % respektive 0,9 % v distanční nebo kombinované formě.

V roce 2018 absolvovalo studium na veřejných a soukromých vysokých školách celkem 68 550 studentů. Proti předchozímu roku se jedná o pokles o 4,9 %. Do roku 2012 celkový počet absolventů narůstal. Počty prvního absolvování na vysoké škole v roce 2012 již stagnovaly a v roce 2013 došlo k poklesu počtu absolventů, kteří poprvé absolvovali na vysoké škole, o 5,7 %. V roce 2014 tento pokles vzrostl na 9,6 %. Zpoždění kulminace celkových počtů absolventů proti počtu absolventů, kteří absolvovali vysokoškolské studium poprvé, je dán implementací boloňského procesu. Na veřejných vysokých školách počet absolventů klesl o 4,6 % (63 096 absolventů v roce 2017 ve srovnání se 60 204 absolventy v roce 2018). Na soukromých vysokých školách došlo k poklesu celkového počtu absolventů o 7,2 % (8 994 absolventů v roce 2017 proti 8 351 absolventům v roce 2018).

4.3.2 Celoživotní vzdělávání

Podle § 60 zákona číslo 111/1998 Sb. o vysokých školách může vysoká škola v rámci své vzdělávací činnosti bezplatně nebo za úplatu provozovat programy celoživotního vzdělávání orientované na výkon povolání nebo zájmově. Až do roku 2016 včetně bylo sledování těchto aktivit vysokých škol pouze povrchní, neboť chyběl sjednocující program celoživotního vzdělávání v terciálním vzdělávání, který by umožnil tyto aktivity vysokých škol katalogizovat a vytvořit metodiku potřebnou pro případné sledování. Bylo tedy možno pouze odlišit programy celoživotního vzdělávání směřující k získání či rozšíření pedagogické kvalifikace od ostatních programů celoživotního vzdělávání, kde mohly být například zahrnuty kurzy v trvání od několika dnů do několika let. V těchto ostatních kurzech mohly být zahrnuty univerzita třetího věku, rekvalifikační kurzy nebo kurzy vzdělávání v rámci akreditovaných studijních programů, jejímž účastníkům může být absolvování tohoto kurzu uznáno jako část řádného studia, pokud se stanou řádnými studenty podle zákona číslo 111/1998 Sb. § 48 až 50. Zároveň chyběla informace, zda absolvování kurzu vedoucího k získání pedagogické kvalifikace opravdu poskytlo absolventu tohoto kurzu kýženou kvalifikaci, neboť tato je vázána na další získané vzdělání. Novela zákona 111/1998Sb. z roku 2016 ukládá ministerstvu sdružovat informace o účastnících a absolventech celoživotního vzdělávání a mezinárodně uznávaných kurzů a stanovit vyhláškou termíny, strukturu a formu předávání těchto údajů. Toto bylo naplněno vyhláškou č. 277/2016 Sb. o předávání statistických údajů vysokými školami. V roce 2018 proběhl pilotní sběr dat za rok 2017 s cílem odladit metodické a terminologické problémy; výsledky tohoto sběru nebudou publikovány. V době přípravy této Výroční zprávy stále probíhá sběr dat za rok 2018, předpokládáme, že výsledky budou publikovány do 30. 6. 2018.

Tabulka 24: Průměrné přepočtené počty zaměstnanců a průměrné hrubé měsíční mzdy zaměstnanců veřejných vysokých škol podle rozpočtové skladby a podle profesního zařazení za rok 2018

Kategorie zaměstnanců		Průměrný přepočtený počet zaměstnanců za rok 2018			Průměrná hrubá měsíční mzda za rok 2018		
Zaměstnanci celkem¹⁾		41 580,6	20 425,0	21 155,7	42 922 Kč	35 756 Kč	49 840 Kč
v tom	veřejné vysoké školy	23 056,9	12 403,8	10 653,1	38 521 Kč	33 354 Kč	44 537 Kč
	koleje	382,3	268,0	114,3	23 642 Kč	23 051 Kč	25 028 Kč
	menzy	412,3	291,2	121,1	18 614 Kč	18 812 Kč	18 138 Kč
	vysokoškolský zemědělský, lesní statek	7,7	3,3	4,4	29 856 Kč	20 192 Kč	37 017 Kč
	výzkum, vývoj a inovace z prostředků kap. 333 - MŠMT	5 486,0	1 929,2	3 556,9	58 364 Kč	48 447 Kč	63 743 Kč
	výzkum, vývoj a inovace z ostatních zdrojů	4 695,0	1 591,5	3 103,5	42 555 Kč	36 233 Kč	45 797 Kč
	doplňková činnost	1 842,4	875,8	966,6	45 980 Kč	35 007 Kč	55 923 Kč
	ostatní zdroje (granty, apod.) mimo V, V a I	2 512,4	1 659,4	853,1	53 665 Kč	40 859 Kč	78 575 Kč
	prostředky strukturálních fondů EU	3 185,6	1 402,9	1 782,6	43 418 Kč	39 074 Kč	46 836 Kč
Akademičtí pracovníci¹⁾		17 770,1	6 341,3	11 428,8	53 750 Kč	45 500 Kč	58 328 Kč
v tom	pedagogičtí pracovníci V, V a I ²⁾	694,1	231,2	462,9	51 521 Kč	43 573 Kč	55 491 Kč
	profesoři	2 050,6	315,4	1 735,2	84 942 Kč	79 306 Kč	85 966 Kč
	docenti	3 906,9	1 007,7	2 899,1	66 364 Kč	60 400 Kč	68 437 Kč
	odborní asistenti	9 233,3	3 757,8	5 475,5	45 320 Kč	41 890 Kč	47 674 Kč
	asistenti	1 130,1	576,3	553,8	35 041 Kč	33 481 Kč	36 664 Kč
	lektori	755,1	452,8	302,2	36 909 Kč	35 026 Kč	39 731 Kč
Vědeckí pracovníci¹⁾		4 587,3	1 632,1	2 955,3	43 154 Kč	37 749 Kč	46 138 Kč
Ostatní pracovníci^{1),3)}		19 223,2	12 451,6	6 771,6	32 856 Kč	30 532 Kč	37 130 Kč

Komentář:

¹⁾ Bez ohledu na zdroj financování (tj. včetně prostředků strukturálních fondů EU, doplňkové činnosti a ostatních aktivit).

²⁾ Výzkumní, vývojoví a inovační pracovníci podílející se na pedagogické činnosti.

³⁾ Technicko-hospodářští, provozní a obchodně provozní pracovníci celkem.

Zdroj: Databáze MŠMT

4. 3. 3 Pracovníci ve veřejném vysokém školství

- ◆ Ve veřejných vysokých školách působilo téměř 42 tis. zaměstnanců, z toho necelých 18 tis. akademických pracovníků.
- ◆ Průměrná hrubá měsíční mzda zaměstnanců veřejných vysokých škol dosáhla částky přibližně 43 tisíc Kč, což představuje meziroční nárůst o 10 %.
- ◆ Průměrná hrubá měsíční mzda akademických pracovníků veřejných vysokých škol přesáhla hodnotu 53 tisíc Kč, což odpovídá meziročnímu navýšení o 11 %.

Ve veřejných vysokých školách bylo v roce 2018 zaměstnáno 41,6 tis. pracovníků, z toho 20,4 tis. žen (49 %) a 21,2 tis. mužů (51 %). Meziročně byl zaznamenán nárůst celkového počtu zaměstnanců veřejných VŠ o 1,6 tis., tj. o 4,1 %. Počet zaměstnanců veřejných vysokých škol, kteří jsou placeni ze státního rozpočtu (tj. z kap. 333-MŠMT), se oproti předchozímu roku snížil o necelých 700 (tj. téměř o 3 %) na 29 tisíc. Počet zaměstnanců placených z doplňkové činnosti a ostatních aktivit se však celkově zvýšil o 2,3 tis. (tj. 23 %) na přibližně 12 tisíc. Na tomto růstu se nejvíce podíleli zaměstnanci, kteří jsou placeni ze strukturálních fondů EU (jedná se o více než dvojnásobný nárůst, a to z 1,3 tis. úvazků na 3,2 tis. úvazků).

V roce 2018 působilo na veřejných vysokých školách 17,8 tis. akademických pracovníků (z toho 36 % žen) a 4,6 tis. vědeckých pracovníků (z toho 36 % žen). Oproti předchozímu roku se počet akademických pracovníků zvýšil o 1 % (rozdíl činí přibližně 180 úvazků). Z pohledu profesního zařazení tvořili z celkového počtu akademických pracovníků více než polovinu odborní asistenti (9,2 tis.), více než pětinu docenti (3,9 tis.), více než desetinu profesori (2,0 tis.), necelou desetinu asistenti (1,1 tis.) a méně než 5 % lektori (750) a výzkumní, vývojoví a inovační pedagogičtí pracovníci (700).

Zaměstnanci veřejných vysokých škol pobírali v roce 2018 průměrně 42 922 Kč, z toho ženy 35 756 Kč a muži 49 840 Kč. Meziroční nárůst průměrné hrubé měsíční mzdy zaměstnanců veřejných vysokých škol činil 10 % (tj. 3 900 Kč). Akademičtí pracovníci veřejných vysokých škol pobírali 53 750 Kč, z toho ženy 45 500 Kč a muži 58 328 Kč. Meziročně se průměrná hrubá měsíční mzda akademických pracovníků zvýšila o 11 % (tj. 5 300 Kč). Podle profesního zařazení akademických pracovníků bylo nejvyšší průměrné hrubé měsíční mzdy dosaženo v případě profesorů – 84 942 Kč (ženy 79 306 Kč a muži 85 966 Kč) a naopak nejnižší průměrnou hrubou měsíční mzdu pobírali asistenti – 35 041 Kč (ženy 33 481 Kč a muži 36 664 Kč).

4. 4. Speciální statistiky

- ◆ Ve školním roce 2018/19 se nadále zvyšoval podíl dětí a žáků integrovaných do běžných tříd.
- ◆ Na základních školách se povinně učí žáci dva cizí jazyky.
- ◆ Podíl cizinců na všech úrovních vzdělávání se každoročně zvyšuje.

Zdravotně postižené děti a žáci

Mateřské školy navštěvovalo ve školním roce 2018/19 celkem 11 245 zdravotně postižených dětí, z nichž 50,3 %

Tabulka 25: Počty a procentuální zastoupení dětí, žáků a studentů se SVP podle druhu integrace ve školním roce 2014/15–2018/19

	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19
Mateřské školy					
Individuálně integrované děti do běžných tříd MŠ	2 484	2 748	3 029	3 774	4 367
Podíl individuálně integrovaných na celkovém počtu dětí MŠ	0,7%	0,7%	0,8%	1,0%	1,2%
Počty dětí ve speciálních třídách MŠ	7 828	7 788	7 457	7 014	6 878
Podíl dětí ve speciálních třídách na celkovém počtu dětí MŠ	2,1%	2,1%	2,1%	1,9%	1,9%
Základní školy					
Individuálně integrovaní žáci do běžných tříd ZŠ	45 853	49 225	53 206	68 419	76 037
Podíl individuálně integrovaných na celkovém počtu žáků ZŠ	5,4%	5,6%	5,9%	7,4%	8,1%
Počty žáků ve speciálních třídách ZŠ	29 995	29 492	28 438	27 212	25 946
Podíl žáků ve speciálních třídách na celkovém počtu žáků ZŠ	3,5%	3,4%	3,1%	2,9%	2,8%
Střední školy					
Individuálně integrovaní žáci do běžných tříd SŠ	8 982	9 505	10 482	12 985	14 203
Podíl individuálně integrovaných na celkovém počtu žáků SŠ	2,2%	2,3%	2,6%	3,1%	3,4%
Počty žáků ve speciálních třídách SŠ	10 853	10 541	9 853	9 331	7 864
Podíl žáků ve speciálních třídách na celkovém počtu žáků SŠ	2,6%	2,6%	2,4%	2,2%	1,9%

Zdroj: Databáze MŠMT

mělo závažnou vadu řeči. Do běžných tříd mateřských škol bylo individuálně integrováno 38,8 % zdravotně postižených dětí. Od školního roku 2014/15 se zvyšoval počet zdravotně postižených dětí, jehož příčinou byl celkový nárůst počtu dětí v mateřských školách, s mírným poklesem dětí roce 2016/17, kdy došlo i ke snížení počtu zdravotně postižených, ve školním roce 2018/19 se počet postižených dětí opět navýšil. Podíl zdravotně postižených dětí na celkovém počtu dětí v celém sledovaném období nepatrně stoupá.

Ve školním roce 2018/19 se v základních školách vzdělávalo 101 983 zdravotně postižených žáků, tj. 11,0 % všech žáků navštěvujících základní školu. Zvyšuje se podíl zdravotně postižených žáků, kteří byli individuálně integrováni do běžných tříd základních škol. Ve školním roce 2014/15 z celkového počtu zdravotně postižených bylo integrováno do běžných tříd 60,5 % uvedených žáků a v letošním školním roce 2018/19 dokonce 74,6 %. Z celkového počtu zdravotních postižení převažují závažné vývojové poruchy učení, které se vyskytují u 45,3 % zdravotně postižených žáků.

Tabulka 26: Počty a procentuální zastoupení žáků s LMP v oboru Základní škola podle druhu integrace ve školním roce 2014/15–2018/19

	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19
Žáci s LMP celkem	15 874	15 628	15 115	15 243	15 147
z celku ve speciálních třídách	14 206	13 734	12 804	12 125	11 495
Podíl žáků s LMP ve speciálních třídách	89,5%	87,9%	84,7%	79,5%	75,9%
z celku v běžných třídách	1 668	1 894	2 311	3 118	3 652
Podíl žáků s LMP v běžných třídách	10,5%	12,1%	15,3%	20,5%	24,1%

Komentář:

Počet žáků s evidovaným LMP bez ohledu na jiná evidovaná postižení (více vad, autismus) a nárok na zvýšené financování.

Zdroj: Databáze MŠMT

Střední školy ve školním roce 2018/19 navštěvovalo 22 067 zdravotně postižených žáků, tedy 5,5 % žáků středních škol denní formy vzdělávání. Z celkového počtu zdravotně postižených žáků bylo individuálně integrováno do běžných tříd středních škol 64,4 % žáků. Z hlediska postižení se u žáků nejvíce vyskytovaly závažné vývojové poruchy učení (49,5 %) a mentální postižení (21,3 %).

V konzervatořích se nacházel jen malý počet zdravotně postižených (1,5 % žáků konzervatoří denní formy vzdělávání), jednalo se především o žáky se závažnými vývojovými poruchami učení (56,6 % všech zdravotně postižených žáků) a zrakově postižené žáky (22,6 %).

Z uvedené tabulky je zřejmé, že ve sledovaném období se žáci s LMP postupně přesouvají ze speciálních tříd do tříd běžných. V roce 2014/15 bylo do běžných tříd ZŠ integrováno 10,5 % žáků s LMP, zatímco v roce 2018/19 již tito žáci představují celých 24,1 %.

Děti podle převažujícího stupně podpůrných opatření

V mateřských školách bylo k 30. 9. 2018 vykázáno 14 244 dětí v běžných i speciálních třídách, kterým bylo vydáno doporučení školským poradenským zařízením a byla jim poskytnuta podpora ve vzdělávání v souladu s § 16 školského zákona nebo jim v 1. stupni podporu poskytuje škola. Nejčastěji poskytovaným podpůrným opatřením je opatření 3. stupně, které představuje 55,2 % (7 858 dětí) všech poskytnutých podpůrných opatření v mateřských školách, na druhém místě jsou opatření 1. stupně s 19,1 % (2 719 dětí).

V základních školách bylo evidováno 121 825 žáků s poskytnutou podporou ve vzdělávání, zde bylo nejčastěji poskytnutým podpůrným opatřením opatření 2. stupně se zastoupením 45,1 % (54 925 žáků), dále 3. stupeň podpůrných opatření, který představuje 30,5 % (37 195 žáků) všech poskytnutých podpůrných opatření v základních školách.

Tabulka 27: Počty dětí, žáků a studentů s přiznaným podpůrným opatřením ve školním roce 2018/19

Druh školy		Děti/žáci/studenti s přiznaným podpůrným opatřením					
		celkem	1. stupně	2. stupně	3. stupně	4. stupně	5. stupně
Mateřské školy - děti celkem		14 244	2 719	1 013	7 858	2 373	281
	z toho dívky	4 614	1 063	353	2 400	694	104
Základní školy - žáci celkem		121 825	18 564	54 925	37 195	8 581	2 560
	z toho dívky	40 824	6 956	18 182	11 891	2 811	984
Střední školy - žáci celkem		26 510	4 842	11 466	6 957	2 824	421
	z toho dívky	9 792	1 804	3 743	2 870	1 207	168
Vyšší odborné školy - ženy celkem		21	4	9	4	4	0
	z toho ženy	16	3	6	4	3	0
		Z celku dětí/žáci/studenti s přiznaným podpůrným opatřením ve speciálních třídách					
Mateřské školy - děti celkem		6 917	62	191	4 965	1 457	242
	z toho dívky	2 182	16	76	1 584	418	88
Základní školy - žáci celkem		26 366	400	714	15 914	6 846	2 492
	z toho dívky	9 544	138	244	5 867	2 336	959
Střední školy - žáci celkem		8 141	210	317	4 710	2 492	412
	z toho dívky	3 612	86	113	2 152	1 099	162
Vyšší odborné školy - ženy celkem		.	.	.	.	.	.
	z toho ženy	.	.	.	.	.	.

Zdroj: Databáze MŠMT

Střední školy vykázaly 26 510 žáků s podpůrnými opatřeními, z toho 43,3 % (11 466 žáků) tvoří žáci s podpůrnými opatřeními 2. stupně a 26,2 % (6 957 žáků) žáci s poskytovaným 3. stupněm podpory.

Zaměříme-li se na konkrétní poskytnutá podpůrná opatření, v mateřských školách byl v časovém období od 1. 8. 2017 do 31. 7. 2018 nejčastěji vykazován Asistent pedagoga sdílený ve škole (úvazek 0,50), a to v 1 168 případech, následoval Asistent pedagoga sdílený ve škole (úvazek 0,75) v 883 případech a Asistent pedagoga (úvazek 1,0), který byl vykázan 802krát.

Na základních školách bylo v 13 060 případech poskytnuto podpůrné opatření Pedagogická intervence ve škole (1 hodina), na druhé pozici je s 8 820 případy Předmět speciálně pedagogické péče (1 hodina), třetí příčku drží Asi-

Tabulka 28: Nejčastěji školami vykázaná podpůrná opatření (PO) v období 1. 8. 2017 až 31. 7. 2018

Kód PO	Název podpůrného opatření	Celkem PO
MŠ		
030501A20	Asistent pedagoga sdílený ve škole (úvazek 0,50)	1168
030501A30	Asistent pedagoga sdílený ve škole (úvazek 0,75)	883
040501A40	Asistent pedagoga (úvazek 1,0)	802
C30102A01	Pomůcky pro rozvoj řeči	583
A30201A01	Pomůcky pro rozvoj řečových funkcí, nácvik jaz. kompetencí ve všech jaz. rovinách	567
ZŠ		
020601A01	Pedagogická intervence ve škole (1 hodina)	13 060
020602A01	Předmět speciálně pedagogické péče (1 hodina)	8 820
030501A20	Asistent pedagoga sdílený ve škole (úvazek 0,50)	5 413
030501A30	Asistent pedagoga sdílený ve škole (úvazek 0,75)	4 736
G20203A01	Speciální didaktické (manipulační) pomůcky pro výuku čtení a psaní	4 070
SŠ		
040501A40	Asistent pedagoga (úvazek 1,0)	354
020601A01	Pedagogická intervence ve škole (1 hodina)	268
030501A30	Asistent pedagoga sdílený ve škole (úvazek 0,75)	267
H20202A01	Psací a rýsovací náčiní	131
030501A20	Asistent pedagoga sdílený ve škole (úvazek 0,50)	124

Zdroj: Databáze MŠMT

stent pedagoga sdílený ve škole (úvazek 0,5), a to v 5 413 případech. Následuje Asistent pedagoga sdílený ve škole (úvazek 0,75), který byl vykázan 4 736krát a Speciální didaktické (manipulační) pomůcky pro výuku čtení a psaní, a to 4 070krát.

Ve středních školách je nejčastěji poskytováno podpůrné opatření Asistent pedagoga (úvazek 1,0), a to v 354 případech, dále následuje Pedagogická intervence ve škole (1 hodina), toto podpůrné opatření bylo poskytnuto 268krát, a Asistent pedagoga sdílený ve škole (úvazek 0,75) byl vykázan 267krát.

Tabulka 29: Regionální školství – žáci/studenti učící se cizí jazyky ve školním roce 2018/19

		ZŠ	SŠ	Konzervatoře	VOŠ
Žáci/studenti celkem¹⁾		813 350	392 033	3 262	11 321
z toho žáci/studenti učící se	anglický jazyk	808 179	384 252	3 108	11 047
	francouzský jazyk	6 631	18 921	388	223
	německý jazyk	186 080	161 244	747	2 487
	ruský jazyk	54 498	29 996	25	492
	španělský jazyk	7 617	24 042	77	375
	italský jazyk	346	547	423	37
	latinský jazyk	.	7 100	29	741
	klasickou řečtinu	.	-	.	.
	jiný evropský jazyk	424	116	-	8
	jiný cizí jazyk	67	142	-	42
Průměrný počet jazyků na žáka/studenta		1,13	1,55	1,34	1,35
Průměrný počet jazyků na počet žáků/studentů učících se cizí jazyk		1,31	1,60	1,47	1,36

Komentář:

¹⁾ Každý žák je započítán pouze jednou bez ohledu na to, kolika cizím jazykům se učí.

²⁾ Žáci SŠ a konzervatoří a studenti VOŠ v denní formě vzdělávání.

Zdroj: Databáze MŠMT

Výuka cizích jazyků

Základní školy už od třetí třídy povinně začínají s výukou cizího jazyka. Jako první cizí jazyk se zpravidla nabízí výuka anglického jazyka. V případě, kdy si žák (resp. jeho zákonný zástupce) zvolí jiný cizí jazyk než anglický, škola prokazatelně upozorní zákonného zástupce žáka na skutečnost, že ve vzdělávacím systému nemusí být zajištěna návaznost ve vzdělávání zvoleného cizího jazyka při přechodu žáka na jinou základní nebo střední školu.

Cizí jazyk se učilo v základní škole ve školním roce 2018/19 celkem 813 350 žáků. Nejvyšší podíl žáků se věnoval anglickému jazyku (99,4 % žáků základních škol) a německému jazyku (22,9 %).

Ve středních školách v denní formě vzdělávání se učilo cizí jazyk 392 033 žáků. Anglickému jazyku se věnovalo 98,0 % a německému jazyku 41,1 % žáků učících se cizí jazyk ve středních školách v denní formě vzdělávání. Z cel-

Tabulka 30: Regionální školství – počty cizinců ve školním roce 2014/15 –2018/19 – podle úrovně vzdělávání

		2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19
Celkem regionální školství		33 325	36 145	39 619	42 511	45 588
v tom	mateřské školy	7 242	8 302	9 494	10 469	11 343
	základní školy	16 477	18 281	20 237	21 992	24 026
	střední školy	8 837	8 763	9 063	9 195	9 305
	konzervatoře	217	212	214	208	209
	vyšší odborné školy	552	587	611	647	705
Podíl na celkovém počtu dětí/žáků/studentů		2,0%	2,1%	2,3%	2,5%	2,6%
v tom	mateřské školy	2,0%	2,3%	2,6%	2,9%	3,1%
	základní školy	1,9%	2,1%	2,2%	2,4%	2,6%
	střední školy	2,0%	2,1%	2,1%	2,2%	2,2%
	konzervatoře	5,8%	5,7%	5,7%	5,5%	5,5%
	vyšší odborné školy	2,0%	2,4%	2,8%	3,3%	3,8%

Zdroj: Databáze MŠMT

kového počtu žáků učících se cizí jazyk v denní formě vzdělávání se 43,3 % žáků středních škol učilo jeden jazyk; 55,5 % si osvojovalo dva cizí jazyky a 1,2 % se věnovalo třem a více cizím jazykům.

V konzervatořích z 3 262 žáků učících se cizí jazyk v denní formě vzdělávání se věnovalo anglickému jazyku (95,3 %), německému jazyku (22,9 %) a italskému jazyku (13,0 %). Z celkového počtu žáků učících se cizí jazyk se učilo 54,9 % žáků jeden jazyk; 44,0 % si osvojovalo dva cizí jazyky a 1,1 % se věnovalo třem a více cizím jazykům.

Ve vyšších odborných školách v denní formě vzdělávání se učilo cizí jazyk 11 321 studentů. Nejvyšší podíl studentů denní formy vzdělávání se věnoval anglickému jazyku (97,6 %) a německému jazyku (22,0 %). Z celkového počtu studentů učících se cizí jazyk se 71,7 % studentů učilo jeden jazyk; 26,6 % si osvojovalo dva cizí jazyky a 1,6 % se věnovalo třem a více jazykům.

Vzdělávání cizinců

Vzdělávání cizinců na školách v České republice je založeno na Listině lidských práv a svobod, v níž je zakotveno právo na vzdělání bezplatné pro cizince, kteří mají na území ČR uděleno povolení k trvalému pobytu, kteří na území ČR pobývají přechodně (a byla jim udělena krátkodobá víza k pobytu do 90 dnů nebo dlouhodobá víza k pobytu nad 90 dnů), kterým byl udělen azyl, a cizince s vízem za účelem strpění pobytu a za účelem dočasné ochrany.

Počet cizinců (dětí, žáků a studentů) v České republice narůstá na všech úrovních vzdělávání. Během pětiletého období se jejich počet zvýšil o 36,8 %.

V mateřských školách se ve školním roce 2018/19 vzdělávalo 11 343 cizinců, tedy 3,1 % všech dětí mateřských škol. Počet dětí (cizinců) se za 5 let zvýšil o 56,6 %. K nejpočetnější skupině patřili Vietnamci (26,1 %), Ukrajinci (23,6 %) a Slováci (18,1 %).

V základních školách se vzdělávalo v posledním sledovaném školním roce 24 026 cizinců (2,6 % žáků základních škol). Ve sledovaném období jejich počet stoupl o 45,8 %. Největší skupinu zaujímali cizinci se státním občanstvím Ukrajina (27,5 %), Slovensko (21,6 %) a Vietnam (19,3 %).

Do středních škol docházelo ve školním roce 2018/19 celkem 9 305 cizinců (2,2 % žáků středních škol). Za pětileté období se navýšil počet žáků (cizinců) o 5,3 %. Ve středních školách byli nejvíce zastoupeni Ukrajinci (30,0 %), Slováci (19,6 %) a Vietnamci (17,9 %).

Nejvyšší podíl cizinců se nacházel v konzervatořích, kde tvořili až 5,5 % žáků, jejich podíl se však v posledních pěti letech snížil o 3,7 %. V konzervatořích byli nejpočetnější Slováci (32,5 %), Rusové (22,0 %) a Ukrajinci (16,7 %).

K vysokému nárůstu cizinců došlo také ve vyšších odborných školách, kde se jejich počet během sledovaného období zvýšil o 27,7 %. Ve vyšších odborných školách jsme se nejvíce setkávali se Slováky (40,3 %), Ukrajinci (22,3 %) a Rusy (14,9 %).

Vzdělávání v roce 2018 v datech

Seznam použitých zkratk

APIV	Akční plán inkluzivního vzdělávání
APIV A	projekt Společné vzdělávání a podpora škol krok za krokem. Implementace Akčního plánu inkluzivního vzdělávání - metodická podpora
APIV B	projekt Podpora společného vzdělávání v pedagogické praxi
Centrum	Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání
CLIL	Integrovaná výuka předmětu a cizího jazyka
ČR	Česká republika
ČŠI	Česká školní inspekce
DVPP	další vzdělávání pedagogických pracovníků
DZ 2019-2023	Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky 2019-2023
DŽC	děti/žáci cizinci
EHP	evropský hospodářský prostor
ES	Evropská společnost
ESF	Evropský sociální fond
ESIF	Evropské strukturální a investiční fondy
EU	Evropská unie
GDPR	General Data Protection Regulation
ICT	informační a komunikační technologie
IKV	projekt Inkluzivní a kvalitní vzdělávání v územích se sociálně vyloučenými lokalitami
IPo	Individuální projekty ostatní
IPs	Individuální projekty systémové
IROP	Integrovaný regionální operační program
IS MOV	informační systém projektu Modernizace odborného vzdělávání
IS CERTIS	informační systém Centra pro zjišťování výsledků vzdělávání
ITI	Integrované teritoriální investice
JPZ	jednotná přijímací zkouška
KAP	krajské akční plány rozvoje vzdělávání
KIPR	projekt Podpora kvalitních poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních zaměřených na podporu inkluze: Kvalita-Inkluze- Poradenství-Rozvoj
KSH	projekt Komplexní systém hodnocení
KZÚV	krajská zařízení ústavní výchovy
LMP	lehké mentální postižení

MAP	<i>místní akční plány rozvoje vzdělávání</i>
MF	<i>ministerstvo financí</i>
MHMP	<i>Magistrát hlavního města Prahy</i>
MiZk	<i>projekt Vytvoření systému mistrovské zkoušky a mistrovských kvalifikací v ČR</i>
MOV	<i>projekt Modernizace odborného vzdělávání</i>
MPSV	<i>Ministerstvo práce a sociálních věcí</i>
MSp	<i>Ministerstvo spravedlnosti</i>
MŠ	<i>mateřská škola</i>
MŠMT	<i>Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy</i>
MZ	<i>Maturitní zkouška</i>
MZdr	<i>Ministerstvo zdravotnictví</i>
NFV	<i>návratná finanční výpomoc</i>
NIDV	<i>Národní institut pro další vzdělávání</i>
NPF	<i>Národní poradenské fórum</i>
NSK	<i>Národní soustava kvalifikací</i>
NÚV	<i>Národní ústav pro vzdělávání</i>
OP PIK	<i>Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost</i>
OP PPR	<i>Operační program Praha - půl růstu</i>
OP VV	<i>Operační program Věda, výzkum, vzdělávání</i>
OSPOD	<i>Orgán sociálně-právní ochrany dětí</i>
PA	<i>plány aktivit</i>
P-KAP	<i>projekt Podpora krajského akčního plánování</i>
PHmax	<i>maximální týdenní počet hodin vyučování v rozsahu podle rámcového vzdělávacího programu financovaný ze státního rozpočtu</i>
PPP	<i>pedagogicko-psychologické poradny</i>
PPUČ	<i>projekt Podpora budování kapacit pro rozvoj základních pre/gramotností v předškolním a základním vzdělávání - Podpora práce učitelů</i>
PSP ČR	<i>Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky</i>
PV	<i>předškolní vzdělávání</i>
RgŠ	<i>regionální školství</i>
RIS	<i>Resortní informační systém</i>
RIS3	<i>Research and Innovation Strategy for Smart Specialisation - Výzkumná a inovační strategie pro inteligentní specializaci</i>
RVP	<i>rámcový vzdělávací program</i>

RVP ZV	Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání
SDV	Strategie digitálního vzdělávání do roku 2020
SOP	samostatná odborná práce
SOŠ	obory středního vzdělání s maturitní zkouškou, které mají na 5. místě kódu oboru písmeno M, bez oborů lyceí
SOU	obory středního vzdělání s maturitní zkouškou, které mají na 5-6. místě kódu oboru LO
SOV	střední odborné vzdělávání
SRP	projekt Strategické řízení a plánování ve školách a v územích
SŠ	střední škola
Strategie 2020	Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2020
Strategie 2030+	Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+
SV	střední vzdělávání
SVP	Speciální vzdělávací potřeby
SYPO	projekt Systém podpory profesního rozvoje učitelů a ředitelů
ŠAP	školní akční plány rozvoje vzdělávání
ŠPZ	Školské poradenské zařízení
ŠVP	školní vzdělávací program
UK	Univerzita Karlova
UPOL	Univerzita Palackého v Olomouci
ÚSC	Územní samosprávný celek
ÚV	Úřad vlády
VaV	výzkum a vývoj
VaVal	výzkum, vývoj a inovace
VOŠ	vyšší odborná škola
VVI	veřejná výzkumná instituce
VVŠ	veřejná vysoká škola
ZŠ	základní škola
ZUŠ	základní umělecká škola
ZV	základní vzdělávání

**Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávání
v České republice v roce 2018**

Vzdělávání v roce 2018 v datech

Zpracovatel: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky

Rok vydání: 2019

Náklad: 500 ks

Grafické zpracování a tisk: Tiskárna POLYGRAF, s.r.o.

ISBN 978-80-87601-41-9

